

په ندى پيشينيان

نوسەر: محى الدين برشاق
مهشهور به محى دين (گويچه ش)

منتدى اقرأ الثقافي

www.iqra.ahlamontada.com

پہندی پیشینیان

(۱)

بہ شیعر

نوسہر: محی الدین برشان

مشہور بہ

محی دین گویرہ ش

انتشارات سامرند پیرانشہر

محي الدين برشان ۱۳۱۱

په ندى پيشينيان / نوسه ر: محي الدين برشان (مشهور
به محي دين گويزهش = پیرانشهر : سامرند صفحه ۳۳۰
قيمت: ۲۰۰۰۰ ريال شابک: ۳۸۰۵-۸۶۲۰-۹۶۴

فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیبا:

اشعر کردی - قرن ۱۴ - مجموعه ها . ۲ . ضرب المثلهای کردی . الف عنوان .

ب ۷۴۳ س / PIR ۳۲۵۶ ۸ ۵۲۳/۹

۴۷۴۲۶ - ۸۴ م

کتابخانه ملی ایران

تلفن :

۰۴۴۴-۴۲۲۷۷۶۰

انتشارات سامرند پیرانشهر

نام کتاب : پندی پيشينيان

نویسنده : محي الدين برشان

ناشر : سامرند

تیراژ: ۲۰۰۰ جلد

نوبت چاپ: اول - ۱۳۸۵-۸۶

شابک: ۳۸۰۵-۸۶۲۰-۹۶۴

قیمت : ۲۰۰۰ تومان

ماfi له چاپدانه وهی ئەم کتیبه بوئوسه رپاریژراوه .

حق چاپ برای نویسنده محفوظ است .

بسم الله الرحمن الرحيم

به نيتوى خوى به رزويى هاوتا

له هه موشاعير، نوسه ر و زانايانى كورد به تاييه تى نه وانسه ي نه گه ريو كو كړدنه وه ي
به ره مه به نرخه كانى ((په ندى پيشينيان)) ((قسه ي نه سته ق)) جاج (به شيعر چ به نه سر)
(نه ویش له پورته دشواره كانى ژيانيان دا به قاچاغى، ده خانو تاريك وتنوكه كاندا
به شهوى رهش له به رفتيله و ته نانه له به رپوناكايى جفارهش نوسيو يانه ته وه و
پايانگرتوه و له هر قولينچك وجيگايه ك هه رپه ند يكي تازه شيان گوى لى بو و
په گه ليان خستوته هويى يانه وه زياد كړي ته وه) نه مانه پى پيشانده رى نيمه نه
شار سستانيه ت وفامى نيمه به وقوتا بخانه پريايخانه ده ناسر تين، هه ميانه بقرينه ي
ماموستاي هياو به ليمه تى كورد «هه ژار موكريانى» فهره نكي ماموستاي خال و
به ره مى گيوى موكريانى وكورد ستنى، زه كى به گ و حوزنى، هه زاران گه وه رى
پرله هونه رى كورده وارى كه داهيتانى ناويان له م ناميلكه داناگونجى. له پورگارانى
پرله په نچ و ميه نه ت، له گوره پانى نه دهب و فهره نكي گه له بهش خوراوولى قه ماوه
كه مان به هه زاران په لكه گولتى بون خوش. رويارى پرله هاواري شيعر و په خشانيان
پازاندو ته وه و، هه وليان داوه، زوريان سوپاس ده كه ين و نه وپه رى پزيان لى ده گرين
به هه موهيزوتواناوه. وه ك ويست و وه سيه تى نه و به ليمه تانه. له په ندونه قل و نه زيله
كانيان كه لك و ه رده گرين؟

زانو شاعيرانى كورد له كاتيك دانو په ندو قسه نه سته قانه يان كوكړبونه ته وه،
حاكم هه مو نه وولاتانه ي كورديان لى ژياون لى بپاوانه بقخاشه بپكړدى نه ته وه ي
كورديان! وچه نجه پيان بواپرينى نه م گه له ي، وه كار نيمه سبتور؟
له حاليك دا نه وپه ندو قسه نه سته قانه كوكړلونه ته وه. كورديان خستوته ژيري به رداشى
قورسى ژيانه پرله په نچ و نازاره كه يان و هارپويان؟؟

له حالتك دا نه وپه نده جوانانه و. نه و قسه نه سته قانه يان كوكردو ته وه كورد له ولائى خوى
دهر كراو به زوړو زودارى راگويزد او و! ملك و سامان و مال و حال و زموى و زارو ته نانه ت
ژن و منداليشيان پي به جى هيتونه و. هه لوه داي هه نده رانيان كړونه،

له حالتك دا نه وپه ندو قسه نه سته قانه كوكراونه ته وه، كورد له ترسى پاسه بانه كاني
په ژيمه سره پوټيه كان له قولينچكه تاريخه كه ي هولا و ته ويله پرله قريو وگه نه، له جيگا
چوله كان هه و هه له چاله په شه كاني ده سلات داران و كورد كوژان راگيراون و هه ميشه
له بارتر كړدى په ندى پيشينيان و قسه نه سته قه كانيان به نركى سرشاني خويان
زانپوه و، وه كوېچوه پشيله ي به زارى رايان گوټستونه و نه وكون و نه وكونيان پي كړونه
هه تاو ده دست پياو ه كاني په ژيم نه كهون وله ناويان نه بهن؟؟

خوينه ران و، هوكړاني، فهره ننگ و كولتورى كوردى: نه منيش وه كوفه قيله تيكي
حوجره ي نه و ما موستاناگه وړانه، به مه به ستي خزمه ت كړدن به گوشيكي زوړيچوك
له به حرى بي بني نه دهب و، نريت وپه ندوبه يت وپاوه كاني نه م ده بهر، كه ژينگه ي باب
وياپرانم، ده ستم دلو ته كولكه كه قه له مه كه م، به و هيو ايانه يارمه تيم بدهن و له زه و قم
نه دهن، هه له كام بقر است كه نه وه و، له پړنو پښنيكانيش تان به شدارم كه ن، مالتان ناوابي
وگيان تان خوش،

خوينه رى خوشه ويست و هيتا، نه ودى له بهر ده ستان دايه وده يخوټنه وه.

((په ندى پيشينيان. قسه ي نه سته ق)) ده نو پس راوه دا. يه كه ميان ده سى سته و سى
ويه كه لاپه ردى دا كړيو نه ته شيخه، بډو هه ميشه خوا ياري هه ولې بډو ده دم هه ركاتيک
حازربوونه ويش پيش كيش به تپوه خوشه ويستان ده كه م هيو دارم به باشى كه لكى لي
وه ريگرن بډو ولاسى په خنه كانيش وه كه تاي له بهر ته ورداسي پاره ستاوم خووا زله
بيكه لكه كانيش هه رنا هيتم و خوا ياري و به هه واو كاري نپوه ي به پړنو خوشه ويست
بچا پى دوه م ريك و پيك تريان ده كه م نينشا الله و ته عالا و پيش كيش تاني ده كه مه وه.

باخوم بناسينم به نهو خوشه ويستانه ي نامناس

نه من، نيوم محى دينه ونيوى بابيشم مام په حيم بوو. پيم دهلين محى دين گوى په ش چونكه مه پخومي بابم به دهرويتش په حيم گوى په ش نيويانگى دهرکردبو.

گوپره ش وهكى سه عدى شيرلزي دهلى نيوى گيان له به ريكي به شكويه كه له نوى شيرى دپواپاش ماوه ي ویش دخوا به ونیوه ی؟ يان هره به نه ونيوانه ی نه گه ده زه مانه كاني پيشوله ماله تازه هاتوه كانيان ده نان نيومان به سهر داپراوه ماوه ته وه،

زوريه ي ماله كان وخلكى كورده وارى هره به نيوى (نيويانگى) دهناسران نه وپوړيوكتيك كه ووتنه سهر شوره تى دهنابو نمونه هه تانه يانگو تبا ماله (عه ولاحه جاجى) له ماسوى ياماله (هه مزه ميراني) له زهنگياوى كه س نه يده زانى كى يه. ويان فلانه كه س شوره تى چيه؟

هرچه ندب داخو وه دهنه وزه مانيش داهيتديك له هه ل په رسته كان نيوى زورخراب خه راپ وناحه زيان له ماله تازه هاتوه كان ده نان؟

به عزه كه سيكيش هه بون وله نه وباريه وه وله بارى نه ونيوه خه راپانه نه گه رله خه لكيان ده نان، زوريش خازرجواب وزيره ك بون وجوابى زور. په ق وته قيان به دى داده دانوه؟

به لام چوونم خویندوه وله کویم خویندوه؟؟

بابم ده ف ژهن وله كاتى خوى دا. دهنك خوشيكي كه م وینه بووله بارى عيرفان وخوا ناسى دا پنگاي تهرقه تى دهرويتشايه تى هه لېژلر دبووباوه په كاني خوى به وپه پى قه ناعه ته وه ده پاراستن. په حه متى خوى به سهر داپرژى وقه برى پېرپى له نور،

هه رله ده ورانى منداليمه وه كه قامم كردوته وه، سروشتي شاخ وټولى كوردستانى ده ورو به رم له گه ل بون ويه رامه ي سويسن وهه لاله و، سه دان گو له وه نه وشه ي كه ژه سه ريه رزم

كانى هومام ويايزه بگ ماسوى وقه لائى قيتكان له ندى بابيه كراوى كيوه كاني گرده ين و كيله سپيان ناسانديانم، ناوى كانيه كاني دهر وه نه زه وټوله په شى وپويارى ناويزه پوړو

به رده كاني خورينجى خه يالى ناسكيان پاكيشاوم، به حه يران ولاوى به يت بيژه به ناوبل نكه كاني نه وپوړزگارى وه كو «حه مدي ناغاي» «حه مدي به يتان» «شيخ عه ولاو» «عهلى

سيكو» وده يان كه سى ديكه پراژوم، به بلويزى شوانى مه پى كلؤل ويزنى به له مس

پاچله کیوم و بهر و فیر یون راپه پریوم، وهرله وکاتپوه نه ودهنگ وپونه خوښانه، فیریان کردومه هؤگری شیعرونه دهب بم، زورم پیخوش بودهنگی شیعر خویندنه ودهوشیعر شیعرینم گوی لیبی، وهرزی پایزی سالی هه زاروسی سوت و بیست وشه شی هه تاوی که به هاریکی زورتالمان به جی هیشته بوله داردانی قازی موچه ممدی نه مروه والانی له پوژی دهی خاکه لیوهی ته میکی تاریکیان نیخسته سره موخاکی کوردستان وخه لکه که مان تیگر پوهش پوش بون وچاویه گریان بوله دهست دانی نه و قاره مان وه والانی؟

به لئ پیشه ومان که بخته سه رقاقلی شه هیدانی کوردستان وزورلوی دیشمان له نه م ریگایه داکیانی خویان بهخت کردوبه خوینی گهشیان ولاته کیان په نگاند وین؟ له ناوای ماسوی ته منم گه یشت بوحوت سالی دهستم به خویندنی کرد؟

مه پرحومی بابم (جزوی عه ممدی له قورپانی) پیروزیی ده گومت و به لام هه روه کومنداله کانی نه وده وړان وکاتی زورله خویندنی ده ترسام که چی له ترسی بابم نه مده وپرا هیچ بلیم یابنوام خوی لی بیویرم؟

به لئ ورده ورده خویندم وپوه هاری مالمان هاته کوندری وپاش سالتیکی دی نه وچار هاتینه زهنگیایئ نه گه رمالمان هاته زهنگیایئ چونکه بابم پینه چیتی ده کردوبه ممدی دریشهی نانی بۆده ورده هیتاین له بهر مینه تی نان کاتی دهرس دانی به من نه بوله لای تریش، نه وچاره سستی به حزی من له خویندن کردبونار ممدی بۆلای مه پرحوم مه لا سدید سمایلی قوره شی وپاش نه وپوژدهی که چومه خرمهت مه لا سدید سمایلی له لای مه لا وفه قییان وله مرگه ویتیم ده خویند وده گ ل قورپانی. گولوستانی سه عدیشم ده خویند؟

خوالی خوش بوحاجی سدیدع ولای بابی گه ورده مالی له زهنگیایئ بوو که نیستاش چهند مالیک له کوپه کانی ههرله زهنگیایئ ماون هه موسالئ ده مانگی مه ولودی دامه ولودنامهی ده کرد، مه ولودنامهی نه ورده مانی مه ولودنامهی حاجی سدیدع ولای ده گ ل مه ولود نامه ی نه وپوچیاوازی زوره. مه پرحوم حاجی سدیدع ولا ده یئارد مه لای، زور زاناودهنگ خوشی به موسه عید وفه قیوه بومه ولودنامه خویندنه وهی بانگ ده کردن به پراستی شیعره

كانى :مەۋالىيە.مەۋالىيە. مەۋالى ،پەسول اللەيا بەدپەلىيالى،ئەي ئۆمەتى موحەمەدى بلىن بەزەوق ويەسقا،سەللوعە لاموحەمەدىن سەيىدى عالم موسستەفا. ئەۋەندەيان كارلى دەكرىم ھەرخوابۇخۇيى بزانى، ئەگەرمەلاۋفەقىيان كەسىكى دىش شىئەرى خويىندباۋەخەرىك بوم بىچمەدەزارىۋە.پاش چوار سالان ئەۋجارمالمان چۆگرەدەبىنى ولەۋىش لەخزمت مەرحوم مامۇستامەلا قادىرى جىزنىم دەخويىندۋەتاقورپانم ختم كرىۋگولستانىشتم تەۋلوكرىد.خويىندەكەشم چۆن بو؟ بەھارۋاۋىيان بەشىكىش لەپايىزى كەلەۋان بوم باقى مانىدەي پايىزۋەۋاۋى زىستان ويەھارىش ھەتامالات ۋەدەردەكەۋتن لەمىزگەۋتان لەدم سۆبەۋئاگرىدان ۋرتەم دەھات ۋدەمخويىند ؟

لەبەرەۋىيەكانى ئەۋكاتەم كىتېبىكى بوستانىم لەسابلاغى كرى ۋەيتىدىكىشم لەخزمت مامۇستامەلەئەخمەدناۋىك كەنازانم بەچ بۆنەيەك پىيان دەگوت مەلاچۆلەكە،خويىندۋ ئەۋمامۇستامەلەئەخمەدبەپىچەۋانەي نىۋى نىۋىيانگى پىاۋىكى ئۆزىناناۋگەۋرەبوۋ قسەي بەتام خويى ئۆردەزانىن بەقسەخۇشەكانى ھىچ كەس لەلەي ۋەرەز نەدەبۆۋ ماناي گولستان بوستانىشى ئۆرەباشى دەزانىن بەھەموكەلەن ۋوقجىنەكانىۋە شى دەكرىدەۋەھەمۇستەۋپىتەكانى دەبردەۋەسەردەستورى خەدىس ۋئايەتى قورپاننى تىداجى دەكرەۋە،مەلەيكى قەقىرو بۆئاۋەدانىش بى زەپوزيان بو،

دەئەۋەدۋايانەدا ئەۋفكرەم لى كرىدۆتەۋەۋتەماشاي فەرەنگىم كرىدەۋجالەزانايى مامۇستامەلەئەخمەد خالى بومەخوالىي خۇش بى ۋقەبرىشى پىرى لەنور، ئەۋجارمالەئاغاي مىرزيان بۆكۈرەكانى خۇيان گرت بو.ئەمنىش لەگەل كۈپرەكانى مالائاغاي لەكن مىرزاىەكەي مالائاغاي دەمخويىند،

ھەم ئەۋماۋەيەي لەزەنگىاۋى ھەم لەگرەدەبىنىش لەمىزگەۋتن لەگەل پەفىقەكانم ۋئەگەر دەچومەۋەمالئ لەگەل مەرحومى بابم ھەلى ئۆرباشم بۆدەپەخسا شىئەرىشترىتم دەكرىد ۋشىئەرباشەكانم لەبەردەكرىد ۋلەكاتى پىۋىست دا دەمخويىندەۋەجاروبارەش ئەگەر فەقى بۆجومەنەي ھاتبەنەۋاۋەدانىەچۈنكەئەۋسەردەمى فەقى تەنەل ۋ بىكارىش

زۆربون وفه قیتی واهه بون ته نیاکاریان جومعانه وه رگرتن وخۆبه خێوکردن بوو، ده چوم شیعرینم ده گه ل ده گردن ئه و جار و چه قه سزۆبوم هه رفه قتییه کی به قه راغ ئاوه دانیه ش داها تبا. ده چوم پێم پێ ده گرت پاش به خێره نینانی و چاک وخۆشیه خولق بۆچونه مائی، شیعرینم ده گه ل ده گردن و پێم وایه وه ی ئه من ده یزانم که س نایزانی به لام ئه من هیچم نه ده زانی و که م جاری واش هه بوبییه مه وه، هه رده مندۆراندوکه چی ده تگوت ئه وه خوداخه نی کردوم که چومه ده گه ل فلا ته قه قتییه ی شیعرینم کردوه،

زۆرم که لک لی وهرده گرتن، شیعره کانی حافزیم زۆر پێخۆش بون و زۆر جارانی ش پاشی فاتحیاخویندنێک بۆروچی خواجه حافزی شیرازی شاه چراغ و شاخ نه بات به ختی خۆمان پێ به تاقی ده کرده وه دوایه زۆرم له شیعره کانی له بهرکردبون جاروباره له بهر ده خۆمه وه به نارده مه خویندنه وه چاک بووه نگم خۆش نه بووه نامیشکی سه ری عاله مێم ده برد،

پاشی ئه و ورده خویندنه ی ورده ورده ته مه نم ده ها ته سه ری و به ره ولای ده یۆیشتم وه ستم به هاوکاری له گه ل بابم کردوویترای بابم ده ستم دا به کاری پینه چیا به تنی که و ته که وش فرۆشی و دوکاندارێ. عه للاق. چه رچینی. ده رمان فرۆشی قاچاغچینی فه عله ی چی وچی دیکه وه رکارێکی بزوی و نانی لی و ده ده ست ها تبا ده مکرد. هه مو شمان ئه وه ی ده زانی و به وته ی پیشینیان نان له گیان دا بو. پێمه ره و گۆپال دوکه رسته ی زه حمه ت گێشان و نان ده رینانی پۆربون،

فه عله یی، گاوانی و، پاوانی کاری پیاوانی بی منه ت بون، هه ره شه یان له زۆرداران، و زێردان، ده کردوسه رب لێندیش هه ربۆچینی چه وساو وه ژاران بوو!

ئه و جار له پاییزی سا لی ۱۳۴۷ هه تاوی له کارگه ی شه ریکه قه ندی پیرانشاری دامه زرام و نه شه ی ده رس و که لاس هانی دام ورده. ورده خویندتم وله به هاری ۱۳۴۹ هه تاوی له مه درسه ی وه فای پیرانشاری به شدارێ تاقی کردنه وه ی پۆلی شه شه می سه ره تاییم کردو به لگه نامه م وه رگرت و ئیستاش پله ی خوینده واریم هه ره وه نده به

«شه شه می سه ره تایی»!

ههريه وپله وپايه ي، بنچينه ي ژيانتيكى باسترله پيشوم داکوتا، ئال وگړي گه وره م له بېرو
 باوه دابؤيتک هات، چونکه، مه به ستم دريژده پي داني به سهرهات و بېره وهريه کاني کاتي
 لوي و دواتريشم نيه جاري هه رليزه را نه وياسه ي هه لده بويزم !!

نه وپه ندانه نه گه رکوزکراونه ته وه وه کي ده بيبينن په نده که. له لاي راسته ي کتتبه که ي دا
 به پيتي ((ساميک)) کامپيوتري نوسراوه، نه وه ي کردومنه ته شيعريش له لاي چه په ي
 دابه پيتي ((نه لي، کاف، ساخفا)) وپيته کاني نه لف وپتبه که و. ته که شيعره که شم
 به پيتي ((سوالايماناي)) کامپيوتري نوسينه ته وه ؟

دياره په نده کان که م وزيايدان نيه و نه وجوره ي گويم لي بوه. يان به نوسراوه م ديوه هه ر
 ئاوام نوسيوه ته وه، نه گه ربه ده گم ن پيتيک له قه ل م که وتبي ياله بېرچوبى. له م
 نوسراوه ي دا. وانه نوسرابى، د ه نا. وه کي خوي به يي که م وزيايدى نوسراوه نه ته وه،

به لام نه وانه ي کراونه ته شيعر. ده شيعره که ي داله زورجنگيان که م وزوري لي ده بيبيري
 يان جنگاي گوردراوه وپاش وپيتي پي کراوه هه تا کراوه ته شيعر،

زورله په نده کان ههريه شيک نوسراوه. نه وه ش له بېر نه وه يه و چونکه بوزورشت وجنگيان
 ده کار ده کړي بزوينه (نه و توره گارانه شمان بؤيکه) (به هه زار چه رپي سه قيل)

(زاخوي کرد) (مال و هه زار نيه) (هه تا. ئاوم له دوي بيلي بروا) و...

نه وه ژده شيعره ي له پيشه وه يان نوسراوه: ئي خويه تي، نه وانه له کتتبه به نرخه که ي
 (کاک عه لي مه عروف شاره زوري) نوسيمونه ته وه و نه منيش ههريه نيوي خوي
 ئي خويه تي نوسيمون ده ستم تي نه داون وکتتبه که م پي په نگاندوه وزوريش سوياس
 ده که م چونکه. که لکم له کتتبه که ي وه رگرتوه و نه ويش زوري زه حمت پتوه کيتاؤون !

هه رچند کاک عه لي زورله په نده کاني به په ند. نه زانبون وگل يي ليتيان هه بوه ته نيا
 له بېر نه وه ي که نه فه و تين نوسيونته وه. نه منيش نه وه ند ه ي توانيومه وزانيمون که به کار
 دين ليم هه لجاړدون ونوسيمون وکردومنه ته شيعر، په نگ بي واهه لک و تبي نه ونيوه ي
 شيعره ي، پيش يادواي (په نده که ي) هيچ مانايه کي نه بي وه ريق زنجيره کردني
 په نده که ي بي چونکه نه گه ر ورد لي برونين شتي وان ديتته به رچاو پياوه رچه ندى

خوله نه لاولايان ددهات وبه هيچ جور ده گه ل نيوه كه ى ديكه رېك ناكه وي بگريته شيعر
وله ناخره كيدا وهره ز دهبوم وبه ناعيلاجى بى نيوه روكيش با ده گه ل په نديك ياقسه
نه سته قيكدا رېك خستوته وه وكردومه ته شيعرېك و؟ ده ى بائه ويان همرميرېن؟
بوته ونوسراوه ى په ندى پيشينيان نه له م سرچاوانه كه لگم وهرگرتوه؟

« ۱ » له دهورانى مه نالېم يا هرچى گويم لى بووه هه تائه وړو،

« ۲ » په ندى پيشينيانى سه ييدعه بدولحه ميدحېره ت سه ججادی دهورانوسراواندا،

« ۳ » په ندى پيشينيانى كاك على مه عرفو شاره زورى دهورانوسراواندا،

« ۴ » په ندى پيشينيانى كاك قادره تتاھى قازى ده نوسراويه ك دا،

« ۵ » له هينديك ژماره كانى گووارى سروه ى،

نيدى نه من شيعرى هيچ كه سيكم نه نوسيوه ته وه نه ويه نده م نوسيوه ته وه نه گه رتوانيم

بيكه مه شيعر، نه كوشيعرى شاعيرانم خه راكردى ويانوسيبمه وه،

به هيواى ره زامه ندى خوينه رانى خوشه ويست نه م په ندانه؟

وزور سوپاسى نه وزا نايانه ده كه م ره چيان شكاندوه وئيمه ش پتى دا ده پوتين،

زورسوپاسى ماموستايانى به ريز ۱. به تاييه تى كاك ته هاشامخى له پيرانشارى ۲. كاك

مه لاهلى ره حيمى مه شهوريه مه لاهلى قه لاته ره شى له كونه خانى ۲. كاك حاميد نه مين

عه شايى شيناوئ. ده كه م نه گه روخته به نرخه كيان له خويندنه وه ى كتيبى كانم سهرف

كردوه وپه خنه كانيشم قبول كردون وسه رله نوئ تيكم داون ريكم كرونه ته وه له پړنوئين

كه شيان كه لكىكى زور زورباشم وهرگرتوه ومه نونيانم وده ست خوشيان پى ده لئيم،

مه روه ها. سوپاسى برايان به پړوه به رانى (كامپوتتېرى كانى) كاك عه بدوللا شه ريفى. كان

كه مال ئېپراهمى. كاك لوقمان به ختې ده كه م زوريان حه ول ده گه ل دام بؤكارى

كامپوتتېرى ونوسينه وه ى كتيبى كانم.

له ناخرى دا سوپاسى هه موهاوكاره كان وډستانى ديكه ش ده كه م نه گه رخوشحالى

خويان بوته وكارونوسينه ى دهرپړيوه ودره برن وكتيبانينش ده خوينه وه.

په ندى پيشنيان

* * *

بابنوسم بؤهر، بيتي له وپه نده
 شيعر يک ودل بيتي، نارو زوهمه نده
 زوره بزانه کان، بيتن ورد ببنه وه
 بايوه تريس بيتن، ياهه ردو چهنده
 له قسه نه سته ق و، فولکوزوپه ند
 چهندي توبله ي، کوردوادوله مهنده

(الف)

ثلف نه وه ليه و، خواي موزن وگه وره
 له هيمداد يم بيتي، له م بيتج وده وره

■ * *

۱

نابروي بردبؤسه ر، لك وچلي داران
 سرلکي داران

■ * *

۲

ده ي ئاوربازيه و، به ئاوري کايه
 بقون به تالان، خوهر پيک نايه

■ * *

۳

زورده ردی سهریم، به پولی کړپوه
 که راسيک له توم، زياتر خوق درپوه

■ * *

۴

له هيچ جيتگاوشويتن، ناگيرسيته وه
 ناخري، خوی ون ناکا

هه رواش به بڼی جی، ناچه سیتوه

چاوه پوانیکه ت، بڼی هوده نابی

خوی ههرون ناکاو، ناخړی دیتوه

* * *

۶

نه وجاریش لاده ی، توبی نه وخوايه

ههروهک ناخوړان، باخوړان وایه

* * *

۷

نه ونده ی لید، به خوی ویه کوړی

بواپشو. وئاخ، وئاخیشی لی بڼی

* * *

۸

ئاخیری خیربی، و من دوعام وایه

نه گه رواش نه بڼی، هه رکاری خوايه

* * *

۹

پانابری وئادر، ناچیت به بڼی دق

مانگی نیسانیش، په یداده بڼی جق

* * *

۱۰

تیکی دان هه موو، گه لاله وکاری

نه یهیتشت هیچ ئادر، به سه ریاداری

* * *

۱۱

ناده می ده لای، تهیری بڼی باله

شقینی بن کورسی، یاسه ره رزاله

* * *

۱۲

ئاردی به هاروهو، سه روبه ری بگی

لئی دی هه رچی تو، بی بی بڼی لای بگی

““

““

““

ناخوړان يا خوړانه

““

ئاخ وئاخيان لي بڼي

““

ئاخيري، خيربي

““

ئادرناچي بي دو

نيسان ناچي بي جو

ئاداري به سر

پاداري ومنه ما

ناده مي، تهيري

بي باله

ئاردی به هاروهو

هه موشتي لي دي

- ۱۳ ناردى خوى دابېشتومو
به يانى زور، ناردى دابېشتومه
- ۱۴ كه په كيشي رښتوه
ناردى خوراسانى
- ۱۵ تړى پورنامانى
ناردى ليرى بى، له هه ورامانى
- ۱۶ ناپرسوى
به حوى عيلمه
- ۱۷ نازاوپرنگارى
ماله خوى بى
- ۱۸ ناسكى نه گيراو
مه فروشه
- ۱۹ ناسن به قوى
گهرم دانايه
- ۲۰ ناسن به ژهنگى
خوى نه بى، نازى
- ناسنى سارد بؤوه
نه سحتم كردبوو، هه ربؤم نه گؤيا

ناشقه، فسهيه

ههروهكى نه ييبټ، ياپيى وهك سيه
خوى نواندوئه ويش، خو ناشقه فسهيه

* * *

۲۹

ناشى له بهر تران، دمكه پئ

هه ربه جوته تريك، ناشى خستنه كار
هاتوه چه چه قه ق، به هه لالو هوار

* * *

۳۰

ناغارونټ بداتى، ده بى

ئاغاكه داييه ي، روني قال وزهنگ
ده نيوشاقه لى، چوغه ي كه بى دهنگ

* * *

۳۱

ناغانه ما

نه مان ويران يا، كه م بونه ناغه
نه سې وتازيه كه ش، هه روا يه ساغه

* * *

۳۲

ناغاو، ناغارو

ئاغاو، ناغارو؟ زور يوه؟ له و ناوه
نوكه رشان و مليان، بؤده قوپى ناوه
له بنه وهش چاوى، به تفى ته پده كرد
چلكاو خورتا بلين، خوزقورگري او

* * *

۳۴

ناغاو نوكه رليك راست بونه وه

هه رئاغاو نوكه ر، ليك قيت بونه وه
فه رمور قوربانيان، له پير چونه وه

* * *

۳۵

ناغاي داس، له

ئاغاي ناغه ليان، كوئىخاي ده رمانى
ده مالىي دانیه و قهت په لكى نانى
له برسان چ بكا، ده ي وه كوئى بپزى

سه پان شيرموه

“ ”

ليى دهشاردنه وه، زورهى سه پانى
 ئاغاي و امان بوو، له ته نبلاني
 دهى دزين داسى و، زورهى سه پانى

“ “
 “ “
 “ “

* * *

۳۸

من په پيدام كړيو وه، جانازانم توش
 ئاغاي ناحالى، توتنيكى زورخوش

ئاغاي. برو، توتني خوشم
 ودهست كه وتوه

* * *

۳۹

ئاغاكى گونديش، له پيرى ولاوان
 كاروپيى ده بيت، روژي به گاو

ئاغاي گوندى روزيك ربي وه
 گاوانى گوندى دمكه وي

* * *

۴۰

ئاغتاوه وله گن، به دهست و تاويار
 له شام ونه مار، كه س نيه خه به ردار
 ئاغتاوه وله گن، چون پيز كراون
 مه جمه ش به بي شيو، مه لپه سيراون

ئاغتاو مو، نه گن ههوت
 دهست شام ونه هاريج

“ “
 “ “

يان

* * *

۴۲

كه للى زورزه لام، بي ميتشك وپوكه
 قهت ئاقل نه بو وه، به گه وده وچوكه

ئاقل به گه وده
 چوكه يني نيه

* * *

۴۳

ئاقليك تامات و، بيرى كرده وه
 شيت چونه و به رو، خوى كوكرده وه

ئاقل تابيرى كرده وه
 شيت له چومه كه ي پريزه

* * *

۴۴

زانين به موشه و، نه كويله ي به سال
 سامان هي ممته و، نه زوربونى مال

ئاقل زانينه و به سالى نيه
 دونه مه نديش به مالى نيه

۴۵

ناقلى نه دايك وبابان

ناقلم پى چاتره، له دايك وبابان

چاتره

ناقلم بى بويهچ، خومه حتهل نابم

۴۶

ناقلى

ناقلى به کاران، ده شكى پيم وايه

به کاران ده شكى

خوزيا هي نديكى، ديكه شى بوايه

۴۷

ناقلى ده چوكان دايه

لينگ وزينگى دريژ، له خوپوانينى

ده چوكانى دان، ناقلى وزانينى

۴۸

ناقلى سوکه

سهرى چى ديارنيه، هه رمويه وتوکه

ليى حالى بويه، دهى ناقلى سوکه

۴۹

ناقلى که ريکى نيه

وابوه نه کويله، هه رواسه ريکى

دياره هه ريکى، ناقلى که ريکى

۵۰

ناقلى وردى

به قهت که ندويه، نه وناقلى وردى

به بيروهوشى، خويى چى کردى

۵۱

ناکاري چاکت دموى

ده تهه ويى جوانى، وناکارو چاکه ي

جوړمه تى خه لکيت له بهرې

خوشه ويستنيکه ي، نه وخه لکه پاکه ي

قه درشيان چوڼى، پيتويست بى ده بى

رايېگري وده نا، نابمينى چاکه ي

به فره و به فكري، ويستی ژن بيتی
 چه نديکسي ناردن، چونه خوازيتی
 وتیان ناله قوقی، له به فرانسواوه
 په یامی شادین، بولات هیټناوه
 ببن به هاوسه، تامیردی پی بکي
 له نرکاره ی چاتر، کواده بی چی بکي
 ناله قوق ده لی، بهوشوی وانا مه رد
 به دی هیټنه ری، زورنه خوقی وده رد
 به وسه ماوسول، ساردو کړتوه
 به وړه نگی تال و ترش و دزکوه
 سه برم لی بگرن، ببزیتمه وه
 میردی پی ده کم، بولای دیمه وه
 ناله قوق دیتی، به فری چره وقړه
 زانی بی حالو، وه زعی زورشره
 خوقی ژیه له و، جوانیش ژیا بڼوه
 گه لای ژینی، یه کجی نابڼوه
 ناریدیه لای به فری، پیتی دامزگیتی
 حازرم شوی پی بکه م، گهرنه وژن دیتی
 پتی گوت به قاسید، زویچوو بیړه وه
 ولامه کس هر، بقمنی بنیړه وه
 قاسید ولامیان، که بڼه هیټناوه،
 به فریش به و جوړه ی، ولامی داوه

ناله قوقه ی پرچنه
 چورچوړم که و ته بڼه
 نه م ماوه حالی ژنه
 به فرناردیه لای ناله قوقی
 وگوتی میرم پی بکا،
 ناله قوق دبن به فری دا
 هدر وه هاو زعی خه راپ دبنو
 ده لی سه بریکم لی بگری جاری
 دوايه ولامی بڼه نیرمه وه،
 ناله قوق وختیکي بوژاومو
 یال وبری دمرکردن ویه فریش
 نه لایه ک پړژنه پړژنه ی بارانه ی
 وجارویاره ش بای شه مالی و تاوی
 بهرمویه هاران وه وای دیکه ی
 وچی وچی نه و جارخه به ری
 ناریدویه فری وگوتی بابی
 هه تامیردی پی بکه م
 به فریش دهنه و حالی بی
 حالی یه دانه به و جوړه ی
 خوارموه ولامی بو
 ناله قوقی دمنیریته وه
 ناله قوقه ی پرچنه

چۆرچۆرەم كەوتەبنە   ھۆى ئالەقۇقى، قىرۇپىرچنە
 نەم ماۋەھالى ژنە   چۆرچۆرەگەرمام، واكەوتنەبنە
 “ “   رۇژىكە ھەۋار، والىم قسەوماۋە
 “ “   نەم ماۋەھالىك، بۇژيانى وژنە
 * * *

۶۶

ئالەقۇقى   كەوتەنىۋىدوپەرد، ۋەك ئالەقۇقى
 نىۋىدوپەردان   كەم مالاەتوان، دل بۇى بىتۇقى
 * * *

۶۷

ئالىكى دۈكەرانى   ئالىكى ويىبدەى، بەشى دۈكەران
 پى بەش ئاكرى   پى بەش ئاكرىخۇ، ھەربەپى سەران
 * * *

۶۸

ئامۇژنم نىتى ئانى شەۋى   ئامۇژنم نىتى، ھەرنانى شەۋى
 ئەنگۈستىلەى زىرى دەۋى   ئەنگۈستىلىك، ۋىبازنەى دەۋى
 * * *

۶۹

ئاۋات بۇلاۋان   ئاۋات ۋىل خۋاز، بەگشت بۇلاۋان
 ھەيپ نىھ   ھىسابىش ئاكرى، بەگوناح ۋتاۋان
 * * *

۷۰

ئاۋالان بۇخۇت   ھاتۋى ئاۋلان، ۋەبىنى بۇخۇت
 دەبىنىئەۋە   ۋەكى گۈتت ئەۋا، كۋابوزدەخۋابۇت
 * * *

۷۱

ئاۋالى قەلى، دندۈكى پىسە   ناخىچىم بەقسەى، تۋۋەسەرلىسە
 “ “   كى ھاپىنى قەل بى، دند ۋكى پىسە
 * * *

۷۲

ټاوان سه خواردى وناشه وانېش   ټاوان سه خواردى وناشه وانېش
قونى سهى ده لسته وه   قونى سهى ده لسته وه

* * *

۷۳

ټاو جيگاي خوى   ټاو جيگاي خوى
دهكاته وه   دهكاته وه

* * *

۷۴

ټاودمرواو   ټاودمرواو
خيزدميني   خيزدميني

* * *

۷۵

ټاو، پوناكاييه   ټاو، پوناكاييه
گشت كارى من تو، موحتاجين به ټاو   گشت كارى من تو، موحتاجين به ټاو
بزيه گوتويانه، پوناكاييه ټاو   بزيه گوتويانه، پوناكاييه ټاو

* * *

۷۶

ټاو، پاونستى   ټاو، پاونستى
ټه و مړا ټاوه ستى   ټه و مړا ټاوه ستى

يان

له چرم وگانيان، ټاويش پاونستى   له چرم وگانيان، ټاويش پاونستى
ټيستانه ومامه م، قهت پاناوه ستى   ټيستانه ومامه م، قهت پاناوه ستى

* * *

۷۸

ټاو پوښن وپيگاي، خوى دهكاته وه   ټاو پيگاي خوى
ليشى ون بى ونو، پرتى ده باته وه   ليشى ون بى ونو، پرتى ده باته وه

* * *

۷۹

ټاو له سهرينچاوهى   ټاو له سهرينچاوهى
قوپرپاوه   قوپرپاوه

* * *

۸۰

لى قه و ماو هاسان، نابوژيته وه
 ناوړيش به ناوړى، ناکوژيته وه
 يارمته پياوړيتي، ده بوژيته وه
 ناوړه و به ناوړى، ناکوژيته وه

* * *

۸۲

ناوړ به ناوړى، ناکوژيته وه

“ “

“ “

“ “

هر ناوړى بيگريت، نيشك بى ياتر
 هموى ده سوتين، بى په له ويه ك سر

* * *

۸۳

ناوړكه گرتي، نيشك و

ته پر ده سوتى

ناوړ، گهرمه

“ “

۸۴

چون وايه وئري، وا ناوړگهرمه
 بى حه يا و ناوړو، يا و ابى شهرمه

* * *

ليت حالى بوم و، زوم گه يېږده ستي
 ناوړله گورې، تويه وه لده ستي

* * *

۸۵

ناوړله گورې تو

هه لده ستي

ناوړ نه كه وږته

كادينى كه س

۸۶

هر توكن ده يكه ي، بيكه ي له ناكه س
 نه سوتى يا خوا، كادينى هيچ كه س

* * *

دوشتن له دنيا، هريق هه مانن
 ناوړه و ناوړ، زور بى نه مانن

* * *

۸۷

ناوړو ناو، زور بى نه مانن

“ “

ناوړه سوت كردم

“ “

به تيرى شه وين، ناوړه سوت كردم
 چس له زانمينيش، بوم پوت كردم

* * *

۸۸

- ټاوره سوره له خوم دوره
 قسه دى جوته كهدى مه نشوره
 ۸۹
- ټاورى بن كايه
 قه ت دوايى نايه
 ۹۰
- ټاورى بن ديزه
 خوش دهكا
 ۹۱
- ټاورى بهرى
 داي نه سهرى
 ۹۲
- ټاورى تن بهرده
 بو سو لى نايه
 ۹۳
- ټاورى تن بهرده
 بو سو لى نايه
 ۹۴
- ټاورى شى به لابر، هه ټاگرى
 ۹۵
- ټاورى گرتوه
 ۹۶

ناوړى له چاوان ، ده بارى دياره	ناوړى له چاوان
مه زلوم بى وزالم ، ياهه روشياره	ده بارى
* * *	۹۷
ناوړى بکه يته وه ، له سهر شان و ملی	ناوړى له سهر پشته بکه يه وه
بيسوتيت هه مو ، باسک وپشته زلى	له جيگای خوى نابزوئ
وه کى دانيشته وه ، نستوه دريژيوه	“ “
نابزوئ وه روا ، د هت دوينى به شلى	“ “
* * *	۹۹
چ کون وکاژيرپن ، ده يته نى ته وه	ناو ، وناو مدانيان ، گوته
ناو ياشتر گوندان ، ده بينى ته وه	“ “
* * *	۱۰۰
له ده ست چوپړيشت ، هه روا ، ناو وه و ناو	ناو مو ،
بى د هنگ وه راو ، باس وقاو وه قاو	ناو چو
* * *	۱۰۱
ناو ه دان بى ده ي ، باخو اچه مچه مال	ناو ه دان بى چه مچه مال
که رهاله کيفه و ، شوان خه و ته وه له مال	که له . له که ز شوان له مال
* * *	۱۰۲
زوريشى کيشاو ، سه رويه رى کرد	ناو ي به ناوړى ، دا کرد
ناو يکى هيناو ، به ناوړه کى کرد	“ “
چاگه ي له ده ست دى ، شه ويشى چا کرد	“ “
ناو ي هيناو زو ، ويه ناوړى دا کرد	“ “
* * *	۱۰۴
جاناوى بينه و ، ده بشق ده ستانت	ناوئ بينه و

دهستان بشو	باس وخواس تهوا و، کاره کى جوانت
يان	له خوږيو موهو، زړبه کاوه خو
“	“
“	“
۱۰۶	* * *
ښاوى بى ښاوى	ښاوى بى ښاوى، زړخوار دوتوه
خواردوتوه	فيړكړدهى خوتو، له خوت بوتوه
۱۰۷	* * *
ښاوى پاييزان	كه كه وته ده ست، ښاوى پاييزان
بيده نازيزان	خه سارى مه كو، بيده نازيزان
۱۰۸	* * *
ښاوى پاييزان نه به فراونه كا	ښاوه كى پايز، وينه ي به فراوه
نومى تيرنه خواچى نه ښاونه كا	تيرى نه خواردبو، يان پى نه دراوه
۱۰۹	* * *
ښاوى ټال و سويرت	ريزت لى ده گرم، عيب پوښه كم
دمگه ن ده خومه وه	له گه ل تو ښاوى، تاليش نوش نه كم
۱۱۰	* * *
ښاوى خاوينى	پيك هاتن ښاوا، خوشك و باب وبرا
به ده سى داكرا	ښاوى خساويتنيان، به ده سى داكرا
۱۱۱	* * *
ښاوى خوشيم	له به رنا خوشيان، پوژتائى خوارى
له نه وگى ناچيته خوارى	ښاوى خوش له نه وگى، ناچيته خوارى
۱۱۲	* * *
ښاوى خه راپ، پر ښاوه	وانه بوه تو بېلې، واى بوليدرا وه

ټاوى پيشسوترى، خهراپ لى پڙا وه	““	““
* * *		۱۱۳
ټه ویش خوار دیتوه، دویه وپه رداغهی	ټاوى داغهی	
له ټاوى پونى، کانیه که ی داغهی	خوار دوتوه وه	
* * *		۱۱۴
پیى وه نوساچون، وهك قیل ونه وتی	ټاوى ده ناوونگی دا	
ټاوى ده ده سك و، ټاونگ داده کوتی	ده کوتی	
* * *		۱۱۵
ټاوى ده بال که ی، چاره ت پی ده کری	ټاوى، ده بال که	
دیته ده ریا هه ر، ده ویت داده مری	““	““
* * *		۱۱۶
دیتت هه ر زنیان، کرده نی توره شکه	ټاوى ده بیژینگی دا	
پوری توش ټاوى، ده بیژینگی بکه	ده کوتی	
* * *		۱۱۶
له داخ یا ته وه ی، چى پی نه بپاوه	ټاوى ده چاوان	
ټاوى ده هه ر نوک، چاوان گه پاره	گه پاره	
* * *		۱۱۷
له به رشیر نیایی و، یاخوشه ویستی	ټاوى ده زاری، گه پاره	
هه ر پیر پوله ټاو، زاری که بیستی	““	““
* * *		۱۱۸
پیټ و ابویو خوی، بولاو دیته وه	ټاوى ریشتو	
ټاو ریششت رۆیوه و، جا کوادیته وه	ناگه ریته وه	
* * *		۱۱۹

ئاۋى شۇرباۋى، كەمى ترزۇركەين
زەردىكەى پۇمان، جارىكى سوركەين
زىيادى بىكەين كەمىك، ئاۋى شۇرباۋى
تېرتىرى لى بخوا، ھەرخۇھە ئباۋى

* * *

بۇ دەرى كرىو، ئاولە ئاۋەپۇ
پىم نەگوتى ئاخىر، بۇلاى ۋەى مەپۇ
لەقرتە ۋىرتە، ئەۋھات ۋچۇيە
پىت ۋابوھەرچى، بوھەرىوتۇيە
مزگىنيت دەمى، ۋلەخۇت خالى بە
دەرتكردوھ ئاۋ، لەۋ ئاۋەپۇيە

* * *

ئاۋى لى ئارپۇن، لەقامكى دەستى
ئاۋابى دەى تۇۋكى، پىيى دەۋەستى

* * *

خۇئاۋى گويچكەى، بىردىن بەدرويان
داى ناۋىن نىمەش، ھەرلەگۈين خۇيان

* * *

ھەرئاۋىك زانا، پىيى بى ئابروپى
ھەر ناىخواتەۋە، زۇرىش تىنبوبى

* * *

ئەۋدەبەپاستى، ۋەك براۋغەمخوار
بەجۇگىكىش دا، ئاۋيان دەچتەخوار

ئاۋى شۇرباۋمان

زىاددەمكەين

“ يان

“ “

۱۲۱

ئاۋى ئەۋمۇيە

دەركردوھ

“ يان

“ “

“ “

“ “

۱۲۴

ئاۋى ئەدەستى

ئارپۇ

۱۲۶

ئاۋى گويى

بىردىن

۱۲۸

ئاۋىكى ئابروى بەرى

زانا ناىخواتەۋە

۱۲۹

ئاۋيان بەجۇگىكى دا

دەچىتەخوارى

۱۳۱

* * *

ئاويان به جوگيكي دا

تيك چونه نه قسه و نه گوشتو گوته ك

ناچيته خوارئ

ئاويشيان ناپوا، ويگراله جوته ك

۱۳۰

* * *

ئاويان، له جيئي مائي نا

له ويشيان ده ركرد، زوپه پاليان نا

ئاويان بو ميتنا، له جيئي ماليان نا

۱۳۲

* * *

ئاوي ليژئ

ئاوي بخوره وهو، بوت بي له ليژئ

گوشت گيژئ

پشككت خوار دبا، له گوشتي گيژئ

ي دريژئ

ده بي هه يبيت و نه مه ي فرموي

خوشه وله مي تر، زور... دريژئ

۱۳۴

* * *

ئاويشتئ پاش گوښان

خستيه پاش گوښان، زوښي پيچسو

هه له م كردنه ويش، وهك كاري پيشو

۱۳۵

* * *

ناهيكى هاته وهبه رئ

ناهيكى تازه ي، وه به رها ته وه

بابيري جوانتر، له خوبكاتا وه

۱۳۶

* * *

ناهي نه گرفته يه

وه وتوي بؤرپژده ي، چي لي نه زانئ

نه وهش وهك شامي، نه گرفته دانئ

۱۳۷

* * *

ناي جيت خالي

نه وكونا حه ي ترم، به ستوو وه بالي

خوزياليتره باي، نه وجي ترم خالي

۱۳۸

ئوخەي مائەخۇم پېم خۇش
بى دەخۇم يانە ھەرنەخۇم

چەندەم پىنخۇشەو، ئوخەي مائەخۇم
پېم خۇش بى دەخۇم، دەنەمچ ناخۇم

۱۳۹

ئەتۇ بەخىر و
ئەمنىش بەسلامەت

دەبىرۇ بەخىرەو، ھەرمەم بىنەو
ئەمنىش بەسلامەت، باجوئى بىنەو

۱۴۰

ئەتۇ پېت وایەكەرویشكى
دەست وپى بەستراوم

ئەتۇ پېت وایەو، بەردەست كراوم
كەرویشكى دەست و، پى بەستراوم

۱۴۱

ئەتۇچى و
ئەمن چم

ئەتۇچى وئەمن، چى بىللى بزەنم
چى ناپىكت بىست، لەزاروزمانم

۱۴۲

ئەتۇئە مائەخۇت
وئەمنىش ئەمائەخۇم

لەمائەكەي خۇت، كەتۇدانىشى
پەسپۇرى ولەزۇر، شت لىزانىشى

۱۴۳

لەئەودىوئەودىوى بىژىنگى دو
ژن دانىشتىون يەك: چۆنم دەبىنى
دەلى ئەتۇئەمن چۆن دەبىنى
ئەمنىش ئاوا ئەتۇدەبىنەم

لەدولای بىژىنگ، دوزن وەك تۆومەن
دەيگوت خۇشكى تۆ، چۆن دەبىنى من
دەيگوت دادەتۆ، چۆن ئەمنت دىو
تۆش ھەروادىارى، لەپىش چاوى من

۱۴۵

ئەتۇكەنگى مردى
قەبرحازر نەبى

بۆيەوانالىم، تۆ، دەرياز نەبى
خۇ لى شىرن كەي، يادلخوازنەبى

“ “

ھا پوڭكى من وتوۋ، بەھاتەت نەبى

“ “

تۆكەنگى مردى، قەپرسازنەبى

* * *

۱۴۷

ئەتۇگوت

لەم تەون وبەستەي، پىم بۆدەرنەكرد

ئەمىش باۋەرم کرد

تۆفەموت ئەمىش، باۋەرم پىوکرد

* * *

۱۴۸

ئەتۇھەرکەرەكەي خۇمى

حەسلە بەگزا دەي، يابەچكەنۇمى

“ “

سالات بى وعەسكەر، سەردارى پۇمى

“ “

تۇرخۇشەويستى، وبەلام براى خۇم

“ “

وھك جارى جارار، مەركەرى خۇمى

* * *

۱۵۰

ئەتۇھەنگاۋىك ومەرە پىش، ھەتا

ھەنگاۋىك ھاتى، بۇلام تۇپزانە

ئەمىش دوھەنگاۋىمە پىش

دوھەنگاۋىش دىم، بۇلات مەردانە

* * *

۱۵۱

ئەجەل غەيب غەيب

نەسبەئەجەل، ئەودەلەغەيبە

ودىدارغەيبە

لەگەل دىدارو، دىتەنەۋەش غەيبە

* * *

۱۵۲

ئەجەل ھات

ساغ بى بەھىزىي، ياھەرگىتې وشەل

بەكەس ناگەپتەۋە

كاتى ھات بەكەس، ناگىپتې ئەجەل

* * *

۱۵۳

ئەزچىاوتۇچيا

ئەزچىم ونەگەر، تۇش بىتى بۇچيا

گونىك مابەنىگيا

گونىكە سوردەمرى، بەبى ئاروگيا

* * *

۱۵۴

هه رخوى به تهنيا، نه سې لينگ داوه	نه سپت به تهنى
هه لموساوتارپى، وه دواى نه داوه	لينگ داوه
* * *	۱۰۰
نه سپت تۆرپى و	نه سپت تۆرپوت، كچ بى تاماوى
ژنت كچ بى	زۆركه سهوده لىن، دهى خواپى داوى
* * *	۱۰۸
نه سپت ويندمدم كه غارى نه دهى	نه سپت ويندمدم، نابى لينگى بدهى
چۇغه ت ويندمدم دهبهرى نه كهى	هارانك وچۇغى، نهك ده ستى لى بدهى
* * *	۱۰۷
نه سپم نۇرپان	نه سپم خۇناخوا، نۇرپه وجهه والان
ناخو	ياتۆپلى هاتېم، به پىگىرى وتالان
* * *	۱۶۰
نه سې پيش كيشى	نه گهركونه سپيان، دايهى به ديارى
ته ماشاگردنى ددانانى ناوى	كهس نيه خۇ بنورپى، له ددانى وزارى
* * *	۱۶۳
نه سې چاك ئاليكى	فه قير بى به ختى، زوپوى تى دهكات
له خوى زياده دكا	نه سې چاك ئاليك، له خوى زياده دكات
* * *	۱۰۹
نه سې كوئىت	نه سې كوئىت كاتى، به دواى تۆدابىت
تاده نكاتى ديت	چارى پى ناكرىو، تاده تگاتى ديت
* * *	۱۶۸
نه سې له پ، باشتره	نه سپىكى لاواز، كز بى وبارنه بهر
له ته ويليك كهر	تورم پى چاترهو، له دوپه وهى كهر

۱۵۶	* * *	نه سپ وژن و تغه تگ	نه سپ وچه ك وژنه، به ده ست هه ركه سه
		به گن بى ئى ويه	هه رنه وىقوانه، ساحي به وكه سه
۱۶۱	* * *	نه سپه دارينه	نه سپه دارينه، دوه رى بالولى
		دار ده ست بى قاميش، يا چرپى وشولى	
۱۶۲	* * *	نه سپينان دمكوزئ	نه سپينان ده كوزئ، له بن ديوارى
			له به ردژو رتيه، يا زينده وارى
۱۶۴	* * *	نه سپى ده ده ستى دا	نه سپى هه لپه پكن، له سه رنوده ستى
		سه رچوپى گرتوه	سه رچوپى گرتوه، هه روا به مه ستى
۱۶۵	* * *	نه سپى ده ده ستيدا	له لاي ديكانه ش، وهك دار ستانى
		ده پارينه وه	ده پارانه وه، له سه رده ستانى
۱۶۶	* * *	نه سپى له سه رده ستى	كه مى نه ولاتر، هيتديكى ديكه ش
		هه لده په رئ	داوه ته وه راو، به زميكى ديكه ش
۱۶۷	* * *	نه ستوى	نه ستوى پچه قوى، ده خات پنى وايه
		ره چه قوى ده خا	قازانج ويه هره، ده وچه نده، دايه
۱۶۹	* * *	نه گه رنابروى خوت دهوئ	نه گه رتو نابروو، هه ياي خوت دهوئ

نابى نى خه لكيت، له به رچاوكه وي

نابى نى خه لكيت نه وي

* * *

۱۷۰

نه گهر ته تو بمري، كفن زوره
كفنى زورديتم و زيندو نه بيه وه

نه گهر نه تو بمري، كفن زوره

“ “

* * *

۱۷۱

من وای ده زانم و، يانه ليتم تيك چوو
نه تو زورباشتر، ليتم حالي فهرموو

نه گهر نه تو چاكتو

ده زانم، فهرموو

* * *

۱۷۲

نه وکاتهى تو چوى، من ده هاتمه وه
دهى زوتر هاتباى، جابر دباتمه وه

نه گهر نه تو ده چوى

نه من ده هاتمه وه

* * *

۱۷۳

نه گهر ته تو پتويش، بى من کلکه کم
کارى شاهيدى و، چيديشت بؤيکم

نه گهر نه تو پتويى

نه من کلکم

* * *

۱۷۴

نه گهر يو بابى، خوت زوريه خيرى
جنيو بؤبابى، كه س نابى بنيترى

نه گهر بابى خوت خوش دهوى

جنيوى به بابى خه لكى مده

* * *

۱۷۴

نه گهر نه مديبا، باوكى نه لاره
واى خردا ده گرت، زياترى له لاره
دهيگوت به خواى، من كوپى وه زيرم
دهيكردين به ژير، به ردی و كه لاره

نه گهر باوكمان نه ديبا

دهيگوت كوره و زيرم

“ “

“ “

* * *

۱۷۶

نه وكيژهى نه گهر، برا كهى شوانه

نه گهر برا شوانه

- خوشکیش چاومروانه   له ده رگاش دانيم ، هر چاوه پروانه
۱۷۷ * * *
- نه گه برسيريت بونان پينځورې ناوې   برسريت بونانت ، پينځورې ناوې
خهوت هات ليڼه وسه رينې ناوې   خهوين وسه رين وليفه ي پي ناوې
۱۷۸ * * *
- نه گه ربوي به مير   به گويم که کاتي ، که توبوي به مير
خوای پينه بير   وشيار به خوداي ، قت نه که ي له بير
۱۷۹ * * *
- نه گه ربويه رڼوي   هر کاتيک بويه ، رڼوي وسيره خور
کاله کانم بغو   کاله کاني منيش ، تو بخو هره ريه زور
۱۸۰ * * *
- نه گه ربه د به ختي هات ده پيشدا   خو چاره ره شي و ، به د به ختي که هات
له کيسه و قه ننت دودات   له کيسه و قه نه ي ، ده پيشدا دودات
۱۸۱ * * *
- نه گه ربه د به ختي هات په لو   نه گه ربه د به ختي ، هيرشت بوييني
خوار دنيش دداني ده شکيني   خو په لو خوار نيش ، ددان ده شکيني
۱۸۲ * * *
- نه گه ربه دوعا يان نه بوو   خو ده با نه گه ر ، به دوعا يان بايه
کشپه ل به خور مانه بوو   له جيات کيشپه لان ، خور مایان بايه
۱۸۳ * * *
- نه گه ربه رخ هره بخورې   نه گه ره رې خورې ، نه و به رخى شين به ش
فهرقى سوارو پياده ي نيه   سواريت و پياده ، هر ده که ي به ش به ش
۱۸۴ * * *

نه وهى به مالو، به مامى وخاله	نه گهر به مالى، به مام وخالى	
نه وهى بى مال بيت، پوته وپه جاله	نه گهر بى مالى، پوت وپه جالى	
* * *		۱۸۵
وه ختيكى هه تېو، نه يارونوژمن	نه گهر پوت هه بو	
ده بنه دقست زورى، وهك تىوووهك من	دوژمنيش دوسته	
* * *		۱۸۶
نه گهر فهرمويان، پيره ويه نويزه	نه گهر پيره نويزه	
ده بزانن ساليش، چهنه دور ودريزه	ساليش زور ودريزه	
* * *		۱۸۸
پى خوش بوخيږى، دايك ويابانى	پى خوش بويه خير ادايك ويابانى	
ده نابه كوږى، هه روك چاوانى	ده نابه كوږاږيه هه روچاوانى	
* * *		۱۸۷
گه ريت ويگرن، كى تاوان باره	نه گهر تاوان باران بگرن	
نامينى هيچ كهس، له نيونه وشاره	كهس نامينى	
* * *		۱۸۹
تاو وساويت يان، نه گهر بارانه	نه گهر تاو وساو، نه گهر بارانه	
بوكه چهل هه روى، هه رزه روزيانه	بوكه چهل هه رزمر روزيانه	
* * *		۱۹۰
نه گهر ترس وخوف، بوځم لايه دى	نه گهر ترس هات قه په گول	
گول ده پيش تاڙى، وتله داهه لدى	ده پيش تاڙى داهه لدى	
* * *		۱۹۱
هه ركهس بتوانى، بى خوى لومه بكات	نه گهر توخوت لومه كهى	
هيچ كهس ناتوانى، بى نه ولومه بكات	كهس ناتوانى لومه كا	

- ۱۹۲ * * *
 نه گهر توخوت نسجته كهى
 نه گهر توبيت و، نسجته بكهى خوت
 كهس نسجته تا ناكات
 لومه و نسجته، خه لكى نايه ن بۆت
- ۱۹۳ * * *
 نه گهر تومنى من دومنم
 فير بويه وده بېر، زوزو بللى منم
 جيا نه ككله و گهرده نم
 نه گهرتق من بى و، دهى من دومنم
 ورده حيساب و، زياديه كهت پى بلليم
 جيا له سرشان و، كويزى بوژمنم
- ۱۹۵ * * *
 نه گهر جوله كه به ناگر بايه
 نه گهر جوله كه ش، به ناگرى بايه
 دهباشه مۆلكه ي نه گر بايه
 شه مۆلكه ي ده بو، قات نه گر تبايه
- ۱۹۶ * * *
 نه گهر چاك و پير جيني هيما دى
 چاك و پير هيما د، له كهس نه نوينى
 نه بن، خه لك په رويان لى ناها ليني
 په روياليشى، نابن له شوينى
- ۱۹۷ * * *
 نه گهر چاوت نابيني
 نه گهر كوچاوت، نابيني دهى خوت
 خو كه پوت كونه
 خوتغينكت كون، ياهه رجوت كه پوت
- ۱۹۸ * * *
 نه گهر چوار پينجين وشه شين
 نيمه كه چوارين، پينجين وشه شين
 هه مون ميوانى ديزه شين
 هه مون ميوانى، ديزه لى په شين
- ۱۹۹ * * *
 نه گهر چويه شارى كويران
 چويه شارينكى، خه له كه كه كويزى
 دهست به چاوان بگره
 چاوانست بگره و، توش ده بى فير بى

* * *

۲۰۰

نه گهر حه يابه ش کړا   نه وړوژده ي حه ياش، هات به ش کړاوه
له مالې نه بوه   له مالې نه بوه و، چسې پي نه بړاوه

* * *

۲۰۱

نه گهر خالي به شى خوت   نه گهر تو خالي، فرموها به شت
هه لگرمو بړونه گهر دالي   چيدى نه ت بينم، به ختى واپه شت
هه تادوتا پړانت پيوه نيم   له کول نه بيهوه، کون کونى ده کم

“ “

يان   به شى خوت به ره و، ده بړو تو خالي
“ “   هه ينه تا پړانت، تالي بکه م خالي

* * *

۲۰۴

نه گهر خواغه زبى نه دارى گوت   خواغه زه ب له کي، بگري و به باشى
د ميکاته چه نه نى ناشى   ده يکابه دا رو، چه قنه کي ناشى

* * *

۲۰۵

نه گهر خوات بويه يار يابي، هه زار سوار   خوات که بويه يار، بوت بي هه زار سوار
خوات نه بي به يار، پيريزنى بيکار   خوات نه بي به يار، پيريزنه و پيريزوار

* * *

۲۰۶

نه گهر خودام يار يي   ده ي بامن خودام، هيمدا دويار يي
بادوژمن هه زار يي   باکم نيه دوژمن، باچه ن هه زار يي

* * *

۲۰۷

نه گهر خوابردى   نه گهر خوابردى، پالي بويده ده
يال دموه   ريکي هوميدو، هيواش مه بېره وه

* * *

۲۰۸

- نه گهر خوا دای په ده بچوپال د هوه
پان داوه
۲۰۹
- خوابه مه یلی خوی، بیدابه هر که س
په ده گامه ردو، په ند بیت ونا که س
۲۱۰
- نه وکه سانه ی وایا خوا یان یاری
شمیر نه دارې
۲۱۱
- که قورې ده پیوی، بېړ پش که وره ی
ده ناباس مه که و، په چوه نه وده وره ی
۲۱۲
- خو نه گهر خه ویان، کرد باب مه یه
که رویشک نه یوه گایه
۲۱۴
- قهراری مه رکت، خیز بی گولې بکا
مه قی توش ته او، که مال ده بی بکا
۲۱۵
- نه گهر دار بو خوی نیسی
نهی بوخه لکشی نابی
۲۱۶
- نه ویاسه ی کردت، زانیم وروشه
زارو که لیمه ت، له دروشی خوشه
خوشه

۲۱۷

ئەگەر دىل گرتى مۇردى دىۋارى   ئەگەر دىل گرتى مۇردى دىۋارى
ئىت دەپىتە قەندى شارى   ئىت دەپىتە قەندى شارى

۲۱۸

ئەگەر دورى   ئەگەر دورى
پورى   پورى

۲۱۹

ئەگەر دۇنيا ئاۋىي با   ئەگەر دۇنيا ئاۋىي با
ئەجىگاي خۇي ھە ئىناستى   ئەجىگاي خۇي ھە ئىناستى

۲۲۰

ئەگەر دەترسى   ئەگەر دەترسى
چىت داۋە ئەلوسى   چىت داۋە ئەلوسى

۲۲۱

ئەگەر دەسە لاتى بوا   ئەگەر دەسە لاتى بوا
سەگ وشوانى ئىك دەبەستان   سەگ وشوانى ئىك دەبەستان

۲۲۲

ئەگەر دىتپانم ئەزم   ئەگەر دىتپانم ئەزم
ئەگەر نەپان دىتم دزم   ئەگەر نەپان دىتم دزم

۲۲۳

ئەگەر دىۋىستەم بى ئەنەۋى زالى   ئەگەر دىۋىستەم بى ئەنەۋى زالى
ھىج قوتىت نايى چۈنكى بى مالى   ھىج قوتىت نايى چۈنكى بى مالى

۲۲۴

ئەگەر پەمەزان يان شەشەكانە   ئەگەر پەمەزان يان شەشەكانە

به شى من هدر جدم ودو نانه
به شى منى غريب، جهم و دوانه
۲۲۵

نه گهر زورى هات
قه باله به تاله
" "
" "
ه زار ان حوكم و، تاپوقه باله
نه گهر زورى هات، ياله پوى زوردار
بويه لگ نابين، تيگراي به تاله
۲۲۷

نه گهر سهري دراوسيتيان تاشي
توش سهري بخوسينه
درواسيت سريان، تاشي هرکاتن
سهري بخوسينه و، نوره و ده گاتن
۲۲۸

نه گهر سهري ديزه ي ناوه لابي
دهبي گورپه ش حدياي دهبي
سهري ديزه لاي، که ناوه لابي
خوله لاي گورپه ش، دهبي حيايي
۲۲۹

نه گهر شانست هه بو
سهري درکيشت باش دهبي
نه وکسه ي شانسي، ههبي هه روايه
نه وسه ي درکيشتي، وري او نازايه
۲۳۰

نه گهر شهريک باش با
خواشه ريکي په يدا د مکړد
که موکيک شهريک، به به پوا بايه
ده باخوا هينده و، زوري لابي به
۲۳۱

نه گهر شهريتان لي بگه رين
گورگ و مهر ويگرا
نه گهر لي بگه رين، دوزمان و به دغه
ليتي نه کوڅنه وه، به قسه يا ونډوه پر
وهک چاوه رواني، ده کراده سينرا
ناوتيان خوار دباوه، ويگرا گورگ و مهر
۲۳۲

۲۳۳	* * *	عيلاجت نه بى، وهريه وحيسابه
نه گهر عيلاجت نه بو، به		هريفي دايتنه وپيښى ده لتي بابيه
۲۳۴	* * *	
نه گهر غه ريبي		حالى بوم زانيم، گهرتو غه ريبي
بومن حه بيبي		هريقيه ش له لاي، من زوره بيبي
۲۳۵	* * *	
نه گهر كار به خوشي پيك نه يه		كارت به سه برو، هيديش پيك نه يه
ناره حه تي زور نه دوايد اهاه يه		تون دوتيزي كه كى، نه وړپى دي كه يه
۲۳۷	* * *	
نه گهر كاويژى كردبا		خوگوشتي ده خورا، كاويژى كردبا
گوشتي ده خورا		كردباى له سره خو، نه وهى لېر دبا
۲۳۸	* * *	
نه گهر كوښستان خوړى		كوښستان خوار دتا، نه ونواله وپاله
كوا دوگه ت		دوگه ت كوا وپاشت، بو هريه تاله
۲۳۹	* * *	
نه گهر كهرن به ران به رن		نه گهر كو كه رين، نه و دوه به رابه ر
نه گهر نيزستان سر به سه رن		دهى بائيسترين، نه و جار سه ريه سر
۲۴۰	* * *	
نه گهر گران نه بى		نه گهر گران نه بى، دهى بوچى سو ك بى
بو سو ك بى؟		قوتري مه ويوتوش، بو سازو بو ك بى
۲۴۱	* * *	
نه گهر گوشت حه ق		راسته ويه راستيش، هروا ديتراوه

ټاوراډه مومستى	وهختى كه گوتت حق، ټاوراډه ستاوه	* * *	۲۴۲
نه گهر گوتى ماست سپيه	بى بولات ويلى، ديوته سپيه ماست		
باومړى پي مه كه	تو باوه پنه كې، به پياوې ناپاست	* * *	۲۴۳
نه گهرگو خورى، كه چكت بيته	ليټ توردم نه وچار، چيديم مه دوينه		
“ “	نه گهرگو خورسې، كواكه چكت بيته	* * *	۲۴۴
نه گهرگوشت گرانه	نه گهرتوفر موت، گوشت واگرانه		
نه خوار دنى هاسانه	باشه نه خوار دنى، خوژدوره رزانه	* * *	۲۴۵
نه گهرگونى، ډرگيش مهبه	پاستيه كې بومن، نه گهرگون نه بى		
“ “	له دا لدو ډپوش، ډوركوى ده بى	* * *	۲۴۶
نه گهرگه وره بوى	نه گهرگه وره بوى، پاكيش بى شيرت		
نه بيرت دهشته وه	هموى نه وانه ش، ده وړواله بيرت	* * *	۲۴۷
نه گهرلايه لايه دى دزمانى	واجوان دهيزانى، نه ولايه لايه		
بوڅه وت نايه	پيتم سميره بوڅوت، خوت بوڅنايه	* * *	۲۴۸
نه گهرنه پارهى خه لكى نه پرسيت	نه گهرله دراوى، خه لكى بپرسى		
چاوت تيرنابى وتانه مري برسيت	چاوت تيرنابى و، تاده مري برسى	* * *	۲۴۹

- ئەگەر ماتى بۆدەھاتى
دېتم مەعلوم بۇ، ئەگەر تۆماتى
چ پېئويستېك بۇ، مات بۆدەھاتى
* * *
- ۲۵۰
- ئەگەر ماتى بى
كەس ئالتى كۆرى كىي
ئەگەر ماتى بى، دەى تۆبەپى و جىي
كەسىش پىت ئالتى، ئەتۈكۈپى كىي
* * *
- ۲۵۲
- ئەگەر مام غەلى سارەوان بى
دەزانى و شتران ئەكۈي بىنويى
ھەرسارەوان بى، غەلى وەك ئويى
و شتران دەزانى، ئەكۈي بىنويى
* * *
- ۲۵۱
- ئەگەر ئاتغور بى رانى
چت ئەماندو ئەبۇنى شوانى
ئات خورى بى ران، ئەگەر بى جۈانى
بۇچىتە وماندو، ئەبۇنى شوانى
* * *
- ۲۵۳
- ئەگەر رىئۇ ھاتى
كۈنە خەلاتى
دەلپىن ھەركاتى، بەرگى نويىت بۇھات
كۈنەى بۇزىردەست، بەخشىنە خەلات
* * *
- ۲۵۴
- ئەگەر ئەتبۇ، شىرۋىلى
لەترسى خەلكى، چۈن خۇدەبىزىۋى
ئەگەر كۈ ئەتبۇ، شىرۋىشەپىزىۋى
لەترسى خەلكى، چۈن خۇدەبىزىۋى
* * *
- ۲۵۵
- ئەگەر ئەمدىيا باۋكت
دەمردم ئەجەسەت دايكت
ئەگەر ئەم دىبا، يەقىن باۋكتەكەت
دەمردم لەسۋى، جۈانى دايكتەكەت
* * *
- ۲۵۶
- ئەگەر ئەمدىياى
ئەمدەناسى
بەمن چى موكرى و، ھۆزى بلباسى
خۇكە ئەمدىباى، ھەرنەمدەناسى

- ۲۶۵ * * *
 نه گهره ییج له هیج نازانی   نه گهره ییج له هیج نازانی
 پیری بگړه مو به ، بیده به جوانی   پیری بگړه مو به جوانی
- ۲۶۶ * * *
 دامنا میچ کاریک ، تو هرناتوانی   نه گهره ییج نازانی
 گزچان هه لېگړه و ، بیبه بوشوانی   گزچانی هه لېگړه بوشوانی
- ۲۶۷ * * *
 نه زانی وهیږی ، جیکه وفیکه بوو   نه نهان کارمان
 نیستاخو کارمان ، له جی دیکه بوو   له جی یه کی دیکه بوو
- ۲۶۸ * * *
 دامنا جائه ی تو ، به پینه و په پړو   نه ئی به پینه و په پړو
 خوږاگری تاسبه ی ، چیتشت ونیوه پړو   نه گاته سبه ی نیوه پړو
- ۲۶۹ * * *
 نه م ناشه پیتگای ، دانی بویکه وه   نه م ناشه یادانی بدهیه
 د نه نا او هک ی ، ده لای دی بکه وه   یا ، ناوی ئی بېر موه
- ۲۷۰ * * *
 یا خوانه وده سته ی ، بزهیچ خه رج ویاچ   نه م ده ست موحتاجی
 نه بی بؤده سته ی ، دیکانه ی موحتاج   ده ستی تر نه بی
 من ده لیم یا خوا ، تو ش بلای په بی   یان
 نه وده سته موحتاج ، به وه ی دی نه بی   ” ” ” ”
- ۲۷۲ * * *
 نه و سال نه بواهی ، پاره که بوايه   نه و سال نه بوايه پار بوايه
 بوکه سوره ک ی ، بق سوار ببقا به   بوکیکی بؤ سوار بکرایه

۲۷۳	* * *
نهم كونه	نهم كونه له كوى، دهى بوقى كراوه
نهم كونيومكرايه وه	مى پيشو تريشى، هيشتانه كراوه
۲۷۴	* * *
نهم نانه، بهم رونه	مهردينى وده چى، ليم ددهى دهوره
“ “	نهم نانه گرمه، بهم ورونه چهوره
۲۷۵	* * *
نهم نهم، نه توكيى	دهى نهم نهم، باشم دهناسى
“ “	نهم توكيى كوانى، كى يه بستاناسى
۲۷۶	* * *
نهم بوتومهو	نهم بوتومهو، نهى توبوكيته
نهم توبوكيته	دهناتاده مري، نهوشوينه جيته
۲۷۷	* * *
نهم ده ليم چى	نهم ده ليم چى، تنى فكره بزانه
ونه توده نهى چى	نهم چم جواب ددها، گهوج ونه زانه
۲۷۸	* * *
نهم پازى ونه توبازى	باشه من پازى و، نه توش بوى پازى
داريكيش به قونى قازى	بادا ريكي بكهين، بؤكونگى قازى
۲۷۹	* * *
نهم مردوو	ناوام بؤدا نى و، باشه من مردو
نهم توريبدو	كارمه علوم دهبى، جاننه توش زينبو
۲۸۰	* * *
نهم ميو نه تومير	باشه من ميو، نه توش بويه مير

- كى سەرى ئەسپى بكاگير   كى سەرى ئەسپىن، يىت وىبكاگير
۲۸۱ * * *
- ئەمەبۇمى نابىن   ئىمەبۇفەلەي، تۆدە يىلەي نابىن
۲۸۲ * * * “ “
- ئەمە ھەرومان كىردومە   ئەمە ھەرومان، كىردومە ئەلھانىش
جىغۇناتىش ھەرزۇريان كىردومە
۲۸۳ * * *
- ئەنگۈچكى سىيەو   ئەنگۈچكى سىيەو، بەرگىشى تەرزە
سابونى قەرزە   سابون بۆشىيويى، ئەویشى قەرزە
۲۸۴ * * *
- ئەنگۈستە   ئەنگۈستە چاۋەو، تارىك وتىنۇكە
چاۋە   دەبىزدامەزى، بىس ھات وچۇكە
۲۸۵ * * *
- ئەوانەي زۇرزانان   زاناكان بەعام، ھەروانەدوینە
كەم ئەدوین   چى پىئوستان بى، زىدەي لەشۈينە
۲۸۶ * * *
- ئەوبابت، مرد   ئەوکارەش چى بو، بۇخۇت بەخۇت كىرد
۲۸۷ * * * “ “
- ئەويانە چۇن داپۇشراۋە   ئەرى ئەويانەن، چۇن داپۇشراۋە
بەسەبرىك ودفوان   سەبرىكە ودفوى، بۇ دامەزراۋە
۲۸۸ * * *

فكرى دى بىكەۋەۋە، زۇتتى بۆھەستە
ئەبەنەي ۋەردىن، مەن ھەلمەستە

* * *

ئەۋپە رۇشىنكە، چى دېش كەبزانم
شورەيە، لاي بەم، بالەسەرشانم

* * *

ئەۋپەلەي ئاشىر، لەئاشەۋانى
دەيكات ئاشەۋان، تۇۋاي دەزانى

* * *

تېلەكەي داۋن، ئەۋقايش وئالە
دەي جابۇچىەتى، تېسەۋفە لاسقە

* * *

بابچىن بۇقەۋشە، ھەسارىكى دى
ئەۋجارىانەبى، دەي جارىكى دى

* * *

خۇت لىرەۋلەۋىش، دەي ياهەلكەي
ئەۋجىي ئاۋەيە، خۇلىي نىەزەۋى
پىكتە ھىتاۋە، پېشى دلتۇش نىم
زەۋىت پەيداكرە، ئاۋچەنگ ناكەۋى

* * *

بەۋىست وخواستت، ھىندەتېكۆشە
زانايى وپىزەت، ھى مەنەۋى تۆشە
كەم بىت يازىادى، گىرەشىۋىنە

ئەۋپەلەي بەردىنى
مەۋەھە ئەمەستە

۲۸۹

ئەۋپە رۇشىنكەي ئەسەر
شانى خۇم ۋەلا دەبەم

۲۹۰

ئەۋپەلەي ئەۋئاشىرپە
لەئاشەۋانى نىە

۲۹۱

ئەۋتېستەۋ
ئەۋلاسقەي بۇچىە

۲۹۲

ئەۋجارنا
جارىكى دى

۲۹۳

ئەۋجى ئاۋەيە زەۋى نىەۋ
ۋنەۋجى زەۋى ھەيە ئاۋنىە

“ ”

“ ”

۲۹۵

ئەۋجى خۇشە
دل ئى خۇشە

“ ”

خۆشه ئه وجیگا، که دلی لی خۆشه

* * *

۲۹۷

کوئی له دهستی ژنان، ساغ بێ نه پمابی

هیچ هیزوکه سیش، پیتی خه رانا بێ

* * *

۲۹۸

ئه وجی گه وره یه، کێ مه زن و گه وره

چه لیبی دانیشتوه، پیشوو ئه م ده وره

* * *

۲۹۹

دهك ئه وچاو و پوه، با مه ر ئیخوت بێ

وا زمان لی بیانی و به س ئامووشوت بێ

* * *

۳۰۰

ساغ بێ و کویرنه بێ و، خه لکیش بناسی

خه نیمه که ی خوی، چۆن نابێ بناسی

* * *

۳۰۱

خۆشه ویستی منی، بۆ دونیا و دینم

کویر بێ ئه وچاو و م، توی پی نه بینم

* * *

۳۰۲

ئه وچیا و دۆله م، پیش کیش به تویه

چه ند خۆشه وویته ی، میژگه وچه کویه

* * *

۳۰۳

کار و کرده ی، ویت له بیرنیه

نه و خۆشه خوشه ی، هه موشیرنیه

* * *

۳۰۴

“ “

ئه وجیگایانه ی ژن خه رایان

نه کردوه، نیستاش هه رماون

ئه وجی گه وره یه

پیای گه وره لیی داده نیشی

ئه وچاو و پوه

هه ر ئیخوت بێ

ئه وچاو و کویرنه

خه نیمه خوی نانا س

ئه وچاو و کویرنه که م

ئه توی پی نابینم

ئه وچیا و دۆله م

پیش کیش به تویه

ئه و خۆشه خوشه

هه موی شیر نیه

- نه وخورماکې ته تو خواردت گزشته کې
من ياريم کړيوه، زړبه دهنکه کې
■ * *
- نه وڅه لگې
تاوا مهناسه
■ * *
- په لم لي ده کې، هې بي به لابي
نه ودره نګه کې من، بوزوي تو نابي
■ * *
- فکړتي لي بګه وه، بي به هانه يه
نه وډي ش قابيل، به وډوانه يه
* * *
- به وکيښه شي نه ګر، څه لګي ه موي هات
ديوار هات کې چې، نه ووه جواب نه هات
■ * *
- نه وړپه پړه ي ه، وه رګي پړه جاري
باوه پناکېم نه، له ګل مه بچاري
* * *
- به پاست پيټ بلټيم، به لګي ويم پټيه
له بهر ه موانسمان، هيه نه وړپټيه
■ * *
- فکرت نيه وبه لا شم داهه ررنايه ي
بوتولي ددهم
■ * *
- نه وخورماکې ته تو خواردت
نه من به دهنکه کې کايه م کرد
۳۰۵
- نه وڅه لگې
تاوا مهناسه
۳۰۶
- نه ودره نګه بونه ووزووي نابي
۳۰۷
- نه وډي ه، هدر قابيل
به نه وډوانه يه
۳۰۸
- نه وډيواره وه جواب هات
نه وه وه جواب نه هات
۳۰۹
- نه وړپه پړه ي
وهر ګيړه
۳۱۰
- نه وړپګايه نه بهر
هه موانسمان
۳۱۱
- نه ووزو پنايه
بوتولي ددهم

- ۳۱۲ * * * ئەوزەنگۈلەي
 وشتىرواقچە، ئىچ وىلى شۆپە
 دەملى ئەو. وشتەي كە
 كى دەستۆي دەكەت، ئەوزەنگ وقۇپە
- ۳۱۳ * * * ئەوسان چۈنى
 ئۆزۈم پىزانى، تۆچۈبۈي بۇشار
 دىگەن پار
 يابزانم ئەوسان، چۈنى دەگەن پار
- ۳۱۴ * * * ئەوسوارو، ئەمنىش پىادە
 دەمزانى گوتيان، ئاخىرى دەرنەچۈي
 ئەوسوارو ئەمنىش، پىادە چۈمەلۈي
- ۳۱۵ * * * ئەوسەرگەپى ئەوسەرگەپى
 ئەوسەرگەپى، سەرى دىش گەپى
 بىت بۆسەرچاۋو، پىرىزن مەپى
 بىتتە وسەرچاۋى پىرەمەپى
- ۳۱۶ * * * ئەوسەرى دەيىبا، ئەيى نىتەۋە
 ئەوسەرى دەيىبا، ئەيى نىتەۋە
 چى دىكەن پىاولى، بانە بىرپىتەۋە
- ۳۱۷ * * * ئەوشكەي ئىم بۈي
 ئەوشكەي ئىم بۈي
 يەقىن بۈمەروا، سورم كىدەۋە
- ۳۱۸ * * * ئەوقالبى پىاۋى، زى بى ئەزما
 ئەوقالبى پىاۋى، زى بى ئەزما
 مەعلومە ۋە مو، دەيخوامشك ومار
- ۳۱۹ * * * ئەۋقە دەغەۋ
 خۇمىندە دەغەۋ، قۇرغى لى ناگرى

قورغهی بوجیه

۳۲۰

ئو داب ونازهش ، بهکس پاناگرئ

* * *

ئهو کهرنه بی کهری تر

کور تانی دهکهم تازه تر

۳۲۱

ئهو کهر بانه بی، دهکیم کهری تر

کور تان یا جلی، زود لهوهی نوئی تر

* * *

ئهو کهسه ت بوئی

ئهو گرنه توی دهوئی

۳۲۲

پیت خوشه دونیا، وه دهست تۆکه وئی

ئو کهسه ت بوئی، نه گه رتوئی دهوئی

* * *

ئهو کهسه ی بای بچینی

خهرمانی توفانه

۳۲۳

ئهو هی بای چاندوه، باش ده بی بزانی

توفانه وله جیتی، خه له وخه رمانی

* * *

ئهو کهسه ی بچیته جه جی

له دروی موغیلانی ناترسی

۳۲۴

کئی بچی بۆحه جی، تازیاره تی بکات

کوابیر له دیوودال، شوین وپی دهکات

* * *

ئهو کهسه ی پا که

له حیساب کیشانی بی پا که

۳۲۵

گوتراوه وده لین، نه وکه سه ی پا که

له حیساب کردنی، خه لکیش بی پا که

* * *

ئهو کهسه ی زورت

ناخوش دهویست ، مرد

۳۲۶

ئهو هی پیت خوش بو، زوتر بمرئی مرد

ته خشان به خشان و، مزگینی چت کرد

* * *

ئهو کهسه ی عیسی خه لکی بۆتو

یینی عیسی تۆش بۆخه لکی دهبا

۳۲۷

کئی عیسی خه لکی، به توبلی به لکی

عیسی تۆش دهباو، دهیدا به خه لکی

* * *

نه وکه سهى ده خوا، هه رتاقه نانیک

ده بى هوشى بیت، وهك نیوه نانیک

* ■ ■

کیویش بى ده ستى، تۆپنوه نه گرى

باوه پناکه م وا، زۆربه رگه و بگری

* ■ ■

کوشتم نه وماره ی، تۆلیی ده ترسای

ده کرى بۆخوشت، بیتی بۆته ماشای

* ■ ■

من لى زه نینم، نه له وهه ربه وانه

نابى بى موبى، نه وماسته جوانه

لیشى حالى به وه، هه رده دلی دایه

نه وماسته جوانه ش، مویکی تی دایه

* ■ ■

بیكات به هیلکیک، نه وماله ی هه موو

کوا کى به بى بلئ، به ووات کردپه کوو

* ■ ■

هه موکس ئاواى، خۆلى نازانى

نه ونۆره شمان بۆ، بچۆبه رگاپانى

* ■ *

نه وه م نه تۆده ی، هاتویه ئیره

نه وه ش مامۆستا، به شه رحن فیره

* ■ *

نه وکه سهى نانیکى بخوا

ئاقلی له تیکى هه یه

۳۲۸

نه وکیووش ده ستی

پنونه گری ده بری

۳۲۹

نه وماره ی نه تۆلیی

ده ترسای، کوشتم

۳۳۰

نه و ماسته، بى مونیه

“ “

یان “

“ “

۳۳۲

نه وماله ی بکاته هیلکیک

به دیواری داداگه س چ نالی

۳۳۳

نه ونۆره گپاره شمان

بۆیکه

۳۳۴

نه وه نه تۆو

نه وه شه رح

۳۳۵

نډى نه توحازر، هاتى بهم ترچه	نډونه تډو
چاڼه وچارنډره، هق زانى وشه رچه	نډومه لا
* * *	۳۳۶
نډه وش پشتمن و، هابگره دارى	نډه پشتمن و
تيرتيرم لى بده، ناليم زوردارى	نډه وش دارى تو
* * *	۳۳۷
نډه پلاوه كښى، نډرى خولى بوارد	نډه پلاوه كښه شمان
هاتين نډه شمان، به بى چرپه خوارد	خوارد
* * *	۳۳۸
نډر زوتريش له وهى، پوى داکاره سات	نډه تايه كى داهات
بقيه گوتم نډه وش، تايه كى داهات	“ “
* * *	۳۳۹
نډه وت گډه مانى، نډه وش مهيدانى	نډه وت گډو
ده بزانه وډه نډو، توليى ده زانى	نډه وش مهيدان
* * *	۳۴۰
باشه نډه نازو، نډه كهت له چيه	نډه وت له چيه
به سه رتاسه پاند، نډه وى ديت له چيه	نډه وت له چيه
* * *	۳۴۲
نى فرموت هموى، هرله دريډايى	نډه ودريډايى
نډه وچارگوين لى بى، به رين پانايى	نډه وى به رينايى
* * *	۳۴۳
نډه من پيت بلېم، نډه توش پيت وابى	نډه وسونه يه، خوقه ت
وډه سونه وى وايه، به هيچ ته رنابى	ته رنابى

٢٤٤	* * *	٢٤٤
نه وه شهړى كاوپان بو	نه وهى ديت شهړى، بهرځ وكاوپانه	
جابر وانه شهړى بهر انان	نه وجار جاشهړى، نيټريه و بهرانه	
٣٤٥	* * *	
نه وه قوزه مانگايه، نه بو	نه وهى باسى كړا، خوقوزه مانگايه	
كاله ده بى ونه بوسيرمه	به كارى كاله و، سيرمه ش هرنايه	
٣٤٦	* * *	
نه وه كاريله بولوى ده تر سام	كاريله وچوك بو، من لى ده تر سام	
نيستابونه نيرى	نيستاكه نيټريه، چون نه بم سه رسام	
٣٤٧	* * *	
نه وه كورنينه	نه وهى فهرمون و، باشيان بناسى	
بويه تو كور خاسى	كورنن له بهر وهى، تقوا كوپ خاسى	
٣٤٨	* * *	
نه وه له سهت ناوى داوه	له زور چوم وئو، به خواى مام باقى	
لاقى تهړ نه بووه	به رو بهر هاتوه و، تهړ نه بووه لاقى	
٣٤٩	* * *	
نه وه لى كارنمه و	پژى نه جليه و، ميرو ويا لدارى	
ناخري عومر مه	ناخري عومريټى و، نه وه لى كارى	
يان	دياره ده وړانسى، لاويم پابردوه	“
“	تازه من ده ستم، به و كار هى كړيوه	“
٣٥١	* * *	
نه وه پي ژيره	دهى من نه و كه ستم، پي زاناو ژيره	
له گه ل فقهيره	هاړي وهاو ده نكي، كيټيه و فقهيره	

۳۵۲

* * *

ئەوئە ئويۇر، بەرئويۇرئۇر

وايان دانائو، ئەوئۇكەئويۇر

“ “

ئىش ئايرىتتە، بەرئويۇرئۇر

۳۵۳

* * *

ئەوئەئازىزە

خۇشەويستىكە، زۇرئىش غەزىزە

ومك رۇنى بن هيزە

مەرەك ئەوئۇقە، ھالەبىنى دىزە

۳۵۴

* * *

ئەوئەئە برۇ بۇمئى باوان

بۇمئى باوكت، ئەوئەئە بىچۇر

ئەوئەئەكەن بەغەيب وتاوان

مىوان دەرئەكەن، ئەسۇنگە تۆر

۳۵۵

* * *

ئەوئەئە پارامەو

ھىندىپارا مەو، خۇچەنەم شكا

وگەشش تىكاي نەگرتەم

بىن فايدەوگەشش، نەگرتەم تىكا

“ “

ھىندەم وت بەخوئى، شىل شىل بۇچەنەم

“ “

قەرلەبى ئەوجار، ھىندەم لىك نەدەم

۳۵۷

* * *

ئەوئەئە دىرئە دەلەي

ھىندە قوچ ودىرئە، وەكوپىتلى كان

ئانى بۇئەستىران دەبا

دەلەي نان دەبا، بۇئەستىرەكان

۳۵۸

* * *

ئەوئەئەم گوت

چەنەم شىل شىل بو، لەگەل زۇرگوتنى

چەنەم شىل بوو

پەنگ بى پىت وئى، لەبىنىشى جوتنى

۳۵۹

* * *

ئەوئەئە خويۇندەلەلەي

ئەوئەئە خويۇندە، دەرئى شەيتانى

شەيتانى ئاترسى، لەبى ئىمانى

لەخوئى ئاترسىت، بۇئى ئىمانى

۳۶۰

نه و مندهى دروگر دونه   درو و ده لیسى، هیتدېك و نه و نه
توكى به سهریه و نه ماوه   تاي توك به سهریا، كواهنه ماوه

۳۶۱

نه و مندهى كهره تېرى   هیتدې كهره تېرى، یاده بزېننى
هیتدې درو یان دكا   نه و نه درو یان، له خوى دهر دیننى

۳۶۲

نه و مندهى گل نه سهرویه   نه و مندهى گل یان، كرده سهرگلكو
نه و مندهى عومرى تویى   ناره نوم نه و، هیتدې عومرى تو

۳۶۳

نه و مندهى مار خوار دون   نه و مندهى خوار دون، ماریى ئینتیا
بوتنه هه ژدیا   زه لامه و نه ستور، بوتنه هه ژدیا

۳۶۴

نه و هه موكره هه بن   نه و هه موكره، هه بن و چو و وایه
بو به پینان به روین   پیاده یی داگرین، نه به و گرمايه

۳۶۵

نه و هه ویره   قسهى كهرانم، خقه ره له بیره
ناوى زور دوى   ناوى زور دوى و نه و هه ویره

۳۶۶

نه و هه وینى جهوت   زانیم له راست تو، به تالن ته كبیر
مه نجه ل شیرانه   چونكى هه وینى و، بقه و نجه ل شیر

۳۶۷

نه وى چاكیان نه و بو، نه ویش   نه وى دایان نا، به چاكى ویاشى

- دەچودەمكۆرمگەي ئاشى دەريا
گۈي كىردلەبان، كۆرەگەي ئاشى
۳۶۸ * * *
- ئەۋەي ئاقلى دەچاۋان دايە
ئەۋكەسەي ئاقلى، دەچاۋان دايە
زۆر نەزانە
۳۶۹ * * *
- ئەۋەي ئەتۈي فرىودا
ئى تۈي فرىودا، تۈپىت گوتراۋە
ئېرەنەماۋە
۳۷۰ * * *
- ئەۋەي با بى ھىنى
چى بابى ھىنى، باش دەبىاتەۋە
با دەبىاتەۋە
۳۷۱ * * *
- ئەۋەي بۇپياۋى مەعلومە
ئەۋەي بۇپياۋى، سۈرەمەيانە
نیشانەي ناۋى
۳۷۲ * * *
- ئەۋەي بۇخۋاي نەبى
دەي ئەۋىنسانەي، مەرپۇخۋاي نەبى
خۋاش بۇۋى نابى
۳۷۳ * * *
- ئەۋەي بەتەماي خالۋامامى بى
ھەركەس بەھىۋاي، خالۋامامىيە
ھەتاكۈدەمى ئەۋەش كارى بى
بەپۇزى بى نەنە، شەۋىش بى نۆيە
۳۷۴ * * *
- ئەۋەي بەشەۋى دىنى
چى شەۋەي نەۋەن، زولەيكيان دەۋە
بەپۇزى بى پوناك، ۋەرەۋىيان بەۋە
۳۷۵ * * *

نډه وى به فسيان   نى به فسيان ده كهى، پيټ وايه وكرن
 ده كهى، تېرن ؟   دهنگ ويونيان ههس، قس نينه وتېن

* * *

۳۷۶

نډه وى به كه مى رازى نه بى   نه وكه سهى به كه م، بۆت نابى رازى
 به زوريش سرگرانده   زوريشى بدهيهى، ئيديش ده خوازى

* * *

۳۷۷

نډه وى به منت گوت، بۆ   نه وى جه نابت، به منت فەرموپار
 سالى دويه هارپاگيراهه   پامان گرتوه بۆ، سالى دويه هار

■ * *

۳۷۸

نډه وى پيټ ناوئ   جاباپيټ بلټيم، نه وى پيټ ناوئ
 بۆپور ناتاه واوئ   بى نيتره ويدهى، پورناته واوئ

■ * *

۳۷۹

نډه وى پيټ خيره   نه وى كه رهى نه گهر، بۆخۆم پيټ خيريرو
 ليټم بويه گورگ وشيره   تى فكريم هه موى، خۆگورگ وشيريرو

* * *

۳۸۰

نډه وى خاس و خوشه ويستى   خوشه ويستى خۆت، واى به سهرينيئ
 خۆت وا؟ خۆل و مسهرى ئيټمه   دهى وه سهر ئيټمه ش، خۆله و ده رڙينيئ

■ * ■

۳۸۱

نډه وى خوار دبومان له كونه   نه وى خوار دبومان، له قازومريشكان
 تقيشكان مان هاته وهدمريئ   مينان يانه وه، ده ريئ له تفينكان

* * *

۳۸۲

نډه وى دكه ليټم به لاکه   كئى مام وخزمن، يابابمه وداكه
 نډه وى خوشكه ليټم دپشكه   بۆمئى چاره رهش، ده رديوه لاکه

کئ پورونورو، بئ پاره و خوشکه
لام وهک هه ژدیهار، مارودویشکه
به لام سامان و، سه روهت هه ژنه
هیزنی دهر ونمه و، ژیان راپاردنه

* * *

ئه وکسه ی دړک و، دالی بئ بجینئ
پیخواس بئ وهکو، من داده مینئ

* * *

ئه وهی ده مزانی و، جوان فیریشی ببوم
لیم تیک چون نیستا، نه زانی وهک توم

* * *

ئه وکسه ی کارئ . ده کاوده زانی
ئه وهی هه رده خوا، خواردنی ده زانی

* * *

بیلامانئ هه، نه و جاره ی ده که م
شهرت بئ یه کجاریش، توبه ی لی ده که م

* * *

کئ له گه ل دوژمن، بجیت وړیک که وئ
نیشه ونازاری، دوستانی ده وئ

* * *

ده لیفه ی بابی، نه تریبئ کئ بئ
لوت بلیند ده بئ و، له خو به یی بئ

* * *

ئه وهی ژنه گیانی منه

یان

""

یان

""

۳۸۴

ئه وهی دړکان ده چینئ

نابی به پیخواسی بگرئ

۳۸۵

ئه وهی ده شمزانی

له بیرم چوته وه

۳۸۶

ئه وهی ده کا ده زانی

ئه وهی هه رده خوا چوزانی

۳۸۷

ئه وهی ده که م

توبه ی ده که م

۳۸۸

ئه وهی ده که ل دوژمنی پیک دئ

نازاری دوستانی ده وئ

۳۸۹

ئه وهی ده لیفه ی بابی خوی

نه تریبئ لوت بلیندو..

۳۹۰

نه وې نه به خوشې و، هر يو ژر دده ستې	نه وې دده بونډې دانه به خوشې
گيرده خوار وړ پيس، به تون وبه ستې	توشې په شيمانې دېنې ونا خوشې
* * *	۳۹۱
چې گوته وده تلې، هر نايل ټټه و	نه وې دېلې
وه سر ناستې کرد، ناي مال ټټه و	نالي ته و
* * *	۳۹۲
نه وې که ديبوت، يانده دې بينې	نه وې ديتت
دوا يې هات وه نيه، قه تيش بې بينې	نای بينه و
* * *	۳۹۳
نه وې زا نايه و، بهرگي په لاسه	نه وې زانايه بهرگي پلاسه
نه زان حالي نيه و، تاواش بې باسه	نه وې نه زانه نازاني چ باسه
* * *	۳۹۴
نه وکسه ي نه گره واز وړ، نازايه	نه وې زور نازايه
ده بينرې له کار، هر خوی وريايه	هه ميشه وريايه
* * *	۳۹۵
نه وې زوري بخوا و، زوريش هه لبرگي	نه وې زوري بخوا
زور نازي نه ویش، وهک ټيټه دهمري	زوريش نازي
* * *	۳۹۶
چې سه گوی ناخوا، دې خوی دهنوینې	نه وې سه گوی ناخوا
به قسه ي وی هينده دې، ديش دينه شوینې	لږې سوار دې
* * *	۳۹۷
نه وکسه ي نه گره، شايي به خوښې	نه وې شايي به خوښې
وهک شايي شهرمي، به خړوبه توښې	دېنې شهرميشې به خوښې

۳۹۸

نډهوى عه يېسى خوى بيته

به رچاو، عه يېسى كه س نالى

يان

“

“

۴۰۰

نډهوى قسه ي تاله

بوخوشى هه ر تاله

۴۰۱

نډهوى قهرزداره

چاويشى خواره

۴۰۲

نډهوى كړدى

بردى

۴۰۳

نډهوى كه ريكي نه بى

كه ريكي ناهيتنى

۴۰۴

نډهوى گويت لى بوه لو لويه

لى لى شى ماوه

۴۰۵

نډهوى گوى نه دابه مه زنان

ليى دروى شاخى بزنان

* * *

عه يې ونه زانى، خوى بيته به رچاو

زه مې كه س ناكه ن، بى پرس و پرساو

عه يېى خوى نه گه ر، بيته پيش هه ر كه س

چاك حالى ده بى، و ناكه باسى كه س

* * *

كى له پيش چاوت، ناهه زودزيوه

قسه ي وى تال، و زه هره له م پتوه

* * *

قهرزدار زرو، كه ميش له م بواره

چاوى چه و چوئل، يا ختل و خواره

* * *

نډهوى له جيوه و، كوكارى كړدى

قازانچ و به هره ي، دياره نه و بردى

* * *

نه يېى باره به ر، كى بى ويا كړئ

نه وپياو هه ش بوخوى، ناهيتنى كه رئ

* * *

نډهوى گويت لى بوه و، جارئ لو لويه

لى لى بيه دولو هه و، نه ويش سوتويه

* * *

نډهوى گوى نه دابه، كه وفتى مه زنان

ليى ده وى شاخى، چو شستى و بزنان

- ۴۰۶ * * *
 نه وې گهړا يه قين نه وانه ي ، که زورگهړا ون
 دېړا له گهړا ماتن وچون ، پساو. وديړا ون
- ۴۰۷ * * *
 نه وې نه ناشي بي ، واخوډه نويتي
 به ناشه واني ، نه توډه شوپيتي
- ۴۰۸ * * *
 نه وې نه بيليندان دېړواني
 به سر نه ويان دادمکه وې
- ۴۰۹ * * *
 نه وې نه بهرچاوانه ده لين نه وکسه ي ، له بهرچاوانه
 نه و بهر دلان ، جوانه وياوانه
- ۴۱۰ * * *
 نه وې له پياوړتې به دوره خه لکيش نه وې به دوره
 نه وې له چاکه ي نه زاني واداميني بوله تکه ناني
- ۴۱۱ * * *
 نه وې له چاکه ي ، چاکان نه زاني
 نه و دده مينيت ، بوله تکه ناني
- ۴۱۲ * * *
 نه وې له خواي ده ترسي خو هره نه وکسه ي ، له خواي ده ترسي
 هره نه و و نه گهړدې لين ده پرسې
- ۴۱۳ * * *
 نه وې له خواي غاقله هره که سيکی خواي ، له بيرباته وه

کافره

کافره و ئيمانى، قهت ناباته وه

۴۱۴

* * *

نه وهى له خوځى ده پرسى

نه وهى له خوځى ده پرسى

هه رنه وه ده ترسى

هه رنه وي شسه ووا، زۆردى ده پرسى

۴۱۵

* * *

نه وهى له دروځه دوره

هه رشتى كيش وا، له دروځى به دوره

رهن گارى نه دومه نشوره

رهن گارى له دوهو، ناوامه نشوره

۴۱۶

* * *

نه وهى له ژيانى دانانى نه خورابى

نن له كاتى ژيان، كهس ناننى نه خوا

پاش مردنى نيوى به چاكه ناروات

پاش مردنى چاكهى، كهس نالى به خوا

۴۱۷

* * *

نه وهى له سه سه برانه

ده لىن نه وهى له سه سه برانه

له سه رخپړانه

خوشى هه رى قويه و، له سه رخپړانه

يان

هه ركه سى له سه سه بران پاوه سستى

"

به ره مى خپره و، ده پڅيته ده سستى

۴۱۹

* * *

نه وهى له شه پى نه بى شپړه

كى له مهيدانى، نه بى ونى وشه پى

"

وه كوشيدى و، ده كوژيت وده بپى

۴۲۰

* * *

نه وهى له هاوړى بى خهوش

كى بچى هاوړى چاك، تا بى نيت ته وه

بگه پى بى هاوړى ده مينى ته وه

بى هاوړى وهاوړى، نه شمى نيت ته وه

۴۲۱

* * *

نه وهى كه ويستمه و، يانښتيا م لى يه	نه وهى من دمه هوى
هښتاله دايكى، نه بوه وله پى يه	جاري له دايكى نه بوه
* * *	۴۲۲
نه و. نيش وکاره ي، نه من دهيزانم	نه وهى من دهيزانم
پى هر وى نابه ي، من وای دهزانم	نه تو نايزاني
* * *	۴۲۳
نه وهى من دېتم، پيت بلېم وبه س	نه وهى من دېتم
به لکو نه يارېش، بانه يېنې كه س	كه س نه ي بېنې
* * *	۴۲۴
كه س بانه يكيښى، نه وهى من كيښام	نه وهى من كيښام
تانه و ته شه رېو، سه ريارېش ئيښام	كه س نه يكيښى
نه وهى من كيښام، نه وېستا و پيښى	پان
يا خوا نه ودرده، هېچ كه س نه يكيښى	“
* * *	۴۲۶
ئى ناخوشت ويست، بابت بى و خالت	نه وهى ناخوشت ويست
ده بلې ببېته پول، سامانت ومالت	بلې مالت ببېته پول
* * *	۴۲۷
ده بى نه وكه سه ي، ده خوانانېكى	نه وهى نانېكى بخوا
هه يېت ومشوري، نه بوه نانېكى	ناقلي له تيكي هه يه
* * *	۴۲۸
ليتره وله جى يه ك، يه قين پوى داوه	نه وهى نه بوه
هه رچيكي نه بوه، هه رنه شگوتراوه	نه گوتراوه
* * *	۴۲۹

- نډهوى هـرنـهـيا، روى داباويـايـه
نډهوى نهـدهـبويـي؟
هاته پيش چاره ي، به هيچ كهس نايه
رويداو. يوو؟
* * * ۴۳۰
- نى نهـنداـتهـوه، حاشاـماـن لى بـكاـت
وهـرهـئاوـرى مرـدواـنى كا
دهك وهـرهـئاوـرى، مرـدوهـكاـنى بـكاـت
* * * ۴۳۱
- نډهوى شـيـك لهـدزو، گـورـان وـجـهـرـده
نډهوى نهـدزـهـكان
نډهوى نهـدزـهـكان
نډهوى نهـدزـهـكان
* * * ۴۳۲
- هاوار. سـهـت هاوار، نډهوى زـگـهـپـوـپـوـپ
هاشـهـوـقـوـرـهـقـوـر، نډهوى زـگـهـپـوـپـوـپ
هاشـهـوـقـوـرـهـقـوـر، نډهوى زـگـهـپـوـپـوـپ
* * * ۴۳۳
- چى دى پاناگرم، نى لهـبنـبهـرهـي
دښمهـسـهـرهـرهـي
چى دى پاناگرم، نى لهـبنـبهـرهـي
دښمهـسـهـرهـرهـي
* * * ۴۳۴
- نى بهـبيـوهـژنى، پـيرى لى دهـكهـي
بهـكـچـيت كـردـبا
نى بهـبيـوهـژنى، پـيرى لى دهـكهـي
بهـكـچـيت كـردـبا
* * * ۴۳۵
- نيـحـتـياـجـي، دهـسـتى
سـهـي بهـپـياوـى ماچ دهـكا
نيـحـتـياـجـي، دهـسـتى
سـهـي بهـپـياوـى ماچ دهـكا
* * * ۴۳۶
- نى خوى داوه بهـنيـوهـرښ
نى خـهـلـكى هـيـتاوه بهـتـهـشى رښ
نى خوى داوه بهـنيـوهـرښ
نى خـهـلـكى هـيـتاوه بهـتـهـشى رښ
* * *

- ۴۳۷ * * * ئيرەمولكى تۈيە
هەمودونياملكى مەنە
- ۴۳۸ * * * ئىستاخۇمريشك
هەلنەنيشتون بىن، بۆكۈخ وكونانەى
- ۴۳۹ * * * ئىسترو قەتارى ، رەوانىلۇتەو
بيكوتەو قەى ھەر، بەدەست خۇتەو
- ۴۴۰ * * * ئىسك ئەدمى سەى
دەرنايە ئىسكىش، تازەلەدمى سەى
- ۴۴۱ * * * ئىشك بەئىشىكى وە ئانوسى
بەلام ئوئىشك، پىك وە ئانوسىن
- ۴۴۲ * * * ئىشك وتەپ، ويگرا دەسوتى
ھەركەس بابۇخۇى، بېوابە شوپىنى
- ۴۴۳ * * * ئىشكە جوى دەكا
ھىندى تى ئاخنى، ويشكە جوى كىرەو
- ۴۴۴ * * * ئىش نەبىن بە رىشەو؟
ھىچ كارى زىادى، نەيكەى بە ئىشت

مه حکم ده بیینی، هه ره بنی پرشت	نه گه ربه پرشه و مبو
شانه شی ده بی، خو بۆ هه ل بگری	ده بی شانه ی بۆ هه لگری
ره زگاریت نابی، هه ربه سمیل یشت	
* * *	۴۴۶
ئیکسم مراده و، پتی که و ته هه رمال	ئیکسم
میوانه و غه یری، بی ت یا امام خال	مراده
* * *	۴۴۷
هه موکس پازی و، با ئمیان پری	ئیکیان پری و
ناکری خو ئه وی، نیکه شیان قری	ئیکیان قری؟
* * *	۴۴۸
ئی من و تو جار، ده ی هه ربا بمینی	ئی من و تو یا بمینی
نه مرم رۆژیک دیم، ده تکه و مه شوینی	
* * *	۴۴۹
نه و ده ده ی ئیمرۆ له منه بقسویه	ئیمرۆ له منه و
سبه ی ناگرتکه و، ده ی پوی ده تو به	سبه ی نه تو به
* * *	۴۵۰
ئیمرۆ له جیران، بی بدزی هیلکه ی	ئیمرۆ هه یلکه ی بدزی
وشتری ده دزی و، ده بی چی لی بکه ی	سبه ی وشتری ده دزی
* * *	۴۵۱
تاوان یارم ده ی، هیئندهم پی ده یه	ئی مه ش خوا به گمان، هه یه
خو ئی مه ش ناخر، خوا به گمان هه یه	
* * *	۴۵۲
شتیکمان ئی مه ش، ناخری پی ده گات	ئی مه ش شتیکمان، پی ده گات

له م ډيگه وپولاره، فيلحمان لى نه کات

■ ■ *

خوځه وه ئيمه و، ئيوه تيدانيه

ئاوام نه ناسى و، پيم له نه زانيه

* * *

ئينساف مات له گه ل، امام قاله پوته

کرديان به شايى و، سه مای به جوته

■ * *

پياوړه هيچ دهر دى، نه مری ویمیتنى

پیری وکانه فتيه، دى دهر مرینى

* * *

ئينسان له دوتيا، تابړى ویمیتنى

خه تاي ده بيت و، روزهر ديش ديتى

* * *

ناره نوم وايه و، مهر له م دونيایه

مروځ له ژيانيان، دوعومری بایه

له يک ته جره بهى، ککړدبان وه

له وومری دیکه، ده کار کردبایه

* 五 *

نيواره ديم به ش، کؤجه لاله وه

خولقت نه کردم، بيم و مهاله وه

* * *

“ “

۴۵۳

ئيمه وئيوه، تيدا نيه

“ “

۴۵۴

ئينساف وقاله پوته

هه لده پهرين به جوته

۴۵۵

ئينسان به هيچ نه مری

به پيريه دهرى

۴۵۶

ئينسان خه تاشى، ده بى

“ “

۴۵۷

ئينسان دوعمرى بایه

له نيکي ته جرويهى

کؤکړدباوه له وومری

دیشي به کارى هينابا

۴۵۹

نيواره ديتى به جه لاله وه

خولقت نه کردم بيمه مهاله وه

۴۶۰

بېتى (بى)

باروبارگەكەم. ھەموى تىك دەنىم

ھىوام تۆى ھەرتاچاوم لىك دەنىم

* * *

۱

با ئەمەش بەگوناھى

ھەلەم پىم گوت، لەبىرم چۆۋە

تۆۋەنە سوتىين

نە سوتىم ئەمەش، بەگوناھى تۆۋە

* * *

۲

باب ئاگى

تۆش دەباھەرباى، ۋەك نىۋەى ئەۋەى

لەكۆرى نىھ

باب ھۆشى لى برا، لەكۆرىش ۋەۋەى

* * *

۳

بابايەكەم

ئەمەن بابايەك، ھەروا پىبوارم

پىبوار

لەغەيب ۋەنوقسان، زياتر لەخوارم

* * *

۴

باب بەلایە ودايك قەزايە

دايك ۋەك قەزاي، بابىش بەلایە

ئى چاك نىعمەتى خودايە

ھىچ خۆشىم نە بو، لەم ئوقەلایە

“ “

باۋىم چەنگ كەۋى، بەلەم بى بەلى

“ “

نىعمەتى خواپەۋ، ھەربى بەلایە

* * *

۵

بابزانىن

باشە بابزانىن، ئاخىرى چۆن دەبى

چۆن دەبى

بەشى تۆۋى بى ۋەنى مەش كۆن دەبى

* * *

۶

بابزانىن خوا چ دەكا

بابزانىن خوداى، ئاسمان وزەۋى

“ “

چاۋەرى پوھمىن، چىمان بەركەۋى

* * *

۸

بایزانین خوا مه یلی به چیه   دهی بایزانین خوا، مه یل وږه همه تی
 “ “
 به چیه و چاره پئی، لوتف ونیعمه تی

■ * *

۹

باب پئی خوشه   له م دنیا یه ی باب، ښاره زوی وایه
 کوږ له خوی چاکتر بی   دوعا و هوا وری، له ده رگای خوابه
 “ “
 “ “
 ته سدی دی ده که م، نه منیش پیم وایه

* * *

۱۱

بابت مردوه   چه ند، و دخت و دهمه، بابی تومردوه
 چ غیرتیکت بوکړدوه   چ خیراتیک یان، خیرت بوکړدوه
 چ نیسقات و غیراتیکت   کواتر چت کړدوه، بو باب به که ی خوت
 بوبابی خوت کړدوه   کوږیش دهی توی، با چاکتر بی بوت

* * *

۱۳

باب مردو و سیتی   وه ختی باب که مرد، وه سیتی کړدی
 بابردو   به نه نجام که ییشت، ده نا بابردی
 “ “
 یان   با وکت وه سیتی، نه گه ریو کړدی
 “ “
 وه سیتی پیښ خوی، پوی بابردی

■ * *

۱۵

باب مردوه   ده لئی باوکی من، نوینی که خان بوه
 وکوری له وینه ی   خاوه نی سفره و، میوان ونان بوه
 خوی به جی   لی قه و ماویشی، هیند گریونه وه
 هیشتوه   بو دهر دی زور که س، مه رواده رمان بوه

وينه كې نه گهر، توښې وكه ماوړى

گشت كاره كانى، هه رتوژى بان بوه

***

هه ويكي پى بگم، پاستى لى بن خوار

قه ت بانه يكر دې، به كويټى وده وار

* * *

كارت ته واو كه، به سى لى بدوين

بابه گوناخى تو، نيمه ش نه سوتين

* * *

دهر دىكى بده مې، وړى پى نه بر دې

بابه لكى وگه لى، دارى نه كر دې

* * *

خو اې داوه روا، باى بى خه رمانه

كه رما بى كويستان، چون بوزوزانه

* * *

بابچينه وه سر، بڼه تو وه كې

هه ن بوده پيش داو، قسه لى نه كې

* * *

قنجى كردونه، پر شيش وه سىلى

واډياره هاتوه، بق باجى سميتى

* * *

په شيمانى وهه، يابادانه وهى

عه يې تيدانيه و، داگير سانه وهى

“ “

“ “

۱۸

بابه ده وارې شړى

نه كر دې

۱۹

بابه گوناخى تو وه

نه سوتين

۲۰

بابه گه لى دارى

نه كر دې

۲۱

بابى خه رمانه

وگه رما زوزانه

۲۲

بابچينه وه

سهرينه تو وى خون

۲۳

با جى سميتى دمو

“ “

۲۴

بادانه وه

عه يې نيه

	۲۵	
پيشه ناکو کين، په کجى هلک نه	با دوژمن پيمان	
ناکرئ هر دوژمن، پيمان پي بک نه	پي نه که نه	
	۲۶	
تړک ولات يا هر، بچيه شوي تنى دى	باراشيکى	
په قين پيى ناخوړئ، باراشيکى دى	دى ناخوا	
	۲۷	
باران ببارئ و، نه گرتاو هلئ	باران ببارئ و تاوه نه	
گورگ نه زئ نه وهى، به که س توم هلئ	ده ئين گورگ دمزئ	
	۲۸	
نیشانې باران، ه ورو هور يا په	باران نيشانه دى بايه	
هياکى نه خوش، نيشانه دى تايه	نه خوش نيشانه دى تايه	
	۲۹	
هرزو ده گاتئ، بارى سوک وايه	بار نه گهر سوک	
بارى خواروخيچ، به زمه وه را په	بو زودم گاته جي	
	۳۰	
بار په پياوې و، بي ميشک ونه زان	بار په کابراي بي ميشک	
کواچون ده گاتئ و، ه واري ووزان	ناگاته ه واري	
	۳۱	
بارگه کهى تيك نا، يارم په ک جارى	بارگه کهى	
ريى داگرت بړوات، په ک سهر پوشارى	تيک نا	
	۳۲	
بار نه گه رباريى، له باج ناترسى	بار له باجى نانالى	

بؤشت تير ده کاو، زورنگی برسی	۳۳
بارم لى خوار يووه، له بهرچاوانه	ريگام راسته
به لام ريگاکه م، خوراست وجوانه	بارى بگرو
بارت گرت له گه ل، خوتى زوويښنه	باجى بستيښنه
جائ و جارياج، چى بوويستيښنه	بارى به دبه ختى خواره
بارى به دبه ختى، له ختوه خواره	خوى لى مه خه بى باره
خوى لى راست بيښى، له ستوى تو سواره	بارى خوار ناگاته جيى
ناگاته جيى خوى، بارنه گه رلريښ	يان
هرديښته خوارى و، باله نيوشاريښ	بارى خوم ديوونه و دوڼه
کارم به وهى نيه، پياده ياسواره	نايمه به هاواره مبان به کوڼه
قهت ناگاته جيى، نه و باره خواره	بارى خوم له سهر
بارى خوم ديووه، به لى له و دوڼه	پشتى خوم
ناچم بؤهاوار، هه مبان به کوڼه	باريکى برپښه
که م و تو ره رچى، هه مېى بارى خوم	
کوم کړيوه وله سهر، پشت وشانى خوم	
باريکى برپښسى، تاوه ختن ماوه	

ده ناخوځه خواى، ليمان قه وماره

* * *

۴۱

که ربارى هه موى، سيلاح بى و تغه نگ

گورگ بېگاتى، ده يخوا به بى ده نگ

* * *

۴۲

بارىك نه توانى، لىي نى پىكى بدهى

له لای دانیشى و، پالى پيو بدهى

* * *

۴۳

بارى گويزانى، لى نىي پىم وايه

خرپه و ماش و هوش، ته قى لى نايه

* * *

۴۴

بارى گه وره و زل، نى ندى و پتر

پىي هه لگيراره، هه رته نياو شتر

* * *

۴۵

ليړه بى وگه رمين، ياله كويستانى

كه رتوپى هېچ كهس، بارى لى نانى

* * *

۴۶

بارى هيلكانى، لى نىي بى خپوى

باوه پكه وله بنى، خوى لى نه بزپوى

* * *

۴۷

به بى شكى بزانه، پويازاپى خوى

له م كاتهى پتويست، هه وارده كا بوى

* * *

۴۸

“ “

بارى كه رى تغه نگيش بى

گورگ بېگاتى ده يخوا

بارىك نه توانى بارى كهى

ده بى پالى پيو بدهى

بارى گويزانى نينىي

خه پردهى نينايه

بارى گه وره

و شتر ديبيا

بارى له

كه رى تويونانين

بارى هيلكانى

نينىي ناييرپوى

بازاپى

خوى هه وارده كا

بازاري گهرمه	بازاري گهرمه
پاش ماويكى ديش، بوى دهردى سهره	“ “
* * *	۴۹
هيچ نافروشيټ و، بازار كه ساده	بازاري كه ساده
چى دى لى نه دا، دعيه وئيفاده	“ “
* * *	۵۰
كوټروكوټره كان، بازله گه ل بازى	باز. با. باز
لاى يه ك بن هوال، كه يغيان با سازى	كوټر. با. كوټر
* * *	۵۱
دهرچوتى پهرى، به يه ك جارى باز	باز نه بهرگه دهرچوو
كو ابا زى پى بلىټم، ياهه رجا دوبا ز	“ “
* * *	۵۲
هرچيكى ويستت، پىس بكه ي بازى	بازى بازى، به پيشى
كه سيش له و كاره ي، نابى ناپازى	بابا هم بازى
پنگاته خت وچول، وشيار به وبه لام	“ “
پيشى بابا ي قهت، نه بهر به بى بازى	“ “
* * *	۵۳
حالى به بزانه، نه وه ك به نانقه ست	بازى من كوټرى توى
بازى من كوټرى، توى نه كه و ته ده ست	پى ناگيرئ
* * *	۵۴
جى به جىټم كردو، نه ك لىټم وهرگه پى	با سه گ به ناسمانى
سه گ به حاسمانى، باهه رى به وه پى	هه ريو مپى
* * *	۵۵

فکرم وانه بوو؟ وای بق ه لکه وئ	باسی گورگی کراو
باسی گورگی کراو، په پیدایی له وئ	له وئ حازریو
***	۵۷
بتونه زانانه ش ، جیاله پیده نگی	باشترین کار
کار له وهی چاتری، کوادیته چه نگی	بونه زانی پیده نگیه
***	۵۸
شه ممون له مانگی، جاری باببری	باشه ممو
وهددهی پی دلو، چی بو پوت بکری	له مانگی بیری
***	۵۹
باغیش به بی چنین، زینه تی نابی	باغ به بی چنین زینه تی نیه
کچ بی باب ویرای ، خو پمه تی نابی	کچ به بی باوک خو پمه تی نیه
***	۶۰
خو باغه لی پرن، له مرادومه خسود	باغه لی پرله، مرادن
دهی په نام وه برکته، زاتی مه وجود	***
***	۶۱
باغه وان کاتی ، میوهی ده گاتی	باغه وان کاتی میوهی
که په وده نگی که س، که سی ناگاتی	گوئی گرانه
***	۶۲
باغه وان بی شتیك ، دیتنیوه مالی	باغه وانی
نهك چاوه پوان بی، تائاخری سالی	چاتره له چاوه پوانی
***	۶۳
نابی ه لکورمی، چیدی وابه کزی	با قسیکیش
باقسیکیش بکری و، جاریکی بؤدی	بؤدی، بکه یین

۶۴

باگوڼلکان بېرینه وه

“ “

چې ويستت وړه پار، بڼت بکړینه وه
سه برت بڼ گویلکان، بابېرینه وه

۶۵

بالت دېگم چه بابه لهك له
به خدايه شهرى دهكې له نيو
كه نمه كې من شهرى دهكې

گوپه حه باكهت، به لهك بواده كې
له به غداشه رعو، ليره شه رده كې

۶۶

بالتوى چاك با
به شانى ساحه بيه وده بو

بالتوى بايه خ و، نرخیكى بايه
مهرده باده بهر، خیسوی دابايه

۶۷

بالی تاوسیت دموئ
بچو هیندوستانی

جه ناب كه بالی، تاوسیت پی دموئ
ده بچویو هیندی، تاجه نکت كه وی

۶۸

بانگی موحه ممدی
به ناشکرایي خوشه

بانگی محه ممدی، پیشوشو وویایي
خوشو ویی بسین، به ناشکرایي

۶۹

بانوش بیته سرده ی
“ “

باشه بانه وچار، نوش بیته سرده ی
به هره ی ته ووی، مهرتولی بکه ده ی

۷۰

بانیک وده ووا
کڼ دیتویه تی

چ قانونیکو، له چی دهورانیک
کواله کویت دیون، دوه وایانیک

- ھەمىي پارچىكىن، ئەتۇش پىست وايە
لەئەو لا بانىكەو، دوسى ھەوايە
* * *
- ۷۱
باويرى لىزگى
غۇي، دىردەكا
* * *
- ۷۲
باويرم پىناكەن
ھىچ كام لەوانەش، بىرەم پىناكەن
* * *
- ۷۳
باويرم پىيان نىيە
ھىچ باويرىكىم، پىيان نەماوە
خۇيدىن بەدا رو، بەرد ويەوناوە
* * *
- ۷۴
باويريان
پىم نىيە
يان
* * *
- ۷۶
باويريان پىناكەم
ھىچ باويرىكىيان، تازە پىناكەم
كارىش ھاتەپىش، بۇخۇمى چاكەم
* * *
- ۷۷
باي بافە
شىونىيە
* * *
- ۷۸

بایه کی ئی بیته وه   زږیش به مېدی، لئی دهرچی بایه ک
هه مو که س دزانی   خه لکی زانیویه وه، هه رکه س له لایه ک

* * *

۷۹

بایه له یه روچه ماغه که کوتامه   پوناکی که ویی، سوژمه وه ویالتر
بابی وهی شه را که تی توی کرد   کوتام بابی وهی، شه ریک له که لتر

* * *

۸۰

بیسه و   به پایته لکانه ت، ده ترسیم بیسی
باو مره که   بیسه و به لام، باوهرنه که ی پیی

* * *

۸۱

بت بینم جا   سلاخ ده وهی دا، توبلی واده که م
ته عریفت بکه م   ده بی بتبینم و، ته عریفت لی بکه م

“ “

به بی هوره و، یاسی ویت ناکه م
بت بینم و دوا ی وی، ته عریفت بابکه م

“ “

* * *

۸۲

پا چ زمانیکی   به چ زمانیکی، حالیت که م بلیم
حالیت که م   نه مده گوت به لام، خونا کرئ نه لیم

* * *

۸۴

بچمه سهریه حرئ   تا قیم کرده وه، له نیو وه وروساو
نیشک ده بی   بچمه سهریه حریش، نیشکن چوم وئو

“ “

یان   چه وتونه هاتی و، نه ورنگه ی سه خستم
بچمه سهریه حران، نیشکن له به ختم

“ “

* * *

۸۶

بچو جینه کی که س نه تناسی   تویجو بوجی یه ک، که س که س نه تناسی

خوځه ټکيشه پرې که واو که راسی   خوت مه ټکيشه پړی، که واو که راسی

■ ■ ■

۸۷

بچینه وه سه رجی   بچینه وه سه رجی، کونه وه واران

کونه هه واران   تاسی دوی ده گله، کوتره ل و خواران

■ * *

۸۸

بخوازه له دمریان   بخوازه ويگره، له دوی و له دمریان

بيکه به خپری مردیان   جابه ره ويکه نه، به خپری مردیان

■ * *

۸۹

بخو. خوئی د بهر پي   نه توده بچو بخو، خو له که ی که وی

میردی مه که سه ربه هوی   نه که ی میردی بکه ی، وابچیه پال هوی

* * *

۹۰

بخور مو متجاننه که ژه هری   بخوره وه قاپی، پراپو پر ژه هری

مه خور مو متجاننه که ژه هری   مه خوره نیو قاپ، بی میه روه هری

* * *

۹۱

بر اچیا به ک گرانن   براله پشستی برای، تقبلی لانی که م

و مک کیو. وایه   وه کو کیو یکه، حاسستم وه حکم

■ * ■

۹۲

براحه زناکا برای له خوی پیاوتری   هه زناکات برا، له خوی پیاوتری

و ده زما کوپی له خوی پیاوتری   باکوپی پیاوتر، زوریش چاتری

■ ■ ■

۹۳

براحه زبه مردنی برای ناکات   براش به مردنی، برای هه زناکات

و ده زبه نه بونی دی دهکات   هه زبه زیادی، زوریش ویش ناکات

■ * *

۹۴

برادره ريگريت ، نه توبه قه سپيک	برادره ريگري به قه سپيک
نابى بهرى بدهى، به نووبه نه سپيک	بهري مهديه نه سپيک
* * *	۹۵
مهريايه کيش، بؤت بوبه برازا	برا که بوبه برازا
ده بزانه چون کار، له کارى ترازا	کار له کارى ترازا
* * *	۹۶
به خواى گه ريرا، له لاي برا بى	برا له لاي برا بى
جا مه گه رقا، له لاي خودا بى	مه گه رقا، له لاي خودا بى
* * *	۹۷
له ورپووه و برامان، بابرايه تى بى	برامان برايه تى و
به لام کيسه شمان، جودايه تى بى	کيسه مان جودايه تى
* * *	۹۸
بردمى شه پابى، تالى ومه رگه وه	بردمى شه پابى مه رگه وه
به دهم دهره دوه وه، هريه ويه رگه وه	“ “
* * *	۹۹
ده ليم عومريشت، زور تن په پيوه	برسيایه تيت
برسييتيت وهك من، کواخو نه ديوه	وهك من نه ديوه
* * *	۱۰۰
کويژوهه ريکى، زورت کيشاوه	برسيایه تيت وهك من
به لام برسييتيت ، که مترکيشاوه	نه کيشاوه
ناليم خوميج شت ، لات پوى نه داوه	“ “
برسييتيت وهك من، کواکه ي کيشاوه	“ “
* * *	۱۰۲

برسیتی په گي	بی دروځان پیڅوتم، نه به وشو په
هاری پی وډیه	برسیتیش په گي، هاری پیو په
“ “	گه یشتو ته چی و، یان به پډو په
“ “	برسیتیه و په گي، هاری پیو په
۱۰۴	* * *
برسی گړیوی	گریوی له هاریش، بردبو و ویرسی
له هاری بردو ته و	له ویاس خوا سی، کی هات ویرسی
۱۰۵	* * *
برسی هارومار نه جاوئ	برسی هارومار، نه جوئ پی وایه
“ “	چی نه وړنه یخوات، نابینئ دوايه
۱۰۶	* * *
برواتان، پی	نیتري پواتان، نه من پی ناکم
ناکم	نور چا وروانیم، له تو چاکم
۱۰۹	* * *
بروانه کوژم	کوژی به رغه لی، ببینی و بیژی
که وچک دابگره	بوم بینن نان و، که ره و شیرزی
۱۰۷	* * *
بروانه کیسه و	به سه بسرو می دی و، زوریه ماقولی
پولی خرج که	بروانه کیسه و، خه رچی بکه پولی
۱۰۸	* * *
بروییکار	ناوام پیخوشه و، بت به ن بوئیکار
مه نیشه بیکار	نه کوله ماله ی، دابنیشی و بیکار
۱۱۰	* * *

بريا به برياي

خودا گچ بايه

۱۱۱

* * *

هه ربه بېنه و نيه، گزوفچ بايه

بريام به برياي، خودا گچ بايه

بريا مردن هه باو

پيري نه با

۱۱۲

* * *

وهك مردن هه يه، ده ي باهه ره با

پيريه و كه نهفتى، خۆزيا قهت نه با

بريانه مد يياى و

هه رنيوم بيس تباى

۱۱۳

* * *

خۆزياسهت خۆزيا، نيتوم زانى باى

جان هه و ريكي، وهك توم نه ديباى

بريكيان ته كاندوه

“ ”

۱۱۴

* * *

ته توده ي بله ي، هيند كييان ته كاند

ده ناپه راسوو، باس كيكيان شكاند

برينانم مه كولينه وه

“ ”

۱۱۵

* * *

يا بردوه كانمان، نويسيردينه وه

چى دى برينانم، تومه كولينه وه

برينج وړون هه بى

دايكت چيشتى خاس نه كا

۱۱۶

* * *

برينج وړون بى، دايكت پورنه نى

چيشتى زورخاس و، خوشيش لى نه نى

بريندارد زانى

برينى له كوئيه

۱۱۷

* * *

برينداري توخويى، له م پوهوت وړى يه

ده زانى برينى، چهنده وله كوئيه

برينى خه نجه ريش چاك ده بيهته وه

برينى زمانى چاك نابيهته وه

برين له كوئيه بيهت، چاده بيهته وه

برينى زمانيه و، ژيژرده بريته وه

- ۱۱۸
بزانه وويلی
نايزانی مه يلی
بزانه وپيان لی وئوهی ده یزانی
خوی لی ببویرو، هرچی نه یزانی
- ۱۱۹
بزار له بهردی
ناچیته خوارئ
به چه کوچی بیکوتی، برؤژ تائیتوارئ
بزار له بهردی، ناچیته خوارئ
- ۱۲۰
بزن نه گهر نه جلی هات
تیشوی شوانی ده خوات
بزن ههروهختی، نه جله روی تیکات
ته ماح ده تیشوی، شوانی خوی ده کات
- ۱۲۱
بزن بوشه ویکش بی
جیگای خوی خوش دمکا
بزن بوشه ویک، یان تویلی زیاتر
جیگا خوش ده کا، یابگره چاتر
- ۱۲۲
بزن ده خه می گیانی داو
له ساب ده خه می پیوی دا
بزن عاده تیه و، کاری خوی ده کا
بوشه ویکش بی، جیتی خوی خوش ده کا
- ۱۲۳
بزن نه کاهینه هیلئ
نیړیش نا کاهینه بیلئ
بزن ده فکری، گیانی داو، قه ساب
ده یگوت پیوه که ی، زوری بیکه باب
- ۱۲۴
بزن نه کاهینه هیلئ
نیړیش نا کاهینه بیلئ
بزن بانه چی و، نه ی حیله حیلئ
نیړیش هه رنایه و، نه ی بیله بیلئ
- ۱۲۵
بزن ومه ربه رکه سه به
لاقی خو هه لداو سرین
حیسابی بزن و، مه پجوی جوی ده کرین
هه ریه که به لاقی، خوی هه لداو سرین

۱۲۶	* * *	
بزننى گه پۇل له سه رينچاوه		بزننى نۆرگه پۇل، پىسى ده كاته وه
ئاوئ ده خواته وه		له كانبه خاوين، ئاوده خواته وه
۱۲۷	* * *	
بستىك يىرى و		بابستىك . . . سىرو، بۇرىي ياسورى
له ده دورى		چهندى بۇن بكرىت، ليمان بانورى
۱۲۸	* * *	
بكيشه جه فا		ده بكيشه جهورى و، ده رنوجه فايه
بفوشه سه فا		نه مجارىي بينه و، خوشى وسه فايه
۱۲۹	* * *	
بگره دارى ويكوژه ماري		هه روا حالسى بى و، ده بىلى نۆردارى
“ “		زويكوژه ماري و، فهرموهادارى
۱۳۰	* * *	
بلايىژنه ته هاره		پىم خوشه ويه تو، بابلىن نۆرداره
نه يىژنه ته هه ژاره		نه كويلين لالوى، مېدييه وه ژاره
۱۳۱	* * *	
بلوئى بۇگاجوتى		جوانى لى حاليه و، هه رخۆده بويىرى
لى دهى		وهك بۇگاجوتى، لىدهى بلوئىرى
۱۳۲	* * *	
بلى سيوان		نارحه ت مبه و، باشه ويابى خۇم
به جۇنادهم		به جۇيان ناده م، ده بلى سئوى خۇم
۱۳۳	* * *	
بلىم بز		لىشم تىك چوبى و، گوتبىتم بزنه

دهلى دز	مه لايه و دهلى، مه رزنه و كزنه
۱۳۴	* * *
بليم سیر	ناكرى بيدوینتم، نیزيك بى و نوریش
دهلى پياواز	بليم سیردهلى، پياواز و نوریش
۱۳۵	* * *
بليم ماست ره شه	بيژم ماست ره شه، بى قسه و گوشتوگوز
دهلى ره شه	دهلى من باوه، ده كم به قسه ی تو
۱۳۶	* * *
بليم ماست سپيه	بيژم ماست سپيه و، باوه پناك ن پيم
به قام پي ناك	دهى لازم ناكات، چى دى بليم و بيم
۱۳۷	* * *
بناغى له سه	بى سه حه ت نابى و، دلتانیش بيشى
خوله ميشى داندراره	بناغى دانرا، سه رخوله ميشى
۱۳۸	* * *
بن لاقى من ده كولى	ليت حالى بومه و، هه سل نى و قولى
۱۳۹	* * *
بنيا دهم	بنيا دهم يه كيك، به سه ديا ه زار
يهك به ده زاره	قوله و دهى پتریش، قوده بلى به زار
۱۴۰	* * *
بنيشته خوشكه يه	به بنيشته خوشكه ی، بابيرى ته وه
۱۴۱	* * *

بۇئاورت گرتوه، په له وهل ده كى	بۇئاورت
كارى چاكاروم، لى پوچال ده كى	گرتوه
* * *	۱۴۲
خېرايه دهى دهى، هسى زوكه زوكه	بۇئاورى هاتوى
بۇئاورى هاتوى، وای به تالوكه	وابه تالوكه
تهونت پايه ل كړد، وهك جال جالوكه	يان
بۇئاورى هاتبوى، وابه تالوكه	“
* * *	۱۴۴
نه نجامت نه دا، چه ندى هاتم وچوم	بۇنه من له زړ
بو پيمنت وايومن، له زړدايكى بوم	دايكى بومه
هات وچونه كات، هه روا له پيمه	يان
له زړدايكى بويين، دهى بوچمائيمه	“
* * *	۱۴۶
بۇنه وكه سهى بگرى، كه بۇتوده گرى	بونه وكه سهى بگرى
نهوى بۇت نه گرى، توبۇبوى ده گرى	كه بۇتوده گرى
* * *	۱۴۷
كوابه نه سپى شام، گوت به رهه لالايه	بۇيه نه سپى شام
هه رات ساز كړد بۇ، نه ويه رهه لالايه	گوتوه نار هسه نه
* * *	۱۴۸
تكايه به رپى و، بۇدلؤيه ناويك	بويه دلؤيه ناويك
نه يما هيچ ريگا، ياشويڼ وناويك	تكايه به رپيم
* * *	۱۴۹

به خرينگه خرينگى، موروز ترچه نهى

هيندت پيك دادا، بويه كړي چنهى

■ * *

كه له بابا به كهى، بوكيان چن پفاند

هر كهس بخوئى هات، شتيكى قاچاند

■ * *

وه كو نه و كه وهى، بون به برابر

جيايان كړدنه وه، به شيان دا ندرا

* * *

بقوات بوه مرؤو، پياوئ له م شاره

زوخوت پي دادا و، وات زانسي باره

■ * *

ديتت هه رپياوئك، ئاوا زورزانه

زه محمت له لاي وي، بوي دئو هاسانه

* * *

ئهمنيش پيتم وايه، كهس ليتي نابهي

زيانتيكى وهوتوي، نه بي وبوپهي

* * *

پوزيت له پوچن، ياله كولانه وه

بوت ناميئننه خوار، ياله م بانه وه

■ * *

خو هه پړهي له بړهي، هه رناكه ته وه

وهك نه شكوتيكه و، دهنكي بداته وه

بويه كړي چنهى

“ “

۱۵۰

بويه كه له بابي بوكي

“ “

۱۵۱

بويه كه وي

برابرا

۱۵۲

بو پياو قات بووه

“ “

۱۵۳

بو پياو زانا

شت زور هاسانه

۱۵۴

بويه زي زيانى نه بي

“ “

۱۵۶

بوت له كولانه

به رنابيتنه وه

۱۵۵

بوتنه شكوت هه ر

دهنگ دمداته وه

- ۱۵۷ * * *
 بۇتە پشيلەي رەجەبە شىتتى
 ۋەكۈپشى رەجەب، دىخۇدە نويتتى
 گەرەكە مالىكى بەخۇمدە سوتىتتى
 چەندمالان دەگەل، خۇشى بسوتىتتى
- ۱۵۸ * * *
 بۇتە پشيلەي سەرچنارنى
 بۇسەيتى پشيلە، چوبۇسەردارى
 ھەلەم زۆرۈدۈ، تاھاتە خوارنى
 ھەلەم زۆرۈدۈ، تاھاتە خوارنى
- ۱۵۹ * * *
 بۇتە پشيلەي كلك نەقتىنە
 لىم بۇتە پشيلەي، كلك نەقتىنە
 دۇنيا بسوتىتم، دوايەش بىم بىنە
 دۇنيا بسوتىتم، دوايەش بىم بىنە
- ۱۶۰ * * *
 بۇتە تازىە قوبادىبەگى
 دەشىنەي بەردەي، تاژى قوبادخان
 دەكە رویشكىنى بەردەدەي
 دەچى ھەلدەرى، ۋەقاچكە گوينيان
 ۋەقاچكە گوينى ھەلدەرى
- ۱۶۱ * * *
 بۇتە تولەي دۇسوارنى
 تى پەرى وپۇشت، لابەلاوخوا ران
 ھەروەكوتولەي، كەوتەدوى سواران
 ھەروەكوتولەي، كەوتەدوى سواران
- ۱۶۲ * * *
 بۇتە تىراۋى
 ۋەكونەخۇشىە، پىسەي تىراۋە
 چانابى تەۋە
 عىلاج وچارەي، بۆكەس نەكراۋە
- ۱۶۳ * * *
 بۇتە خوينى سىاۋەشى
 سەعى بۆكراۋە، ناكوزىتەۋە
 خوينى سىاۋەشىە، بىر ناچىتەۋە
 خوينى سىاۋەشىە، بىر ناچىتەۋە
- ۱۶۴ * * *
 بۇتە سورەدال، ھەر
 بۇتە سورەدال، ۋەكوسىيە كويتى

بە خالەكەي خوى، تەنيادە ويىرى	بە خالى خوى دەويىرى
* * *	۱۶۵
وەك سىلى بىي خىر، سوردە بىتتە وە	بۆتە سىلى بىي دەولتە تى
گەركابان لەنان، كەردىي پىتتە وە	پاش نانى سوردە بىتتە وە
* * *	۱۶۶
خۇبۆتە فۆتەي، ھەمامى جاران	بۆتە فۆتە ھەمام
لەپىش وپاشى، ئەغياروياران	“““
* * *	۱۶۷
قەلەومندارەي، دەورى تۆپىتىن	بۆتە قەلە مندارە
ھەلىي بەتۆپىك، زودەتتۆپىتىن	“““
* * *	۱۶۸
قىلى كەواسپىش، دىتوتە چلۆنە	بۆتە قىلى كەواسپى
وام پىتو ەنوسان، لەتازە وىكۆنە	“““
* * *	۱۶۹
بۆتە كەچەرىپە، بەسەرىابازدە	بۆتە كەچەرىپە، كەس پىي ناپىيوى
كەس پىي ناپىيوى، ئەودەلى شازدە	بۇغوى دەلى ئەودە شازدە
* * *	۱۷۰
بۆتە كەچەلى، لەنىتوگندۇران	بۆتە كەچەلى نىتوگندۇران
خۇي ھەلدە بژىرى، لەزەردويۇران	“““
* * *	۱۷۱
بۆتە واکەرىك، ھەرىيۆىيگاران	بۆتە كەرىي بىگاران
پىيى دەكىتسەنە وە، باراشى وداران	“““
* * *	۱۷۲

- بۆتەكەرى دىزىمەتۇپىنى خۇي
بىخۇشە ھەتازەرلە ساھەبى كەوى
۱۷۲
- بۆتەكەرى مام دىروئىشى
لەچۇشەى بەندە،
۱۷۴
- بۆتەكەلى گونى
“ “
۱۷۵
- بۆتەگۆلى
كابهكران
۱۷۶
- بۆتەلە پەدەگەن
ھەموشىوان ھەيە
۱۷۷
- بۆتەمىشكى خەراپ ھىلكەى
ئاكاۋراۋكەش دەخواتەۋە
۱۷۸
- بۆتەمىندال بازارى
“ “
۱۷۹
- بۆتەموى كەپۇى
“ “
- دىزەپى خۇشە، سەندان وىتى كەوى
بىتۇپىن وزەرد، ۋەخىتوى بىكەوى
* * *
- ۋەك كەرى دەروئىش، بەندەلەچۇشە
ھىش ۋەقۇشى شى، ھەرواپى خۇشە
* * *
- خوائەىبەلەين، لەكۆل كاتەۋە
بۆتەكەلى گونى، ۋەجواب ناداتەۋە
* * *
- ۋىراى دىروئىش، مەرزىنگ وسەكران
خۇن تى خست ۋەكى، گۆلى كابهكران
* * *
- ھەروەكولەپەى، لەگشت شۆرىباۋى
لازمىشيان نەبى، خۇى ھەرتى داۋى
* * *
- مىشكى خەراپە، ۋەبىباتەۋە
ھىلكەى نىەۋراۋكەش، دى دەخواتەۋە
* * *
- مىندال بازارپە، دىارەئاكارى
زولىتى ھالى بوم، گەلالەۋىبارى
* * *
- گىژوۋىژداماۋ، دەگەل ئەۋكارەى
بۆتەموى كەپۇى، بۆم ئاكرى چارەى
“ “

- ۱۸۰
 بوته مه لای ترشه کانی
 فه قیټی ترشه کان، ده لټین واده بی
 ده تاده خوینی که رتر دهبی
 تازلری بخوینی و، پترکه رترده بی
- ۱۸۱
 بوته میړگی لاوازن
 لیټی کوپونه وه، ده سته ی دق خوازن
 یه ک یه که و. وټنه ی، میړگی لاوازن
- ۱۸۲
 بوته نیر که ری برا یه شینی
 له جیگیان. ونی ده داو
 له سه ره مه ش
 گونان دادیلنی
 به کاری چی دی، وده بی چی لی بکه ی
- ۱۸۴
 بوچما به پولی
 سهر به ندوکه ی دایکت کړاوه
 بوچما به پولی، سهر به ندوکه که ی
 دایکی تو کړاوه، لیم داگیرده که ی
- ۱۸۵
 بوچما جه رده پاوه ستاوه
 پی گرن وجه رده و، نرپا وه ستاوه
 بق چما پیټ وایه، که وتومه دواوه
- ۱۸۶
 بوچما که ریم لی ده کړی
 بوچما پیټ وایی، که ریم لی ده کړی
 هاتوی تورپه شی، واده کوژی وده بړی
- ۱۸۷
 بوچما که رم
 لی دمقورې که وتوه
 پیټ وایو که رم لی، ده قورې که وتوه
 شانس و به ختیشم، یه ک جاری خه وتوه

- ۱۸۸
 بۇچما گىيائى بەھارنىم
 بۇگىيائى بەھارنىم، ئەتۇپىت وايە
 شىن بېمەۋە
 سەرم بېسىنى و، پېشىم كەي كايە
 يان
 زويكى بېمە ھەروا، نۇزۇش بېمەۋە
 گىيائى بەھارنى نېم، خۇشىن بېمەۋە
- ۱۸۹
 بۇچما لاقىم بەستراون
 بۇچما پىتت واپو، بەستراون ئوپىم
 نەتوانم بېزوم، يابۇھىچ كويى بېمە
- ۱۹۰
 بۇچما ئەچۇلى راھاتوم
 بۇچما پىتت واپو، ماتوم لەچۇلى
 جاننام بۇپرەكەي، بەرپەۋە كۇلى
- ۱۹۱
 بۇچما، مالى
 دەيخوى و دەشلى، بۆمىن ھەلالە
 كوامالى جوانە، بۇچما ئەوما
- ۱۹۲
 بۇچما مالى
 خۇت خىستۇتە ئەو، كېشە ھەرايە
 مالى كافرانە، ئەتۇ پىتت وايە
- ۱۹۳
 بۇچما مېشكى
 بۇچما خواردومە، ئەمىن مېشكى كەر
 نەخىر كېشاۋمىن، پەنج و دەردى سەر
- ۱۹۴
 بۇچەنگى بەخوينت
 چەنگى بەخوينت، بۇلىتخەم داۋە
 ئەبەرۇكى داۋم
 دەي بۇلەپىگەي، پراستىم لا داۋە

١٩٥	■ * *	١٩٥
بوڅچه نۀ کړاوه په	١٩٥	١٩٥
تاونۀ ستا مه روه ک، بوڅچه نۀ کړاوه	١٩٥	١٩٥
لاى دايک ويايى، ده ست لى نۀ دراوه	١٩٥	١٩٥
١٩٦	■ * *	١٩٦
بوڅوت بوڅوتيرۀ	١٩٦	١٩٦
جارى هره بوڅوت، بيڅوتيرتيرۀ	١٩٦	١٩٦
به کۀ س مه کۀ خيرۀ	١٩٦	١٩٦
١٩٧	■ * *	١٩٧
بوڅوت سر	١٩٧	١٩٧
پشک به	١٩٧	١٩٧
١٩٨	■ * *	١٩٨
بوڅوت له خوارى بى و	١٩٨	١٩٨
نيوت له سرى بى	١٩٨	١٩٨
١٩٩	* * *	١٩٩
بوڅوت يۀ کيکى و، دؤستى لوجلانى	١٩٩	١٩٩
دؤستى چلان	١٩٩	١٩٩
٢٠٠	■ * *	٢٠٠
بوڅوم دوزانم	٢٠٠	٢٠٠
کړيم ديشى	٢٠٠	٢٠٠
٢٠١	■ * *	٢٠١
بوڅوم کړدومه و	٢٠١	٢٠١
ده بى کيشم	٢٠١	٢٠١
٢٠٢	* * *	٢٠٢
بوڅوم کړدومه و	٢٠٢	٢٠٢
کاره وهرله ده ست، څومى پوداره	٢٠٢	٢٠٢

- دەبىي بۇخۇم چارەى بگەم
چارەش ھەرچى بېت، بۇمىنە ولەدواوہ
۲۰۳ * * *
- گۇرانىيەكى ھۆلگۇرى
بۇخۇم لەخۇم کرد، بەردىبارا نم كەن
بەبرىك دەستكارى
۲۰۴ * * *
- بۇخۇى پوتە
بۇخەلگىش پوتە
ھەرچى تۇلېت ويست، خۇپوت وقوتە
بۇلاوہ وخەلگىش، باتمان ويوتە
۲۰۵ * * *
- بۇخۇى ئىرە نىيە و
خوای وى ئىرەنيە
گوتن وشاھىدى، قسەى حەق خىرە
بۇخۇى لىرەنيەو، خوای ويم ھالىرە
۲۰۶ * * *
- بۇخۇى ئىرەنيەو، بەدوتىرەوھۇز
لەبەغداكلكى، كرىدەتەپ وتۇز
بۇخۇى لىرەنيەو، بەدوتىرەوھۇز
۲۰۷ * * *
- بۇخۇى مرىشكە
وھىلگەى قازە
زۇدم پى سەيرە، ئەومۇدى تازە
بۇخۇى مرىشكەو، ھىلگەى وى قازە
۲۰۸ * * *
- بۇ دايە لاوگۇى
“ “
وہك دايە لاوگۇى، شېروشەپرىئوى
تۇزاي لەماخۇت، ئىستابى خىئوى
۲۰۹ * * *
- بۇدى مىردوى
“ “
بۇدى مىردوى، ھىندساردبۇتەوہ
بەشى بەشدارىو، بۇى كۇبۇتەوہ
۲۱۰ * * *

یُودوست

بۆدەسەت خەنەو، رەنگى لىدىراو

بد خدیو

ڪاريڪه وهاسان، پيٽ نه سڀيراوه

پانی

كارىكمان بۆيكى، نەبەشتۆە

NAME

بۆدەلەي دەستت، خەنەي پېۋەيە

* * *

212

يۇدەس رۇكىكى

زولىيى ھالى بوم ،بۆدەسرۇگىكى

قەيسەرىيە دىسوتىنى

بسوتیننی ھەروا، ریزخانولکی

* * *

212

يُورُونم ئى دىگرت

حەندەرقۇشى دىش با، لىرە ماباۋە

666 666

روڻم لي ڏه گرت ، پوڻهت بردباوه

* * *

۲۱۴

يۇرميۇرم يۇكرد.

بۆرەبۆرەم كىرد، بۆنەھاتىيەو

نه هاتمه و. بازه یازم

بازہ بازارم کرد، بیونہ ماتیه وه

کردنه ها ته وه. دوايه

که وتیه بیرورای، وهك یه شیمانی

به یای خوی هاتمه وه؟

دوابه قاچ و قول و پای خو هاتیه وه

* * *

417

يۆرمەندەۋى بازىمى

بۆرەم بۆيىنە، نەۋەى بازەبى

یہ کی تہ روتازہ بی

به لام ده بی زور ، ته پو تازه بی

✿   ✿   ✿

215

یوسپیہ گدی واده خونتی و

بۆسپى كەي ئاۋا، قاقاۋىسى كەينى

روشیش نه جیئی خوی دهمیتی

بۆرەشیش داتنا، پۈپۈگەرمەشەن

* * *

218

يۇسۇي ئىھات

هه ناسه ی کیشات، خوبوسوی لی هات

كېتپە بەرپاستىيە، بەقاي پىن نەكات

* * *

۲۱۹

بۆسپىرلە دەستى، وزارى تازەلاو

نەك لەمامى پىر، وەريگىرى گوللاو

* * *

۲۲۰

بۆمان بېت بۆنى، پىوازو بۆسپىر

جالەدم ولەوس، لىچى مامۇ پىر

* * *

۲۲۱

بۆشەت گىشت پۇژى، شادى وجىژنەيە

گەربۆى بېتەنوا، زۆرجىتى دى ھەيە

* * *

۲۲۲

بۆپىيارى زانا، ئىتشارىك بەسە

تى دەگالە وتەت، ئەوكەسەي كەسە

* * *

۲۲۳

چەندى پىت دەكرى، بۆكارى خىرى

بەتالوكە بن، كەس خۆى نەبوپىرى

* * *

۲۲۴

ئەوئادە تانەش، بۆپىكان ھەنە

نوكەنوك گىريان، فىركرىدن وجەنە

* * *

۲۲۵

بوك دەلى ھەتا، خەسوم موختەبەر

نسخەتى كردم، وەقلىيان دامەبەر

خۆنە منىش بىكار، بۆى نەوەستابوم

بوك بەخەسوى گوت ھەتا

نەتۇنسخەتت كردم نە منىش

سى وسى مىش نەگۈنى

سى وسى مىشتم، نه ژماردله گونى كړ

■ ■ ■

بوك وخه سويتيت، به خړونه ديوه
پايه لى هيات، لى هلبړيوه

■ * *

بوشوانى هه ژار، مه پله شويتن وياړ
له رقى چپه گورگ، بيخوات وياسواړ

■ * *

نه ويو كه كى هات، بومالى مه تى
سهرى كى سورو، جوانه وپاي په تى

■ * *

هر كاتى هينات، نه ويو كى سالى
بى بير كړنه وهى، بهرى بده مالى

■ * *

بوكن به توم گوت، خه سوگويت لى بى
باس له گه ل تويه، له خړو هالى بى

■ * *

بوكن كيان هيناو، بومالى ميمكان
به شيك مايه مو، نه وويش بو تيتكان

* * *

شه وېرې ژوه كو، په كين بو كو يترى
له رقى پى تاكات، به غدلو هه وليترى

■ * *

كه رمكه ي نه ژماردن

۲۲۷

بوك وخه سويت
به خړونه ديوه

۲۲۸

بوكوندى هه ژار
خواى گورگ وخواى سوار

۲۲۹

بوكه كى مالى مه تى
سهرى سور وپاي په تى

۲۳۰

بوكنى سالى
به ريده مالى

۲۳۱

بوكن له گه ل تومه
خه سوگويت لى بى

۲۳۲

بوكنى ميمكان
به شى پيتكان

۲۳۳

بوكونى شه وېرې ژ
هه ريده كه

۲۳۴

کوابژکویى ده بات، پټگه لى ون بووه	بؤکونی دها
کیسه دپراوه که ی، شپوکون کون بووه	“ “
* * *	۲۳۵
بؤماره برانه ی، دایسته پیت وایه	بؤماره برانه ی دایکته
واله خوت شهت دا، گوانه وقسه وایه	“ “
* * *	۲۳۶
بؤچماحه رانه، مال خوی له ماخوی	بؤمان له ماخوی حدرانه
چون ده لى نابى، مه ره یچی لى بخوی	“ “
* * *	۲۳۷
نه وچاربه راستی، ره ره ویژم نیکه	بؤم تیکه و
نه زیا بخومه وه، توش چاوم لیکه	چاوم لیکه
* * *	۲۳۸
بونیش به گشتی، سامان ده سمایه	بون عه یب پوشه
عیه ب پوشه ویت، بی له م دونه یه	“ “
* * *	۲۳۹
ره شیک به وینه ی، ریحانه ی نیو باغ	بؤنى خوشیشی لى دى
بؤن گردنى پیماویش، ده کا پرده ماغ	“ “
* * *	۲۴۰
چؤل ویی رپبوار، نذر یش مه ودايه	بؤنى خوینیی لى دى
وهك بؤنى خوینیی، لى بی پیم وایه	“ “
* * *	۲۴۱
زارت پټك داده ی، به سیه قاوه وقساو	بؤنى شیرى خاوی
هیشتا ش له دمت دى، بؤنى شیرى خاو	له زاری دى

۲۴۲	بۆنى له پلاوى خوشتوره	بۆنى خوشتوره، له گوشت و پلاوى
۲۴۳	بۆهات ونه هاته	بۆهات ونه هات، عه سكرى پۆمان
۲۴۴	بۆههركوى بچم	بۆهه رجیته بچم، ياسهرم لى بدهن
۲۴۵	بۆهه موان دايكى	بۆهه موان، زۆر تيتروپره
۲۴۶	بۆي تيكهن	بۆي تيكهن، سهر بېتوكهيه
۲۴۷	بۆيه پينت ده ئيم خاله	بۆيه پينت ده ئيم، به هانهى نه گرى
۲۴۸	بۆيه دامينت	بۆيه دامينت، تەشك دامينت
۲۴۹	بۆيه هاوين خوشه	بۆيه هاوين، وهه رزىكى خوشه

كهس به كهس نالين، دا خوداپوشه	كهس نالى مامه خوداپوشه
* * *	۲۵۰
شوكرانه بژيرم، جاريتك ناسهت جار	به ناواتي خوم گه يستم
به ناره زوى خوم، گه يستم نه و جار	“ “
نه لى لاله پيتى، يانه بيسنومه	“ “
به ناواته كهى، خوم گه يستنومه	“ “
* * *	۲۵۲
وه زعم تيتك ده دات، بيسره وهى تو	به نه ويايهى ده ژيم
به نه ويايهى ده ژيم، بوم دى له پيتى تو	له لاي تو وه دى
* * *	۲۵۳
چى بوم كراوهات، به راست كړنومه	به نه وداخه يه وه
به وداخ وده ردهى، ديكهى مړنومه	مردومه
* * *	۲۵۴
نه گه ربه را ستنى، مافى خوت ده وئ	به نه و گه زويه رته
به گه زويه رته، وه به رنكه وئ	وه بهر ناكه وى
* * *	۲۵۵
باى بى ياتوبللى، بېبارى باران	به باى و به بارانهى هه رله
به فرتى ده چى و، له دهشت وېناران	عومرى به فرى كه د دې
* * *	۲۵۶
به بالوليان گوت، دا وه ته وشايى	به بالوليان گوت دا وه ته
به زم وړه زمي كه و، له ومالى دوايى	گوتى به من چى
ده لى به من چى، بوى دى وده لى	گوتيان بوك بوتويه
بوك بقتويه بپو، دوايى و به رايسى	گوتى به نيوه چى

ده لیت به ئیوه، چ ره بتی ههیه	“ “
به سیه جائیدی، پیی بیئن دواپی	“ “
* * *	۲۵۹
به خت ونسیبه و، خواچی پی دا وه	به به خت ونسیبی
پیی پازی نه بوی، ده خرییه دوا وه	خوای پازی به
* * *	۲۶۰
کاره کانی خوم، ئاوپیک دیتم	به به ردیکی
به به ردیک کیل و، دوانیش ده شکینم	دوکیلان ده شکینم
* * *	۲۶۱
پازی بی باشه و، به به ختی وه شت	به به شی خوای
نه کوره شتر بیت، به ختی واره شت	پازی به
* * *	۲۶۲
له لای خواهه رچی، بۆتوش دانرا وه	به به شی خوای پازی به
پیی تن هه لمه دو، مه یگی پره دوا وه	“ “
مه یکه ناشکوری، زیادی که بتاشه	“ “
هه ره به شی خوادای، پازی بی و باشه	“ “
ناشکوریه مه که، چی خواداویه تی	“ “
که م بی ژۆریی یا، باهیئناویه تی	“ “
* * *	۲۶۵
بی بایخ هه روا، خوی پله و په سته	به بی خواردنه و مه سته
خونه شخواته وه، دایمی هه ره سته	“ “
وه ره پی بکه نه، سهیری ژۆرخۆشه	“ “
به بی خواردنه وه، مه ست و بی هۆشه	“ “
* * *	۲۶۶

به بې مهيلي خواي چ نابي

""

به بې مهيلي خواي ، پوناداهيچ کار
بزانسين چ ياريه ک، ده که ي پژگار

* * *

۲۶۸

به بيوژن کوشي

""

وايه چهنگ وچري و، بيوه ن ژن کوشي
زگيش باپر بيت، هرچوله کوشي

* * *

۲۶۹

به پارمي دمکړئ ناغايي

چ له پرسه وچ له شايي

ده کړيت به پاره و، پوليش ناغايي
له پرسه وماته م، هه لپه پکي وشايي

* * *

۲۷۰

به پشيله يان گوت، گوت به دهرمانه

ده چوکون به کون دهمشار دموه

گوت به دهرمانه، پتي گوت به پشيله
زچوشارد يتوه، له وپه ناوسيله

* * *

۲۷۱

به پون وسه رومتي

بابي ده خوږي

بقنيتومه جليس و، پياوانيش نابي
ده خوږي به مالي و، ساماني بابي

* * *

۲۷۲

به پولی خه لکي

باهه لي خوم نادړنم

به پولی خه لکي، خومن گيرفانم
نايدړپرتنم وبق، هينده ش نازانم

* * *

۲۷۳

به په لاپيت که ي ليم دا

""

به په لاپيت که ي، ليم داهه رنه بزوت
ده بيا پيت گوت بام، نوربي دوا پشتوت

* * *

۲۷۴

به پيرئ سهری

که لاش ميکهری

ده بې بم يوري و، به پيرئ سهری
بقچما تود زميت، که لاش ميکهری

* * *

۲۷۵

به پيرى فزرى بلويزى بى   به پيرى فيتر بى، بلويزر ليډانئ
دهبى بومردوانى ليډهئ   بومردوان ليډهئ، باكه س نه زانئ

* * *

۲۷۶

به پيرى فزرى پلاو خواردنئ بى   تاكاتى پيرى، هه رنه يديبى پلاو
پاروى بوچاوان دهبهئ   پاروى بكا ده بيا، بوچاوو ياكلاو

* * *

۲۷۷

به ترئ نوتيش   هه لپه پى به ترى، تر كه نى ولقى
هه ډده په رئ   پيم گوت وه دياره، هه روه كو خقتى

* * *

۲۷۸

به ته ډه به   به ته ډه دياره، وابقى پرتيزونه
وهك په وه وگاړان، وه نوى كه وتونه

* * *

۲۷۹

به ته ماى توين چيشتن   به هيوای توين، نيوپو به رقه لپان
له كن نيوپوژئ دهبئ   بئ به ش دهمينين، خوله هه رنو كيان

* * *

۲۸۰

به ته ماى من به شه رمه يډن   نه چن به شه پيښ، نه به وه هيوايه
ليكو ناكه مدهوه   ليكو جيانا كه م، هه رنه به وخوايه

* * *

۲۸۱

به ججيليش خونه مبوسول   به ججيلئ نه مبو، كه وشئ ده پئ كه م
به پيريش ليم بومبه كول   پيريوم قونده رهو، سؤلى چلئ بكه م

* * *

۲۸۲

به جوعه يان گوت بؤواناقلئ   نه رمويانه جوعهئ، كارت بوا رينكه

ګوتى هدرعه قللى له خه ساريكيه ده ګوت هدرعه قللم، له خه ساريكه

* * *

۲۸۳

به جومعه فيرم جومعانه فيرم و، جوان پټى ده وېرم

به شه ممه ګوئرم شه مژوشه موئى تر، نابيناو ګوئرم

* * *

۲۸۴

به چاوى مشتري به چاوى كړپار، نه ګه رتټى فكري

ته ماشاي كه عيب وني رادى، ه بى لټى ده ګرى

* * *

۲۸۵

به چلمى خوى به ربه چلمى خوى، زړوه وهى ده چى

به رى ده چى كاسپى پى ناوى، وپټى به رى ده چى

* * *

۲۸۶

به چلنى كه ما به چكى كه ره ستاو، به نوقلهى كه ما

ديته سه ما وه كو فسركردهى، زودايدا سه ما

* * *

۲۸۷

به چوار برايان به چوار برايان، هيتيان كلاويك

كلاويكيان هديه ده ميك له سر نه م، نه وي دى تاويك

* * *

۲۸۹

به چه نګ وچرى وابه چه نګ وچرى، كوى كهئ نه وما له

ده كرى وې كهئ بلهين، بوئوخه لاله

به وكوئره وريو، يا به چه نګ وچرى

كوا كئ واهيه و، بيت و ليت بکړى

* * *

۲۹۱

به دهوت ناوان شوشتيو يانه وه و، وابه وه و ناوان

شوراوه ته وه	بهرده شقوروجوان، هرله به رچاوان
۲۹۲	■ * ■
به جهوت قه لثم	بهو جهوت په نګه ی، خوی پازانده وه
خوی ناراسته کړدوه	به راست بی به درق، خوی گیرسانده وه
۲۹۳	* * *
به خاسه خاسه	پی هه لاګوتن و، لثم خاسه خاسه
ګوی کړد	نه مګوت ګوده کا، ناخړی له م کاسه
۲۹۴	* * *
به خالوومامو هات وه لامله وه	به خالوومامو م، هات وه لامله وه
وګوماری سپډای وه پامه وه	وهک مارکی سپډای وه پامه وه
۲۹۵	■ * *
به خت جاريګی	به خته ونیقبالیش؟ تاپوژئی ماوی
رودمکاته پیاوی	جاریکه وته نیا، دئی پوژئی پیاوی
۲۹۶	■ * *
به ختم نه وند به کاره	به ختم له پیښه و، مینده ش به کاره
تریزوچینم کالیاړه	تریزوچینم، یه قین کالیاړه
۲۹۷	* * *
به خته ګه ی نارئ	دهک یاخواښه لثم، به خته ګه ی نارئ
به ردی لی باری	پوژتائیوارئ و، به ردی لی باری
۲۹۸	* * *
به خته وهرچ بلئ	به خته وهرقسه ی، په وان وخوشه
قسه ی په ووجه	بق دهور به ریش، زورعه یبی پوشه
۳۰۰	بقئ بیخه پیش کار، چی لی نه زانی

پښوینى ده کړت ، له لای لیزانی
 برابو هه رکوی ، پښگه ی بښ گریه
 چي ویستی وه رچی ، هه موی هه پښه
 پروچ بښ چي ، یا خو بلی ناحه ق
 ده لښ قه ت نا کا ، خو جوی له قسه ی حق
 هه رکاریکی بکا ، خه لکی پښی جوانه
 هه رجوی بیدا ت ، نه مری په وانه
 پښو حورمه تیان ، و ابو پښو داوه
 سه رسو په ینه ره ، چون خوا پی داوه
 به کښ بله ی قسه ی ، سه خته وگرانه
 بو یی دینیت ته وه ، و دوسه ت به هانه
 جیگای له به رزه و ، بجیت هه رمالی
 هه رچی بکاوچی بلن ، که س چی پښالی

■ * *

۳۰۶

نه وکه سه ی نه گره ، که وته به ختی ره ش
 هه وچی به و نه یه ، خو بکری به ش به ش

■ * *

به ختی ره ش
 هه وچی نه یه به ش

۳۰۷

بو نه زانانه ش ، هیته ده سوپ پو شه
 به خشین له کیسه ی ، خه لیفه ی خو شه

■ * *

به خشین له کیسه ی
 خه لیفه ی خو شه

۲۰۸

چو مالیك گوران ، تا كوشتن بدزی
 هات بزو اوچونكی ، چی نه بو بیدزی
 ده گوتی خه رابیت ، مالیك په نگینه
 خاوه ن مال پیی گوت ، كوالت سه نگینه

به خوای مالیك په نگینه
 به خوای كوالت سه نگینه

“ “

“ “

- ۳۱۰
 به خوت و به گونت
 کوانى مه تن كى، به خوت و به گونت
 فاتيلى ژنت
 نه نياللات ما، فاتيله كى ژنت
 * * *
- ۳۱۱
 به خوويه لينگى
 به خوويه لينگى، ژنه كيش مانه وه
 ژنى يه تى
 كه سى ديش له لاي، نه گيرسانه وه
 * * *
- ۳۱۲
 به خوښى سهرى من
 ئه م كه چه لوكه م، زور كړيوه دهرمان
 تينوه
 بوئى ستا تينوه، به خوښى سهرمان
 * * *
- ۳۱۳
 به دارو ياره
 زياتر له و فكر و، بيره ي به كاره
 به مي زوت سواناش، به دارو ياره
 * * *
- ۳۱۴
 به داستان
 وای به سهر يځم، ليم نه شيرنه وه
 به داستانى، جالى بگيرنه وه
 * * *
- ۳۱۵
 به دزى ئيزپايلى
 وه كونه قلعه كى، پورته ستى كه پئ
 به دزى ئيزپايلى، پويشتوه بگه پئ
 * * *
- ۳۱۶
 به دؤستايه تى شاي و دنگى
 به دؤستايه تى و، نه وشاي ناحالى
 خوشى مندالى باوهرمه كه
 باوهرمه كه وده ننگ، خوشيى مندالى
 * * *
- ۳۱۷
 به دوشاييان دگوش
 هه ربه دوشاييان، نه بى به درؤيؤم

تې گه یم ده گډشت، گای تڼیابی خوم	گای گه یشتم
* * *	۳۱۸
نه توپیت وایو، هاتوین به دوعایان	به دوعایان نه هاتوین
هر به دوعایانیش، تابړوم بولایان	به توکان بچینه وه
* * *	۳۱۹
به دهردی پارچی، یار بهی نه وسال	به دهردی، پارچی
خواه رنه تداتی، جاگامیش وپال	“ “
درد هکې پارت، یاخوا به سهری	“ “
دهی به لکونه وچار، هڅشت وه به ربی	“ “
* * *	۳۲۱
باده ییاسه بریش، نافوی لی نه کهی	به دهرزیوه، ده چی
باریک بوه وده بی، به دهرزی و به کهی	“ “
* * *	۳۲۲
به دهستی به ستر او، یه قین ناتوانی	به دهستی به ستوناتوانی
به داره لابی چی و، وه دک داره وانی	به داری هه لابی چی
* * *	۳۲۳
به دهست پولی به دهو، له کول خوی که وه	به دهستی پولی به دهو
نه وچار به لاقان، دهی وه نوای که وه	و به لاقان و دواي که وه
زه حمه تی که مه و، هر وه کی هه ندوی	“ “
به دهست پولی به دهو، به لاقی پچوندی	“ “
* * *	۳۲۵
هاواریه ماتم، هر به دهستی خوم	به دهستی خوم
نه مزانی ناخر، بو وام کردله خوم	چم کردله خوم

* * *

۳۲۶

به ده سستی خوی گوری

پیم نه یزانیبو، هه ربه ده سستی خوی

خوی هه شه ندوه

خوهالی قه ندبو، قه برو گوری خوی

“ “

تی فکره بزانه، چون به ده سستی خوی

“ “

ههالی قه ند قولک و، گوری چالی خوی

* * *

۳۲۸

به دهوله مه ندى ده لىن پیرۆزه

هه رپیرۆزت بی، دهوله مه نده یبوو

به شه قیری ده لىن له کویت بوو

قه قیری بی ده لىن، نهوی له کویت بوو

* * *

۳۲۹

به رت ده کیوی

به رت ده کیوی، ده ریش بی په بی

ده ریش بی

نیمه ت بی به ش کرد، نه توش بی په بی

* * *

۳۳۰

به راز هه تا

به رازیش نه وده م، بۆزوپیرده بی

بۆز نه بی لی نادات

ده لىن لیدانیش، فیروگیرده بی

* * *

۳۳۱

به رانکه وهی لی ده خوری

دوپات کردنه وهی، نه و جاری تا مه

“ “

هه ربه رانکه وهی، لی مه خو په مامه

* * *

۳۳۲

به ریا ریوه

نه وه موچه ول و، دهوله ی بۆلرا وه

“ “

به ریا ریوه نیست، زۆریش گۆپا وه

* * *

۳۳۳

به رپه ی گه وره

لای لیداشه رو، کی شه و په شیوی

نیستابه رپه که ی، گه و ره ی ده پیوی

* * *

۳۳۴

له سه ربه ردی په ق، تو داینی، به رتیل	به رتیل
نه رمی ده کابوت، بی به لگ وده لیل	به ردی نه رم دهکا
* * *	۳۳۵
ده لاین به خیلی و، کن به رچاوت ته نگه	به رچاوت ته نگه
به شرحی نیسلام، کاره که ی له نگه	عهیسی دینییه
* * *	۳۳۶
به رخه جوانه که ی، خوی خسته ناوئ	به رخو له ی خوی به ناوئ
نه مزانی ده ی بو، یا هه رپی نی ناوئ	دادان و، ده چو کاریله ی
کاریله ی خه لکی، دئ ده گریته ووه	خه لکی ده گرتنه ووه
له نیوسیا لوی و، قو پ و لیتا وئ	“ “
* * *	۳۳۷
هه له ت نه کردوه، نه گه رپیت وایی	به رخ هه تا سر
به رخ هه رده بن، سه و هی دانایی	ده بن سه و هی دانایی
* * *	۳۳۸
وه ک برپه کی بی، یا بله ین وه ک شیر	به رخ ی نیړ بوسه برپینه
بوسه برپینه و، ده لاین به رخ ی نیړ	“ “
* * *	۳۳۹
ته نگانه ت نه بی و، با وده پیکه ی پیم	به رخ ی نیړم
من به رخ ی نیړم و، ده که لکت هه ر دیم	ده که لکت دیم
* * *	۳۴۰
به رداشی له سه ر، تو بی و یگی پی	به رداشی له سه ر سه ری
ناړه حه ت نا بی، یا لوت وه رگی پی	بگی پی وه جواب نایه
* * *	۳۴۱

بهردان بو حاسمانى داوى	حاله ووه زوى وهى، كه س لى نازانى
“ “	بهردان مه لدلوى، له پوى حاسمانى
۳۴۲	* * *
بهرد له جيگاي	له لاره وى فهرقى، مالتان بېرسه
خوى قورسه	بهرد له جيگاي خوى، گران وقورسه
۳۴۳	* * *
بهردى بشكينه و	بهردى چوكه ش بى، دهى بوم بشكينه
درومه نوينه	بهلام به درويان، خوى بومه نوينه
۳۴۴	* * *
بهردى بكوشى	له پوى نه وپياوهى، نه كهى پويىتى
ناوى لى دى	بى بهردى بكوشى، ناوى لى دىتى
۳۴۵	* * *
بهردى ده توى نيته وه	نه و به سه رها تهى، بى بخويى نيته وه
“ “	بهردى به وره قيهى، ده تويى نيته وه
۳۴۶	* * *
بهردى سوك ده پارسه نكي	بهوكارهى نه يار، نه يه وپى بكه نى
كه س مه نى	بهردى سوك ده پار، سه نكي كه س مه نى
۳۴۷	* * *
بهردى سرشكينييت	مالى ناواله م، هينده ش پى شك دىن
لى ومده ست ناكه وى	چه نك ناكه وى لى، بهردى سرشكيني
۳۴۸	* * *
بهردى گه ووه	نه و به رده گه ووهى، توده ست دايه
عه لامه تى نه وشان دنييه	دياريو لى نادهى، نه منيش پيم وايه

- ۲۴۹ * * * بەردىكى گەورەى بەردىكى گەورەى
ئەسەردانى ئەسەردانى
* * *
- ۲۵۰ * * * بەردىك لە بەردى، دەى يابىخشىنى
زانىم شتىكى، ئالى وە دەست دىنى
* * *
- ۲۵۱ * * * بەردى ئەسەردەننى، دى ئەسەرى دىلەم
ئاساكىن نەبى، كۆل زىاتارى دىلەم
* * *
- ۲۵۲ * * * بەردى بۆدەگىرى بۆدەگىرى
* * *
- ۲۵۳ * * * بەردى نىسىيىنە بەرپۇزى بەرپۇزى
بىان ھىنىنە نىسىيىش، ئى دەبەر پۇزى
* * *
- ۲۵۴ * * * بەردەبى زىمانى، ھات وە جىواب ھات
مىرتەقى لەخۇ، بىرى وەستى نەھات
* * *
- ۲۵۵ * * * بەردىش بىارى بەردىش بىارى
ھەردەمپۇم ھەردەمپۇم
* * *
- ۲۵۶ * * * بەردىكى ئەسەرى خۇت دە بەردىكى ئەسەرى خۇت دە

نهوسهري ره قتي، زويى بشكيتنه	***	***	
* * *			۲۵۷
توبنيسه وله سهر، زورسهرى وليژى			به رزه به رزه بنيسه
وته زل زل و، كه ل كه ل ده بيژى			كه له كه له بيژه
* * *			۳۵۸
به وقسه خورشانه، خوئ په پانده وه			به ركوتيكى كرد
به ركوته وكردى و، خوئ بوژانده وه	***	***	
* * *			۳۵۹
به رگ بؤگشت كه س، دهى كواړه وايه			به رگ بؤهه موكه س رهمانيه
نهوس و خوار دنه و، بهوى بلى وايه			به لام نهوس بوهه موكه س رهموايه
* * *			۳۶۰
پاييزهات به رگى، مسكيتن وه ژار			به رگى فقه قيرى و
دپلوبى ئاوون، وهك پارويسترا			هه ژاران دريا
* * *			۳۶۱
به رمالى ماموى، هه رپشتاوپشتى			به رمالى له سهر
ده سورپت له سهر، ئاووه كوكه شتى			ئاوى دمگه پى
* * *			۳۶۲
چت پى بلتم مالان، كه پده به رماوخور			به رماوخور
هموت هه رخواوردن، نه مان سرويؤر	***	***	
* * *			۳۶۳
كواچيان پى كوتوه، بؤدلى نيشاوه			به رويو خچه دى
به رويو خچه كهى، ديسان تيك ناوه			تيك ناوه
* * *			۳۶۴

به روپشت نه تلېس، قه دوسه رشينن	به روپشت
پوڅلې خولقينه، سه ركړده د پينن	نه تلېسه
■ * *	۳۶۵
به پوڅده بهركې، نه و بهرگه جوانه	به پوڅ بهرگې جوانه
بهرگې شهويشت، په قين كورخانه	ئې شهويي كورخانه
■ * *	۳۶۶
به پوڅيش چراي، هه ربايسيتي	به پوڅيش چرايه هه لكه ي
په قين بوشه وي، نه فت ناميتي	بو شهوي نه فت ناميني
■ * *	۳۶۷
به پنه وديسان، پيمان پانه گات	به پنه يه
مه يسه رده بي كار، گيرهن پي نه كات	پين پانه گات
■ * *	۳۶۸
خوله زوږده وران، هه رواديترا وه	بهره هه رله لاي
به پهن هه رله لاي، نه نكي لي دپا وه	ته نكي رادمدرې
■ * *	۳۶۹
كه نه رخه يان بم، به پره ي له ناوي	به پره ي خوي پي
ده ي هيتي ته در، چي ديم لي ناوي	له ناوي، ديته دري
* * *	۳۷۰
هه ركس هات بوخوي، شتيكي پي بپا	به پره ي شه قيران درپا
پاييز هات به پره ي، قه قيرى لي دپا	“ “
■ * *	۳۷۱
مه پوڅلم ريگه ي، ليتي بي كيشه وشه پ	به ريگه ي
يان ده ست ده داريك، له باربيت وتپ	شه پي دامه پو

- ۳۷۲   * * *
 بەزىيان گوت بۆككە   وتيان پىتۈى بىزچ،كلك ئەھەژنى
 ئەھەژنى وتى لىم دى   وتى لىم دى وژۇر،تىش دەپەپنى
 ۳۷۳   * * *
 بەزىستانا پىنەۋە پەرۇ   بەخپىۋىى زىستان،بەپىنەۋە پەرۇ
 جاھاوېنان وردوردېرۇ   ھەروابەۋىقلاى،ھاۋىنان مەرۇ
 ۳۷۴   * * *
 بەزىكىكى   پىم وايەۋتۇنۇر،بەپىروفكىرى
 دومنەتان ھەئەگەرە   بەزىكى دومنەتان،نابى ھەلېگىرى
 ۳۷۵   * * *
 بەزىمانى مېئانەۋە   جىۋى نەكرابىۋە،ئى مەنەئى تۈە
 گوتۈە   بەزىمانى مېئان،ئەۋقسەش گوتۈە
 ۳۷۶   * * *
 بەزىمانى ھەمانيان   تىۋى فىكرەھەرۈە،بىچۋى شەيتانى
 دەۋزانى   يەك يەك بەزىمانى،ھەموان دەۋزانى
 ۳۷۷   * * *
 بەزىۋى ئىلاقەى بىكەى   بىۋى ئىلاقەى كەى،ئەۋكەسەى وابى
 ئەشۋى پىس نابى   دەستۋىۋى ناشكىۋ،ئەشۋى پىس نابى
 ۳۷۸   * * *
 بەزىمانى ئەسحابان   فەرمۋى لەسال،ۋدەۋرى ئەسحابان
 كوپچاترن ئەبابان   كوپچان چاكتىرون،خۇنۇرلەبابان
 ۳۷۹   * * *
 بەزى بەكتكى بىپىرى   بەزى بەكتكى،جاچۇن دەسپىرى
 “   “

فکرت نايگاتى، ياهربى خيړى	يان
جايجى به کتکى، به زى بسپيړى	“ “
* * *	۳۸۱
باب زه يه ييکى، به ومالى و حالى	به زه يي به
پيى دابى به شپى، وپوت وږه جالى	مناله کاني دابى
* * *	۳۸۲
چوم نه گريدتم و، زانيم کاره سات	به زه ييم پيى داهات
به زه پيى وپوحمم، به حالى داهات	“ “
* * *	۳۸۳
هات و هوت هه راو، چى بکړى به سمه	به سمه
که چهل جپى براو، گشت باب وکه سمه	کورکه چهل که سمه
* * *	۳۸۴
چه ندبه رتيلى بدهى، شاواى لى دياره	به سات به رتيلى
پاک نابيتته وه، قهرزيک بى پاره	قه رزيک پانا بېته وه
* * *	۳۸۵
به سات حکيم و، پسپوړى له جوش	به سات حکيمى به قهت
له دهر د حالى نين، وه کونيونه خوش	نه خوشيکى نازان
* * *	۳۸۶
هه به سه ده سه سر، يابله لاره ملي	به سه ده سه سرى
به پي چوه ونه کو، پشت و شانى زلى	به پي ده چى
* * *	۳۸۷
به سه رزارم دا، نايه ومن چ بکهم	به سه رزارم
باشه دهى نه دى، چو نو حالى بکهم	دانايه

- ۳۸۸ * * *
 بەسەرم ھات تېشكاۋى خۆم دى، وابەسەرماھات
 باۋىرم نەھات خۆم كۆكردەۋە، بەقام پىيى نەھات
- ۳۸۹ * * *
 بەسەگيان گوت شىن خوشەياشاىى شىن خوشەشاىى، گوتيانە چوارپى
 گوتى ھەركام ئىسكى زۆرىى دەيگوت ھەركاميان، ئىسكى زۆلى بى
- ۳۹۰ * * *
 بەسەۋىيەتە بەسەۋىيت بلى، يان سەبروھىدى
 ھەكزى پەل ۋەل، قازانجت لىدى
- ۳۹۱ * * *
 ئى خۇيەتى بەشان ۋشەۋكەت، ۋەك نەرىمانى
 چل كەس پمانت، تۆۋكەس نەپمانى
- (۱)
 بەشاى دەلىم پۇزى ۋاخۇشم، قەت قەت نەدىۋە
 خۇبەشاى دەلىم، دەبىرۋەتپۋە
- ۳۹۲ * * *
 بەشداربى بەشدارم ھاتومەۋدەلىم، بەش بى بەشدارم
 زۇرداربى زۇردارم پوشم لى لادەى، ئەۋجار زۇردارم
- ۳۹۳ * * *
 بەشەرتى چەقوى بەشەرتى چەقوى، ۋەرى گرەھالىم
 كەيفىشت نەيگرت، لەغۇدەى دەردىم
- ۳۹۴ * * *
 بەشەۋجەردە شەۋى ئورو درىژ، دەبىتتەجەردە

پږځا نه ش تـهـواو، هـاو کارومـرده	به پږځ مه رده
* * *	۳۹۵
ئـهـونـه خـوشـه شـماـن ، به پږځـده نـالـى	به شه ودمالى و
شه ويـش چى كهـوتـه ، دهـستى دهـيـمالـى	به پږځـده نـالـى
* * *	۳۹۶
بابـه رچاـونـه بـى ، هـاتـن وچـونـه وه	به شى ناش بونه وهى
تيـيـدا بـيـلـه وه ، جـيـى ناش بـونـه وه	تيـيـدا بـيـلـه وه
* * *	۳۹۷
به شـيرى زارى ، سـوتـا بـويـخـوى	به شـيرى زارى سوتـا وه
دهـترسـى وئـيـستا ، فـودـه كـالهـدوى	ئـيـستا فـو لهـدوى دـمكا
* * *	۳۹۸
قـرـپـه نـان وگـوشـت ، بـوى دا نـدراوه	به شى قـرـپـه نـان و
سـه بـارـهـت بهـوى ، كهـوتـه دواوه	گـوشـته
* * *	۳۹۹
به شى لـيـدا نـيـى ، خـوش زل كـاـتـه وه	به شى لـيـدانـى
ئـهـگـه رـيـتـوا نـى و ، بـى دـهـس كـاـتـه وه	دـهـسـت دـمكا تـه وه
* * *	۴۰۰
ئـيـره يـيـش نـا بـم ، بهـتـق و بـمـبـوره	به غدا دوره بۇ پياوى فقير
بـۇ پـيـاوى فـقـير ، بهـغـداش خـۇدوره	“ “
* * *	۴۰۱
پـيـم خـوشـه خـوتـق ، وهـزعى باشت بـى	به غداشت بى
خـۇنـابـى بهـغـداو ، هـم خـورماشت بـى	و خورماشت بى
* * *	۴۰۲

به غدا نيوه	به غدا نيوه ريت، بى ده بېرؤوه سته
رښه ت بى	ده رښه ينه تن، جوان له خو به سته
۴۰۳	* * *
به غيان	به غيان نابى بگى، ه ندى ده توانى
مه گه	په شيمان له پړى، نه بون وېوانى
۴۰۴	* * *
به فاله	به هار هات كه رو، ما كه به فاله
“	ورده جيسا بېك، ناكړى له و ماله
۴۰۵	* * *
به فر سپيه و	به فر كه م سپيه و، و اجوان و كه ش كه ش
گوى رهشى له سهر دمكهن	سه گ خسته سهرى، گوى واپيس و پرده ش
۴۰۶	* * *
به فر ژا ليان گوت بويه دوسه مرد مړوى	وتيان به قر ژال، ده پړى به دوسه ر
وتى هيچ له جعيلى عهيب نيه	ده يگوت له لوان، كار كه وهونه ر
۴۰۷	* * *
به قسه ي خه لكى	تو به قسه ي خه لكى، نابى هه لپه پرى
هه لمه په رڼه	نه وه ك پيت بلين، پيرى سه ر سهرى
۴۰۸	* * *
به قسه ي كه رى	خو باوه رڼا كه م، نه منيش وه كو تو
جو نابارى	ببا رى به قسه ي، كه رى كا وجو
۴۰۹	* * *
به قسه كار پيك نايه	به قسه پيك نايه، كار بيان هه به لاف
“	زور جار ديتراوه و، ده بيسرى كه زاف
“	

۴۱۰

به قونى بارگينى

به كينگى نه سپى، دادا وگه پاره
نه كه ي گورگ ناوپان، بده ي به دوا وه

دادا وگه پاره

* * *

* * *

۴۱۱

به قونى دراوت وه

به م په نگه جوانه ي، چوپاوت وه
دياره ويه كونگى، هلدراوت وه

“ “

* * *

۴۱۲

به قهت تورىكى

خوى حالى ناكات، به هيچ جورىكى
هه رتيشى ناكات، هيندى تورىكى

تى ناكات

* * *

۴۱۳

به قهت بهيتى

ده تدوينى وه روا، به شل و نارامى
تبيى ناكات به قهت، بهيتى بارامى

بارامى تى ناكات

* * *

۴۱۴

به قهستى

هات وه به قهستى، خوم لى گيل ده كا
ليى حالى بومه و، خوقوفيل ده كا

خوم لى گيل ده كا

* * *

۴۱۵

به قهلات

هيندى نه هينيه و، بابيشيرمه وه
به قه رزوقه لات، پى ده گنيرمه وه

پى دگنيرمه وه

* * *

۴۱۶

به كا خورم دا

به كا خورمان دا، پاگيراله وي
خوشه و خوشى واى، بژه لئاكه وي

“ “

* * *

۴۱۷

به كايه ك نه زانى

به چاكه ي كايه ك، توپيتى نه زانى

- به كيونك نازانى
 ۴۱۸
 به كرم مانجى بله، چؤنى مهرجه با
 بوخؤى ديتنه بن حه با
 ۴۱۹
 به كره شهيستان
 ۴۲۰
 به كره مهرگه وهرى
 ۴۲۱
 به كفته
 ده ليم فلتنه
 ۴۲۲
 به كؤستى خؤى داكه وتوه
 ۴۲۳
 به كه چكه ناويكى
 رهمه نه كه وتوى
 ۴۲۴
 به كهرى يان گوت داووته
 گوتى نه دزمانم هه ئپه روم و
 نه دمنگيشم هينده خوشه
- كاپكرتت به كيؤ، هه روى ده زانى
 * * *
 به كرم مانجى بله، چؤنى مهرجه با
 په له وهه ليه تى ودى بؤين حه با
 * * *
 وهك نى هه رم به، هؤيه كره شهيستان
 چيديدت لى نه لچن، قه يات ويه يستان
 * * *
 به كره مهرگه وهرى، ده بللى شوفاره
 له بنى هه روايه و، نهك جاروباره
 * * *
 خؤنه وى جاران، پييم ده گوت كفته
 بؤم نايه وئيتستا، پيى ده ليم فلتنه
 * * *
 به دهر نو كؤستى، خؤى داكه وتوه
 گورگه خه ويه راست، پيامه رخه وتوه
 * * *
 هيدي به وچيديدى، خؤمه خه دلوئ
 بؤكه وتيه مه لى، به كه چكه ناوئ
 * * *
 وتيان به مام كه، دلوته گيرلوه
 له توشيان وهكو، خه لكى گيرلوه
 ده لى من لاقى، شايبه م هه رنينه

- قامان بلیم نه منیان
بویاراش هینانه وهی
یابوئاوکیشانی یه
- ۴۲۷
- به که رییان گوت کورت بو
گوتی هه رنه وم که م بو
- ۴۲۸
- به که ریان گوتبوکرمانج
دوپوژان نه جوی ریز بو
- ۴۲۹
- به که ره که ره
به ری داوه تی
- ۴۳۰
- به که ری بله ی خاله
“ “
- ۴۳۱
- به که ری ناویری
له کورتانی ره په ره په
- ۴۳۲
- به که ری ویه کوری ده که ی پیاوه تی
چ منه تی نابی بوجیرانه تی
- ۴۳۳
- به که لینی قاما کاند
به نیو قاما کاند، وای بهردانه وه
- بۆگۆرانیا نیش، ده نگم نوسا وه
باراش بیتمه وه، یاناوی بکیشم
زوترنه ویاساهم، به گوی دادراره
- * * *
- مزگینیان به که ره، داجاشکیکت بو
ده یگوت زورباشه وه، هه رنه وم که م بو
- * * *
- پۆژیک به که ریان، گوتبوکرمانجی
دوپوژجوی نه خوار ده، ئه وه ش قازانجی
- * * *
- وای بهردا وه تی، زۆریه که ره که ری
جابه یه پیم گوت، نه زان سه ره سه ری
- * * *
- ئه وه نده ت ده کوتم، ئه به وزوخاله
بانگی که ری بکه ی، بله ی هوخاله
- * * *
- پیم خوش بوخوتوش، حالی بی بزانی
به که رناویتری و، په پ له کورتانی
- * * *
- تۆیه کوری ویه که ره، ده که ی پیاوه تی
کوا منه تی هه رنین، بوجیرانه تی
- * * *

کوابه شى ئىتمەش، جوى نە کرانه وه

■ * *

به رى دانه وه

۴۳۴

خۆم بۆشېل كرەوى، گەلىك لاشەرم

به كام سازى تۆ، بىم وه لاپەرم

* * *

به گېنە سازت هە ئپەرم

“ “

۴۳۵

تۆبە گزاده كەى، يابنە چەك دۆمى

هەرچى بى ويى شك، نىزىكى خۆمى

* * *

به گزادهى

بنە چەك دۆم

۴۳۶

به گلىنە سورىم، تۆبى بىزىرە

به كە چكى زۆپەل، جابۆم رادىرە

* * *

به گلىنەم بىزىرمو

به كە چكىم رادىرە

۴۳۸

به گۆرپاوكە كەت، مە چرومە نازە

هەينە موچەت ئەو، نانسو وپيازە

■ * *

به گۆرپاوكە مە نازە

موچەت هەرنان وپيازە

۴۳۹

چوبۆكن گورگى، پۆژىك كۆيخاى دى

پىيى گوت واديارە، شوانىت جوان لى دى

باشەنەوسال تۆ، بۆمان بېبە شوان

دايدا گريانى و شىن وقوپىيوان

پىيى گوت بۆدە گرى، چەت لى قەوماوه

دەيگوت خۆدروى وام، لە لا هەر ماوه

■ * *

به گورگيان گوت بېه شوان

دەستى كۆدبە گريانى

پىنيان گوت بۆ دەگرى

گوتى درۆى وام

زۆر پى گوتراوه

“ “

۴۴۲

گوتيان به گورگى، لىن دەبى حالى

نۆبە كارانتەم، دەست دەكۆپالى

دەگوتى خواناوام، بەسەركاتە وه

به گورگيان گوت نۆرە گارانته

گوتى كواخوا به نە ورۆژەى

“ “

ګړوګالی بکه م، هره وک مندالی

* * *

۴۴۴

به ګولم ګوی بړی، نازاوبو پری

وابه دیل دهرچوو، کواخیرو پری

* * *

۴۴۵

لیی وردببیه وه، به پیک وپیکی

دهزانی به هار، نایه به ګولیکي

* * *

۴۴۶

نه وسالیش دیسان، وهک جاری جاران

چون بوه واری، هره ریه لایاران

* * *

۴۴۷

وه لاله ی به لاش، بیدات له نرویه

نه وچه ول وده ولهم، هه موی بۆتویه

* * *

۴۴۸

چاندبویان به لا، تازوویی به رهم

شین نه بوویان، بویه دهر دوخه م

* * *

۴۴۹

هره لای قینگی، قسه وده مدوینی

له کاری خه لکیش، خنوه به ردینی

* * *

۴۵۰

به فیل ولبادی، نوکوشتیان وه

بی هه ست وخوست و، وه بانیان وه

* * *

۴۵۱

به ګولم ګوی بړی

به دیل دهرچوو

به ګولیکي به هار نایه

به لایاران

ده چته هه وارن

به لا نه

درووی ودا

به لایان چاند

شین نه بوو

به لای قونی

قسمه دمنه دما

به لایان سهر بړی

هاتوی تہفتیشی، دہکے ی وانی

به نگو سه ریگی برای تیدابی

سهری کی سراوی، بہ شقام تہی دای

* * *

452

دہی بہ لکونہ و سال، ہر گاہ گوی نہ کرد

به لکه گاگوی نه کرد

کردی دهی که م‌بو، به‌شی توی نه‌کرد

* * *

205

مەمكەي لادەباو، شوشەي بۆدینى

بہ مکہ و شوشی

بہوشی بہ تال، دی دہ خافلینی

* * *

103

تۆپاۋەرنەكەي، يەریش ومیزەر

بہمہندیلی مہ لای بہ قانہ کی

چون به قاده کی، به زرینی کر

بہ زمرہ کی گہری بہ قادمگی

* * *

500

نه ته ی جا که به، نه گریه میوزیک

کے میوزیکی نذرانی

مەرۋادىيى چەند، مېۋىۋىكە ۋىژىك

به که ویژیکیش نازانی

* * *

506

نەم زانى چۆن بو، ياچى بەسەرھات

بہ ننان و نواودا خورا

بہ نان و نادر، خود اوجی لیّ ہات

444 444

* * *

105

يَمِّمَ وَأَبُو يَوْخُونَ، لَهُ سَهْرَةٌ وَشَاخَةٌ م

بەن كائەي خۇم دەيەن

بەن كالتەم دەبەن، چەكمەى تۆنوخەم

چەكەمەي تۇناخەم

* * *

ΣΟΛ

بہن دہیگوت ٹہگہ راہ لہ نہ گریوہ

بہن وتویہ تی تو شم بی و

بہ پسانے بیسی، جیتی خونہ گریوہ

هه ئم نه گريوه به يسانى يسيى

ماہنامہ بگڑوہو، بے کثرت نہیہم

هه ئه گریه و مویه کارت نه یه م

نهم به پسانى پسيم

۴۶۰

له وکوت قه تيش، تولي نه برتوه

* * *

به نويگري

به ده به رنابي

۴۶۱

به نويگرن و، بت به ن بويه ندى

به ده ش به رنابي و، يابه دوچه ندى

* * *

به نوچگان

جگيكي لي نابريته وه

۴۶۲

به نوډه جگيكي، لي نابريته وه

له و تريس تولي، لي ناکريته وه

* * *

به نويان نه ده چوداوه تي

به ده بيان نه ده هاته وده ري

۴۶۳

به نوکس پتيان، گوت نه يکردشايي

به ده ش به زه حمه ت، ميتاي کوتايي

* * *

به ني ژني

به که س بانادري

يان

""

۴۶۵

که هاته بيانوان، هاوارله ده ست ژن

بانادري به ني، به توډوي وه من

ده لني به ني ژني، به که س بانادري

مه زني بدرستي، ده ي هارلانا بري

* * *

به وشتريان گوت

مزگنييم دهيه

کوریکت بوگوتي

باري خوم هه رله خومه

۴۶۷

به وشترينيان گوت، بيته مزگيني

خواکوپي داويه تي، کهنگي بون ديني

ده لي پيت وايه و، نه منيش وه کومه

باري له سه رخوم، هه رله سه رخومه

* * *

به وشترين گوت ملت خواره

جاگوتي کونيم راسته

ملت زورخواره، گوتيان به وشتر

جاکواکويم راسته، له مي توش پتر

٤٦٨

ئى خۇيەتى

به ماره باران، چیش به چیش مه کو
تاوئی موارو، تاوئی وهش مه کو

⑤

به هاربه هشتی

وہ کی بہشتیہ و، وہ رزی بہ ہاران
مونسرہ کیریہ و، بونوری حاران

279

بہاری قومارو

کاری خۆت ههروا، پێک و پێک دهکە ی؟
به هاری قومارهو، نهی که ی کار دهکە ی

ΣΥ.

بہ ہوی نہوسی

به هوی ئیشتیهاو، ئاره زوونه وستی
خوی حازرده کات، زو بچیته حه وستی

EY\

به ده هزار چهاروی سه قیل

بہ حوصلہ و دہول و زور یہ لگے وہ دلیل
نہ کر دے دوست، یا جہر ری سے قیل

EYY

به همداردمرزی گاسنیکیان

ہرچہندی تیی کئی، خوبوت پرنا بی
بہہ زارده رزیش، گاسنیکیان نابی

177

به هه زار وا

کڑوہ بن نہ گھر، ہرچی مہن زار
ناتوان مالیتک، بیٹن ویکہن شاوا

ΣΥΣ

بہ ہدایہ جیش

به همی چیشت و، پلاوی و دوکەل

ناگه نه په کتري	٭ ٭ ٭	بوڅرمايه تيش، هه رنابین تیکه ن
۴۷۵		
په هه لواهه لواز		ده بوم تیکه دهی، توش بی قه زابی
شیرن نابی	٭ ٭ ٭	به هه لواهه لواز، زار شیرن نابی
۴۷۶		
په هه موزمانان		هوش وزیره کیو، زانای وایه
ده زانی	٭ ٭ ٭	هه زماننې بلای، لای شاره زایه
۴۷۷		
په هه ناری دهی له بن		بیده هی به شوتی و، به خرچه وه نار
سهری دانپی ویوت نه خوری	٭ ٭ ٭	له کنه خوی دانپی، پیت نه خورین چ جار
۴۷۸		
په هه وهوئ سواران چ نه کرا		هیچیان پی نه کرا، هه وهوی سواران
په شلپه شلپی پیریزنی چ ده کړی	٭ ٭ ٭	شلپه ی پیریزنی، ماوئی پیت سواران
۴۷۹		
په هیزی باسکت نانی په یداکه		به هیزی باسکت، وه ده ست بیخه نان
منه تی نه که س هه لکه گره	٭ ٭ ٭	مه یکه خرمنه تی، هیچ به گزاره و خان
۴۸۰		
په یانان به رقه لیانی		به یانان ده بخو، بویره رقه لیانی
نیو مړوان تانه توانی		نیو پړوان تیرتیر، هه رتانه توانی
نیواران خوټ نه یزانی	٭ ٭ ٭	کاروئیشی شه و، به ده سستی خوټه
٭ ٭	٭ ٭ ٭	که می بخوی وژور، خوټی و شه یزانی
۴۸۲		
په یتی بله یه و		وهک به یتی بله یه و، هه ریوی بریسی

ئەوگەم دەبىسى، ۋەزىياتى دەرىسى

بەيتى رۆستەميان، تۇيۇق بوختەۋە

دوآيەش پىرسىياري، ۋات بۇدېنەۋە

كاكەگيان رۆستەم، نىز بويامىن بو

جاريكى دىكەش، بۆمنى بخويئەۋە

* * *

بەينى ژن ومېردى، نىزىگيان دەكات

چۆرىك شەيتان بى، ۋەۋەفكرەى نەكات

* * *

بۇدەچى بيانوى، بەخەلگى دەگرى

دەى خەلگىش بيانوى، بەتۇدى دەگرى

* * *

بىيى لەچقۇمى بدەى، بارىتى نەزانى

كارت جوانىش بى، دەى ھەرنەزانى

* * *

بى برەۋماۋە، كەس لىيى ناپىرسى

ئىحتىياج بەۋەى نىيە، تىرىپىت وېرسى

* * *

نارەۋاجە قسەى، كىيى بىيى پولى

بىيى پولى لەكوتى، ۋەكواكەى مەقبولە

* * *

بىيى خەشرونە شىرو، تۇدىيى چاۋوپوۋە

بەزىنەرلە پىيى، تۇرىوك ۋەسۋە

* * *

شانامەى رۆستەمى

يان

""

""

""

۴۸۵

بەينى ژن ومېردى دەكا

""

۴۸۶

بيانوى بەخەلگى مەگرە

خەلگى بيانوت پى نەگرى

۴۸۷

بىبار

لەئاۋى مەدە

۴۸۸

بىبرەۋوۋە

""

۴۸۹

بى پولى قسە، رەۋاجى نىيە

""

۴۹۰

بى خەشرو

نەشرە

۴۹۱

بى خه به رنه بى و، نه لى نه وزانى	بى خه به رنه بى
له زاناييه كى، تقوه مان زانى	“ “
* * *	۴۹۲
دهردت زوردیسوه، هاربه بیرى من	بى خه ویت
خونه تکی شاوه، بى خوى وهك من	وهك من نه كيشاوه
* * *	۴۹۳
هروام زانیوه، له نیوئه م وئو	بى درپى دوگه زه
بى درپى دوگه ز، جاویان دیته خه و	جاویان ده خه وئ دئ
* * *	۴۹۴
ئوه وى هره یچیش، له هیچ نه زانى	بى دهنگى
ده لىن بیده نگیه، وهك زوره بزانی	له نه زانینى چاتره
* * *	۴۹۵
ده یبىنى هروهك، هیته و جادوباز	بى زوپنا هه لده په رى
کرديه هه لپه ركى، به بى زوپناوساز	“ “
لىى گرتوم کوچه و، شه قام وړیتباز	“ “
شایى وسه مایهك، هه ربى ته پل و ساز	“ “
* * *	۴۹۷
بیژ به خاوه ن، باخچه ویستانان	بیژ به خاوه ن بیستان
پاش گه زیان فره س، کاتى زستانان	پاش گه زى هاله جستان
* * *	۴۹۸
ئهن پیم وایه، دهى توش پیت وابى	بیستان
بیستان بى و به بى، سه ری که رنابى	بى سه ره خه رنابى
* * *	۴۹۹
بیستانچی تاکو، بیستانى هه بى	بیستانچی

- بى گندوره نابى
به بى گندوره و، شوتى چون ده بى
* * * ۵۰۰
- بيسم الله له سفره
له كهل وسفره، به تال و بى نان
ناكرى بيسم الله، بخوينى قورئان
* * * ۵۰۱
- بى سه وادى كوئريه
ك بى سه واده و، له خويندن دوره
وهك كويترى وايه و، هروامه نشوره
* * * ۵۰۲
- بيماريان خستبوره شكه كا
له قولقه كاني... ي دمردينا
له قولقه ي... يري، بزي وده رنابو
* * * ۵۰۳
- بى عهيب خوايه
بى عهيبى وئيراد، خواي ته عاليه
پاكه ويى نه زير، به حري زانايه
* * * ۵۰۴
- بى كه سى هدر
ده لئين بى كه سى، هه ريخواي چاكه
هه ريخه موكه س، كه سه وخوي پاكه
* * * ۵۰۵
- بيگانه پشتى بى به ستن به ده
پشت به يگانه ي، جاچون ده سپيترى
له ساي بيگانه ي هدر نانو مينده
له سپاردت بسوخوت، زهر رده بوئري
* * * ۵۰۶
- بيگره ويهري مده
بيگره وزونه ممانه، كه ي بهري بده ي
كارى پيك هاتوت، بى و تيكى بده ي
* * * ۵۰۷

بيگر موييکوږه

بيگره موييکوږه، ورځېن له کاران
ياتنک چوټه وه، وهک جاري جاران

""

* * *

۵۰۸

بيلامانيو

بيلاته شبي بلي، وډو بيلاماني
بانه لين قهرو، پږ زمان لي ناني

بيلاته شبيه

* * *

۵۰۹

بينوي تړئ

دهيگوت به هانه، تړ ناني جوږيه
دهبي نيشكه جوږي، ټوړ كرډبي بږيه

ناني جوږيه

* * *

۵۱۰

بينه ويهره پي دمكا

هات وچوږي تنه، بهرهم پي دهكا
فيل وڅوږو اردنيش، په له م لي دهكا

""

* * *

۵۱۱

بينه ونيه

چه ندي هاواريش، دهكم بوم بينه
توش دهلي چ نيه، كوچي له شوينه

""

* * *

۵۱۲

بيور دهسكي خوي نابري

بيوردهسكي خوي، قهت پي نه بړا وه
له نونيا نه بړه، هره نش ديتره وه

""

* * *

۵۱۳

بيور تيږي ودارگه ندهري

بيورتيږي تيږ، وداريش گه ندهري
چون خوي لي دهكوشي، ياريش له ندهري

ويار له ندهري

* * *

۵۱۴

بيورن نيوه شوي ۴۱۵

ده لين بيورن، کاتي نيوه شهو
په شيماننک، چاوي ناچنه شهو

په شيمان دهبيته وه

پىتى (بى)

بى پەردە پىۋىشى، غەيب وگوناھىم
لەزىيان ومردنىش، ھەرتۇي پەناھىم

* * *

۱

پاتۇلت نەبى و پىاو بى پاتۇلىش، عىلاجى دەكرى
خانوت ھەبى بىلام بى خانو، چۆن چارەى دەكرى

* * *

۲

پاتۇلى دەقاپان كەوت لەترس وخۇفان، لەشىشىيان خەوت
ھەروا پاتۇلى، دەقاپان كەوت

* * *

۳

پاداران بگرن دەلى پادا ران، بگرن زوھەستن
بى پائى خۇنە بى پائى خۇن، جارى بى ھەستن

* * *

۴

پاروئەگەر ئەزارى پاروئەگەر ئەزارى
كەوت بگەويتە سەرگۇشى بىتە سەرگۇشت، دەلىم وشىيارى

* * *

۵

پاروش خۇجوتنى دەوى نان دەخۇى دەبى، پاروى ھەلبگرى
ھەردەبى بىجوى، بىنوى لى نەگرى

* * *

۶

پاروئەنانەكەى، دەكەولت دايە پاروئەنانىكى خۇت
وركەويرشوا وى، وردەكەى زاىە ھەزار پلاوى خەلكى دىنى

“ “

لەسەت پلاو، گۇشتى درا وسىت يەقىن چاكتەرەو، ئەتۇش پىت وايە

“ “

* * *

۸

- پاروه نانيکى له مالى دا   هه وا ونيفادهى، که متر لى دابا
شک نابا   پاروه نانيکى، بوخوى شک نابا
۹   * * *
- پاروى چه وړى   دواى چه وسانه وهى، باشى بؤگرتوه
ومده ست که وتوه   پارويکى چه وړى، وده ده ستى که وتوه
۱۰   * * *
- پاروى دمړونى که وتوه   وادياره پاروى، که وتو ته پړونى
“   ليتمان ناروانى، چيدى به مونسى
۱۱   * * *
- پاروى   نه وهى وهک پاروى، شهرميتى مابؤوه
شهرميتى   ته له وډلو يک بو وه، بوى دانابؤوه
۱۲   * * *
- پارونک که متر   بيتى به گويم بکهى، پاروى که مترى
برايه که زياتر   هيژه وپشتيوان، بابرازياتر بى
۱۳   * * *
- پارونک هاته دهر   هه رپاروه نانيک، ديتم هاته دهر
تونک به دوه   به دواى داتوله، تاژى که وتسه ر
۱۴   * * *
- پارويکى بکه   پيت خو شه کارت، بؤهاسان بکړى
پيت قوت درى   پارويکى واکه، تابؤت قوت بدرى
۱۵   * * *
- پاروى که وړه   که روت هه لده بېرى، به پاروى که وړه
که وړى دمړى   نابى قوتى بدهى، هه ريلى چه وړه

پاروی گه وره	پاروی گه وره وزل، له وکت ناچتنه خوار	* * *
ناچیتنه خوارئ	دولت بی و سئ له ت، یانه بیکه چوار	
۱۶		
پاره له تاز مکسه قه رزمه که	له تازه کیسه ی، پول قهرزی نه که ی	* * *
که قه رزمه که ی خه رچی مه که	و شیار به قهرزی، که ی خه رچی نه که ی	
۱۷		
پاریزئ	به لئ به دایمی و مه مووه خت وکات	* * *
له ناوی شه وئ ده کا	له ناوی شه ویش، پاریزئ ده کات	
۱۸		
پاشای ناحالی و عالمی بی	عالمی بی عه مه ل، بی و شای ناحالی	* * *
عه مه ل دوژمنی ملک و دینین	نه و دوه دوژمنن، بو دیننی و مالی	
۱۹		
پاش نه ستوی	نه و ه ش پاشه ستوی، نه شکاوه جارئ	* * *
نه شکاوه	ده نه ده که ل توو، ئیمه ش ده چارئ	
۲۰		
پاش تیر خوار دنئ	پاشی تیر خوار دنئ، ده ست نابی بشوی	* * *
چل پارو سونه ته	سوننه ت چل پاروه، مه رده بی بیخوی	
۲۱		
پاش په ری	ده یگوت پاش په ری، کرده دقا وه	* * *
کرده وه	وه ک پیتشوپه نگی، نه ماو گقا وه	
۲۲		
پاش روت کردنن ته شتی	فایده ی چیه پاشی، نه وه ی روت بکرینی	* * *
۲۳		

به ته شت و پول و ز پیه پی بگری	زیر له سه ر سرت دانی
* * *	۲۳
له ویهش و حقه ی، چم پی نه بره وه	پاش قوئی داوه
وهك می پیشووتری، پاش قوله درا وه	“ “
* * *	۲۴
پاش مردنی شین و، هاواروگریان	پاش مردن گریان
وه کوکای بی دان، به بای داکریان	وه سه کای بی دان
* * *	۲۵
پاش مردوان ره حمه ت، چاکه و بینیره	پاشی مردوان ره حمه ت چاکه
مه رچاوله پیتگای، بۆدوعا و خیره	“ “
* * *	۲۶
پاش ملهش غه یبه ت، یاخو بوختانه	پاش مله باس کردن
نامه ر دیه و بوختان، بۆه ره ئینسانه	“ “
* * *	۲۷
له بن لیفه ی پا، ده خوین و ده زین	پاش مله سه ری میران ده برن
سه ری میرانیش، به قسه زو ده بچن	“ “
* * *	۲۸
له و کاروه زعه ی، فره قی بۆنیه	پاش و پیشی بۆنیه
پاش و پیش زو، دره نگی بۆنیه	“ “
* * *	۲۹
له قسه و گوشتو گۆت، گه لیك زۆزانی	پاش و پیشی قسه ی
پاش و پیش قسه ی، ده بی نه زانی	خوی نازانی
* * *	۳۰

خۆت مەخسەختى، ۋەھوبان ويانان

فەرمانى وخۇشيە، پاشى تەنگانان

* * *

ھىندپاشە لوشكە، ھەلۋە شانە ۋەت

غەيبە چەندجارەي، داگىرسانە ۋەت

* * *

تەماشاي بەزم، ئەۋيە ھانانەي

كەپەنكەم بۆچىيە، پاشى بارانەي

* * *

كۈمەروانابى، تاپاشى تېرى

بىكارىيى ۋەۋايى، جاخەمشەي بېرى

* * *

ئەۋەندى تۆيلەي، خۇئەمنىش پاكەم

ھەريۆيەش ئاۋالەشتى بى پاكەم

* * *

ۋاي كوردىانەبۇي، ھەلنەۋىرا ۋن

پاك ۋېيس چى بوە، ھەرلىك درا ۋن

* * *

پالەۋان پەمۇ، بىن نىۋەزۇكە

ھەرلە دورەۋەي، دىتتارابوكۇكە

* * *

پالىكى چاكەۋ، لەۋنىتۋەي تاقە

شانس ويەختى نىيە، لەكەرخى ۋباقە

پاش ھەموتەنگانان

فەرمانىيە

۳۱

پاشە لوشكە

“ “

۳۲

پاشى بارانەي

كەپەنكەم بۆچىيە

۳۳

پاشى تېرى خەمشەي بېرى

“ “

۳۴

پاكەم

بۆيەبى پاكەم

۳۵

پاك ۋېيس ئېك درا

“ “

۳۶

پالەۋان پەمۇ

“ “

۳۷

پالەي چاكەۋ

بەختى بەباقان نىيە

	۳۸
پالۍ دايته وه، به نهم گرده وه	پالۍ دابه گرده وه
باۍ گونۍ وهك خۍ، زوتريرده وه	باۍ گونۍ برده وه
	۳۹
پاشۍ زه حمت و، زورچه وسانه وهۍ	پالۍ داوخته وه
پالۍ دايته وه، بۍحه سانه وهۍ	“ “
	۴۰
پانيړه نه له و، ده شت وسه حرايهۍ	پانيړيگه
هر يځيه ويه بير، كه سيش دانايهۍ	له وده شتهۍ
	۴۱
خۍ زور له ميړه و، به وکارهۍ فيړين	پاييزان جوجکان
پاييزۍ جاديښ، جوجکان ده بڅيرين	ده بڅيرين
	۴۲
پاييزۍ پيړۍ و، فقهير هاته وه	پاييزهات
کاتۍ سهرماسه، مان لۍ بداته وه	بۍفه قيرۍ
	۴۳
له گشت ئيش وکار، خۍ کرڼه بهرۍ	پردي پشته وهۍ
پوخاندويه تي، پردۍ نوۍ سهرۍ	پوخاندوه
	۴۴
به ينيك نه زانه، نه وپياوۍ پرساو	پرساوه رماو ميک نه زانه
نه زانه وه رتسا، ده مرۍ نه پرساو	به لام نه پرساوه موته مه ني
	۴۵
پرس وړات هه بي، خۍ شه له وده وړه	پرس وړات

به لآم به شى زور، به پياوى گه وره	به پياوى گه وره بى
* * *	۴۶
به ژنښ پښو يستو، خو بکې ته کيرئ	پرسئ به ژنښ بکې
پرس وړا هېچ کات، پټى ناگيرئ	به قسه ي نه کي
پرست کړد به لآم، به قسه نابى بکې	“ “
ناو ابکې ده نا، پټ لى ده گيرئ	“ “
* * *	۴۸
پښم گوت زانا چيه، پټى زوره بزنان	پرسيم چيه پټى زور بزنانى
ده گوتى توش مه به، ها ورپى نه زانان	وتى نابى بيه رقيق نه زانان
■ * *	۴۹
له هېچ ده ورپکې، عه ي ب نيه پرسين	پرسين عه ي ب نيه
سهر شکاود ه بښ، هېچ ټينه گه بښين	نه زانين عه ي ب
* * *	۵۰
کار له وهش پيستر، نه گهر خه را با	پرسه
پرسه گورگانه ي، ده بوپى کرا با	گورگانک
■ * *	۵۱
پرسيان له رپوى، کولکې زستان دئ	پرسيان له رپوى که نگى
ده وتى نه وړوځه ي، باکې زيان دئ	زستانه گوتى نه گه زريان بى
■ * *	۵۲
پشتيو انت بى و، بلين وه شيرى	پشت به يگانې
به بېگانې چوڼ، پشت ده سپيرى	ده سپيره
* * *	۵۳
ده بى تو پشت، به خواى بسپيرى	پشت به خواى بسپيره

تاوایی زیاتر، له سه برپیتی خیری

■ * *

پشت هالی گرتوه، نه وېستاو پېشوو
نه بوه زگ هالی، گرتبې خوتېشوو

■ * *

پشتم وهك كيڼويك، قايم ومه حكه مه
بیرم بڼه وکاره ی، بې فکره وخمه

* * *

پشت وړوی خونیه، وهکی دهی بیني
فهرقې دانانیت، بوشایی وشینی

■ * *

قهرارم کړدوهو، بڼوکاره ی نه پوم
سوتاندم نییدی، پشتمی دهستی خوم

■ * *

پشتیوانی زور، گوره ومه حكه مه
بڅخوی دانیشتوهو، بې فکروخه مه

■ * *

پشیله بالی بان، مه علوم بوکاری
نه یده هیشت تور، جنسی بالداري
پشیله بالی با، له کوۍ با، بالدار
دهی گرتن تیگرا، به جینجوړک وزا ر

* ■ *

هیچی بڼه خورا، له و به زه پشیله

“ “

۵۴

پشت تیشوی هه لدهگری
وزگ تیشوی هه لئاگری

۵۵

پشتم

قایمه

۵۶

پشت وړوی نیه

“ “

۵۷

پشتمی دهستی خوم
سوتاندوه

۵۸

پشتیوانی گه ورهیه

“ “

۵۹

پشیله بالی هه با
بالداري نه ده هیشت

“ “

۶۱

پشیله به زی پی نه ده خورا

دهیگوت نه وسوئړه، کوابی ده لیل	دهیگوت سوئړه
* * *	۶۲
پشیل بهزی دی، خه ونی پیوه دی	پشیل بهزی دی
خه بهری بقره و، روانی چی نه دی	خه ونی پیوه دی
* * *	۶۳
هژنا برو به ری، بی شرمی چاوشیت	پشیل ت د دمر پیوه داویم
بییم پشیل بیتم، بیخه مه در پیست	“ “
* * *	۶۴
له جی زور بلیند، بکه وی ویانه وی	پشیل ش پستی
پشیم قه پستی، وه گلی ناکه وی	وهه رد ناکه وی
* * *	۶۵
خاوین نابنه وه، له زه رو بوری	پشیل شوری
هر پیسترده بن، به پشیل شوری	“ “
* * *	۶۶
له مال نه پشیل، جیژنه ی مشکانه	پشیل له مالی نه
هر میاوه ی لی بی، بران تیشکانه	مشکان تلی نیه
جیژنه ی مشکانه، پشیل له مال نه	“ “
هر میاوه ی لی بی، مشکان چ حال نه	“ “
* * *	۶۸
نه وقسه ونه گه ر، گوت بوت پوچت کرد	پوچت کرد
داوای کلاوکی، قیت وقوچت کرد	داواتی کلاوی قوچت کرد
* * *	۶۹
پورم نه دته پی و، چیشی هرنه گوت	پورنه دته پی پیلایکیان لی دا

دوسى يه گى ئى بهر ده بون	له قىڭيان لى دا، لى دەرچون به جوت
۷۰	* * *
پوره قىتى هەرچى دى	ته ماشات كړدوه و، خوپوره قىتى
نيشتياى ده چيتى	هرچى بى بيښى، نيشتياى ده چيتى
۷۱	* * *
پوزى هالى و	ليده باوكم تو، جوانيش لى خالى
جيبي خالى	نو پوزى خالى و، گيرفانى خالى
۷۲	* * *
پوش وپه لاش ودارو جان	پوشكه وپه لاشه و، كاودارو جان
زاواكه چهل بوك بى ددان	زاواكه چهل بوه و، بوك به بى ددانه
۷۳	* * *
پولاش لى	په قىكه وپولاش، خولى ه لى ناك
ه لى ناك	ده ناده كراخوى، نه و كار هى چاكا
۷۴	* * *
پول پولى دينى	مامله كې بېكې، پول پولى دينى
“ “	واړك وپيك بيت، توش نه چپه شوينى
۷۵	* * *
پول په يدا كړدن گرانه و	په يدا كړدى پول، واهيتنده گرانه
خه رج كړدى هاسانه	خه رج كړدنه كى، بقوا هه رزانه
۷۶	* * *
پولدار زنى به ميرد	زنىش ه لده گريت، پولداره و به كار
ه لده مگرى و-	باخواه ن شوبى و، كارى ديش زورجار
پياوېش دى كوزى	پياوېش ده كوزى، له نيونه و خلكه

خوى نيشان ددهات، خه لوار وپه بار	“	“
■ * ■		۷۸
پولدار كه بابى، ده خوات وپې پول	پولدار كه بابى ده خواو	
بؤوكه ل خوار دنې، ديتته جوته جول	بې پول دوكه نه كه ي	
* * *		۷۹
وختى حيسابان، پولدار نه دويىنى	پولدار و سوارى	
سوار چاك پابېرى، نه كه وپه شوپىنى	نابى بدويىنى	
■ * ■		۸۰
وهره پولى بدو، خو سه رويه ركه	پولى بده و مه لاي	
مه لاي مزكه وتى، نه وكاته ي ده ركه	نه مزكه وتى دمركه	
* * *		۸۱
نه وپوله جوانه ي، ئاواسپى وگه ش	پولى سپى بؤرؤرى پش	
ته رخاڼ كرابؤ، خه رج وپؤرى پش	“	“
* * *		۸۲
زه حمه تى زؤرى، له سه ركى شاهه	پولى له ئاوى	
پولى له ئاوى، مه لنه يه نجاوه	هه لنه يه نجاوه	
■ * ■		۸۳
پولى له كولانه ش، چؤته ده ربابلېن	پولى له كولانه ي	
زؤرخوشه راستيت، بابېن وپې بلېن	چؤته دمري	
■ * ■		۸۴
خوچول بوه ئيستا، واله بېرو وپىنى	په پوى لى ده خو ينى	
په پوسله مانه ي، دى لى ده خويىنى	“	“
* ■ *		۸۵

په تې نه سه دامانن	ده بچو وزپه تې، له سه رد اماله
۸۶	پازی بویمینې، دهی بابو حاله
	* * *
په تې نه سه رد امالی	هروا چون په تیان، له سه رد امالی
۸۷	نه جار بابچی، یو، لای مامی و خالی
	* * *
په رده ی هه لپه ست به که تانی	په رده ی هه لپه ستوه، خولې نه زانی
۸۸	بوک نه وه تا. زاوا کوانی
	* * *
په شم وقوماش	تایوژی ماون، و خوپه شم وقوماش
۸۹	نابن به دوست و، په فسیق وویلداش
	* * *
په لوی پی ناخوری	په لوی پی نه خورا، چه قه ی ده داتی
۹۰	تا کو بلې کوانی، به ک نیده فاتی
	* * *
په نه قازوی مهر گیتی	نه وپه له قازو، نه ولینکه فرته
۹۱	دواپله ی ژبانیه، به فلته وپرتنه
	* * *
په نه وه نه	نه وپه له وه له و، خیرابه وزوکه
۹۲	دواپی وی چت بقوی، هر نوعاوتوکه
	* * *
په نه هه ورم	په له هه وریکم، گرد بقرنیشانه
	نیشانه ی ویشم، له ژیر حاسمانه

* * *

۹۳

په ندى پيشينيان

“ “

په ندى پيشينيان

“ “

په ندى پيشينيان

“ “

په ندى پيشينيان

“ “

په ندى پيشينيان

“ “

په ندى پيشينيان

“ “

په ندى پيشينيان

“ “

په ندى پيشينيان

“ “

په ندى پيشينيان

“ “

په ندى پيشينيان

“ “

په ندى پيشينيان

“ “

په ندى پيشينيان، ناولدخوازه
 وه بېرهنه رى، سازه وخوازه
 په ندى پيشينيان، نى مەزن وگه وران
 وينه جوانه كى، زورخول وده وران
 په ندى پيشينيان، باغچه كولاڼه
 خاله وسه رخه تى، رېبازى دلانه
 په ندى پيشينيان، بۆت بخويننه وه
 مانديوتيت هه موو، بۆيحه سيننه وه
 په ندى پيشينيان، به حره ويى سنور
 پيمان گه يشته وه، له نيزيك وډور
 په ندى پيشينيان، به دهنه گه ويى دهنه گ
 زوركه رى كردون، تائېستابه زهنگ
 په ندى پيشينيان، بېشكه كى نازادى
 پېنوئينيه ويلى، دژى بيدادى
 په ندى پيشينيان، بېكه ئالقى كويت
 چه سپى دلتي كه، له مېشكت پرويت
 په ندى پيشينيان، پرله كولا وياغه
 كى غيرت دېمنى، بې پلى ياساغه
 په ندى پيشينيان، تايبه تى كورده
 داينى پيش كه سى، كه بزاني ورده
 په ندى پيشينيان، ته جرويە خاسان
 كه وتوته ده ست تو، واسوك وهاسان

په ندى پيشينيان

“ “

په ندى پيشينيان

“ “

په ندى پيشينيان

“ “

په ندى پيشينيان

“ “

په ندى پيشينيان

“ “

په ندى پيشينيان

“ “

په ندى پيشينيان

“ “

په ندى پيشينيان

“ “

په ندى پيشينيان

“ “

په ندى پيشينيان

“ “

په ندى پيشينيان

“ “

په ندى پيشينيان

په ندى پيشينيان، چه ندى بله ي جوانه
 وهك سرتو و دله، خورته ي جى ژوانه
 په ندى پيشينيان، دلدارو د لورنى
 بى ترس ويى خوف، پر چه ي ده شكلى
 په ندى پيشينيان، دهرسه مه كته به
 فيرگه په وجيگاي، عيلم ته جره به
 په ندى پيشينيان، سروى شه ماله
 وهك قاسپه ي كه وي، پر خهت و خاله
 په ندى پيشينيان، سنور پر پرتنه
 له كوى پيت خوش بو، تو بلې بوم بېنه
 په ندى پيشينيان، عيشقه و ناره زوو
 بوى چاوه پوانى، له دره نكي وله زوو
 په ندى پيشينيان، عيشقه و نه وينه
 سر چاوه ي هه موى، نواته و ژينه
 په ندى پيشينيان، له گه و ره پياوان
 قسه ي نه سته قى، بزان وشياوان
 په ندى پيشينيان، له م كور دوستانه
 له خزمهت گه ل داو، له بهر ده ستانه
 په ندى پيشينيان، ميژوى پوداوه
 نه وجور ه ي هه بوه و، ولوه منيان دلوه
 په ندى پيشينيان، نامى دلداره
 دل ليدانه و هه ر، زور ئين تيزاره
 په ندى پيشينيان، واپرمانايه

به بیری نیمه، نه زان دانایه

په ندى پيشينيان، وه خوینه ورد

هه لېگرو نسحه، له نوسرلوه ی کورد

په ندى پيشينيان، وه کوز پوگه نج

هاتو ته ده ست توو، بى دهر دوى پهنج

■ * *

میلته بمیتى، ويا ه موى قریى

په یمانه دیاره، لى ده پښى پریى

■ * *

نهره نده ی ده لى، خوه ر ناچاره

پیاده له وه زعى، سوار ناگاداره

* * *

پیولزی تو بخو، بوخو ته به یانان

نه چى بچى به قسه ی، خو ل ونه زانان

نیو پویان بیده، به برات بابیخوات

نیواره ش بیده ی، به دڼو بیگانان

■ * *

دڼیه به رچاوم، ورپوه ه یاسی

چون به جل ویرگی، پیوان ده ناسی

■ * *

کئ ته پوهو گیانی، هه موخو سابی

نقریش باببارتت، کوا ترسی نابى

* * *

“ ”

په ندى پيشينيان

“ ”

په ندى پيشينيان

“ ”

۱۱۹

په یمانه نه گهر

پړپو، لى دڼى

۱۲۰

پیاده له وه زعى سوارى

ناگاداره

۱۲۱

پیاز به یانان بوخو ته

نیو پویان بویرات

و نیواران بیده دوزمنت

“ ”

۱۲۲

پیوان به جل ویرگ

ده ناسی

۱۲۴

پیوانه گهر ته پړپو

له بارانه ی ناترسى

۱۲۵

پیاو نه گهر پوښت

ناگه پښته وه

“ “

“ “

۱۲۷

پیاو نه گهر له ژنې هاته به هانان

ده لې نارې داده بیژنې

قونان ده بیژنې

“ “

۱۲۹

پیاو نه گهر لږی قهوما خرمی

دورو قهرزی کون په چاودمکا

۱۳۰

پیاو نه و پیاو به نه

حاست دوزمنی سر شور نه کا

۱۳۱

پیاو نه و پیاو به نه کاتی پق

هه ستانې پقی خوی بخواته وه

۱۳۲

پیاو به نأوات و

نارمزو دمکات

۱۳۳

پیاو به هه قی

پیاو یسې که پوښت، ناگه پښته وه

وه عده و پیاو هتیه، بڼې پیاو د پښته وه

پیاو ی پیاو پوښت، ناگه پښته وه

ته رمی بڼ گمانی، بڼ مال بیته وه

* * ■

پیاو نه گهر له ژنې، زږ بیښو بی پتوی

زږ د جوانی حالیه و، له وه ردوش پتوی

ده لې نارده کت، دابیشت شتو ه وجوانه

نه وه چیه و بڼچی، قونان ده بڼ پتوی

* * *

پیاو که لږی قهوما، خرمی با پیری

ده گهل قهرزی کون، پاک د پته بیری

■ * *

هه رکه سی پیاو یسې، بیری له خویکا

له حاست دوزمنی، سرې شور نه کا

■ * *

پیاو نه و پیاو به نه، خویتن بشواته وه

کاتی پق هه ستان، پق بخواته وه

* * ■

تقه ولې بڼده ی، هه ر به کات وسات

پیاو به نأوات و، نارده زوش ده گات

■ * *

پیاو به هه ق گوتنې، مال خه رانابی

مائی خه رانابی	مه رده بی دهبیر، کاری خوادابی
۱۳۴	* * *
پیاو پیاوی دهکوش	شهریک بوهره و، پیاو پیاوی دهکوش
حه مه گپه ی ده شوش	حه مه ی گپه خور، ورگ وچی ده شوش
۱۳۵	* * *
پیاو به ناو دارستانیك دابروا	پیاو سروات له نیو، وادارستانیك
له بن داریکی داهه رده نیشی	داده نیشی ودار، بوپالنگانیك
۱۳۶	* * *
پیاو حه قی خوی بلی	پیاو بی حه قی خوی، بیلی باحه ق بی
“ “	بو ناحه ق وه کو، به ردی باره ق بی
۱۳۷	* * *
پیاو ده بیت به رد	پیاو ده بیت به رد، له داخی قسانی
“ “	ئه وه له وه ریه و، که لین پیژانی
۱۳۸	* * *
پیاو ده بی دوست و	گویت کللورمه که، مه رچی گویتی خاسه
دورمنی خوی بناسی	دوست کییه و دوژمن، مه ربوکی بناسه
۱۳۹	* * *
پیاو ده بی ده گه ل	ده گه ل تۆزه مان، ئه گه رنه سائی
زمانه ی بسائی	ده بپووتۆده گه ل، زه مانه بسائی
۱۴۰	* * *
پیاو ده بی لی بورد نیشی	لی بوردن کاتیك، مه قت به ده سته
هه بیت	بو گه وره پسیاوان، زیاتر مه به سته
۱۴۱	* * *

پياوده ستنى بۆھيج ناچى

***

۱۴۲

پياوده شان دابى

دەبىي دىكاران دابى

۱۴۳

پياودلى نايە پر

بە چاوان تە ماشاي گات

۱۴۴

پياو كە برسى بو

بەردانىش دە خوات

۱۴۵

پياو گشت گيانى تال بى ئەگەر

زمانىشى تال بى نرخی چيە

۱۴۶

پياو لە برسانىش بەرى

ناچىتە قون دورمىنى

۱۴۷

پياو لە دەوى كەرى بېروا. دەبىي

تېرۇفسانىشى قېول كات

۱۴۸

پياو لە نىۋىيىستانى بى

كو، بى گندۈر دەبىي

پياوده ستنى بۆھيج، ناچى خوارو ئور

ماندوبى رىگات، نىزىك بىت و دور

* * *

مەركەسىك ئەگەر، دە شان دابى

پىۋىستە دەبىي، دە كاران دابى

* * *

جادلى نايەت پياو، خۇپىرى چاوانى

بېروانىتە ئەو، بەزنى نۆرچوانى

* * *

پياو كە برسى بو، دەى پە نايە خوا

نان نەبىي ناچار، بەردانىش دە خوا

* * *

گشت گيانى پياوى، تال بى يايەندە

زمانىش تال بى، و كوانرخى چەندە

* * *

پياوى پياو ئەگەر، بەرمى لە برسان

پەنای بۆرۈمىن، ناياولە ترسان

* * *

لە دەوى كەرى بېرۋى، ھىچ كەس نا پرسى

دەنگى تېرۋىنى، فسىن و نۆر تەرسى

* * *

نىۋىيىستان مەركەس، مزلنى دانايى

قەت بەبى خىرچە، گندۈر دەى نايى

۱۴۹

پياوله هه موشونيك
له چكارىكى هه بيت

پياوله هه رشوئن و، جى نيشته جى بى
نقستى گيانپه كى، نه شى له وى بى

۱۵۰

پياو ميوانى
خوئى غويه تى

مروله دى بى و، يابچيته شارى
ميوان بوخولقى، خويه وئاكارى

۱۵۱

پياو نابى له كونيكى
دوجار مارپيئودا

هه رميئنده بزاني و، بله نابی مار
به پياوى وهدا، له كونيكى دوجار

۱۵۲

پياوه تاكه رى حالى دهكا
بوخوى دهبيتته كهر

پياوتائه وكاتهى، كه رده كا حالى
خوى له كه زياتریش، ده بى نا حالى

۱۵۳

پياوتهيه
به ناوى جه مامى دهكا

واى پيك هينان، پياوتهى وچاكه
به وئاوهى هه مام، هيئندهى پى پاكه

۱۵۴

پياوتهى به نيشه
نه بله بديرشه

نیشانى پياوى، سه روسمیل بونه
به لام پياوتهيه و، به دل ودهرونه

۱۵۵

پياوتهى خه لكى
نه هينى به رچاوت
خه لكيش به سپله ت
له قه لاهم دهمدن

چى هه بى و نه بى، له خوى ببينى
چاكه و پياوتهى، خه لكى نه ببينى
هه ربه سپله شت، نيتوده نين كه چى
كه وره زياننيك، بى دونه يار دى بى

۱۵۵

پياوه تى گوشتى

پياوه تى گوشتى، به له كيه وله شه

به نه كيه

ده بېړۍ هينه، زويكېش بى به خشه

۱۵۶

پياوه تى هه موړۍ

له كېس خۍ نه ده، پياوه تى ده وئ

هه لئاكه وئ

خو هه موړۍ، بۆت هه لئاكه وئ

۱۵۷

پياوى ئازا بۆزك دهرى

پياوى ئازا و پياو، له ساوه ى زىنى

وترسه نوك هه موړۍ

ته نيامه رجارتك، مردنئ ده بينى

“ “

به لام ترسه نوك، هه رهه موړۍ

“ “

ده مرنئ ويا مردنئ، بۆخۍ ده بينى

۱۵۹

پياوى بى خانو

پياوړك بى خانو، بى سه په نايه

وهك بى پاتوليه

وهك بى پاتولى، بى ده ريئ وايه

۱۶۰

پياوى پياو

كئ يه نان خو شه، به دل و درونه

نان خو شه

له گشت جئ قه درى، زقده ليم پونه

۱۶۱

پياوى پياو له قسه ى

پياوله قولى خۍ، پاشه كشه ناكا

خۍ ناكه رېته وه

نه وهك بى شويئى، بېړۍ خه راكا

۱۶۲

پياوى پير قومارى

به بى شك و گمان، ديتراوه و زلرجار

پى دكه ن

ده كرى به پياوى، پيرگا لته و قومار

* * *

۱۶۳

ده لټين پياوى پير، مه پيټ ژنى جوان
بټرى ده لى گيان، ده بوم به رده دوان

پياوى پيرو ژنى جوان
نه گه رټرى ده لى گيان

* * *

۱۶۴

پياوى تور په کړاو، چو نى ده دو نى
له خوټ جاړې بوى، که وتويه شو نى

پياوى تور په دو نيه

“ “

* * *

۱۶۵

پياوى چاره پرېش، تى فکړه وکارى

پياوى چاره پرېش

هر به نا جواني ش، ديارن ئا کارى

نيسك گرانه و خو ن تانه

له خو وه قه لسى، هر که ده ي بينى

“ “

دېزه و دو مورو، که کره يه خو نى

“ “

بينيت له سالي ش، هي ندى به م لاه

“ “

ده لى ئه رى بوا، زور له به رچا وه

“ “

دوعاى بونين سان، وه ك جنيت ووايه

“ “

ده لى سته خو زيا، هر نه مدي بايه

“ “

توبلې ئه وړه ننگ و، پوى وانا ته رزى

“ “

ديټ نه حسى و، له سه رپوى غه رزى

“ “

ليى ده شي رنه وه، کاره که ي جوانى

“ “

نه وگېر زه کوا قسه ي، نى وا چو زوانى

“ “

بابى زه پرېش بى و، بؤ دونيا ودينى

“ “

عه يې خه لکى وخوټ، هر له وده بينى

“ “

ده لټين نه هاتيه و، که ديټ به رچا و

“ “

ده کړنه ريس و، گوريس چا وړپا و

“ “

۱۷۳

پياوۍ چاك

پياوۍ چاك له سر، دونيای نه وخوايه

خوۍ ون ناكات

قت خړ ون ناكات، چونه وه روايه

۱۷۴

پياوۍ خوښ حيساب

له قسه وگوفتوگړ، كاكه يه ويا به

شهرىكى خه لكيه

شهرىكى خه لكيه، كى خوښ حيساب

۱۷۵

پياوۍ دزدلى دوتړلى دمدا

پياوۍ دزدوتړلى، ده دهن له شيان

يهك له ترسان، يهك له خوشيا

يهكيان له ترسان، له زورى به شيان

۱۷۶

پياوۍ دنسوزبوه موكه سى

نه وهى له گشت كه س، ده چى ده پرسى

دهرگايشى نه بى له كه س ناترسى

دهرگاي هرنه بيت، له كى ده ترسى

۱۷۷

پياوۍ دوژنه

نه وپياوۍ خاوه، دوژنه سى ژنه

جهرگى كون كونه

له داخ وچه سپهت، جهرگى كون كونه

۱۷۸

پياوۍ دوژنهم ديومو

دوژن وويوه تريش، هه بقوديترا وه

ژنى دوميردم نه ديوه

ژن دوميردى بن، نيه ونه بيسرا وه

۱۷۹

پياويك دوربين بى

پياويكى ثاوا، نورزان بى دوربين

نابى ته نيا بى

ده بى نازاديش، بژى وبى په رژين

يان

پياويك دوربين بى، ثاوا نيا بى

“ “

له وځه لكه ى دور، خړ ته نيا نيا بى

۱۸۱	پياوې گه ورهه پييان وهکونوي	پياوې پياوړه پيې، وهک کيوي وايه
	وايه چاکه يان دهن هه وري دايه	چاکه شيان دهن و، ژيره وري دايه
۱۸۲	پياوې نابله ده	هات وچون له بهر، سرماوه وايه
	وهک کويړي وايه	پياوې نابله ده، وهک کويړي وايه
۱۸۳	پياوې نه زان	کابراي نه زان بي، په قمين تامابي
	وهک که ندوي بوشه	وهک که ندوي بوش، به که س پرنابي
۱۸۴	پي پي برېو بوسه ري	به پي پي وويي، وا ده پوي بوسه ري
	“ “	يهک پوړه نابيه، که وره و موخته به ري
۲۸۵	پيت بوستم	لېم معلوم ببی و، به توده وستم
	راناوهم	بو به رزم بونت، خوږا ناوهم
۱۸۶	پيت ده ليم پوت	نه توله لمه يه و، پوم هر له تويه
	چه ند کيلويه	حالت ده که م جا، پوت چه ند کيلويه
۱۸۷	پيت قاره	پيت قارده ده، کواليم برونه
	“ “	بوچي هرکاري، خوت له لاجوانه
۱۸۸	پيت وايه به پيې	پيت وايه به پيې، که ري شه له وهين

که ری شه له ووم

شو کرم بو خوايه، تو له سهره وهين

* * *

۱۸۹

پيت وايه خمخانه يه

نه تو پيت وايو، خمه وخمخانه

“ “

ماشه رتي خسته و، هه رده ره يئانه

* * *

۱۹۰

پيت وايه، ږدينم

نه تو پيت وايو، له چولي وناشي

له ناشي سپي گرده

سپيم گرده شيم، که س نيه بيتاشي

* * *

۱۹۱

پيت وايه ږدينم

پيت وايو ږدينم، هه له به رتاي

له به رتاي سپي گرده

سپي گرده بليم، چي ديشم ناوي

* * *

۱۹۲

پيت وايه، سکه م نيداوه

سکه م ليدابوو، نه تو پيت وايه

“ “

بي ونه بيت هيوم، هه رلوتفي خوايه

* * *

۱۹۳

پيت وايه، سهرم داغ کراوه

پيت وايو سهرم، بسوي داغ کراوه

“ “

له جي وشوي تني دي، چم پي نه کراوه

* * *

۱۹۴

پيت وايه شيروخه تني

پيت وايو شيرو، خه ده گه ل کوي ري

دمگه ل کوي ري دمگي

دهيکه ي به جواني و، واپيي ده ويري

* * *

۱۹۵

پيت وايه کاروان سهرايه

نه تو پيت وايو، کاروان سهرايه

“ “

بيکه ي به قومارو، به گالت وکايه

* * *

۱۹۶

۲۰۴

پير زور بلې يه

“ “

* * *

پير زور بلې يه، زور قسان ده کا
زوريشى بدويښى، تيکه لېان ده کا

* * *

۲۰۵

پير قسه

خوشه

به گيتړانه وهى، قسه وباسى خوش
مامى پيرده ردمان، ده کافه راموش

* * *

۲۰۶

پير مه نيړه بؤکه رکړين و

“ “

قوت پير مه نيړه، بؤکه رکړينى
ته نيا قازانجى خوى، لى ده بينى
بسؤپه سندرکړدى، څن؟ لاو مه نيړه
هرچى بى ديسان، بؤوى تى خيړه

* * *

۲۰۸

پيروکوير شهرمى

له کهس ناکه ن

شهرمى له هيچ کهس، ناکه ن کوړوپير
چى بى هر خويان، ده يکه ن فکروپير

* * *

۲۰۹

پيره، بؤيه

وه گيره

نه گه رده ت فهرموو، ماموش خو پيره
پاسته وهه ربؤيه ش، ئاوا وه گيره

* * *

۲۱۰

پيره سه يه

کوچ کوچى ناوى

پيره سه که ي، کوچ کوچى ده ويى
بى ده نگه و ته نيا، پرده ده باشه ويى

* * *

۲۱۱

پيره که روزه نگوته

“ “

نه وکه ره ي وا پير، زه نگوته ي ناوى
ده ناده زه پيرى، ولو شکانيش دا ويى

۲۱۲	پيره گاونى	له كارى پيښشوش، هلوه شاونه وه
	هيناونه وه	پيره گايه گونى، بډهيناونه وه
۲۱۳	پيريژنى	وهك پيريژنه ي فر، هادى به كوژدا
	فرهادكوژ	ته پشوكه ي ده ستى، خو ي چوبه گژدا
۲۱۴	پيرى له پيرى نيه	پيرى پيرى نيه، پيرى ته جره به
	له ته جروبه يه	كيښاويه دهر دى، پرهنج وجره به
۲۱۵	پيرى و	كوا كى ديتويه و، له كاتى پيرى
	مه عره كه گيرى	به په لپ وبيانو، مه عره كه گيرى
۲۱۶	پيرى و هه زار عه يپ	پيرى هات به خو، مه زار عه يبه وه
	“ “	به گويډاخو يندم، هه ستى غه يبه وه
۲۱۷	پيرى هاتوبه پيره وه	هات بهر وپيرمان، پيرى وپشتى كوم
	“ “	چى پاك وناپاك، هاتنه ريگه ي كوم
۲۱۸	پيس به پيسى ده چى	زوم پى خوش بو، نه وه ش ببيسى
	“ “	ده لين شتى پيس، ده روابه پيسى
۲۱۹	پيستى سدى ده بياغى نايه	پيستى سدى به هيچ، ده باغى نايه

زورجوان مه علومه و نه منيش پټم وايه

* * *

۲۲۰

له ده بباغخانه ي، ده لټين پټستى وه ي

ده بباغى نايه و نايى خوى لى بده ي

* * *

۲۲۱

خوجوانت باس كرد، نه ونه قله خوښه

پيښت پولاښ بى تو، پاشت كلوښه

قازانجى هموى، خومه رېوتوښه

جنگات قايم بى و، چه ندى پټت خوښه

ده نامه علوم بو، وهكى گوتويانه

پيښت پولاښ بى و، پاشت كلوښه

* * *

۲۲۴

له چه ننگى گورگى و، يان له زوردا رى

خوته رخی ناکه ين شوانى ومه ردا رى

* * *

۲۲۵

که رېښه ننگى بى و، پيښ کاروان که وي

سه يرنيه ده قورې و، زل و زوان که وي

* * *

۲۲۶

پيکراوه ونه رى، واش به هاسانى

مه تله نابيت و، توش ده بويزانى

* * *

۲۲۷

بى هراوکيشنه، نه وژن و پياوه

لينگيشيان وگړا، چوت راگيشاوه

* * *

۲۲۸

“ “

پټستى وه ي ده بباغى نايه

“ “

پټت پولا بى

پاشت كلوښه

“ “

“ “

“ “

“ “

پېښمان ناکړى له بهرگورگى

مه ردارى ته رخ که ين

پېښه ننگى کاروانى که رېښى

کاروان ده قورې ده که وي

پيکراوه

“ “

پيکه وه ليگيان

راگيشاوه

ھاتومە ھەرتا، دانىم لاق وپىم	پى ئەھەيى
لەسە رۇئىرادو، ەي بەگەي خۇنىم	خۇم دەنىم
❖ ❖ ❖	۲۲۹
پىمان لى ئەبىرەت، چاومان لەرپىيە	پىمان لى مەبەرە
داينى سەر جەرگەم، شوپىنى شەوئىيە	“ “
❖ ❖ *	۲۳۰
ھەروەك قەدىميان، چۆن بو. وافيەرە	پىم فېرېوہ
ئىستاش پىيى وايە، چى كىرېوہ وخىرە	“ “
❖ * *	۲۳۱
پىم ھاسان ترە، لەئاوخواردنەوہى	پىم لەئاوخواردنەوہى
چيەھىندەش وەبىر، خۇھىنانەوہى	ھاسان ترە
❖ * *	۲۳۲
بەدەست كارنەكەر، پىمەرەش سوکە	پىمەرە بەدەست
دروپە شەويوك، پۇرژوگە جوگە	كارنەكەرئوہ سوکە
❖ * *	۲۳۳
پىنج قامەن بران، ويك ناچن بۆچى	پىنج قامەن بران
باسى لى ئەكەين، ئەكو بلى تۆچى	وہك يەك ناچن
❖ * *	۲۳۴
كارت مەھكەم كە، چەندى پىت دەكرى	پىنج و دوپۇژىكى
پىنج و دو. پۇژىك، ماوہ و. پادەبىرى	ماوہ
❖ * *	۲۳۵
پىنەي پاناگرى، واشىويۇتەوہ	پىنەي پاناگرى
بى ئاگادارىش، لىم بەرىۇتەوہ	“ “

* * *

۲۳۶

پينه كۆنم بەشى سائىكى

پېم خۆشە بېمىنم، ناشكورىش ناكەم

دى ناكەم

پينه كۆنم بەشى، ئەوسالېش ناكەم

* * *

۲۳۷

پېۋەدان

ئەۋھازوھوزەت، بابۇناكەس بى

ئەۋزەۋزى خۆشترە

خۆشە پېم ۋەدەي، ۋەزەت بابەس بى

* * *

۲۳۸

پېۋازېش

پېۋازناكابلې، ئەمىنىش مېۋەمە

دەلى ئەم مېۋەم

تاكات ۋەدەختى، خۆم لەۋدېۋەمە

* * *

۲۳۹

پېۋازى نەخۇي

پېۋازى نەخۇي، ئىمىنىش پېم ۋا يە

بۆت لەزارى نايە

بۆت لەزارو، ۋىۋىۋىۋىۋى نايە

* * *

۲۴۰

پېۋەكەۋشىكى

ۋەكى مەردوکیان، ياپىتۇي كەۋشى

لېۋەكەۋتۇتەۋە

مابتەۋەۋەدلى، پاك ۋىۋى خەۋشى

* * *

۲۴۱

پىۋىستە لەژاندا

پىۋىستەۋەلەژيان، لەسەرلاقى خۆت

لەسەرپىنى خۆت خۇراگرى

خۇراگرى ۋېرتە، بۆلەي نەكرى بۆت

* * *

۲۴۲

پىنى خۆشە ئىنۇكەم نەبن

دەي ۋىست نىنۇكە ۋەقامكەم نەمىنى

خۇمى پىن بخورىنم

دەيگوت نەبادا، خۇي پىن بخورىنى

* * *

۲۴۳

پىنى دەگۈيەۋەچۈە

دەگۈيەۋەچۈە، مەردىلاق ۋېپىنى

لەۋكارەي مەرمېچ، حالى نەببولىنى

“ “

۲۴۴

* * *

بې پى له گوينى، هرڅونه بزىوى
تامى ده گاته زارى

پېنى له گوى نى
تامى ده گاته زارى

۲۴۵

■ * *

كه پېنى ناوړى، كړنوشى بۆيكه
به هر جوى بى، عيلاجى خۆيكه

پېنى ناوړى
كړنوشى له بهريكه

۲۴۶

* * *

پيت واپوسه رى، زينوت بۆگرتوم
من خنم حاشا رداو، له ديوى بستوم

پېنى وايه سهرى
زينوى بۆگرتوم

۲۴۷

■ * *

سهرى كه چه لمت، چا كړد پيت وايه
خو زياقت چا كه ي، وات نه كړد بابه

پېنى وايه سهرى كه چه لى
چا كړدومه وه

۲۴۸

■ * *

بوخت گيف كړدوه، ده شكوى وده برى
هاتوى پيت واپو، كه ريم لى ده كړى

پېنى وايه
كه ريم لى دم كړى

۲۴۹

* * *

بوچما مندا لان، د پېنى ده خافلىتى
ياړيگاوشوينو، بوختى پيك ديتى

پېنى وايه مندا لان
ده خافلىتى

۲۵۰

* * *

فكرى لى ناك، به وزوانه دهرى
پېنى داناونه ته، سهرلىوى قهبرى

پېنيه كى
له سهرلىوى قهبرىه

۲۵۱

■ * *

(تى)

تى تانه وړوژوى، ده چمه توپى زهوى

ئالاي هيوای توّم، قهت قهت ناکهوى

* * *

۱

تاكوڼ ويايهى، له كونيته وهېوى

تانه ويايهى له نهو

بۆمن هيچ نابى و، دهى چى بۆتوبى

كونه وهېوى

* * *

۲

وابسه ساوه ساو، قابوك ده سازى

تابوك ده سازى

پون ومه علومه و، خانيش ده ترازى

خان ده ترازى

* * *

۳

تاته واونه بون، ياناخرى ميوان

تابى ميوان نه بو

مايه وودانيشته، له مال وديوان

مالى به چى نه هيشته

* * *

۴

تا پيريك ده مري، كه مترباهه زار

تا پيريك ده مري

لاوه كان ده مرن، به نيش وئازار

هه زار لاهه مري

■ * *

۵

تاتامى تاليه و، ترشيش نه نوشى

تاترشى نه چيرى

شيرنى نابينى و، قهتيش نه ينوشى

بیرله شیرنى ناکه يه وه

* * *

۶

تازورنه چيرى و، پرهنجى وجه فايه

تاجه فانه بينى

بى شكه ونايمينى، خوشى وسه فايه

سه فانا بينى

* * *

۷

به زورى بؤرا و، توش بى بهى تاجى

تاجى به زورى بييه بؤراوى

جاكواكه رويشكيت، بؤده گرى حاجى

كه رويشكت بونا گرى

۸

تاژى پەش كوژ

وهك تاژيه پەش كوژ، ئازاويويىرى

چى يەولە پاويش، كوا خو دەبويىرى

* * *

۹

تاژى كه روئشكى دەگرى و

تاژى كه روئشكى، دەگرى زۆروكەم

توئە دەلى نه من هەم

گوئ توئە پەلە ولا، دى دەلى من هەم

* * *

۱۰

تاژى من كه روئشكى

تاژى پستەى من، نەدرەنگ ونەزو

توى پى ناگرى

قەتى پى ناگرى، قىرخە شىنەى تو

* * *

۱۱

تاچوكه نه بى

تانه بيه چوكەو، هەرنە بيه ژيژدەست

گەورە نابى

مەزنى وگەورە يىت، نايىتە بەردەست

* * *

۱۲

تاخان دەرازى

تاخان بەرەوشەپ، دەرواودە سازى

لەشكر دەترازى

پەرت ويلو دەبى، ولەشكر دەترازى

* * *

۱۳

تاداىكه ديارنه بى

داىكم ديارنە بى، ياخو بگنخينى

باوكە چاوى ماردەردىنى

باوكە چاوى مار، بەجوت دەردىنى

* * *

۱۴

تارات نيوى

نيوى تەحياتين، خاوينى وتارات

تەحياتە

كەس بۆنە وکارەى، خۆرەدواناخات

* * *

۱۵

تارەنجى نه كيشى

رەنجى نه كيشى، قەت ناگەى بەگەنج

کې بوديتي گنج، نه وي کيشاي په نچ

■ ■ *

تازه نه وه ليه، بيسم لاي لي کرد

به هيوايه کي، زړده ستم پي کرد

* * *

تازه ي نه وه ليه، دمي ولاوتي

وهردوشيو له نيو، کيلگه وزه وي تي

■ * *

تازه رابردوه، به دايکي شيتخي

به نک و به رموروي، هره خړوبي تي

■ * *

تازه چوړويشت، وازي لي بيته

که لالهي ديکه ت، بيته پيک بيته

تازه پويشته وه، ناگه ريته وه

بيري لي ناکري و، قه تيش بيته وه

■ * *

نه ونده ي تالي و، ناخوشي چيشته وه

پاش زړغه قيري و، دهردي گيشته وه

* * *

تازه د لوبواره ي، سه رتوي پامينا

جي خوي پي زاني و، گهرمي دامينا

■ * *

که نجت پي ناگا

۱۶

تازه نه وه بسم الله

“ “

۱۷

تازه نه وه لي

دمي تي

۱۸

تازه به دايه شيخي

“ “

۱۹

تازه چوړويشت

“ “

يان

“ “

۲۱

تازه پي گيشته وه

“ “

۲۲

تازه جيني

خوي گهرم دامينا وه

۲۳

چى تازه وكونه، هموى پابردوه

تازه ده ستم

تازه من ده ستم، به وکاره ی کرده

پي کرده

* * *

۲۴

پويشتور پويوه، ناشگه ريته وه

تازه ناگه ريته وه

به ختت بي لای دا، بي گيتريته وه

“ “

* * *

۲۵

نايهت هه رئاوا، چى پويشت تازه

تازه نايهت وه

فکرو پيرى کى، نویت بينه وسازه

“ “

پويشتور پويوه، ناشگه ريته وه

“ “

به بيرو فکرا، ده ی کواديتته وه

“ “

* * *

۲۷

تازه وهك قات و، قىرى و زورى رسيان

تازم نوبه رى

هيناي نوبه رى، گيتلاس وقه يسيان

گيتلا ساني هينا وه

* * *

۲۸

تازه ونو يتيه كان، هاتن بوبازار

تازه هاته بازار ي

كونه ش كه وتونه، نه خوشى وئازار

كونه بوهدل نازارى

* * *

۲۹

ئوبه رگه جوانه ی، بۆت دى له شاران

تازه ی بدې هه زاران

له تازه ی بدې، سه تان هه زاران

كونه ی

کۆنان کۆکه وه، خيىر قالىبى ساخ

بدیه شه قىروهه ژاران

هه مان به رى بدیه ی، پىروهه ژاران

“ “

* * *

۳۱

تازه ی كه ديت و، بۆيهك بونه وه

تازه ی دى و

کۆنه ی به گشتى، له بىر چونه وه

کۆنه ی له بىر چۆوه

۳۲

تافتەي

ئەوھى تۆفەرموت ، واپى تافتەيە

جوداباقتەيە

مەلۇمە وئاخر،جوى جوى يافتەيە

۳۳

تاقانە

تاقانەن بى پىت ،بويەھەروازو

بى بەرەكەتە

دەبىرې وودوۋى دى ،بەشى ئەمن وتو

۳۴

ئى غۆيەتى

تساق تاقەكەرەي،بەسەردارەو

چاۋەپىتى يارە،بىت لەشارەو

(۳)

تاقەسوار

ئەسپەكەي شىبى،كويت وياپەش بۆز

تۆزى ناکا

بەتاقەسوارىك،ناكرى تۆزوپۆز

۳۵

تاقى كراۋمەي

ھەرچارىك بەسە،تاقى كرىنەوھى

تاقى مەكەو

زىادىەبىتى جىتە،دوپات كرىنەوھى

۳۶

تاكچەنەكايۇرەبۆر

تاكچەكەت نەكا،ھىپرەوبۆرەبۆر

كۆرەناكاكارى زۆر

ئەوكۆرەكوادەيكا،كارى زۆرۇقۇر

۳۷

تاكەرىك نەبى

ئاقلى چۆن دەئى،تاكەرىك نەبى

عاقلىك نازى

ئەودەبىتى بىزىت،ئەويش ھەرەبى

۳۸

تاگویت دەگىرى

تاگویت دەگىرى،لەترسيان ھەلى

ھەلى

لەوباس وخواسەي،ھىچ بوگەس مەلى

۳۹

* * *

تاگوئي گۆي

ھۆشم بى ومايم،تاكوگوئي گۆي

ئىم ناگۆي

خۆشەويستىكەو،خۆلىم ناگۆي

۴۰

* * *

تالان كەررۇر

چى تالان كەررۇ،تۇرخۇن بەعام

خۇروقتە پىرناين

تىرناين برسین،لەنيوخاس وعام

۴۱

* * *

تالاويان بە

پىي پازى نەببوم،كەچى كەوتنەدوم

زارى داكرودوم

تالاويان كىردو،لەزاري وگەروم

۴۲

* * *

تالەسيوانت

سەبرم لى بگىرى،سېحەودوشىوان

دەخەوي دىئم

دەيھىنمەخەويت،تۇرتالەسيوان

۴۳

* * *

تالەكەرىشەو

تالىيەويەتالى،نیشانىيان داوين

خۆشەكەرىشە

خۆشەولەخۇشيش،ئاوا لى بىراوين

۴۴

* * *

تالىت نەپرسن

ئەنەزىلەبلىئم،دەي تاپىم ھەيە

ولام مەدەو

تاكونەتەيىتن،قەت وەجواب مەيە

۴۵

* * *

تالىت نەقەومى

تالىت نەقەومى،نازانى چلۇنە

نازانى چۇنە

فەرقىيان دانسانىيى،ئى تازەوكتە

۴۶

* * *

تالى وسوئىرى

دونيای زورچىشتوه

۴۷

تالى وسوئىريانهى، ئەلەم دونيایە

ئەۋەندەى چىشتوه، دەسيای نايە

* * *

تالى وسوئىرى نەدىۋە

“ “

۴۸

زۆركەس لەزمان و، دەستت بزيون

دەشلىتى من تالى و، سوئىرىم نەدىون

* * *

تامت کرد

چ گوئىكى خوارد

۴۸

ئەرى تامت کرد، چ گوئىكى خوا رنوه

بەلام بەبى دەنگ، چوەخۆى لىبوا رنوه

* * *

تامەرزۈيە

“ “

۴۹

هيندەرايەلکەو، ئەۋهات وچۆيە

لەدورپا ديارەو، زۆرتامەرزۈيە

* * *

تامى بەخشىنى

دەتۈلە دانىيە

۵۰

بۆگىزىت کردوم، بەئەويۆلە بۆلەى

تامى بەخشىنى، دەى كوالەتۆلەى

* * *

ئى خۇيەتى

“ “

(۴)

تاوان باردەرچو، لەتافى دەۋا

بى تاوان گىرا، لەشىرن خەۋا

* * *

تاوان بارسەرى بەداريۋە

بى تاوان سەرى لەلای ياريۋە

۵۱

تاوان بارسەريان، بەسەردارىۋە

بى تاوان سەريان، بەلای ياريۋە

* * *

ترسى گورگىم

ھەردەزگى دايە

ھىندەم شاخ وکىو، ۋەپاش خۇداۋە

ترسى گورگىم ھەردەزگى دامارە

* * *

۵۲

ترکه هات

ترهات به پاتول، ياده ليتگی تهنگ

به شه نوار موه نواوستی

گیرنابی هردی، خوبونیشی ودهنگ

* * *

۵۳

تر

که هات وئو گهر، لیشت به ربی ترپ

له جلی پر

باشه جی بگری و، بگری له جی پرپ

* * *

۵۴

ترو تپ به کارنایه

چیدیکه ش هه وای، ترو تپ به دهن

“ “

ده ورو به ریش دین، لیله هپ ده دهن

* * *

۵۵

تر سازو

خوتره سازوتری، ماشیشی هینان

تر ماش

بۆ به لگه و به جوت، خوی نیوی لینان

* * *

۵۶

ترکه نه که یه

ئه وتری که له کیه و، جاکواسه رده گری

“ “

وازیان لی بینه و، نه تبی به رگری

* * *

۵۷

تری ناخیری

خوتری ناخیرو، ئوخویشی که ندوه

که ندوه

نه کوبله ی به هیژ، پوشیکی سه ندوه

* * *

۵۸

تری به میکوتی

تریان پی ناشکی، به میکوت وپاچی

ناشکی

چ قسه و باسیشیمان، به گوئی داناچی

* * *

۵۹

تریک وبریکی

له دوری ده له ی، کاری وی بسریکه

ماوه	ټوډى ماويه مه، تړيك وېړيكه
٦٠	* * *
تړيك وټوپيك	تړيك وټوپيك، جاوځه رداره پيښم
جاوځه رزداره	نيويك بى ونيوهى، دى حاشابى ليم
٦١	* * *
تړى وه تړى	ته ماشاي خوتپى، وه تپى پاناگات
پاناگ	تازه ټو. وه زعمى، خه راهه رناكات
٦٢	* * *
تفى بهر موژوره	مستيش له دريشه، بى بگه رپته وه
بوخوت دپته وه	تفى بهر موژوره، بوخوت دپته وه
٦٣	* * *
تفى د مزارى	تفيش د مزارى، ماركاوبوى بگرى
مارى كادمري	باوه پوى ويى مار، هرلهوى دهمري
٦٤	* * *
تفى دمزاريدا نيشك بووه	تفى نيشك بسوه، له گروى وزارى
“ “	له ترس وخوفان، ياشه رمه زارى
٦٥	* * *
تفيش بداو	وات بؤدا نساوه، چون تفيش بدا
و. ونيش بدا	دهى نابى ئاخر، خو... ونيش بدا
٦٦	* * *
تكاكاريپرا	تكاكارى بپان، له دى وله شاران
“ “	ته نجام نه دراپيټ، ماله نيوكاران
٦٧	* * *
توبلى كاكه من ده ليم خوشكى	توبلى كاكه گيان، من ده ليم خوشكى

شەيتان نەكەن شەكى

W * *

۶۸

كەپەنەك بۆشۈن، پىن خەفەبەرگە

تۆبەى بەپاستى، بۆگۈرگى مەرگە

W * *

۷۹

تۆبى خولودوعاي، ئەوپىياوچاكانە

مەستم دەۋى نەك، بېم بۆپاكانە

W * *

۷۰

جىزنى سەگەلىيە، تۆپنى كەرى

كى بى خەبەرىۋ، ئەوخۇشەى بەرى

* * *

۷۱

لەجۆپكى پابىت، يانئوھەمبانە

ئەۋەم جائەوجار، توتنى خۇمانە

W * W

۷۲

توتنى نىۋوتوتى، ناننى ھەمبانەى

نابى ۋاھىندەى، پېبگەى موتمانەى

W * W

۷۳

ھەرتوتى ۋارى، دەرسى دانراۋە

دەيگىرپىتەۋە، چى پىتى گوتراۋە

W * W

۷۴

بەۋقوپە قوپە، تۆپەى بلوئىرى

سواريان كەد شەلەى، بېبەن بۆكۈئىرى

W * W

۷۵

شەيتان نەكەن شەكى

تۆبەى گۈرگى مەرگە

“ “

تۆبى

ئەۋخودايەى

تۆپنى كەرى

جىزنى سەگەلىيە

توتنى خۇمانە

“ “

توتنى نىۋوتوتى ناننى ھەمبانە

پىشتيان پى مەبەستە

توتى ۋارى قىرپوۋە

“ “

تۆپەتۆپى بلوئىرى

شەلەيان بۆدۈكۈئىرى

تۇرياي

شۇرياي

جاچۇن وادەبىي، والىمان تۇرياي

كواسوچمان چ بو، ھەرئاشۇرياي

* * *

۷۶

تۈزلە قورۇ ھەلئاستى

“ ”

دەباتى گەي بام، زوترمە بەستى

كى ديتويەتى، تۈزلە قورۇ ھەستى

* * *

۷۷

تۈزى ناشكىنى

“ ”

ھەرئاشاوش بىروات، بەدەيە ويۇزى

تۈش بەغارھەلىي، ناشكىنى تۈزى

* * *

۷۸

تۈشى بېشەم بەردە

بېشەم بەردەي بومە

تۈش بوم لەبېشەم، بەردەدەي بېشەم

تېك چوھەسەلەو، ھېدى وسە بېشەم

* * *

۷۹

تۈشى قورۇ

شېلانى بوم

تۈشى قورۇقورۇ، كە وقورۇشېلانى

بومەو. كەي خەلاس، بىم خوادەزانى

* * *

۸۰

تۈشەي خەلگى

بىرسىتىي ناشكىنى

باتۈشەي خەلگى، نۇرىش ۋە منىتى

بىرسىتىي پىياۋى، جاكوادەشكىنى

* * *

۸۱

تۇفانى بېچىنى

خەرمات بايە

قانوتى وايەو، لەسەردونىايە

تۇفانى بېچىنى، ۋە خەرمات بايە

* * *

۸۲

توقى زالمىت

يىتەدەستۈي

خۇ توقى زالمىش، بىخىتەئەستۈت

شەرتەھىچ داخىك، ھەلئناكىشەم بۆت

* * *

۸۲

توقى زىردەستوى كەرى كەى
پى بەنىحتىرام دەبى

توقى زىرپېتە، بېخەئەستوى كەى
لەلەى گەلى كەسى، دەبى موعتەبەر

■ * *

۸۴

توقى سەرىشى
ھەرچاۋە

خۇتۇق وتەپلى، سەرىشيان چاۋە
بۈيە ھەر كەس كەس، پىئى نەۋە ستاۋە

■ * *

۸۵

تۈكە مندارەى
ھىناۋە تەۋە

تۈكە مندارەى، ھىناۋە تەۋە
لىنى گەپىن بۇخۇى، خاستر بى تەۋە

■ * *

۸۶

تۈكى بېكىشى
بەزى پىۋەدى

ھەرتۈكى بېكىشى، بەزى پىۋەدى
ۋاخىرۋىرپى ئۆز، تاماسى لىتۈە دى

* * *

۸۷

تۈكى لى مەكە
جوانكەيە

بەۋەى نىيە ئىستاش، بەبەروانكەيە
خۇنابى تۈكى، لى بېكەى جوانكەيە

■ * *

۸۸

تولان دەباتەراۋى

قەسەۋىياسىنك يا، چى ۋاى پى ناۋى
بەخۇشىق تولان، دەباتەراۋى

* * *

۸۹

تۈلە بەتۈلە
مانگايەكى كۈلە

لېم دا، تاتوانىم، تۈلەى بەتۈلە
پېشىنيان دەلېن، ۋەك گاكەى كۈلە

■ * *

۹۰

تۈلە بەسەبەرە

لەتۈلەى ھىندى، زۆرىش بەسەبەرم

به لām به زه بره	به لām له کاتی، گرتنځی به زه بره
۹۱	* * *
تۆم کرده جولā	له داخت که م ما، نه دمام پړزی
مه کوم لی بدزی	تۆم کرد به جولā، مه کوم لی بدزی
۹۲	* * *
توند مه رۆ هه ئه ده نگوی	توند مه پۆنه وه، وه عه رزی بکه وی
““	چاره نیه ده ئیم، ئیستاش هه ره وی
۹۳	* * *
تونگه قه ت ناوی	قه ت بی ناوانابی و، ناوی لی نابړی
له بیر ناچی	تونگه بی ناوی، داخ زگی ده دپړی
۹۴	* * *
تۆ هانه کدی من هو نه که م	ده ی تۆ هانه که ی، منیش مو نه که م
تۆ ژن دینی من شوه که م	تۆ ژن بی نی ومن، خیرا شو نه که م
۹۵	* * *
تۆوی کینه و غه رمزی	تۆوی غه ره زیه و، بو غزی ده می نی
ده د ئیدا شین کردۆ ته وه	که سه ریاد لخوا، ده د ئیداب چی نی
۹۶	* * *
ته بی هه ت	ته بعی خه رابی و، هه رله نیو خۆمان
به نسحه تی نیه	جاکوا چاده کر ی، به نسحه ت بۆمان
۹۷	* * *
ته پشوی	ته پشوی له ما که و، ریشه ی خۆی دا وه
له ریشه ی خۆی دا وه	ده ی گوت کواخۆ هیچ، شت پوی نه دا وه
۹۸	* * *

له لاقى خوى دا، ته پشوى نه ماتى

ليى ته شه تابوه، نابى نه جاتى

* * *

ته پلى دهنګ نادا، يا پيى ناوړى

پيم خوش بوجارې، خوى لى بېوړى

* * *

زوکړن خيرابن، کڅو ه بن ته ږده ست

دۀ ناهيچ ناکړى و، ته پلى که وته دۀ ست

سۀ ريارى دۀ ږدو، بى به ختى خۀ مان

ته پلۀ کى لى دا، زړوړيش بى ئۀ مان

* * *

شۀ رمى هۀ لۀ کس، ناکا تۀ رازو

لۀ سړک وګرانى و، لۀ ږدۀ نګى يازو

* * *

تۀ سۀ قولى لۀ تۀ کى، بيى بيشکپنى

هۀ ږدوۀ کيک وان، جوان تى پامپنى

* * *

لۀ م تړو پړو زۀ دى، هۀ م هيرپت برسى

پاچ وږدومى تير، ناشکپنى تۀ رسى

* * *

تۀ رکی عاده تۀ کى، وۀ کونۀ خوښى

سازارودۀ ږديش، زړدۀ بى بسنوشى

* * *

ته پشوى له لاقى خوى داوه

“ “

۹۹

ته پلى

دهنګ نادا

ته پلى که وته دۀ ست

“ “

يان

“ “

۱۰۱

تۀ رازو شۀ رمى لۀ کس ناکا

“ “

۱۰۲

تۀ سۀ قولى لۀ تۀ کى

بۀ لای کاميان دادى

۱۰۳

تۀ رسى

بۀ پاچى ناشکپن

۱۰۴

تۀ رکی عاده ت

نۀ خوښيه

۱۰۴

دېرئیسى	چلم وليکيشيان، به ماچى بليسى
۱۱۲	☐ ☐ ☐
ته عريقت به رزه	خوتنه عريفات، هيته به رچاره
“ “	له زارى دوست و، دوژمندا قاوه
۱۱۳	* * *
ته قدیر ته کيرئ	فکرى زورودو، پونيش ده کاقال
به تال ده کا	ته قدیر ته کيرئ، زوده کا به تال
يان	هر جورئ نه گهر، بوئ دانيتى ته کبير
“ “	به تال و پوچيان، زوده کا ته قدیر
۱۱۵	* * *
ته قل هه ناگرئ	ته قل هه ناگرئ و، پايلى پساون
“ “	ياشيو بقتو وه، هه رتاوسوتاون
۱۱۶	* * *
ته قلئى	نه وجورئ ده بيت، دورمانى و ته قل
هينده نه سه ريك نينه	له سه ريك نينه و، نه کوبلئى ده غه ل
۱۱۷	* * *
ته قلئى ليوهات	باسه که م زانى و، ته قلئى ليوهات
“ “	چونيش پوى دابو، ديار يو کاره سات
۱۱۸	☐ * *
ته کبير نه کارى	ته کبير نه کارو، نه مرى نه خوايه
خوائ ناگرئ	به که س نه کراوه و، نه مړو له دوايه
۱۱۹	* * *
ته کبير نايگاتئ	به وفکرو بپيرم، که پيگام داتئ

- “ “
 هيچ ته گبير يکى، دیکه ی ناگاتئ
 * * * ۱۲۰
- ته کبیروته قدیر
 چهندى حه ولم دا، به هیئند فکرو بیر
 مه و دایان ژۆن، ته کبیروته قدیر
 * * * ۱۲۱
- ته کبیروړا له و اجباتانه
 کئ ته کبیروړای، کردنه واجبات
 له ژيانى هيچ کات، مه لیکی ناکات
 * * * ۱۲۲
- ته له ی مشکى گرتوه
 دارى مام عه لیم، داینا بونه وه
 مشکى بؤگرتبوو، لیئى کو بونه ه
 * * * ۱۲۳
- ته ماح
 ته ماح ده گولان و، دوزامیش ده کات
 کئ یه کارى وه، پټک وپیکی بکات
 * * * ۱۲۵
- ته ماح سدرى نه برى
 بؤت بکری سهرى، ته ماحى بېرى
 ده نائنه وژوتى، سهرى تۆده بېرى
 * * * ۱۲۶
- ته ماح کار دايمه موحتاجه
 کارى ته ماح کار، له بنى پاخواره
 موحتاجه ورسقیش، له نوای وی سواره
 * * * ۱۲۷
- ته ماح کار دونیای پئ بده ی
 تیر نابى وقانع به نانیکی تیره
 ته ماح کار دنیای، پئ بده ی ویزانئ
 برسیه وه ژاریش، پازین به نانی
 * * * ۱۲۸

ته نه به ل پښى ده گوت، به م ته وه زړه له
 بڼكارى سبه ينى، نابى بگه ي په له
 ده يگوت پټت خوښه، دوسبه ش ناچين
 كه لكى وه رد ده گرڼ، پښم خوښه وه له

* * *

ده ست نه سوتين، بگره وپوهيډه ي
 تاته ندورگه وه، نانى پتو به ده ي

* * *

تپى ناگاوبيسرى، قوړده ماغ ده كا
 ته ندور قوړداغ بى، نانى داغ ده كا

* * *

ته نكى وقللى ناو، جوان لىى پروانى
 له بواريش دياره وه، خو قوړ به جوانى

* * *

ده ي بابيت ته پيش، توش ناو ابرانه
 به ريان قوړ ته سكه، ده لټن ته نگانه

* * *

لىى بگره سه رپى و، هڅبانه وبانه
 به نيشتي اى پياوى، نابن ته نگانه

* * *

ته نيامال ياهر، له دى به دهر بى
 نه جيران خويى و، زوړنان نه دهر بى

* * *

ته واوت كړه، ده ي، نه وكارى جوانت

ته نه به ل به ته و مزه لى گوت

سبه ينى ناچينه كارى

ته و مزه ل گوتى

پټت خوښه دوسبه ش ناچين

۱۳۰

ته ندور تاگه روه

نانى پيوده

۱۳۱

ته ندور كه داغه

ونانى داغ ده كا

۱۳۲

ته نكى وقللى ناوى

له بواري پادياره

۱۳۳

ته نگانان به ريان ته سكه

"" ""

۱۳۴

ته نگانه به نيشتي اى

پياوى نابى

۱۳۵

ته نيامال

له دراوسينى خه راپ چاتره

۱۳۶

ته واوت كړه

نېمەش دەي چىدى، نېن چاۋە پوانت	““	““
■ * *		۱۳۷
كى بونەتە ونەي، بارھېناۋ كوردى	تەۋن كى كوردى	
قازانچ ۋە ھەرى، بۆلەۋىۋىۋىردى	نەۋىردى	
■ * *		۱۳۸
پىنگاي پېشتىرەۋ، نەيتە نېتەۋە	تەۋنى بۆلەۋە نېتەۋە	
داۋە ياتەۋنەۋ، دايدە نېتەۋە	““	““
■ * *		۱۳۹
تەۋنېكەۋ داۋىك، بۆي دانانەۋە	تەۋنى	
كار ھۆي دىشن، بۆي پىنچاۋنەۋە	بۆلەۋە تەۋە	
■ * *		۱۴۰
قەتارەي تەيران، دىيىن ۋادە بىرن	تەيىر ئەنگەرى	
ۋەك نىسىيى لەسەر، لەنگەرى دەگىرن	لەسەردەگىرن	
■ * *		۱۴۱
دەلېن تەيىرى گول، ئاشقى دارىكە	تەيىرى گول ئاشقى	
ژەقنە مەۋ لەسەر، شانى بارىكە	دارى ژەقنە مەۋىيە	
■ * *		۱۴۲
پىنگاكەي دايىتەۋ، دانپە تىتۋىلى	تىتۋىلىكى ئەدايىكت دادپە	
بانە جاتىۋ بىيىت، لەبۆلە بۆلى	““	““
■ * *		۱۴۳
كى دىتۋىيەتى، ۋەجىت ۋەپىرسى	تىۋىر ئاگاي لەپىرسى نىيە	
تىۋىر كەۋەزى، پىياۋىكىسى بىرسى	““	““
■ * *		۱۴۴

تير بخوانى، مه رتاده توانى

نه چيه هيچ مالېك، له نان بېروانى

* * *

تير بخوو مالان مده

“ “

۱۴۵

تير پاش باسكيه و، بونا موزايه

به رخيش ماويكيه و، له ناو كوزايه

* * *

تيرى پاش باسكيه

“ “

۱۴۶

وهك په لاپيتكى، منه وتيره كى

خه ريكى باويي، چاوى من كوټيركى

* * *

تيرى تو؟ په نه پيتكهى مده

“ “

۱۴۷

چه ويل بيه اويت، هر گولله وتيرى

ويى كه وتوه وبه كه س، پي پي ناگيرى

* * *

تيرى چه ويل

راسته

۱۴۸

تيرى داوه تي و، هيښده به جوانى

دهى شيريت ته وه، ئه و جار كه وانى

* * *

تيرى داوه

كه وانى ده شاريته وه

۱۴۹

ده تيردانيي دا، هر تيرنه ماون

هر پويه ش له شه پ، واشلن و خاون

* * *

تيرى ده تيرداني دا

نه ماوه

۱۵۰

له وكه وانى را، هر تيريك چوده ر

ناگه رپته وه و، وړويشتوه به كسر

* * *

تيرنه كه وانى بيته دهر

ناگه رپته وه

۱۵۱

بېوانه ونه گه ر، شيوى تيرنه خوى

بابيشت بمرى، تو هيښده گرى بوى

تيرنه خوارن

له باب مردن ناخوښتره

دهی توش ده زانی، خوتیرنه خواردن	“	یان
نساخو شتره وله باب، دوبا پیر مردن	“	“
* * *		۱۵۳
بیرنا کاله وهی، تیریی ونیوه تیر		تیرونیوه تیر
فهرقی پی ناکات، سارد بی وگرمه سیر		هرگرمه سیر
* * *		۱۵۴
تیری کویریه ودهی، بی بیهاویدی		تیری کویریه
ویسی که وی ودهنا، راستیم پی بیژی		گرتی ونه یگرت
* * *		۱۵۵
تیرله من نه بی و، بی بوئوالم		تیریک له من نه بی له ئاوالم
وهک له کابدریت، ئاوا خوشحالم		وادمزانم نه چه والی کایه دهری
* * *		۱۵۶
ئاوات داده نسیم، وی پرای کارزانان		تیریک ودو نیشانه
تیریکسی باوی و، بودونیشانان	“	“
* * *		۱۵۷
دهست وپه نجهی تو، ئاوا زونه پزی		تیشوی
تیشوی پیغه مبر، بی لیسی نه دزی		پیغه مبر دزه
* * *		۱۵۸
بیخاته پشستی، نه وتیشوی شوانی		تیشوی شوانی
یان ده زگی دابی، کی لیی ده پوانی		چ له زگ وچ له پشت
* * *		۱۵۹
بو خواردنی مه لی، ددانست تیزکه		تیکوشین
تیکوشین به هیوای، جیرانی نیشکه		به ته مای جیرانی نیشکه

- ۱۶۰
 * * *
 تى گە يىشتن ئە
 دىيە ۋە سەرخوۋ، ۋىرپۇيىن ۋىوانىن
 مېۋزەرىشان خوشترە
 خۇلە مېۋزانىش، خوشترە ۋزانىن
 * * *
- ۱۶۱
 تىنولە خە ۋىا ۋادىزانى
 تىنولە خە ۋىا، ۋاى ھاتبۇبە رچاۋ
 ھەم ۋىا ۋادىزانى
 دۇنيامان تىگىرا، كانى بىۋە ھەرنائ
 * * *
- ۱۶۲
 تىنو. ۋىرسى
 ئى مالىە خۇتى، تىنىۋىسى ۋىرسى
 مالىە خۇتى
 دەئادە مىزانى، بىى راۋ بىى پىرسى
 * * *
- ۱۶۳
 تىنى تىلدانە ماۋە
 پىيىت خوش بوئاۋاش، ھەرجالى نەيىن
 ھەرتىيى دانە ماۋە ھىچ گەرمىيى ۋتىن
 * * *
- ۱۶۴
 * * *
- ۱۶۵

(پښتني)

جېم له رېږي، جه مال و جوانان

تاکولېږنه بوه، جېمان له زوانان

* * *

۱

بڼ هه لپه رېبون، به بې ساز جاران

جاران بې ساز هه لڼده پېري

به که یف و خوشی، له دې وشاران

نېستا سازیشی پښه

نېستا که هاتوه، سازیشی پښه

“ “

دا یمه هر سه ماو، شایي و گولباران

“ “

* * *

۲

نه یزانی بوچیو، نه وقال و باسه

جاری شه قه ی

نه ی بیست بو جاری، شه قه ی قه ناسه

قه ناسه نه بیستوه

* * *

۳

له نی تو خق ماندا، هر چی پرستان

جاریک به زستانی

جاریکی ده لیتن، خو سار دېوزستان

ده لیتن سارده

* * *

۴

هاتی فریوت دام، توی له نه وه ل جار

جاریکت خواردم به سندانت بې

جاره کی دیکه ی، خوم تاوانبار

دو جارت خواردم نه وشی گیانت بې

* * *

۵

هه لیکی توبکه ی، چاوپزشی ده گری

جاریکت هه لې قېون ده گری

بویه سی و چوار، پتکه ی پی ده گری

بویه سی و دویت پینه ناگری

* * *

۶

ده ی کواچت دیوه، له کویته جاری

جاری نه کویته

یاخو اپیاو خه راپ، به ردیان لی باری

“ “

* * *

۷

جارى ھەر

كۆرى داىكىيتى

۹

كۆرى داىكىيتى، ھېشتاۋەك جاران

بۇن بېنى وبە تا، يان ھەربە باران

* * *

جارى ھەرگەر مە برىنە

""

۱۰

لە كۆيتە ئىستا، ھەرگەر مە برىنە

پاش ساردبونە ۋەى، جاخۇت ۋە بىنە

* * *

جاشكى كۆلكن

كۆرپەى چلمن

كۆنلەكى وركن

""

۱۲

پەسندىان كرون، دەى جاشكى كۆلكن

مندالى چلمن، لىكن بى وچلكن

لىم حاللى بويە، دەزانم دەلەى

سى ھەمىش كۆلەكى، تەنبەل وورگن

* * *

جافر تىي رپا

""

۱۳

جافر تىي رپاۋە، پاك نابىتەۋە

نەخۇش بەدو عايان، چاك نابىتەۋە

* * *

جام گوتى بىم

شكىنن مە مزرىگىنن

۱۴

نەگەر بىە مەن بى، ۋەكى ئەۋپىك بىم

جام گوتى بشكىم، بەلام نەزرىگىم

* * *

جانئاي پرەۋ

پوى پرەشە

۱۵

كئ جانئاي پرەۋ، شەرىكى بەشە

جانئاكە پرەۋ، يەقىن پوى پرەشە

* * *

جاۋمەرە. ئەمەن بىرم و

بەتۈلەين بۇخۇت خۇش بى

جادەى مەن بىرم، شوۋىن بۇتۇخۇش بى

عالم بەتۈلەى، دەى بۇخۇت خۇش بى

* * *

۱۶

جوانن دابنیشیت، به لای پیرتوه	جیلنیک له لای پیرنیک
وه بزانه به نډیو، به زنجیرتوه	دانیشی وک چه پسیه
* * *	۱۷
چی جړو جان ه و، هن له وډونیا په	جړو جان ه وری
با وړکهن بى شک، هم موی تیدایه	دو نیا په ی تیدایه
* * *	۱۸
هاتوه تاجلغی، زویگړی بوشه پ	جلفه ی دمگړی
بسوتینن هرچی، هیتیان ویشک وتپ	“ “
* * *	۱۹
جلکی من وشوه ی، له لام بونه وه	جلکمان له بهر
به رخوره تاوینک، ویشک بونه وه	خوریکه ومویشک بووه
* * *	۲۰
جلکی دوه وئ، وینگرپاوپیکه وه	جلکی دو ه وئ یان
ناحاویته وه، لیکیان جوړیکه وه	وینگرپا ناحاویته وه
* * *	۲۱
به بیروفکری، هم موانن تیگرپا	جلکی دوه وئ یان
جلکی دوه وئ، ناشورین وینگرپا	وینگرپا ناشورین
* * *	۲۲
پیتاک و بهرگم، نه م کا سى وډو	جل و بهرگ نه نکابه دو
د نکا به ئیکیک، دانیشتوی سهرو	د نکابه پیاوای لای سهرو
* * *	۲۳
جلیت پتی ناوئ، ناغا و نسوکری	جلیت ناغا و نوکری
شهرم وشوره ییش، ده بى لابه ری	نازانى

۲۴	* * *	ئەجورەئى ئەگەر، تېڭ چۈەۋگۇڭپا ۋە جندۇكە يەۋچۈە، خۇي نىشان دا ۋە
۲۵	* * *	جندۇكە دوعا يان بۇ ھېناۋە
۲۶	* * *	دەبىئى بىزانى ۋ، بەلاي خۇتەۋە بەلاداماتەۋە، ھىتەدبەرىۋتەۋە پاش بىر كىردنەۋە، بۆم مەلۇم كرا جندۇكە نىشتىۋى، لى شاردۇتەۋە
۲۸	* * *	رەنگ ۋىۋى ديارەۋ، جۇرىك پىرا ندۈە جندۇكە دەستىان، لى ھەلۈە شاندىۋە
۲۹	* * *	لەبىرت مابىئ ۋ، جۋابى تەحايە بۆم رەۋان كىردۈە، ئەۋىش پەحايە
۳۰	* * *	باۋەپم پى بگەۋ، ئەۋەندە جۋانى چەندى بۆت بگىۋى، ۋىاتانە تۋانى
۳۱	* * *	جۋانىكى بىغە نىۋترشى پىرىكىش بىغە نىۋشېرنى

۳۲

جوجكەي بىن سەبەتتى

جوجكەي لەبن، قىرتالە سەبەتتى

دەمرن بەدوئى خەسپەتتى

دەمرن لەداخ، ياخەسپەت ئەبەتتى

۳۳

جوجكەي يەك سائەبۇ

جوجكەي يەك سائەي، سەربەزەردىتتە

جوجكەي دوسائە

سەرت لەوکارەي، وەرەدەرىپىتتە

بەيتان دەئى

دەگىرپانەو، مەيتىدەيت وقەيات

“ “

بۆلەخۇي زلتەر، لەوړپىگە وشوئىتتە

۳۵

جۆگەلىك

جۆگەلى ئاويك، لەمەركىي پابىي

چۆمىكى قوراو ناك

چۆمىكى پونيان، پىتى شىلوئى نابىي

۳۶

جولەترسان فەقى

جولەترسان، دادبوزقورترسان

لەبرسان دۇم بۆپەرۇ

دۇم پەپۇوسىرمە، فەقىش لەبرسان

۳۷

جۇلە جۇي شىن دەبىي

جى چاندت بەرھەم، دانەوئەي تۇ

وگەنم لەگەنمى

گەنمىش لەگەنمى، شىن بوجۇلەجۇ

۳۸

جوممەبىبارى، شەممە خۇش كەرۇ

جوممەبىبارى، شەممە خۇش دەبىي

شەممەبىبارى پەنج و شەش كەرۇ

شەنبەش بىبارى، تۇرناخۇش دەبىي

۳۹

جوممەي ئى تىك چوۋە

لېتى تىك چوۋە، شەممەي كامەيە

“ “

غار غاردىن دەلەي، ئاغاي دامەيە

جۆی دیوه وتازه، جاجۆن کاده خوا
وام ده کردنه منیش، بام ئهری به خوا

* * *

جهرگت رهش بی، یابۆت ره شبی جهرگم
له جهرگم دوریی و، باپهش بی بهرگم

* * *

پرپرله خویته و، له داخت جهرگم
یابلیم په لاسن، له دوریت بهرگم

* * *

هه رنه وپوداره م، وه بیرهاته وه
خۆ جهرگم جهرگی، بۆده خواته وه

* * *

جهرگم کون کون بو، به تیری موژدهت
تۆبۆم ده زمان که ی، به خنده و بزهت

* * *

خۆ جهرگ ودلی، هه رنه به وه هیچ کات
سه ره پۆه رخوا، پوحمی پێده کات

* * *

جهرگه وله تاوان، جهرگی بخواته وه
ناکاری پیشوی، خۆی بشواته وه

* * *

ئه وه هه ر جهرگی، خۆی ده خواته وه

جۆی دیوه کای ناخوا

""

جهرگت رهش بی

""

جهرگم پر له خویته

""

جهرگم

جهرگی ده خواته وه

جهرگم هه مو

کون کون بوه

جهرگ ودلی نیه

""

جهرگی

جهرگی ده خواته وه

جهرگی خۆی

ده خواښه وه

۴۸

ږيگه ی پي داجوي، خوي ناپواته وه

■ * *

جهرگي سوتاوه

“

جهرگي سوتاون وي، يارمه تي ده وي

بي وه زغ وحاله و، بون نانوي شه وي

* * *

۴۹

جهرگي نيه و سې په لاکيش

هه رنه وند هکاري دهکا

۵۰

ده ی جهرگي نه بو وه، يا هه رنه يما وه

سي په لاک هاسان، کاري لي کراوه

■ * *

جه ماعت جه موه

هه رتويان که مه

۵۱

جه ماعت گشتيان، کزوه بو وه وجه مه

خوت به جي هيشته، هه رتويان که مه

■ * *

جه م مردو يو وه

“

واجه م مردو يو وه، چي پي نه خور او وه

بي ريکيش بوجاک، بوني تي نه کراوه

■ * *

۵۲

جه مې

به چوارنان خورينه

۵۳

جه مې به چوارو، نيوناني خورينه

له خواردنې له زگي، واسه رده رينه

* * *

جه وائم نه زگم

نه دروه

۵۴

تيروجه وائم، له زگم نه درونه

توبلي له وائم، پاپرک درونه

* * *

جه وائي يادوت به خير

“

بي ره وريک وه، ده وران لاي م

پيري وک نه فتی، يا هه رکولاي م

■ * *

۵۵

جەھلى بۆشەيتانى

جەھلى ونەزانى، لەخۇبىرەوتنە

ھاتوھ

بۆشەيتان چاگەو، زۆرسم چەقینە

■ * *

۵۶

جەھەندەت لى پېرى

دەبېلنەتېيىنم، جەھەنەم پېرگەى

“ “

بۆدواھاتنەوھش، دەكرى خۇقېرگەى

* * *

۵۷

جەھەنەم پولى

ئەوھش بېرۋادەى، جەھەنەم پولى

“ “

خەرچىش ئاكرى ھەر، ھەموى ئسولى

■ * *

۵۸

جىران جىرانى ناخوا

خۇقەت قەت ناىخوا، جىران جىرانى

“ “

كواكى يەئەوقسەى، نەكاونەىزانى

■ * *

۵۹

جىران ئايىنى و دەخروشى

جىران چى نەدى، ھاتوھ دەخروشى

خواوھند دەبىنى و دەپوشى

خواوھندەبىى دى، و بۇعەبدى پوشى

■ * *

۶۰

جىران ئانى جىرانى ئابرى

ئان لەجىرانى، ناخواجىران بى

“ “

بىخوات جارېگەو، بابىقپىران بى

* * *

۶۱

جىژنەونەگەرنىو جىژنانە

جىژنەبى وئەگەر، يانىو جىژنانە

موچەى ھەتيو كوتى نانە

موچەى ھەتيو ھەر، دوسى كوتەنانە

■ * *

۶۲

جىفېرگان

جىفېرگان داويت، بەجوتە ولو شكان

داوئ

دم ولوتى شكاند، ئى دايك وخوشكان

- ۶۳
جیځای بیکاران
نیه
* * *
- ۶۴
جیځای خوت
بناسه
* * *
- ۶۵
جیځای شوکرانه یه
“ “
* * *
- ۶۶
جیځای غه ریبان گوشه وکه نارن
گورانی فونکلوری
* * *
- ۶۷
جیځای لاقت بکه وچالاقت
وهگونیزه
* * *
- ۶۸
جیځای لاقت بکه وه
سهرت جیی ده بی
* * *
- ۶۹
جیځای له خوت لیژ مه که
“ “
* * *
- ۷۰
جیځای له خوی لیژ کرد
هر به قسه ووته ی، پیایو گیژی کرد

جیځاکه ی خوش بو، بوخړی لیژى کرد

* * *

۷۱

پټ بټیم بى دنگ، عیبیشی فرېده

کى به مست لیى دای، پیلاقه ی لیده

* * *

۷۲

لیت دیاره که چلون، هات وچویه تی

جیځای ژودناخوش، مالی خوویه تی

* * *

۷۳

هرخوت په نادا، له بن په سیوان

تاوایان لیژکرد، جیى به هتیاوان

* * *

۷۴

جیى به بى مه لاو، که سیش نه ناسم

که له شيرم دی و، ده لیم بولقاسم

* * *

۷۵

جیځای خو ی گرم، دانه هیتناوه

فـ قـیرـه بـوچـى، تـیـت هـلـپـیـچـاوه

* * *

۷۶

لیت وه دیار که وى، به ردی بوه شینه

جیى پمبى بکه وه، پمبى بچه قینه

* * *

۷۷

سندانت پی بلیتن، ولامی دهرده

گلمه تن لى دهن، جیځاکه ی به رده

* * *

۷۸

“ “

جیځای مستی پیلاقه یه

“ “

جیځای ناخوشی

ماله خوویه تی

جیځایان

به هتیاوان لیژ کرد

جیځایه ک مه لای لى نه بى

به که لبابى ده لیم بولقاسم

جیى خو ی گرم نه کردوه

“ “

جیى پمبى بکه وه

پمبى بچه قینه

جیى گلمه تی

به رده

پيتي (چيم)

چيم له چل سواره، غه بېي چاوه رېم

به لاوموسيه ت، نه يه ن بو سوز رېم

* * *

۱

چادان چای دهناسی

چادانه رنډرچاک، و اچای بناسی

“ “

له دوی وی نه که ی، نیدی هیچ باسی

* * *

۲

چارمنوس وابو

چاره نوس وابو، ه رده بیا و ابا

“ “

دهی هرواش نه با، ده باج کرابا

* * *

۳

چاره ی بیچاران سه برکردنه

چاره ی بی چاران، سه برکردنه

“ “

چاوه پوانسی زور، بوخوی مردنه

* * *

۴

چاک بی، بوخوته و

خه راپ بوخوته و، چاکه ش دیته ریت

خه راپ یی بوخوته

گول بی ویاچه قلش، نه یه ن بوسه ریت

* * *

۵

چاکت بوهاته و

ته نیا ه ریتو، له م سه نه وسه دهی

نه گهرله هی لی نه دهی

چاکت بوهاته و، له قی لی نه دهی

* * *

۶

چاکت خونه سه رنه وخه لکه ی

له سه رنه وخه لکه ی، بوخوت که رگروه

که رگروه

ه ریه ویستی خوت، به پړوه ت برده

* * *

۷

چاک له کوره ی

چاک هاتوته ده ر، له م کسوره خانه

- هاتوټه دمړئ
رېك وپيټك حازره، باروپارخانه
* * * ۸
- چاك وايه نه يزاني
بهو بېوايه من، نه يزاني چاكه
نابي هه موشتيك، له قاوده كاكه
* * * ۹
- چاك وخه راپ بؤكه س نامينئ
چاكه وخه راپه ن، بؤكه س نامينئ
به لام تادواړؤ، شوينئ ده مينئ
* * * ۱۰
- چاك وخه راپ راده بړئ
پاده بړن هه ردوي، خه راپه وچاكه
چه ندى پيټ ده كړئ، بگره پيټي چاكه
* * * ۱۱
- چاك وخه راپ ناشا ردريته وه
خه راپ بي و چاكه ش، ناشي ريتته وه
به نؤيه خويان، بؤلاي ديته وه
* * * ۱۲
- چاكه پرسپاري ناوئ
چاكه وكاري چاك، پرسپاري ناوئ
خوده نيورپيگه، وكاري چاك باوئ
* * * ۱۳
- چاكه نه گه ن خه راپان
وهك خه راپه نه گه ن چاكانه
له گه ن پياوخه راپ، توده كه ي چاكه
وهك خه راپي كه وه، پي پياو چاكه
* * * ۱۴
- چاكه وخه راپه
به دوان دمكړئ
چاكه وخه راپه، ده كړئ به دوكه س
چه پله به ده ستيك، لي نادرئ بؤكه س
* * * ۱۵
- چاكه وخه راپه ده مينئ ته وه
چاكه وخه راپه، هه ردوك ده مينئ

- ۱۵   "   "   مه رچاکه چاکن و، دهی زوکه ن بیټن
 *   *   *
- ۱۶   "   "   چاکه و خه را په ی   جوئ ناکاته وه لیک
 *   *   *   جوئ ناکاته وه لیک
- ۱۷   "   "   چاکه، ون نابی   چاکه بکه چاکه، بؤکه س ون نابی
 *   *   *   بی شک به ون نابی، فکرت تیئ دابی
- ۱۸   "   "   چاکه ی بکه و   ده تچاکه ی بکه، بیخه چؤم گؤم
 *   *   *   قهره بوی ده کا، خوا بؤت کوپی خؤم
- ۱۹   "   "   چاکه ی بکه ی دهبینی و   چاکه بکه چاکه ت، دیتته یارمه تی
 *   *   *   تۆخه راپه بکه ی، دئ بؤنیکه تی
- ۲۰   "   "   چاکه ی بکه با چاکه ت بیته ری   ده سا چاکه بکه، بیټه ریټ چاکه
 *   *   *   خه راپه ش دیتته، ریټ زؤد بی باکه
- ۲۱   "   "   چاکه ی خوت دهوی   نا کارو چاکه ت، دهوی تۆش ده بی
 *   *   *   چاکه و پیاوه تیت، بؤخه لکیش مه بی
- ۲۲   "   "   چاکه ی خه لکیت بیته به رچاو   پیاوه تی خه لکیت، نه ییته به رچاو
 *   *   *   سپله ی و نؤزوش، لیټ ده دن له قاو

- چاكاكى خەلكى
كەم بىي ويە زۆرى، تۆبىزانە چاكا
كەمىش بىي پە زۆرى يىزانە
* * *
- چاكاكى دەگەن
دەبىز چاكا بىكى، تۆلەگەن كرمانچ
كرمانچى بىكى
* * *
- چاكاكى سەرىخۇ
چاكاكى سەرىخۇ، سەرت دەشكىتىن
سەرى پىياۋى دەشكىتىن
* * *
- چاكى پىر پەروى
لە دەورەى وەكو، چاران بىيى وىپۇى
بەويتەى ئالار، چاكى پىر پەروى
* * *
- چاوان ھە ئىنە تۆبىزانە مەن كىم
چاوان ھە ئىنە، تۆبىزانە مەن كىم
لاۋەكەى ئوينايم، گەر قەلىت داپىم
* * *
- چاوبازە، ئاگىرى
چاوبازە دە ئىنە، ئاگىرى بازە
بوقچاوبىكى نىش، سازە وئامادە
* * *
- چاوبىقۇنە
چاوان بىقۇنە، باكەس نەبىنى
نەۋەك لەدىتىن، زىيانىكى بىبىنى
* * *
- چاوبىلقەدۇ
غەبىى ۋەى دەى بوق، لە مەن ۋە تۆپە
فېركىردەى خۇيتى، چاوبىلقەدۇپە
* * *

۳۰. چاۋبۇدىتنى يە
چاۋبۇدىتنىيە، تىر پىيى بىروانە
بەسىلەي چاۋى، چەندى بلەي جوانە
* * *
۳۱. چاۋچنۇك بى ئابروە
چاۋچنۇك ھەروا، عەيب دارىكە
بۇۋدىنى ودىنياش، زيان بارىكە
* * *
۳۲. چاۋسورە
چاۋسورە بۇۋمىنىش، پىشتىوانىكە
ئاكارى وەك خۇي، شىرەن وچوانىكە
* * *
۳۳. چاۋلە چاۋ
چاۋلە چاۋبىرىن، يەقىن شەرم ئەكا
بەرتىل بەردى پەق، شىل ونەرم ئەكا
* * *
۳۴. چاۋلە دەستى خەلكى
بۇچاۋت دەبى، لە دەستى خەلكى
بەرزە وەندىت بى، زىپى وبەكەلكى
* * *
۳۵. چاۋلە پىگايە
نەكو بلەي مامۇم، كارى ھەروايە
وەعدەي پى داۋە، چاۋلە پىگايە
* * *
۳۶. چاۋمار
بى ۋەي مەحتەل بى، دىسانىش وەك پار
چۇن فرىۋى دايىن، خۇدىتت چاۋمار
* * *
۳۷. چاۋمان نابىنى
چاۋمان نابىنى، يەكتر بىينىن

تا بزانيڼ كيڼ، ژور تر شيرينين

* * *

يه کتر بينين

۳۸

چاوم له پنگا، خپل بون دهی تاکه ی

هر واپات گرتم و، چارېشمان ناکه ی

* * *

چاوم خپل بوله پنگايه

“ “

۳۹

وا سپی مه لگه پان، چاوم له تاوان

خوم راگرت نه چوم، بوجيگه ی پاوان

* * *

چاوم له تاوان سپی بو

“ “

۴۰

پوت وړه جالم و، تاويستاش بزيه

چاوم له لوتف و، له دهستی تزيه

* * *

چاوم له دهستی تزيه

“ “

۴۱

پاگره بزو هخته ی، چاووه چاوکه وئ

خوپمه تی هاوسیت، نه گه رپی ده وئ

* * *

چاووه چاو د مکه وئ

“ “

۴۲

هاتوه چاو هشی، ئی قه لیا ساوئ

بیروفکری مه ی، ده ی هه رپی ناوئ

* * *

چاو هشی

قه لیا ساوئ

۴۳

چاوی به ارادا، نادات به هیچ جور

بم بینئ نیزیک، بم یازول له دور

* * *

چاوی به رده دایه نادابم بینئ

“ “

۴۴

چاوی په رین بؤ، توقی سه ربه جوت

منیش لئی تر سام، به خوا ی چم نه گوت

* * *

چاوی په رینه

توقی سه ری

۴۵

دەيان گوت خوتو، فەقير ويى نوای	چاوی جینى دەردیتى
چاوی جندوکەى ، دەردیتى بەخوای	“ “
* * *	۴۶
هەربەسەر سوپمان، واقم برده وه	چاوی چوقاند
چاوی چوقاندن و، زاری کرده وه	وزاری کرده وه
* * *	۴۷
چاوی حورمەت و، زورخوشە ویستی	چاوی خوشە ویستی
نابینیت عەیب و، عاری ونە ویستی	عەیبى نابینى
* * *	۴۸
چاوی دوژمنت، کویرى نەتبىنى	چاوی دوژمنت کویرى
دەناله بنیرا، هەردەت فەوتیتى	“ “
* * *	۴۹
چاوی دوسەرى، بەمنى هەلنايه	چاوی دوسەرى
خۆزیا تاقىامەت، هەرنەم دىبابە	بەمن هەلنايه
* * *	۵۰
بۆرەردى دەروا، يان هەربۆسەرى	چاوی دەرى
دەروا بابروات ، دەى چاوی دەرى	“ “
* * *	۵۱
ئەوھى پیت وا بو، وەك خوئ مابۆوه	چاوی رەشت کال بۆوه
ئەوجاریش چاوی، رەشت کال بۆوه	“ “
* * *	۵۲
چاوی سوربونسەو، زورجارو ادەکا	چاوی سوربوه
هەرلە خۆپایى، کیتشەى سازدەکا	“ “

۵۳	چاوى له	چاوله چاوپياوى، نى ژيترمال نه كا	* * *
۵۴	پياوى ژيترمال نه كا	ناكرى خانوه كهى، مشيت ومال نه كا	* * *
۵۵	چاوى له دواى بو	چاويان له دواى بو، باوه پيوبي پيم	* * *
۵۶	چاوى له ريگايه	دهوكيم مابه خواى، كه م مابش خين كيتم	* * *
۵۷	چاوى له سهرين	چاره كهى ليرو، له وي له سهرين	* * *
۵۸	چاوى له دهردينى	بقرغه وارانيش، خوځلى وه سهرين	* * *
۵۹	چاوى له دهردينى	چى ديتى چاوى، كارى لى ده كا	* * *
۶۰	چاوى له دهردينى	چاوى واجاچون، فهرقى پى ده كا	* * *
۶۱	چاوى له دهردينى	دادان وهك بسپرېك، ويخنه نانوئينى	* * *
۶۲	چاوى له دهردينى	مارپي ناويترى، چاوى دهردينى	* * *
۶۳	چاوى له دهردينى	توشى مارش بى، هيرشى بوبينى	* * *
۶۴	چاوى له دهردينى	هردوك چاوانى، به جوت دهردينى	* * *
۶۵	چاوى له دهردينى	چاوه رجوتيك، و نوردارىسى وه ژار	* * *

که چى فرميسکيش، دینه خواره زار	هزاره
* * *	۶۱
چاوى مه لڼايه، ته ماشام بکات	چاوى هه لڼايه ته ماشام کات
هه ربه موږه موږ، خيستم بالى بکات	“ “
* * *	۶۲
دهى من بډوده بى، هيچم خه يال بى	چ باکم هه يه
پولم به تيږى وگونی وجه وال بى	دراوم هه يه
* * *	۶۳
ده يدرويه وه، هرچى بيچينى	چ بيچينى
واچاکه وه هرچى، چاک بى بيچينى	نډوى ددرويه وه
* * *	۶۴
چت بوه تيت کردوه، له نيڅو حه مبارى	چت کرده حه مبار
لينى هاته خوارى و، هه رنه و بوجارى	هه رنه و ديتته خوار
* * *	۶۵
چت ما بوبى کهى، بيللى بابزانم	چت ماوه بیکه ي
لاى تو هرچى بم، خو هه رنه زانم	“ “
* * *	۶۶
چت ماوه بى لىنى، بډواين جارت	چت ماوه بيلينى
دهى بيللى باوکم، ته واو بى کارت	“ “
* * *	۶۷
چ خيږى له خوداى، ليم بوه گرځومون	چ خيږى له خولاي بو
نه يگرتن قه درى، شى نوئى ونهئى کون	“ “
* * *	۶۸

- چ دا ربه قونمان، نه دين بېنه وه
به خاترجه ميش، بابحه سينه وه
* * * ۶۹
- چ ددان نيشان
چ روح كيشان
* * * ۷۰
- چرانا يېنى و، قهت پشتمى و بهرى
چونى لىنى حالى، نه زان سه پسه رى
* * * ۷۱
- چرا نه چراى ئاوروم ده گرى
" " " ۷۲
- چى زانيم بقم، هه رفكره وخه مه
چراى پڅى پون، شوقى زوركه مه
* * * ۷۳
- چراى بڅه لكراره
" " " ۷۴
- چرا كى دروى، نه لى بى نوره
من شريك نابم و، ده جابم بوره
چراى له درق بيت، شوقى هه ركه مه
خوى لى دورخه وه، هه رده رده وخه مه
* * * ۷۶

له جوى بونه وهى، دلش برځا وه	چراى هومرى كوژايه وه	۷۷
خوچراى هومريش، يه كجى كوژا وه	چراى شه تيران مانگه شه وه	۷۸
چراى فقه قيرو، مسكين وده رویش	چراى كه س تاپوژ نايى	۷۹
مانگه شه ونه ویش، هه وری دیتته پيش	چراى مانيان كوژايه وه	۸۰
پيم وه نيه بؤكه س، نواوه لكه وئ	چراى ناكه سان	۸۱
چراكه ي بايسى و، تاناخري شه وئ	تاپوژ نايى	۸۲
چراكه ي ماليان، بؤوا زوكوژا وه	چرتهميزه ي	۸۳
يان شه وه ش دلوپو، هات بؤى داناوه	وي كه وت	
چراى ناكه سان، تاپوژ هاته دهر	چرچه په ستي كه	
ته ولو نايى، نه وشه وه يه كسهر		
ده ي باهه لاتبى و، يانه ري كه توه		
ده ي چرتهميزه ي، دياره وي كه وتوه		
چرچه په ستي بكه و، تاماوه ت ماوه		
نه يكه ي حه سرتو، ده دلتدا ماوه		
دهرچوم له خيرو، بئيريش نامه وئ	چرچ	
له چرچه ريپى و، اچم ده ست ناكه وئ	دهرپى يه	

- ۸۴ چ سه ختيك ماوه
چ سه ختيك ماون، كه هاسان نه بيت
هاسان نه كرابي
شهرتیه پياويو خوی، هه راسان نه بيت
- ۸۵ چش خيړئ ناکا
چش خيړئ ناکا
چش خيړئ ناکا
چش خيړئ ناکا
- ۸۶ چكه چكى دلوپان
چكه چكى دلوپان
چكه چكى دلوپان
چكه چكى دلوپان
- ۸۷ چل دونيا وهه م بدووزی
چل دونيا وهه م بدووزی
چل دونيا وهه م بدووزی
چل دونيا وهه م بدووزی
- ۸۸ چلکن دموئه مه نند
چلکن دموئه مه نند
چلکن دموئه مه نند
چلکن دموئه مه نند
- ۸۹ چل كه چك ومه نجه ل، تاو ههش بارم بو
چل كه چك ومه نجه ل، تاو ههش بارم بو
چل كه چك ومه نجه ل، تاو ههش بارم بو
چل كه چك ومه نجه ل، تاو ههش بارم بو
- ۹۰ چلمى
چلمى
چلمى
چلمى
- ۹۱ چلوپر ياهه ر، به چلوپر زستانى
چلوپر ياهه ر، به چلوپر زستانى
چلوپر ياهه ر، به چلوپر زستانى
چلوپر ياهه ر، به چلوپر زستانى

دەر کران هاتنه، گۆلى ونه ستانى	““	““
✽ * *		۹۲
تيك چوه وه زعه كه م، جورىك گؤپا وه	چم به هه ناوانه وه	
سست بو هه ناوم، چيان پى نه ماوه	نه ماوه	
✽ * *		۹۳
چم پى نه برابو، تابؤى بسوتيم	چم پى نه برابو	
نازانم چؤنو، باوه پكر وه پيم	بؤى بسوتيم	
✽ * *		۹۴
ده چم زودينتم، كه ويژىك ميؤژ	چ ميؤژىك و	
له پى قانع بوم، به ده نكى ميؤژ	چ كه ويژىك	
* * *		۹۵
كه لالارهن ورده، قاپ چوار پى سكه	چوار پى سكه وه	
نه يويرا بچيتيه، نيوبزن وته كه	ورده قاپى كه لارديه	
* * *		۹۶
خانويكى خؤت بى، بان چواردىوارى	چوار دىوارى ئيختيارى	
ئىختياريش به خؤت، بى پنگه وبوارى	““	““
✽ * *		۹۷
چو. توره رز نمان، به خيړ يو بيتى	چويؤتؤ وه رزنى و	
شينهى به هارئ، شكار ته بچيتى	هاته وه به سهر باقاندا كه وت	
هاته وه به سهر، باقاندا كه وت	““	““
شهرمى كردنه چوو، كوپان بدويخى	““	““
✽ * *		۹۹
چوپيشى دانئ، ياشين كاته وه	چو بؤيشى	

- چوم بولای باوان، بۆرۈز و دهرم
كۆستى تۆرۈپە ھىز، كەوتە سەرسەرم
* * *
- ۱۰۸ چومەكانىيە ئاونا
دەستم شوتن چاونا
* * *
- ۱۰۹ چوون بەخۇتەو
ھاتتەو ەبەخوایە
* * *
- ۱۱۰ چونت بى و
ھاتتەو ەت نەبى
* * *
- ۱۱۱ چۆن دلت دى بە
ھەنارى بلەى بەدەسەب
* * *
- ۱۱۲ چونەلاى قازى بەتەنى
رازى دىگەرپتەو
* * *
- ۱۱۳ چوئەكە چيە و
شۇرپاوى چ بى
* * *
- ۱۱۴ چوئەكە چيەو
كەللە پاچەى چ بى
* * *
- چوم بولای باوان، بۆرۈز و دهرم
كۆستى تۆرۈپە ھىز، كەوتە سەرسەرم
* * *
- چوبوم بۆكانىيە، كانى بوئانا
دەستم شوردن و، بەجوانى چاونا
* * *
- چون بۆكۆى بۆخۇت، ھەلى دەبۇرى
ھاتتەو ەت خىوايە، گەرسەرەوخىرى
* * *
- چونت بى وياخوا، ھاتتەو ەت نەبى
چەندى پىم خۇش بى، لىم نورى پەبى
* * *
- نەگەر لىم نەگرى، ھىچ لۆمەولەقەب
چۆن بەھەناريش، دەلەى بەدەسەب
* * *
- پىاوەرتە نىايى، بچىتەلاى قازى
دېتەو ەو ەرزۆر، خۇشحال وپازى
* * *
- چوئەكەن بۆخۇى، چاكەھەرنەبى
دەنابۆخۇى چيەو، شۇرپاوى چ بى
* * *
- چوئەكەخۇى چيەو، كەللە پاچەكەى
مەرھىتات باسى، زياترى لىو ەبكەى

- ۱۱۵
 چپ کویره وده لېن، حاسی بو له خوا
 دهك چى نه مېنى، ده بهر كاوېخوا
 چپ کویره گرېشه و، په لپه وېهانه
 له چاكه وخېرېش، هه رلېتى نه بانه
- ۱۱۶
 ئه و كار دى نه بو، كو ابه كى ده كړئ
 چه پلەى به ده ستيك، بؤكئ لى ده درئ
- ۱۱۷
 هه رچه غى لى بكهى، هينده بوه رې پېت
 دوايه هه رچى بكهى، بؤت بېدهنگ نه بېت
- ۱۱۸
 وره و، غېره تېش، وه كو خؤيه تى
 تر ساوله تر سان، چه ق وچؤيه تى
- ۱۱۹
 چه قوده سكى خؤى، پى نابريته وه
 بېبېرى دهى زهره ر، بقؤخؤى دېته وه
- ۱۲۰
 چه قوى كه يوه ته نيسكى
 ده مزانى دهنه و، هاندانيه خؤشتى
- ۱۲۱
 مندارده بى وهك، گاي دېته دفاتى
 رابريوه كيږدو، چه قون يگاتى

- ۱۲۲ * * *
 چهغه سرؤيه ده مزانی هه رچی، بی بیژئی درؤیه
 بۆنواندنئی نابی، و نه وچه قه سرؤیه
- ۱۲۳ * * *
 چهغه ل ده سی وهه نه جیر نه ره سی چهغه ل لمبۆزی، نه گه یبۆه نه جیر
 ئه یوت بامینئی، هه ربۆ پیاوی پیر
- ۱۲۴ * * *
 چهغه ی هه ره جی تیکی دا خوش بوتی تکیان دا، بۆه هه ره ج مه ره ج
 شیواندی چهغه ی، قه یماس وهه ره ج
- ۱۲۵ * * *
 چهك بۆرؤژی جهنگ چهکیان دانابۆ، پۆژی ده عواو جهنگ
 قهوم بۆرؤژی تهنگ خزمیشیان دانا، بۆرؤژی ژۆر تهنگ
- ۱۲۶ * * *
 چهل وهل وه کچه ل وملیک، وابه ستۆم داهات
 به ستۆم داهات به مهیل وویسته، نه بوخۆه یچ کات
- ۱۲۷ * * *
 چه م بی چه م بی پتوی و، چهغه ل کوانابی
 چهغه ل نابی دوعا بکه ی به شقه م، پتریان تیدابی
- ۱۲۸ * * *
 چه ند ساله جیرانین خۆچه ند سالی تکه و، ئاواجیرانین
 مائی یهك نازانین ماله کهی یه کتر، هیشتانازانین
- ۱۲۹ * * *
 چه ندکۆکه یته وه چهن کوئی که یته وه وه، مال و دارایی
 دارایی؟ تاکوپله ی وه کیسل، وه زیرپاشایی

- تاکوپله ی پاشایی؟
به جی یان دیلی دوايي؟
۱۳۱
- به خشين وچاکه و، پياوه تی بنوینه
به جی یان دیلی، به حه سره ت دوايي
* * *
- چهنده خوای ده ترسی هیندهش
له موز مردو چا وکه وده ترسی
۱۳۲
- ده بی نه وهنده ی، له خوای ده ترسی
هیندهش له چاوشین، موز ده ترسی
* * *
- چهنده پیگوئی مه چوکیوی
توشت ده بی روله ی
۱۳۳
- چهنده پی ده گزتی، مه پوژکیوی
نه کوو توشت بی، نه و روله ی دیوی
* * *
- چهنده رهنج بوکیشای
تا پییم گه یانندی
۱۳۴
- هیندهم بوکیشای، کویره وهری وده رد
له رهنج کیشان ت، رهنگ وپوم بوهره رد
* * *
- چهنگان له حاسمانی ده دات
کوکییه قهری، له قهری ده دا
۱۳۵
- چهنگان له جه او، حاسمانی ده دا
* * *
- چهنه گهم شل بو
نه تپی ت و ابو، یاله بنیشت جوتنی
۱۳۶
- چهنه گهم شل بو
نه تپی ت و ابو، یاله بنیشت جوتنی
* * *
- چهنه گهم شکا
بوکاره وکه سیش، نه یگرتم تکا
۱۳۷
- چهنه گهم شکا
بوکاره وکه سیش، نه یگرتم تکا
* * *
- چو بوخوت دموئ
بوخه لکیت بوئ، چی بوخوت دموئ
۱۳۸
- چو بوخوت دموئ
بوخه لکیت بوئ، چی بوخوت دموئ
* * *

۱۳۸

چى پى نه ماوه

“ “

۱۳۹

چى چاگم توش ناي

“ “

۱۴۰

چيغى به لاي

خوای وه ناوه

۱۴۱

چيه خان

خه بهرى هاوردوه

۱۴۲

* * *

خوچى پى نه مان، له هوش وژينى

سوئنديشى بوخوارد، به شالى شينى

* * *

نازانم بوچيه و، چاگم توش ناي

له به ختم ده بى، هروانوسرابى

* * *

داربرچيغى گيان، زوش بو هيناوه

به لاي به پيشى، خويان وه ناوه

* * *

هه سوى هه رهازر، كردون ويردوه

چيه خان خه به ريان، باسى هاوردوه

* * *

پيتي (هـ)

حې حې سوبحان يارمه تيم دهوئ

دنيا له بران نيه وزوړى پى دهوئ

* * *

۱

حاجه تيان كردم پړويه

نارديان حاجه تيان، به پړوى نه سپارد

نه ویش کردیه کلکی

خوى لى بوار دنه ویش، به کلکی نه سپارد

* * *

۲

حازر به دهسته

هر پړيوستيتکت، پيى بى هرکاتى

“ “

حازر به دهسته و، زور، زوده تگاتى

“ “

هر پړيوستيت بى، حازر به دهسته

“ “

پشتت به زور، بوزان مه بهسته

* * *

۳

حازر خورى بن سيه رى

حازر خوره کى، له بن سيه رى

“ “

زه وادى لى برين، له دى وديت رى

* * *

۴

حاسمان بيته ليغه

حاسمانى بيتم و، بوليغه وپه تو

پيى راناگا

پيى دانا پوشرى، نه وپشت ولى تو

“ “

بيگى به ليغه، حاسمانى گوره

“ “

داينا پوشرى نه و، پشت ولى چه وره

* * *

۵

حاسمان کون بووهو

شوکرانه بژيرم، به و فرشته ي خوم

نه وهى پى دا هاتوته خوارى

حاسمان بوم کون بقر، هاته خوارى بوم

“ “

شانازى ده کم، به به ختم سته جار

۶

- ١٠
 “ ”
 بوم کون يوه وحاسمان، هاته خوار به بار
 * * *
- ١١
 “ ”
 حاسمان له پيش چاوم
 له پيش چاوانم، تاريک بوه حاسمان
 تاريک بو
 “ ”
 “ ”
 هره که ليم توراي، شيرن باوانم
 تاريک بو حاسمان، له پيش چاوانم
 * * *
- ١٢
 حاسمان له هه مو
 جياگايه کي هدر نه ورهنگه يه
 * * *
- ١٣
 “ ”
 حاسمان ناروخي
 بقمان نه نجام ده، به عام وخاسمان
 خاتر جه ميش به، ناروخي حاسمان
 * * *
- ١٤
 “ ”
 حاسمان ورېسمانه
 به خوي دا دا وه، ده له ي حاسمانه
 نه من لي به شکم، ده ليم رېسمانه
 * * *
- ١٥
 حاشا بي له مالي گه ن
 کس نالي به چن
 * * *
- ١٦
 حاشا له ده وخوښه ي شهوي
 به سهر دادي
 * * *
- ١٧
 حاشا له گوشتي که رويشکي
 حاشا له گوشتي، که رويشکي حاجي

وله بؤفسى تاجى	چى دين بؤنه يهت، بابؤفسى تاجى
۱۷	* * *
حالئورى بوه	مه رحالئورى بوه، وهك بزنه كيئوى
۱۸	له كوى بؤى پىك بى، دى لىي ده پىئوى
	* * *
حالى بون	حالى بون خوشتر، له ميئوژوپلاوى
له پلاوى خوشتره	ته جروبه كرا وه، چى ديشى ناوى
۱۹	* * *
خوشترى ون بوه	خوشترون بوه، دهى په نابه خوا
وهدواى قهراز مكدى نه كه وئ	به دواى جه ياز، قهرا زهى نه پوا
۲۰	* * *
حوكم نه بيت	حوكمهت بى هيئز بى و، يا مه رنه ميئن
شه رحيش نابى	شه رحيش له بنى پا، ده زوى ده پسيئن
۲۱	* * *
حوكمهت گوى هه يه و	حوكمهت گوى هه يه، چبله ي ده زانئ
چاوى نيه	به لام چاوى نيه و، بپروانى بزائئ
۲۲	* * *
حوكمهت نه خوش ده بئ	حوكمهت وهك مرقؤنه، خوشى ده گريئ
ونا مريئ	به وان زوان فكرئ، نه كه ي كه ده مريئ
۲۳	* * *
حوكمى حاكميه	حوكمى حاكمانيش، به شانس وبه خته
ودمردى موفاجا	دهرده ونه خوشى، موفاجاى سه خته
بيان	له حه يفاق نه مري، خو نه پسيئنى و جا

حوکمى حاکميه و، دهردي موفاجا	“	“
“ * *		۲۵
ديترا وه وحوکمی، مندالی زورجار		حوکمى مندالی له
چاکتر جی گرتوه، له ئی شاو خونکار		حوکمی پاشای زمواچتره
“ * *		۲۶
حول حوليه ومه زه ب، ده نابى نيوه		حول حولی
هر قبول نه کړا و، ده لیم زور ويوه		مه زه بيه
* * *		۲۷
حه ج وخيتره رېدو، ديتنه دهرکى خوت		حه ج له دهرکى خوته
چى له دلت بؤوه و، خوا ده نيترى بؤت	“	“
* * *		۲۸
حه جى لى که توه و، هم خير و خيرات		حه جى لى که وتوه
ريگه ي خوايه وخوا، به شقم به پړى کات	“	“
* * *		۲۹
هزره تى موسام، به هيچ نه و و جور		هزره تى موسا بؤتو
هر بؤ حيسانىک، نه چوه کيوى تور		نه چوته سه رکيوى توري
* * *		۳۰
پشودانم بى و، يان هسانه وم		هه سانه وم نيسک
نيسک کوکړدنه و، يانه پنى نه وم		هه لقه ندنه وه يه
* * *		۳۱
له ترپکى هيژو، زور بونيش دابى		هه سود
هه سود عاده تيه و، قهت پازى نابى		قهت ناسوده نابى
* * *		۳۲

چهندي حهولئ بداءتئ بكوښئ حهسود

بئ سودهوقهت قهت، ناگابه مه خسود

* * *

فهرمويان حهسن، خييره وخيړاته

به ندروش ههروهك، پردئ سيرا ته

جاشولهش مائئ، نونيايه وسامان

تريش ميوه كئ، به ههشتئ خومان

پياويزگه ياخوا، واهه لوه ژيري

شهريوشه يتان و، بؤئيحهش خيري

* * *

حهشره ياموسا، په نام به وخوايه

بئ ريگه وشوين له م، دهشت ويئ نوايه

* * *

حهفته بيجا چيه، بهرنامهئ كارئ

فيريمن ومات بين، له ديانه دياري

* * *

ناخري حهقئ حهق، دهگابه حهق دار

قول بهستيش دهكرين، ناحهق وزقردار

* * *

قسهئ حهق نهكهر، دهگونري حهق

چهندي بلهئ گوتخئ، واهه سخت وپهقه

* * *

له من بجيسه، قسهئ راست وحهق

حهسود

ناگابه مه خسود

۳۳

حهسن حهسه ناته

به ندر وپردئ سيرا ته

جاشوله مائئ دونيايه

تري ميوهئ به ههشتيه

ياخوا خهونت خيري

پياويزگه

۳۶

حهشره ياموسا

“ “

۳۷

حهفته بيجا چ

“ “

۳۹

حهق به ههقداري دهگات

“ “

۴۰

حهق حهقه

بؤيه گوتني وارهقه

۴۱

حهق له بن ناحهقئ ههر

زېږه زېږه تى، وحق له ژيرناحق

■ * *

حقى ناوښته، بن لاق وژيرپي
كارى نه وژولې، كوابه چى ده شپي

■ * *

له كارى حه سايش، خوبون ناچارى
هرقه ياتيشمان، بؤده لى جارى

■ * *

وه كى دايك وياپ، حه كيم مه حرمه
چه ندچاره پي ديت، لى بى هر كه مه

* * *

ده چم حه لا لان، بوخووه كوكه م
كه م بى نه كويلې، مه زارى كوكه م

■ * *

حه لالى دونيام، دهى لى حه رام بى
له پزي دايك وياپى وياپى وياپى

* * *

مه موشتى نابى، بؤكه مه وكايه
حه مام خو به تران، گهرم دانايه

■ * *

له ده وري برايمى، مه لازيتندينان
مير داي نا حه مام، به ژن وپه رښان

■ * *

زېږه زېږه تى

۴۲

حقى له ژير پي ناوه

“ ”

۴۳

حه كايه تانم بؤ

ده لى جارى

۴۴

حه كيم مه حرمه

“ ”

۴۵

حه لال كه م

هه زار كه م

۴۶

حه لالى دونيام

لى حه رام بى

۴۷

حه مام به تران گهرم دانايه

“ ”

۴۸

حه مامى به رښان

“ ”

۴۹

- چه ندم گوت وست به، پراهر نه وه ستای
 چه مزله به گونی مام وه ستای
 ۵۰
- نه ودهنگی خوش و، سه دلوچه نجره ی
 نه چینه دمری
 ۵۱
- چی من بزم نارووه، بزم کردحه وال
 بی بایه خ نیک چوهو، هریسه که وال
 ۵۲
- چی لییان ویستی، چه وال ونه وسال
 سه رخه رمان دهنه، دهره یتنانی چال
 ۵۳
- وهك من دهیناسم، به خوای پوره میتر
 چهوت کچی کویری هه بی
 ۵۴
- چهوت کچی هه بین و، کویتوبه بی خیر
 به شوپان دهنه دات، به خوشی وبه خیر
 ۵۵
- چه وکفنی سپی، زهر دکردن نه وچار
 هات مهیدانی گرت، به قه تره وبه غار
 ۵۶
- چه وکیانی پی بن، هه موی دهرچونه
 توش وازت لی بی، ده له ی خه وتونه
 ۵۷

له ده ورانى زو، يابلېن چن سال	دهوت مال ونوكوښا
كى بېستويه تى، نوكويځا و مال	“ “
* * *	۵۷
ده بزائن شوانى، ئاواشمان هيه	دهوت نانې به دزى
حه و نانې خواردن، به دزى نه وسه يه	سه ي خواردن
* * *	۵۸
پاش زورگه پانې، له كي توپي دهشت	دهوتى له گرموى هه شتا
حه وتى داناون، له باره مېه هه شت	“ “
* * *	۵۹
حه و سال هه ولم دا، بۆكوپك و مېرېك	حه و سال كوپك
نه وېش ناخړه كې، بوبه تېر و جړېك	نه وېش بۆره جړېك
* * *	۶۰
حه وشه و تاوه بهر، هه لنه بېر اونه وه	حه وشه و تاوه بهر
مه يې و عارېشمان، نه شي تر اونه وه	“ “
* * *	۶۱
شهرم و حه يا وهك، تنوكي ك ئاوه	حه ياتنوكه ئاويكه
نه پزى باشتړه و، پژاندى پژا وه	پژا پژا
* * *	۶۲
حه يادا رحه يا، له شهرمه كې خوى	حه يا دار نه حه ياي خوى شهرمى
بى حه يا شهرت و، قسه ش ناكړى بوى	دهكا بى حه يا له چى شهرمى دهكا
* * *	۶۳
بى حالى كردن و، گوفت وگتوكه لام	حه يا له شهرمى دانېه
حه ياي تېدانېه، له شهرمى ئېسلام	“ “

۶۴

جه ييا له كنى باري كړوه

هيچ پيتنويټنيكيش، كنارى لى نه كړد

“ “

چى حه ياي هه يبو، له كنى باري كړد

* * *

۶۵

جه ياي ده چاوان دانه ماوه

چى حيسابى كران، يساواى دانماوه

“ “

حه ياي ده چاوى و، روان دانه ماه

* * *

۶۶

جه ياي له كن نه ماوه

بى شهرمه وحه ياي، هيچ لانه ماوه

“ “

واى خؤداسه پانده، بهم چاووپاوه

“ “

جوانى تى فكره، وهك جگى سواوه

“ “

بى شهرمه وحه ياي، لى هه لگيراوه

* * *

۶۸

جه يفه شتى خوش

به راستى بابلټيم، زوره يفه شتى خوش

بوشتى ناخوش

بى بى بهى بیده، به شتيكى ناخوش

* * *

۶۹

حيز وسلامه ت

حيزى وسلامه تى، وهك دابى پيشيان

“ “

ئوابمټننه وه، به مان وژينيان

* * *

۷۰

حيزه به خانوى

حيزه به ستوى خوى، بيت هه روه بالى

خوى فيره

فيرى خالوژنى، خوى بوه يا خالى

* * *

۷۱

حيزيش به به خته

لايه كى حاسته م، چه ندى بله ي سه خته

“ “

راست ئيژن به خواى، حيزيش به به خته

	* * *	۷۲
حيزيش وكدوش، وهك هه مېانه يه		حيزي هه مېانه ي
چهندي تېي ئاخني، نيسان جېي هه يه		كودوانه هه تاتي كه ي ده بيا
	* * *	۷۳
حيساب به قېران، وشايبه وديناره		حيساب به دينارو
به خشين به تون، وخه لواروباره		به خشين به خه لوار
	* * *	۷۴
تورجاران حيساب، له به غداوبه سره		حيساب له به غدايه را
بوت هاتوته وه، په لپي لي مه گره		ده گه رېته وه
	* * *	۷۵
جانه وه رېكه و، هه رنه شبېته وه		حيسان جانه وه رېكه و
حيسانه وت له و، دا و نه نيته وه		دا و نه نيته وه
	* * *	۷۶
توبنوي له سه رېني، هات وچوكه ران		حيسان له سه رېنيه بنوي خه وني
خه ونان ده بيني، هاته رپاته ران		هاته ران پاته ران ده بيني
	* * *	۷۷
نه وكه سه ي له گه ل، كويري ناني بخوا		حيسان نه گه ل كويري ناني
ده بي له وكاته ي، له بيري بيت خوا		بخواده بي خوي له بيري
	* * *	۷۸

بيټي (ځى)

ځى خاله قى مني له م دودونپايه
په ناوهيو اشم هه رنه توى خوايه

* * *

۱

خالو خالو ځوم خالو خالو ځوم
خه رچ به خان نه دا

* * *

۲

خانوى له بابى بازارپكه
وله كوږى بکره

* * *

۳

خوتونابى بچى و، خانويكى بکړى
هاوماڼ بسين

* * *

۴

هاتن دهسته ى بى، رنق ونسيان
هه روه كومزلى و، خانه ى غه ريبان

* * *

۵

فره بى وده بى، هه موى هه رڅپى
تيكه لى مه بوى، جانتابا پږى

* * *

۶

خزمان و خویشان، باهه رفره بن
گه رجاري نه بن، جاري ترنه بن

* * *

(۵)

قسه ى قه ديميه، خو فشه نيه كاكه
خزم براى بابيشت بى

- ههرياشه
برای بابیش بى و، خرم هرچاکه
* * *
- ۷
خرمى ژنى حازر
حازروله پونه، چى خرمى ژنييه
خرمى پياویش بزر
خرمى پياوېزو، هاتیش بى جیته
* * *
- ۸
خله، انى دهکا
ژنيان بؤديننا، پوژيک بؤوخله
بله بهران دهتاشى
بهري دهتاشين، بهتالوکې بله
* * *
- ۹
خله مان له مالى
خالوخله مامين، هاتوته مالى
به فرېش پراوپر، که وتوته چالى
به فرېرى چالى
* * *
- ۱۰
خوناو
خوئه وهش ناخر، ناونه يهينناوه
خويان به زه حمت، پيکيان وه ناوه
* * *
- ۱۱
خوانه وهندهى عېدى خهراپ
خواهيندهى عېدى، خهراپى که هه ن
هه نه؟ نى چاکيشى هه ن
بؤچاترى ده لين، زياتریشى لى هه ن
* * *
- ۱۲
خوا بدامه رگم
پازيم هه رنيستا، بى بگاتى مهرگم
زاوا نه دا بهرگم
زاوام نه مداتى، پيتاک وبهرگم
* * *
- ۱۳
خوا بکا نهم دهسته م
ياخوانه م دهسته ت، دهى بؤده ستي تر
موحتاجى ده ستي تر نه بى
نيحتياجى نه بى و، بؤکه مى وزيتر
من ده ليم ياخوا، توش بللى په بى
“

نه وده سته موحناج، ده سته ديت نه بى

* * *

۱۵

خوابوځوى گه ليټك، زانايه وشيار

هيچ پى ويستی نيه، به قسه وبه پرسيار

■ * *

۱۶

خوابوځوى گه وړه، وساحيب قودرته

قهلبى عه بدان پر، خوځه وه يبه ته

* * *

۱۷

خواردنى بونوستان، خوادانه ناوه

بوه رېځوځواردنى، بيته هم ناوه

* * *

۱۸

خواوه ندمه رېځوځوى، بينوسى به خير

پوت وپرسيانيش، زياتر بيانكاتير

W * *

۱۹

خيرى تى بگه ويټ، خه له وخه رمانت

شوكرانه بژيرين، بډه ست وزمانت

* * *

۲۰

دياره خوابوځوى، باشترده زانى

پوحميك به بچوكى، وردى وخيزاتى

■ * *

۲۱

نهمرى خوا وبه سر، يان كردومه وه

يان نه مانه ت بوه، ولې گرتومه وه

■ * *

۲۲

“ “

خوا بوځوى ده زانې

“ “

خوا بوځوى

گه وړه يه

خوا بونو ستوى

خواردن خه لى نه كرده وه

خوا به خيرى بنوسى

“ “

خوا به ركه تى تى باوى

“ “

خوا به زمينى

به مندا له كاني دابى

خوابه سرى

كردومه وه

دهى پارانه وهه، وه خيترى بگيترى	خوا به لای
خوابه لای بولای، دوزمنى بنيترى	بودوزمنى بنيترى
* * *	۲۳
خواباش دهناسى، خوقگشت عه بدانى	خوا به ندهى خوى
سيپرپى هه موانيش، يهك يهك دهنانى	باش دهناسى
* * *	۲۴
خواپه كى كه سى، نه خستوه و ناخات	خواپه كى
نه وه بدانه ي خوش، بى هيواناكات	كهس ناخات
* * *	۲۵
خوا وه ندى گه وره، هه يه وهه رخوابه	خواخوايه
بزنيش باسواري، گاي بى له دوايه	بزن سواري گايه
* * *	۲۶
خوای گه ورهش دهردى، نه گهرداناون	خوا دهردى داوه
خودهرمان وشفاى، زياترى پوناون	دهواشى داوه
* * *	۲۷
خواهه موده ركيك، نابه ستن ليتمان	خوا دهركيكى دهبه ستن
شوين وپيگايهك، داده نى وجيمان	وزورانيش دهكاته وه
دهركيكي هيواو، هوميتديكى دى	“ “
بون دهكريته وهو، گوتراپو پيمان	“ “
* * *	۲۹
به لكوتا پوزيك، خواخوى ده مينى	خوا ده مينى وملكى ده مينى
ملكىكى بى هاو، وى هوى ده مينى	“ “
* * *	۳۰

رازقى پزقييه، خوابوعه بدى خوى

تاسه ريمينى، رسقيش هردى بوى

■ * *

خواراسته ويى شك، له گه ل پاستگويه

له مري قازانجه و، بومن ويوتويه

خواراسته ويوتوخوى، پاستى پى خوشه

پاستيه وله پاستيش، بى عه يبي توشه

* * *

زوربلى قهت گوى، له دوانى نيه

خواردنيش خوناگاي، له براننى نيه

■ * *

له كارى وردبه و، همى له منت كه ويى

زانيبات خواردن، پينه وهى ده ويى

* * *

خواردنت خه م و، بهرگت په لاس بى

له دنياى پوشه ن، هاوده مت خاس بى

■ * *

خواردنت خه م و، په لاسيش بهرگت

به وهش ده لىن زين، داوايکه مه رگت

■ * *

ده خواروحمى كرد، به پشيله وكتكى

نيمه ش نه چوين بى، پاله وپال متكى

■ * *

خوارازقى پزقييه

“ “

۳۱

خواراسته و

پاستى پى خوشه

“ “

۳۲

خواردن ناگاي له براننى نيه

“ “

۳۴

خواردن پينه وهى ده ويى

“ “

۳۵

لى خويه تى

“ “

(۶)

خواردنه كهت خه م بى

ويه رگه كهت په لاس

۳۶

خواروحمى كرد به كتكى

نيمه ش نه چينه پال متكى

۳۷

خوابوزيکيش هر، قهرداره پيمان	خوابوزيکيش
شوينى ديارى کړاو، قهت ناگرى ليمان	به نيمه قهرداره
* * *	۳۸
خون وهدم وليږم، دوچاوى کالم	خوازالم نيه
نه سته وغيروالا، کيښه بللى زالم	“ “
■ * *	۳۹
زامنى پسقيه، هرخواوه ند بخوى	خوازامنى رزقيه
چاک بى ياخه راپ، هرده نيږى بوى	“ “
■ * *	۴۰
خواده يداعه بديش، به گيانى ده کړى	خواش بيدا
حه موى سه رکه ليه، به بى قسه ي ده بړى	حه موه سه رکه ن ناهيلى
* * *	۴۱
خواله موى سپى، ده لټين شهرم نه کا	خوا شهرمى
له پوڅى ئاخيريش، پوحمى پيم نه کا	له موى سپى ده کا
■ * *	۴۲
خوابا بتداتى، عه قل وڅورما قول	خوا عاقل بدا به توو
جه واليکيش پر، بومه بنيرى پول	ته ليسکيش پول به من
* * *	۴۳
خوا عاقل وهوش و، فکرت پى بدات	خوا عاقلت بداتى
دوا پوڅى ژيانته و، پښت لى ون نه کات	“ “
■ * *	۴۴
هرخودا بخوى، ئاگا و عالمه	خوا عالمه
مه زلوم کواکيت و، کيښه زالمه	“ “

- ۴۵ * * * خوا
فهوتى كردمردوه، دهك خواجه فوى كات
مه فوى كات جو بريلىش له دهست، وى خه لاسى هات
- ۴۶ * * * خوا
خواى گه وره ومه زنن، پوچمن پى ده كا
كهوان ده بينى و، به فريان تى ده كا
- ۴۷ * * * خوا
خوا بوعه بدى خوى، گه وره وكه ريمه
نه كويله ئىستاي، هه رزقرقه ديمه
- ۴۸ * * * خوا
خوا كه رى ناسى و خوا بوه موشتيك، زانا وئاگايه
كه رى چاك ناسى و، شاخى نه دايه
- ۴۹ * * * خوا
خوا كه س ناوميد ناكا به لاش هات ناويك، به ئاگرداكات
خواهيچ كه سيكيش، بى هيواناكات
- ۵۰ * * * خوا
خوا كه سى بى كه سانه خوداهه ربوخوى، بويى كه س كه سه
پوچمى خوى هه بى، بقره ركه س به سه
- ۵۱ * * * خوا
خوا... ي چوكه ي داوه ته پشيله ي خوا... ي چوكه ي، داوه ته پشيله
كه ريش داويه تى، نه... هفيله
- ۵۲ * * * خوا
خوا گوشتى ده دا خو سه رسام نابى، كى بى زانا وژير

خواگوشتی ناروده، بؤبیددان وپیر	به پیاوی بی ددان
■ * *	۵۳
گو تراره وده لیڼ، مرؤ خواگیربی	خواگیربی
په زگاری ده بی و، نه کو کویرگیربی	کویرگیرنه بی
■ * *	۵۴
مه موشوین به پئی و، پوحم و حیسابان	خواله دایک و بابی
خوا پوحمی زیاترن، له دایک و بابان	به پوحم تره
* * *	۵۵
هیندی و ره خوار، و له زوره ملی	خواله ره گی ملی نیزیک تره
نیزیک تره و خوا، زوره له ره گی ملی	“ “
* * *	۵۶
له سولتان مه حمود، مه رشای دیکانه	خواله سولتان مه حمودی
گه وره ترخوایه و، نه وده ش ع یانه	گه وره تره
قه سه م به ذاتی، نه وجه بی مه عبود	“
گه وره ترخوایه، نه سولتان مه حمود	“
■ * *	۵۸
وادیاره و خودا، مه رلیی گۆپویه	خوالی گۆپویه
نه کو بله ی بیده نگ، یالیتی نۆپویه	“ “
■ * *	۵۹
خوامالت په بی، لی نه شیوینی	خوامالت لی نه شیوینی
به لای بؤدزی و، درؤزنی بیینی	“ “
■ * *	۶۰
لیی پاراومه و، لیتم کردوه تگا	خوامالت ویران نه کا

خواماليت په بى، لى ويران نه کا

■ * *

۶۱

خوالىي ئاگايه و، ميتن ده ش به باشى

هر تيكي نادات، قهت مولك وماشى

■ * *

۶۲

خوانه کا سوالگر، وامو عته به ربى

نه وک له نه وخوايه، واپى خه به ربى

■ * ■

۶۳

به سيه توك و دوعاو، بريا بريا يه

توبلى خوانه كوژ، دهى چى لى نايه

پياوچى به سه ردئ، هر كه مري خوايه

خوانه كوژ به كه س، هر چى لى نايه

* * *

۶۵

نهى خولو به ننم، وهى چه نه م ته نى

دهى كاسه وكه ولم، نه شى په م كه نى

* * *

۶۶

خوابكانه و جاريش، وه خيبرى بگيږي

خه لاس بين له ده ست، ناپياو و خوږي

■ * *

۶۷

خواهه موده ركان، ناب ستن ليتمان

شوين وپيگايه ك، داده نى وجيتمان

* * *

۶۸

خوابومه ش هروا، خيږو بيږي بكا

“ “

خوامولكى خوى

خه راناكا

خوانه كا گه دا، ببى مو عته بهر

نه و مگونه خواى، ببى بى خه بهر

خوانه كوژ

چى لى نايه

“ “

“ “

خواويه نه م چه نه م ته نى

كاسه كه له په نه م كه نى

خوا وه خيږي گيږي

“ “

خوا هه موده ركان

له جيسانى ناب ستن

خواهين لانه ي بو

دهى هيللانهى بق، ته يري كويږئ بكا	ته يري كويږدكا
* * *	۶۹
هيڙه وپشتيوان، بولئ قه و ماوان	خوا ياري داماوانه
يارمه تى دهرى، هه رچى داماوان	“ “
* * *	۷۰
خوایه كه وه تيش، نابنه سى و دو	خوا يه كه ونابى به دو
ره حيمه و بوږږور، نه وهك چواروږو	“ “
* * *	۷۱
باشه من نه وه م، دروست نه كړدوه	خوڼه من نه وه م
كارى وانه شي او، پښم پئ نه بردوه	دروست نه كړدوه
* * *	۷۲
خوخه شيميك نيم، نه زان وواخواو	خوڼه من خه شيميكى
هه رچى بوږږيكي، ليښم دن له قاو	هيڼده خاونيم
* * *	۷۳
خوبله كه ي به ژيږ، قه رزاچونيه	خوبله ي به ژيږ
يا وهك سوتاوى و، چى نه مای ديه	قه رزاچونيه
* * *	۷۴
دهيان گوت خوښى، ده ناودانيه	خوښى
هيڼده كيښه وه و، بردنه وه ي چيه	ده ناوئ دانيه
* * *	۷۵
خوبه زل زانين، له خوبايى بون	خوبه زل زانين ونوت بليڼدبون
زورته قينه وه و، له تويك دهرچون	پوږيكي پيس دمكه وئ
بئ به هره وسوكن، له كن خاس و عام	“ “

جوړې ريسوايي هيچ، ناکاميان نه بون

* * *

۷۷

خوږه که م گرتن، له گوره ی جوانه

چوکه هه رچوکه ی، لی چاوه پروانه

* * *

۷۸

هه روه ک ده یبېنی، ناواېناسی خوټ

نه منیش ده ناسی، وشک نامیښی بوټ

* * *

۷۹

پېویست نیه خوئی، وا، بویه رده یته وه

یان تیځ پای ده بی، بولیک ده یته وه

* * *

۸۰

پټ بلیم نیږدی، نه که ی خوکه رکه ی

هارپټکانیشت، وه کوخوډه رکه ی

* * *

۸۱

به لکو چاکه بکاو، له زوش چاکتریوټ

باشه ده ی نه وه ش، خوټ ویه ختی خوټ

* * *

۸۲

چه ندېم پټگوتی خوئی، ده پټناو مه نئ

چت پټنه گاو بیت، پټیشت پی بکه نئ

* * *

۸۳

به س بم خافلیت نه و، پټم بکه ی کایه

خوپیاوقات نبوه و، له سه ردونیا یه

* * *

۸۵

“ “

خوږه که م گرتن

له گوره ی جوانه

خوټ بېينه و

خوټ بېناسه

خوټ به رده دوه

خوټ که رده که

خوټ ویه ختی

خوټ

خوټی ده پټنا و مه نئ

خوپیا و قات نه بوه

“ “

به زه يه ك پوحمي ك، پيټ دابي م چاكه

ده مگوت خو حاسمان، ناپوخي كاكه

✻ * ✻

لي م حالي بويه و، هيوام نه بر او

دونيابه پوشي، خو سه رنه گراوه

* * *

ده زانم چاك نيه، خو چاك له چا تر

خه راپ چا كتره و، زور له خه راپ تر

✻ * ✻

جواني تى گه ييوم، له م ته ون وبه سته

حالي بي توخوت، ده منيش مه به سته

✻ * ✻

وه ختي كي زانيم، خورپه م له دلى هات

خو اړوحمى به من و، زورى دي كه بكات

✻ * ✻

خورده مال مهن دو، هر چي ما ميرات

ده درى به گ. كه ر، نه ك خيروخي رات

✻ * ✻

نه من پي م خو شه، وه زعي باشت بي

خو ناكري به غدا و، هم خورماشت بي

✻ * ✻

زور دوه بو تى، ناپي توري مه ودا

ده ناهي ند زوره، خورماله به غدا

خو حاسمان ناپوخي

“ “

۸۶

خودونيا

سهرى به پوشى نه گراوه

۸۷

خود زمانم خه راپ

له خه راپ تری چا كتره

۸۸

خود من

مه به سته

۸۹

خورپه م له دلى هات

“ “

۹۰

خورده مال - ميرات هه رچي

ما ووه به رگ. نه كه وي

۹۱

خورماشت بي و

به غداشت بي

۹۲

خورماش له به غدايه زوره

“ “

- * * *
- ۹۳
ئى خۇيەتى
خورماي خەستەوى، غەزوبەز دىرى
خيزلە خيزنشين، خەيلى خەز دىرى
“ “
(۷)
خورى شۇرى
بىكوتى ونە پرسى، لە شين وبورى
ئەبەوبە رچىغەي، جوان خورى شۇرى
“ “
- * * *
- ۹۴
خۆزگەم بە پار
گوتەم وادەلەيم، جارىك ناسەت جار
ئەوسال ئەھاتىيە، خۆزگەم بى بە پار
سىيائى نالەبار، كوادەكرى بەزار
خۆزگەم بە پارو، بەسەت بى وەزار
“ “
- * * *
- ۹۶
خۆزگەم بە خوت
خۆزگەم بە خوت، وەغل وزانىنت
بىرەو ەريەكە، بەزمى ھاوينت
“ “
- * * *
- ۹۷
خۆزگەم بە دوينى پارشيوي
لەگل ياركۆلەيم، جوت بە چارشيوي
بۆلىكيان كردين، دەك مالىان شيوي
نەن ماھىچ جىگاي، لەو ەردوشىوي
“ “
- * * *
- ۹۹
خۆزىا دايكت ماري بيا
خۆزىا پايك ھاتبا، ھەرئە وداوايە
لەجيات تۆدايكت، ماريكى بوايە
“ “
- * * *
- ۱۰۰

- خۇسەرم داغ
نەكران
۱۰۱
- خۇسۇلاو
نەپەيناو
۱۰۲
- خۇشمانە
ئان ولەتتى بەشمانە
۱۰۳
- خۇقۇقلى كابدەي
خوارنابى
۱۰۴
- خۇقەت خوين نابى بەناو
“ “
۱۰۵
- خوقەوى
عینوان نەوى
۱۰۶
- خۇكابدەكەج
نابى
۱۰۷
- خۇكرەد
دەرماتى ئیە
- نەزان نەبوم، خۇم بۇرەرداوه
دەنامن سەرم، بۇى داغ نەكراوه
* * *
- خۇئەوہش سۇلاو، بۇى نەمىناوہ
شان وپشتى زۇر، پىوہى ئىشاوہ
* * *
- مزگىنیم دەوىو، بۇئەوگۇپانە
لەئەوپۇراجیسەرم، سى نىوہنانە
* * *
- خوارنابى بەخوای، خۇقۇقلى كابدەي
يان لەوہى زیاتر، دەلیم شك نابى
* * *
- مەرخۇیەوبۇخۇى، ئاواكۇلاوہ
خوين نابىت بەناو، زیاترلەولاوہ
* * *
- خۇت چەندى نەگەر، دەنویتنى قەوى
بەلام عینوانى، چەندەئىندەي نەوى
* * *
- مەرنەبى جارېك، بۇلاي مەش بابى
خۇبەگيانى تۇ، كابدەن كەج نابى
* * *
- ئەوکارەي خۇكرەد، بى دەرمان ماوہ
كىغۇدەداربى، ولەئەستوى ئەوماوہ

- ۱۰۸
خۇكوفرم نەكردوھ
كوفرم نەكردوھ، زيانى ئيمانم
نەكەركردبېشىم، لىتى پەشيمانم
“ “
- ۱۰۹
خۇكەپامەتم
كەپامەتېشمان، نەبوپى بزانم
ياپىت وابووەك، پېشىوم لىزانم
“ “
- ۱۱۰
خۇكەرم لى دەقورى
دەقورى نەكەوتوھ، دەى خۇكەرى من
بومەمەلحەكەى، ھىنددۆست ودورمن
“ “
- ۱۱۱
خۇگىل مەكە
وەرەخۆت گىل و، وىل وخۆل مەكە
خەلكىش گىرۆدە، بەندوكۆل مەكە
“ “
- ۱۱۲
خۆلت
نەويشت ھەردا، دەستى زېوۆلان
زەرىفە وخۆلت، وەتسپوتىتۆلان
“ “
- ۱۱۳
خۇلقى خۇشى
چەندى بىرم كرد، لە وخولقى بۇشى
زانىم تىيدانىە، ھىچ خىروخۇشى
“ “
- ۱۱۴
خۇلەبەرتاويم
خۇلەبەرتاويم، نەدىتۆتەوھ
شىرن وتالىشى، بەلاى خۆتەوھ
“ “
- ۱۱۵
خۇلەخويناو
دەى خۇلەخويناو، نەماتبۇلاتان

زولیی بېرېتوه، ئیتوه و خوداتان	نه هاتوه
* * *	۱۱۶
ئاخرده زانین، نه توش له وسه دهی	خوله داری نه زانینی
بقوت له داری، نه زانین ده دهی	دهدا
* * *	۱۱۷
له ده شتی ده لیم، خوشین نه بېتوه	خوله ده شتی
یاده رقولی بی و دهی هر له ختوه	شین نه بوتوه
* * *	۱۱۸
خوله سه سفره ی، دایکی یابابی	خوله سه سفره ی
پابون نه هاتوه، تۆزوکیک چابی	دایک و بابی رانه هاتوه
* * *	۱۱۹
له مه زرایه م هل، نه گرتونه وه	خوله مه زرایه م
له حاسمانیش را، بهر نه بونه وه	هه لته گرتوه ته وه
* * *	۱۲۰
خول و تاوه کهی، نه میسه تاوسان	خولی تاوسان
هه لیگره تابگین، وه سه رمای زوسان	هه لگره بوزوسان
* * *	۱۲۱
واتیک چوه کاری و، زولمی له خوکرد	خولی ده بهری دوی
چوخولی میناوه، ده دۆکهی خوکرد	خوی کرد
* * *	۱۲۲
هیچ کاتیک ئاوا، کزنه دیتراوه	خولی مردوانی
خولی مردوانی، به سه رکی تشراوه	له سه ر دابیژراوه
* * *	۱۲۳

خوماست نيه

عافه ريم له گول، كۆل وپي توانت

به ليوانته ودياري

خوماست نيه ديارى، له سهرلي توانت

* * *

۱۲۴

خوم ئاسوده مه بى كوروكه رم

خوم ئاسوده مه، هريى كوروكه رم

له ئاليك وجوش بى خه به رم

له جوت ئاليكيان، دهى وام بى خه به رم

* * *

۱۲۵

خومن حه مبالي

گالت و شوخيشم، پى بكهى له دوايه

شه يتانى نيم

شه يتان حه مبالي، بوتوپيت وايه

* * *

۱۲۶

خوم و خوداي

چه ندى حه ولن دا، كارى نه كرابوم

خوم

باشه جائه و جار، خوم و خوداي خوم

* * *

۱۲۷

خومه گنخينه

چى ويست مەردانه، بوى به جى بيته

“ “

ده بچويه گويم كه، خوت مه گنخينه

* * *

۱۲۸

خونان قات

به وكس ده وهى توش، قات پازى نابم

نه بوله ماله بابم

خونان قات نه ببوو، له مالى بابم

* * *

۱۲۹

خونان نه چوته

خونان نه چوبق، سهرپشتى شيران

پشتى شيران

بگرم سهرخته تى، پاله وجوتيران

* * *

۱۳۰

خونيوكمان پيكه وه نه براوه

باشه خونيوكن، ويگرا نه براوه

“ “

يا به جوت ريگه ن، بومه لنه خراوه

۱۳۱

خۇھىلىكەم رەنگ نە كىردۈ

خۇئەن مەن ھىلىكەم، رەنگ نە كىرۈنە

كوچم پى بىر بولەم ھات وچونە

۱۳۲

خۇيىت بۇگروپى دەپى

خۇيىت واشىرەنە، بۇن خۇش بى پەبى

بۇنۇرە خۇشى و، گوپۇي پەش دەپى

۱۳۳

خۇيىن خۇت تال مەكە

خۇيىت تال مەكە، تۇزىك بىرۈنە

ئەتۈندۈتۈپتە، تۇرلى نە جۈنە

۱۳۴

خۇيىن مەن

لەبەرزىيە كەمى، بىخى باشقەرە

خۇيىنم لەرخۇيىنە، تۇبۇكالتەرە

۱۳۵

خۇيىيەكى بىگىرى بەشىرى

مەرخۇيىكى بىگىرى، بەشلىك وشىرى

تەرخى بۇناكىرى، لەكاتى پىرى

۱۳۶

خۇي بۇخۇم كچى بۇكۇم

خۇي بۇخۇم كچىش، دىنم بۇكۇم

كواكى دەنگى كىر، بىم وركى بىم

۱۳۷

خۇيىت لەجىگايەكى خوارە

مەردى وپياوۋەتى، بۇخۇت بىنۇيىنە

خۇيى دەخۇي ئاخىر، خۇيىدان مەشكىنە

۱۳۸

خۇيى

خۇيى بۇداپشتۈە، وۋى دەجولتىنى

دېر شېكېش دوگه، بۆده لارېنى	دارېشوه
* * *	۱۳۹
بى وهى فکروپير، له سهرده رباوى	خوى داويته نيو ناووناورى
خوى داويته نيو، ناوونيو ناوى	“ “
* * *	۱۴۰
بوخوى بى ردينه، سمپلېشى نين	خوى ريشي نيهو
کوسه دى ودايدا، قاقاوپيک نين	به کوسه نه که نى
* * *	۱۴۱
تى نه گه يشتنه، وپړى به گپ دده	خوى له کوچدى
خوى له وکولانه، عهلى چهپ دده	عهلى چهپ دده
* * *	۱۴۲
بوپه بى شويته، ديارنيه له م ناوه	خوى لى کردوينه ته
خوى شيرن کردوه، وه کوبنى قاوه	بنى قاوه
* * *	۱۴۳
خوى ليکروينه، عه بوشه عېرې	خوى لى کردوينه ته
هه لک شيراهه رتا، دواپله ونه سب	عه بوشه عېرې
* * *	۱۴۴
خوى لى خستوينه، سهرته ختى پشتى	خوى لى هاويشتوينه ته
پيم گه بى نه ویش، له هه شتى مشتن	سهرپشتى
■ * *	۱۴۵
خوى له شتى دده، تا کوپون نه گرى	خوى له شتى دده
خوى بۆگه نيوبو، چى ده گال ده کرى	هه تابۆگه نيونه بى خوى
	بۆگه نيوبو چى لى دده

- ۱۴۶
خوین تاله
 “ “
 ژه هری مارچونه و، خوینتی واتاله
 خوزیا هیچ کاتی، نه مد یبای خاله
 * * *
- ۱۴۷
خوینم وه جوش هات
 “ “
 خوینم وه جوش هات، که دیم کاره سات
 یا خواخواهیچ که س، ئاواتوش نه کات
 * * *
- ۱۴۸
خوین نابی به ناو
 “ “
 ئه پهنده شیان هر، ئاواداناوه
 خوین نابی به ناو، تادونیا ماوه
 * * *
- ۱۴۹
خوین ون نابی
 “ “
 خوین قهت ون نابی و، ده کولی دهمینی
 پوژیک دی حاقی، خوی هه رستینی
 * * *
- ۱۵۰
خوینی خوی تال دهکا
 “ “
 خوینی خوی تال کرد، که و ته لاساری
 نوزپونیش دیارپو، چاک نابی کاری
 * * *
- ۱۵۱
خوینیان
له که پوی نه هاتوه
 “ “
 خوینیان له دمی یا، توبلی له لوتی
 نه هاتو ته خوار، به جلی و به پوتی
 * * *
- ۱۵۲
خوینیان به برینی داگرد
 “ “
 خوی یان به برینی، داگرد برژاوه
 تاکارتیک نه چوو، بون هر نه گراوه
 * * *
- ۱۵۳
خه تا شیکه که س
 له وسه ره ی نونیاش، هه رتانه وسه ری

وهستوى خوى ناکړئ	کیت دیوه وخه تاي، وهستوى خوگرى
۱۵۴	* * *
خه تى خوارده بن	نه وخه تى خوارو، پرتگه لادانه
سهرى گاي پيردايه	له بن سهرينى، گاي پيره ي دانه
۱۵۵	* * *
خه رابى زه مانه	خه رابيت يا خوا، دهر ورزه مانه
که کرهش بوته پرحانه	که کرهش هاتوه خوى، کردبه پرحانه
۱۵۶	* * *
خه رمان بهر مکه ت	پر خيږوخوش بى، خه له وخه رمانت
“ “	خوشيش تى په ريت، پوژگارو ژيانت
۱۵۷	* * *
خه رمان کوتان، کارى	گيرن پى ناکړئ، به بزن وکه رگه ل
که روپزنى نيه	واچاکه چيديش، بوى نه بين مه حته ل
۱۵۸	* * *
خه زينه له که لاهه کونان دايه	بیرى بکيه ته وه، زيرپوخه زينه
“ “	له کاه له کونيه وه، له بن کاديته
۱۵۹	* * *
خه سوت خوشى نه ويستی	شانست نيه ناليم، نه تونه بىستوى
“ “	چاچېکه م خه سوت، خوشى نه ويستوى
“ “	چه نديجارم پيښگوتى، بقوانه بىستوى
“ “	ده ي چېکه م خه سوت، خوشى نه ويستوى
۱۶۱	* * *
خه سوويوکيت	تسوک وخه سويت، به خوونه ديون

پايه لى هیوات، لیښ مه لبريون	به خووندنه دیوه
* * *	۱۶۲
دهر خستنی خه م و، دهر دپوه ژاره	خه هت دهر خستن
سوک ناکات باری، نه ومام ه ژاره	باریکي سوک ناکا
* * *	۱۶۳
دیاری برایم ناغای	خه لات برایم ناغای
پیی جوان بی و زولیتی، دهر ستیتی ته وه	جه مبارییه
* * *	۱۶۴
که بویان ناردی و، دیاری بی و خه لات	خه لات
وهری گره زویکی، هرچی هات به لات	هرچی هات
* * *	۱۶۵
وهره ودهی خه لکی، به خوت خوش مه که	خه لکی به خوت
که س و خزمی خوت، هه له دپوش مه که	خوش مه که
* * *	۱۶۶
هه یبیک له منه توش، خواهن هه زاری	خه لکی هه یبیک توشیوی هه زاری
خه لکت لاره شه و، خوت وک دهواری	خه لکت لاهه راپه و خوت وک دهواری
* * *	۱۶۷
نه منیش پیم خوشه، نه که رپیک بی بوت	خه لکی هه رله دهرکی
خه لکی ببینی و، هه رله دهرکی خوت	خوت، ببینی
* * *	۱۶۸
بهرق که خه لکی، ده گری وپی ده مری	خه لک بهرق دهیگری و
کونه قتیله کی، ده سستی من ده گری	نه من قتیله ده مگری
* * *	۱۶۹

- خەم نا خەفەت
 قەرزەى دەلینگ، دپا وەى پاپەت
 نەھاتىە وەچش، دەى خەم ناخەفەت
 ■ * *
- ۱۷۰
- خەم نە و خەمە
 دەى ئەو و ش بۆم، دەرىكە و خەمە
 قەرە و چۆخ سەريان، بە مژوئا تەمە
 * * *
- ۱۷۱
- خەنان بى و
 خەنان بى و ما بى، كوزە لەى نە خوا
 ■ * *
- ۱۷۲
- خە نچەرم
 لەچەنگ ئەو يەزم، و كىشە و ھەرايە
 خەنچەرم لى بدەن، خوینم لى نايە
 * * *
- ۱۷۳
- خە نچەرىكى
 خۆت تى خست ديسان، پراھەرنە وەستای
 تاخە نچەرىكى، ديان لە بىرىنى کوتای
 * * *
- ۱۷۴
- خە نەى مە پەنگى نىيە
 ئەگەرتۆنە تى، بە ھانە و مە بەست
 چۆن سورى ناکا، خەنەم قامك و دەست
 * * *
- ۱۷۵
- خە نىيە ئەمىشان
 خۆشى و ھاز و ھوز، خەنە لەمىشان
 چەرچەى خوین شىن، گەرتى چا و ئىشان
 ■ * *
- ۱۷۶
- خە و گرىوى نە
 خە و زوكن بەركىتى، لەبە بىردە وە
 ئەودەركى ھىوای، بۆخۆكردە وە
 باى بردوتە وە

- ۱۷۷
خه و له چاوم ناکه وی
تورم چاوقو چاند، نه م که له که ونه و
بئ به هره و چاوم، هه رنه چون بؤخه و
- ۱۷۸
خه و له دواى نان
خه و ت هات ده بنو، توله دواى نانی
که یفیش ت هه ستا، میز له دواى نانی
- ۱۷۹
خه و مه رگه
خه و مه رگه ونه کاو، تو بلی پوداوه
ده هوشه وه بچی و، تیسی که وتوی داوه
خه و مه رگه و زوریش، تا قییم کرده وه
خه و نو چکه ش که لی، جارده یبرده وه
- ۱۸۱
خه و نى ده ناخوش
باریک بو وه ده پسی، پیتم هه دای ژینم
هه رخه و نى ناخوش، ناخوش ده بینم
- ۱۸۲
خه و ی رۇژى هیلایه
خه و ی شه و ی له ش ساغیه
خه و ی پۇژده لىن، وه که وه یلاکيه
خه و ی شه و وه کی، له ش ساغی و پاکيه
- ۱۸۳
خه و نى ژنى به راوه ژوه
به ره که سه خه و نیک، ژن که ده یبینی
لازمه ته عبیری، وه که خوی بؤبینی
- ۱۸۴
خه و نى ک بودیتى وړوى
خه و نى ک بوتازه ش، نایبینی ته وه
چو پویش ت تووی، بؤبچینى ته وه
- ۱۸۵

خه‌وى نايه بيانوى كينچه	نوستلى ده‌ستى، پرېقسل وگيچه
““	““
۱۸۶	* * *
خه‌يان پلاوه	فرقى نيه‌تاويان، ساووه‌ورې
باچه‌ورې	خه‌يان پلاوه، بازډر چه‌ورې
۱۸۷	* * *
خه‌يالت خاوه	هېلكه‌ى مام عه‌ليم، له‌ددانم داوه
““	““
۱۸۸	* * *
خيرات پاش مردوى سودى نيه	به‌شینه‌وه‌ى مال، يان خيږوخيرات
““	پاش مردوى هه‌در، ده‌روايميرات
۱۸۹	* * *
خيربكه‌ن	كويتره‌به‌هاوار، ده‌يگوت خيربكه‌ن
خيربه‌پياوى كويربكه‌ن	خيربه‌بى چاوو، پياوى كويربكه‌ن
خيروه‌كوخيري	بى ډن ويى مال، موحتاج وفه‌قيير
دوينى وپيربكه‌ن	خيروه‌كى خيږى، دوينى وپيربكه‌ن
۱۹۱	* * *
خيرويږى بوټارى	خيږوبيره‌كه‌ى، توپلى بوټارى
تروفسى بوسارى	تروفسه‌ وچى دېش، بېروات بوسارى
۱۹۲	* * *
خيږوخوشى	خيږوخوشى چى، بوبه‌سستوم داهات
به‌ستوت دابى	پنگه‌ى چه‌وت وخوار، خيږى بوټاكات
۱۹۳	* * *

- خېروشەرى
بەرلەرن
۱۹۴
- تەونت بەداربەو، مەموت بېرون
خېروشەرىشت، ھەرتىك بەزىون
* * *
- خېر ھەرمە رېزىن نىيە
بىرى لى بىكەو، بىللى مەردانە
بۇخىرەرمە پو، بىزىن وىرەنە
* * *
- خېرى خوت و
شەرى خوت
۱۹۵
- ئەوھى خېرى خوت، شەرىشى بۇخوت
خېرمان نەوېستەو، زىانىش بى بۇخوت
* * *
- خېرى ئەدەستى ھە ئناوهرى
تە گەبىسى باشە، لەتەون وىەستى
خۆھە ئناوهرى، خېرىك لەدەستى
* * *
- خېرى نىەوشەرىش
دەحىساب نايەت
۱۹۶
- خېرى نىەوشەرىش، دەحىساب نايە
خۆزىائە ودوانەى، جى گۆرېبايە
* * *
- خېرى وەم نەوېست
قەتم نەوېستەو، نامەوى خېرى
بەمن بى ئەتوش، خۇى لى دەبوئىرى
* * *
- خېنكاو بۇپوشىش
پەلامار ئەبا
۱۹۷
- خېنكاو بۇپوشكەش، پەلاماردىنى
نەجاتى لەئو، بى وەى خېنكىنى
* * *
- ۲۰۰

پيني (دال)

دال دهسته و دو عام، بهر زکړدنه وه
کاره کمى چاکمان، له بېرته چنه وه

* * *

۱

دارا ونه دارا هره راوړنځه مه
دارا شخړه دىن به شم زورگه مه
دارا ونه دارا، ژيړ بارى خه مه
دارا ش ده گرياو، نښى منيش زورگه مه

* * *

۲

دارنه گه ربه رى هره نه هينى
دېن بېرې
دارنه گه ربه رى، هره نه هينى
بېرې ونى ديكه، له جى بچه قينى

* * *

۳

دارنه گه ر ساليكى
به رى نه هينا نابى بېرې
دارنه گه ر ساليك وېوان، به ريش نه هينى
بېرې ده ستى خوى، پيوته ده شكيتى

* * *

۴

دار به ناواته جاريكى
بازله سهرى بخوښى
دار به ناو ته و، له ماوه رى ژينى
له سه ر خوى جاريك، بازى بېينى

* * *

۵

دار به ته پى دانايه
به نيشكى دانايه
به شلک و ته پى، دار به وت دانايه
به نيشكى سه عى، چى بگى زايه

* * *

۶

دار به داره
وه كو كاره كى، پيشه و ټاكاره
وه شيان ديسان، هره دار به داره

* * *

۷

داره ربه رزى
نه چه ميته وه
داره ربه ردى بليندو، به ريش بيه وه
خوارده بى ويژر، نه شچه ميته وه

۸

دارگرې

له سهرتيرا گي، ويانه زم وبهرزي

له خوي نه بي نارزي

دا رگرې له خوي نه بي بډه پزي

۹

داريان

دا ريان هيناوسهر، باري پا كړوه

دهه رباري راكړدوه

چي بوه روا چوه، تازه ش پا بردوه

۱۰

داريان له

ده تزا نى دا ريان، له پشتي دا وه

پشتي داوه

بوخوش پلاريان، هه رپي دادا وه

۱۱

داري بريايه

قوت نه بوه ويهري، بي دا ري بري

بهري ناهيني

كي هه بيه بري، ته نيا بزي گريا

يان

ليي بروا نى جوان، دا ري بريايه

“

بهري خونه بوه، نه له م دونيايه

“

۱۳

داري ته پوسه لاي سهگي

پي ده كم دا ري، ته پسه لاي سهگي

پي ده كم

ده شي هينمه خوا، له ميرى وبهگي

۱۴

داري هه د

دا ري هه دنيا بيت، نازا ري ونيشي

نازاري نيه

زوريشي لي بدهن، هيچ كوئي نايي شي

۱۵

داري خواناوا بي دهنگه

دا ري خواي پيك، وپيك وي دهنگه

هه ركه س بيخوا كاري له نكه

هه ركه س بيخوا، كاري زوره نكه

۱۶

* * *

داري خواړه

داربوڅوڅي نه گره، هر جوړي خواړه

سپينه ريشي هره خواړه

نيسي كهي وينه، څوڅي وا له بواړه

۱۷

* * *

داري دهگه ل هه موان

چي له ومالي دان، به چاك و خراوه

ده به رن او ناوړه

ده گه ل هه موي دا، ده به رن او ناوړه

۱۸

* * *

داري سواليم گرتنه ده ست

نه گره حالي بي، و تن گه يسي مه به ست

يه كجاري دا ري، سواليم گرتنه ده ست

۱۹

* * *

داري كم پينه

دا ري كم پينه، هر بولاي پيسه

هر دوك سهرې پيسن

تو څوڅي تن مه خو، له مني ببيسه

۲۰

* * *

داري كي به ري هه بيت

دا ري ميوه ت دي، نه گه ريري بي

سهرې شوړه

نوسوله وده بي، سهرې نه وي بي

۲۱

* * *

داري كي هينده به رزو

به رزو بليند نيه، تو بله ي وادا ريك

بليند نيه، ده ست نه يگاتن

ده ست پي نه گاه، له زياندا جاريك

۲۲

* * *

داري كي هيو ات پي بي

دا رنابي بي بي و، تو هيو ات پي بي

مهي بړه

خزمه تني پي به كهو، چاويشت لي بي

۲۳

* * *

داري گويزي وابليند خوايه

گويز نه و اچوكه، دا ري هينده بي

دهبې دار شوتې چه ندهبې	دهبې دار شوتين، خوابه چهندهبې
۲۴	* * *
دارويه رد گه پړي	دارويه ردکې پړين، باکاس نه يبيسي
۲۵	“ “ * * *
دارهږه ډي له خوي	پياوچاره ډي هېي، دوژمن نابېخشي
نه بې ناغه نشي	دارهږه ډي له خوي، نه بې ناغه نشي
۲۶	* * *
داري هه ټينه و	له دهشت وديټېر، ياله ويه ياره
سه ډي دز دياره	داري هه ټيني و، سه گي دز دياره
۲۷	* * *
داشته مري دزيان ده کرده مزوايي	داشته مري بون خو، بوډزي ده چون
به سويندانه و مگول ده بون	هم مزاولا يه کان، به سويندگول ده بون
۲۸	* * *
داکه کچي خوي فروت	دا که نه وکاته ډي، کيژکه ټي فروت
دای به دارونه ویش سوت	دای به ليژک دار، نه ویشي هر سوت
۲۹	* * *
دانگه پړيزي	يک يه وډوډو، دا نگه پړيزي کرد
کـــرد	به ره وچي ژيانيان، هه موخوي تي کرد
۳۰	* * *
دانوله ډي	فرموده ډي دانوي، ټي به تام وخوي
به تام وخوي	واخوشت نه گره، خواري ډي کواله کوڼ
۳۱	* * *

دانوم دهگه لى دانومان ناکولئ، دهگه لئ وهژده

ناکولئ نه وهى دهگه لى ان، مابنه وه بژده

* * *

۳۲

دانويان نه وان دا نويان، ناکولئ پيکه وه

ويگړا ناکولئ دوعا بکه مى خوى، زوبوى بيت وه

* * *

۳۳

دانه خوړه کړاوه نابى پيټ وا بيت، وا سقوره وتوره

زور جاريش هاتوه وهک دا نه خوړه

* * *

۳۴

داني شاشه وراستيان پي گوتويه، داني وي شاشه

به ختي باشه شانس وئي قبال، به ختيشى باشه

* * *

۳۵

داواى شاندى هات داواى شاندى، له وکه چه لى کرد

له وکاره ي چه وتى، فکرم لى نه کرد

* * *

۳۶

داوه لوژيه تى ميديک وهه روا، به دا وه لوژى

خوبه رچا وندا و، بيت نه نيوکوژى

* * *

۳۷

دايان دنا ده تاقه وه هيټنای دا ي نابو، جوان ده تاقه وه

چاوى ده چون دما تاقه وه چاوى زهق ده چون، يان ده زاقه وه

دايان دنا ده ميچه وه دايان ناده نا و، چون ده ميچه وه

چاوى ده چون ده فيچه وه دداني وکه پزى، چون ده فيچه وه

* * *

۳۹

دايان له دايكې
دل سوزتر

۴۰

کواکیت پی شک دی، نه وای لیږزا نی
له دایکیش دلسوز، ترین دایانی

* * *

دایکت بمری گول نیشان
نانی نه خوار دبر دیشیان

یان

“

“

“

یان

“

“

“

ننوانی خوار دبون، به پیواز هوه
نوی دیکه ی خوا ردن، به دهم ناز هوه
نوی دیشی بادان، به چاونه شوری
نوی دی تی ناخنین، هه روبه زوری
حه ک دایکت په بی، بمری گول نیشان
نانی نه خوا ربو، هاتن بردیشیان

* * *

۴۳

دایک جی راخا
کچ وه لای دها

۴۴

دایکه وړاده خا، جی گابه زه حمه
کیژده ولای دها، نه زان بی میمه

* * *

دایک که بویه زړ
بابیش هه زړه

یان

“

“

“

دایکت بویه زړ، جوانی لی بزا نه
بابیش زړه بابو، زور له ونه زمانه
دایکت بویه زړ، بابیش زړه بابو
نه وفیل و فتره دی، دهی بچی بابو

* * *

۴۶

دایکی ببینه و
کچان بخوازه

۴۷

نه بلای پاره وی، له بهر دده روازه
دایکان ببینه و، کیژان بخوازه

* * *

دایکی بگروه
کچ نی تویه

پیویست نیه هیندهش، نه وهات وچویه
هه رگاتی دایکت، گرت کچ نی تویه

۴۸	* * *	ئاكارىبوله هر، لاره هر قاوه
دایكى خوی		ده لىن دايكى خوی، به چه پله . . . اووه
۴۹	* * *	
دایكى ده گه ل دايكى		خوزيانه ودا يكهى، مه موكه س ديبای
شای ناگورپته وه		نايگورپته وه، له گه ل دايكى شای
۵۰	* * *	
داینی وه		ياوه ره وده سستی، له كوڤلى بكه وه
نه بوو		دا ينی وه ونه بو، ده سستی پی بكه وه
۵۱	* * *	
ددان به جهرگی		كه ربون له گه ل تو، زا نيم ناچارى
خوت روگره		ددان به جهرگت، پۆيگري جارى
۵۲	* * *	
ددان كه نيشا چاره ی كيشانه		ناخوشترين دهر، ددان ن نيشانه
“““		ددان نيش نيشاو، چاره ی كيشانه
۵۳	* * *	
ددانيان ليك		عه يبه كه ی دياربو، له لای خوت وه
سپی بونه ته وه		ددان نيان ليك تر، سپی بۆته وه
۵۴	* * *	
ددانى لی تیز دهكا		هرسویتگه ی ددها، وخیتسه ی لی دهكا
“““		ددانى دهسوئ، ویاالیئ تیز دهكا
۵۵	* * *	
درو، خو		شه ودری کردت، بابۆت هه لکه وئ

مانگابه که ل نیه و، بی وه نوات که وئ	مانگابه که ل نیه
* * *	۵۶
درؤزنیک ئاوری، که وتبؤ مالن	درؤزن ئاوری دمالن بهر
گوتیان درؤیه و، قهت راستی نالن	بیوکس به قای پی نه ده کرد
* * *	۵۷
درؤزنه وتهماح، کاریان فریودا	درؤزن
زؤریش گه رابون، له باسک وشیدو	تهماح کاری فریودا
* * *	۵۸
قهت ئه وئینسانه م، نه شدیمابریا	درؤزن روی ره شه
ناراست روی ره شه و، بؤهر دودونیا	“ “
* * *	۵۹
خوباس کردنیشی، هیتندئ جارخوشه	درؤزن هوشی که مه
ئهمامه درؤزنه ی، که م بیروهوشه	“ “
* * *	۶۰
درؤزنان کاریان، له بنی پاهه روا	درؤزن هه رچیش
زؤریکه ی چیش و، نیو پؤژئ ده خوا	ونیورپؤژیکى ده خوا
* * *	۶۱
به و قسه ی ئه منیش، باوه پیم وایه	درؤودرؤزن
هرچیکى درؤزنه و، نوژمنی خوایه	دوژمنی خوایه
* * *	۶۲
درؤی هه رزیمان، زؤن له بوا رئ	درؤی هه رزی نه ماوه
ئى حه وای جارئ، مه یه یته خوا رئ	درؤی حاسمانئ ده کا
* * *	۶۳

چووه دپوی وه بن، کلکی وه ژا ندوه	دپوی وه بن
به جوتی که لپی ولوتی شکاندوه	کلکی داوه
* * *	۶۴
دره نگ هاتوم کوا، که مم هیتاوه	درنگ هاتوم
بانوره ی توپی وله مریبه دواوه	که مم هیتاوه
* * *	۶۵
دزه وده یه ویت، بازای شیوا و	دزبازای شیواوی
له لم کاته ی دا، بوی ه لکه وی دا و	دموی
* * *	۶۶
له وریگاوشوینه، تدرپی ه ساسن	دزدزی ده ناسی
دزیه فیقی دزیه، یه کترده ناسن	“ “
* * *	۶۷
له ماله کی تو، دزخوی ه لپیخی	دزت له ماله خویی
نیجنیاج به ویه نیه، ده رکه ی دابیخی	ده رکه داخستنی ناوی
* * *	۶۸
له ونه قلش نه بوه، بومنی وه کوکه	دز ترسه نوکه
کی بی و نه زانیت، دز ترسه نوکه	“ “
* * *	۶۹
دزباش لیی حالیه، چی بقودزا وه	دزدزانی چی دزیومو
ماخوش ده زانیو، چی لی دزرا وه	ساحیپی مال دزانی چی چوه
* * *	۷۰
دز مه به وحیزیش، که متر بیتنه وه	دز مه به وحیز مه به و
هیتنده ش له به رخوای، مه پاریتنه وه	له به رخواش هینده مه پارنوه

۷۱

د زوما خوږه ك بن

د زوخي تويه ك بن، گای له كونی كولانه

گای به كولانه يدا هه لدم كيشن

مه لی ده كيشن و، ده يبه بن بږوبانه

۷۲

د زى خو مالئى

سه برت بى وده نا، كه و تويه بيرئى

به كه س نا گيرئى

د ز خو مالئى بيت، به كه س نا گيرئى

۷۳

د زيش بى؟

ژيانه و پوژ گاره، توبه لكود زى

ويژ دانت بى؟

نينساف و پو حمت، ده ی له سه رك زى

۷۴

دلان ناگايان نه دلانه

وهك بول بوليكي، له سه رچلانه

“ “

دلان ناگايان، زياتر له دلانه

۷۵

دل ناوښنه ی دلانه

نه ودل بږنه ودل، ويښنه ی ناوښنه

“ “

بږيه كتر پرځه م، پاك و خاويښنه

“ “

له خوت پړوانه، نه به و پړوانينه

“ “

دل مان بږيه كتر، خاويښنه بږينه

۷۷

دل گوشته ناسن نيه

دل گوشته و ناخر، نه ناسن و پولا

“ “

چيدى مه شكينه و، به سيه نا قولا

۷۸

دل نه گون ناسكتره

له گولى پشكوتوش، دل ناسكتره

“ “

پای بگري نارام، نه شكى چا كتره

۷۹

دلمان پينكوهه پاكه

“ “

دهزانى دلمان، بويهك چهنديپاكه
مهروام تاده روم، بئوزيرنه م خاكه

* * *

۸۰

دل م پرمو

دل م گره

خودلم هيقيتى و، چى توبله ي پره
دهست وئانيشك و، باسكيشمى سره

* * *

۸۱

دلى ناسك

به ناوات ناكات

دلىك ناسك بى و، نازنازى بى
به ناوات ناگه ن، توريش پازى بى

* * *

۸۲

دلى ومكو

گونى هه لاجى لى دمات

له م لاي تر زوزوش، سهرم لى دمات
دلى وه كوگونى، هه لاج لى دمات

* * *

۸۳

دنه نه كاخواه خاو

فرميسك نانكى له چاو

هه ردلىك نه يكا، بئونه وخواه خاو
نه ويش فرميسكى، خوناك لى له چاو

* * *

۸۴

دلىك بۇ دلى

نه زرينگيته وه

دلىك بى و بۇ دلى، نه زرينگيته وه
وهك به فرى به رتاو، دهك بتويته وه

* * *

۸۵

دلىك وهه زاران دن

“ “

هه زاران دلىش، بابين به تاسه
ببن به هاوپى، بووقال وباسه

* * *

۸۶

دمى بگرى برشى هه دلى

دمى بى بگرى و، كوا چى پى ده چى

زويرشى هالدى، گيانى دهرده چن	“	“
* * *		۸۷
دمى نابؤوه نيو، نه م جه يازدهى خوى	دمى ده جه يازى خوى ناوه	“
حالى بوپيم گوت، چيديت نيه بيخوى	“	“
* * *		۸۸
دمى شيرن بووه، وام بؤده ركه وتوه	دمى شيرن بووه	“
ده ناخوشانس و، ئيقبالى خه وتوه	“	“
* * *		۸۹
دواى به زم وكيته و، مهراوته نگانان	دواى ته نگانان، فهرعانيه	“
بق شك ده كه ويه، خوشى وفهرعنان	“	“
* * *		۹۰
به نه وده رويشانهى، نوت پى شك برون	دوت به دمرويشانه وه	“
سه رزينو وپريگا، بستوت لى گرتون	شك برده وه	“
* * *		۹۱
دوكه سن ويگرا، ده چنه لاي قازى	دوده چنه لاي قازى	“
يه كيان خوشحالو، هى ترناپازى	ويه كيان ده بى پازى	“
* * *		۹۲
دوربين په شى مائى له دواى نيه	دوربيني	“
نه قام نهزا نيك، وهك تومنى نيه	په شيمانى له دونيه	“
* * *		۹۳
نه مزانى دا دهى، چقونت لى دياره	دور كوژى	“
نه وه م نوركوژه، نيزيك خه ساره	نيزيك خه سار	“
* * *		۹۴

دورى نات گەمى
گورانىكى
فۇلكۇرىيە
بەھىندىك
دەسكارى

يارم لى ئوردە، چېكەم نايگەمى
خەمخورىكەم نىيە، تاۋلامىتى دەمى
ئەۋدوبىرۇي پەشى، ويىنەي مىلالى
ون بونەكە وتون، لەژىرپەرچەمى
كەموكىك سۈچى، چادىرەكەت لادە
بابىتە دەرمەنگ، لەمژۇزىرتەمى

* * *

۹۷

دوژمنايە تى پىياۋى پىياۋخۇشتە
لەدۇستىايە تى ناپىياۋى

دوژمنايە تىم، ئى مەردوپىياۋى
نەك دۇستايە تى، خويپى ونەپىياۋى

* * *

۹۸

دوژمىن
چاكەي تۇنالى

دوژمىن كۈچاكەي، تۈكەنگى دەلى
خەراپەش نەلى، ھەردەلى بەلى

* * *

۹۹

دوژمىن كەرىشى ... ى
ھەرغەنىمەتە

وتەي پېشىنيان، زۆربە قىمەتە
دوژمىن كەرىشى ... ى غەنىمەتە

* * *

۱۰۰

دوژمىن دار
لەسىيەرى خۇشى دەترسى

دوژمىن دار ھەرچى، دەي بانەشچى بۇي
دەترسى ۋەلگۈلە نىسى كەي خۇي

* * *

۱۰۱

دوژمىن سەيرى پىلاۋت ئەكاۋ
دۇست سەيرى كالاۋت

دوژمىن دى ۋەكا، سەيرى پىلاۋت
دۇستەۋدە پوانىت، لەپىچ ۋىلاۋت

* * *

۱۰۲

دوژمىن كەمىش بىي
ئەگەربەمى بىي ۋەئاۋابكەي چاكە

دوژمن که میش بن، زوری حیساب که	به زوری بزانه
پینوین و ته کبیر، وه ک بابی قسانه	یان
له به ری پولاتیمه ی، ئاوا وه رزانه	““
له گوره پیاوان، زانیومه وده لپن	““
که میش بن دوژمن، به زوری بزانه	““
■ * *	۱۰۵
ئو وه ش دوژمنه و، وه ک باب به کوشته ت	دوژمنی
نه کومه مبانه و، نیوکه ول و موشته ت	باب به کوشته ت
* * *	۱۰۶
ئو وه ی دوژمنی، دوژمنی تو یه	دوژمنی دوژمنت
ته نیانه و دوسته و، به هری بو تو یه	دوستان تو یه
* * *	۱۰۷
دوژمن زانابی، پی پی سه ری لیندی	دوژمنی زانا
شیت و شورپی ده ی، جاکوانی چندی	له دوستان نه زان چاکتره
■ * *	۱۰۸
له دولای بیژینگ، دوژن وه ک توومن	دوژن له نه و دیونه و دیو بیژینگ
یه ک به وی دی گوت، چوژن ده بینی من	یه گیان گوتی خوشکی چوژن ده بینی
ده لی خوشکی تر، چوژن ئه منت دیوه و	ئو ویش ده لی ئاوات ده بینی
ئو توش وایاری، له پیش چاوی من	که نه تونه من ده بینی
* * *	۱۱۰
دوژمنی نامال، له دین بیگانه	ئی خویه ت
په فیقی نه کی، ئه بی به تانه	““
■ * *	(۸)

- دۇستايەتى بەزۇرناگىرى
دۇستايەتى، خۇدۇستايەتىش
بەتۇبىزى نابى، ياخۇزمايەتىش
***
***
۱۱۱
- دۇست ئەۋكەسەيە
دۇست ئەۋكەسەي، غەيبەكەت بلى
بىتگريەنى
***
***
۱۱۲
- دۇست بەبى دەلىل دەتۇرى
دۇستىك بى دەلىل، دىلەن دەتۇرى
بەلام دۇست بەبى دەلىل ئاتۇرى
***
***
۱۱۳
- دۇست زانا بى
دۇست زانا بىت، ئىقبالت بەرزە
بى خەيالى
كاروگە لالت، زۇرجوان وتەرزە
زانا بەك بىتە، بىكە دۇستى خۇت
زۇرە خىرو بىر، باشىش دەبى بۇت
***
***
۱۱۵
- دۇست و دۇستى
نابى لىت تىك چى، لە ئە وقال وباسە
خۇت بناسە
دۇست و دۇستى، خۇت باش بناسە
گويىت كىلۇرمەكە، ھەرچى بلىن خاسە
دۇست كىيە و دۇستى، دەجوانى بناسە
***
***
۱۱۷
- دۇست و دۇستى
پام ئە سپارد و خۇم، ھاتم بۇكىنت
خۇي ئاناسى
چۇن نايان ناسى، دۇست و دۇستى
***
***
۱۱۸
- دۇست و دۇستى
ھىچ بىرىك لە خۇي، ھەرناكاتە ۋە

خۇي ئېك ناكاتەۋە

۱۱۹

دۇستى پارەكە

يېگانەي ئەۋسان

۱۲۰

دۇستى كۆن

ئەدەست خۇت مەدە

۱۲۱

دۇستى كەسەك بە، پۇژى

تەنگانەي دەھانات بى

يان

“

“

۱۲۲

دۇستى گىيانى بون

مەردىيە مەردانە

۱۲۴

دۇستى ۋەقادار

ئەخزىمى چاترە

۱۲۵

دۇستى ۋەكوتۇم ھەبى

چ باكم ئە دوژىنيە

۱۲۶

دوسەرەكەن

دۇستى ۋەدوژمىنى، لىك ناكاتەۋە

* * *

دۇستەكەي پارم، ئەۋخان ۋەمانە

تۇراۋە ئىمىسال، بۈەبەيگانە

* * *

ھەرچى پىت خۇشەۋ، بېنەنۇي كەۋە

بۇدیتىنى دۇستى، كۆنت پى كەۋە

* * *

دۇستى كەسەك بە، پۇژى تەنگانە

ۋات لەمانابى، ۋەراست ۋەمەردانە

ئەۋكەسەي دۇستەۋ، ۋالىيى بى ھالى

لەلات بى ۋىكاتى، تەنگانە ۋەتالى

* * *

ئىككىكم پى بلى، لەياری گىيانى

چەندى بلى زۇن، ئى ئانى ۋەئانى

* * *

دۇستى ۋەقادار، لەخزم ۋەھىباب

چاكتەرە ۋەروا، ھاتون بۇھىساب

* * *

تاكوڭدۇستانى، ۋەكوتۇم بى من

ترس ۋەخۇفېكم، نابى لە دۇژمن

* * *

سەرى كەل دۈبىن، يەك دەرىپىنەۋە

دده نجه ئىكى دانا حاوئنه وه	دهيهك مەنجەل دا، ناعا وئنه وه
۱۲۷	■ * *
دوسه رى بى به ختى	دوسه روا نورين، له شاناس وبه ختى
ناكه ونه سه رته ختى	بۇن نانون ويگرا، جوت له سه رته ختى
۱۲۸	■ * *
دوشاو به گونانت	بامه رنه تبينم و، ناقل نات هوا و
له جيگاي بى ناو	دوشاو به گونانت، له جيگاي بى ناو
۱۲۹	* * *
دوشاو كه زور بو	را سته ياهه روا، گه پى پى ده دن
دمگونانى دهن	دوشاو كه زوريو، ده گونانى ده دن
۱۳۰	* * *
دوشاو كه ت هيچ	نه له ي نه يزاني، نه ومامم گيژبو
تامى لى نه ده هات	نه و دوشاو هى تو، بى تام وچيژبو
۱۳۱	* * *
دوشاوى خوت له	هه نگوئنى خه لكيت، ناكه ويته ده ست
هه نگوئنى خه لكى شين تره	ده دوشاوى خوت، وه خوبه بى هه ست
۱۳۲	■ * *
دوشوتى	بابليخ زورنازاي، هه روهك بزوتى
به ده ستيكى هه ناكيرين	چون هه لى ده گرى، ده ستيك دوشوتى
۱۳۳	≡ * *
ئى خويه تى	نوو قرائمان دا، بهينه له مان به س
“	نه م قونه قونه ي، دوايمان بوجه س
(۹)	* * *

دوعای سهرت

دوعا بڅخوت بئ و، سلاوى سهرته

به دل ویه قین بئ، دهی نه وهی شهرته

“ “

* * *

۱۳۴

دوکه سان

که نگي دوکه سیان، ده قه بریک ناوه

به فشه وبه گالتی، وای بؤداناوه

دهقه بریکی نانین

* * *

۱۳۵

دوکه س مردن چه سهرتی

پئی زؤربه داخم، نه ووه که مردن

چه سهرتی زؤریان، له گه ل خوبردن

زؤریان ده گه ل خوبردن

یه که هه ییوئه ماما، هرچی پی نه خورا

یه که مائی هه بونه یخوارد

هی ترزانا بوو، خوی لی هه لبردن

یه که زانی نه یکر دوخوی بوارد

* * *

۱۳۷

دوکه لی دوره

خوی لی دورخه وه، بلی بم بوره

سه رویه رنا کسری، نه ووه که ل دوره

“ “

* * *

۱۳۸

دوکه ی واچه ورو، دنیه

نه ووه که چه ووه، نه وپی نیزیکه

نه له وه ردوانه ی، دیاره فیلیکه

وانیزیک بئ نه سه رنیه

* * *

۱۳۹

دولاقان ده که وشیکى مکه

ناخچی پی نه گهر، بئ وکاریکى بکه ی

دولاقان نابی و، ده که وشیکى بکه ی

“ “

* * *

۱۴۰

دولاقى ده که وشیکى گردون

بزیه لگه و بیانو، دولاقى هیان

به زؤردا ری زؤر، ده که وشیکى نان

“ “

* * *

۱۴۱

دوى دا دهى توخوا، دۆلمىكى تىنى	دۆلمىكى
وه كو كاپرا كهى، زۆر بىزى دوينى	تى نى
چيدى لىك مه دهو، به سىه لىكى نى	يان
زارت پىك دا دهو، دۆلمىكى تىنى	“ “
***	۱۴۳
به زم و كيشىكى، ئاوا ساز كه م بوى	دۆم به زنى
دۆم قەت نه يكردى، به زن ومالى خوى	خوى نه كا
***	۱۴۴
دۆم بى و كه لاشى، بۆكورى خوى بكا	دۆم بى و كه لاشى
چۆنى بنه خشىنى، وده بى چى لى بكا	بۆكوره كى بكات
***	۱۴۵
بۆيهيدا كردنىش، كه مترله جۆشه	دۆم هه تاروت بى
دۆم هه تاروت بىت، مه زاقى خۆشه	مه زاقى خۆشه
به زمى زۆرخۆشه، دۆم تاروت تره	يان
سه يرى خۆشه وتا، پوت وقوت تره	“ “
***	۱۴۷
دۆمه زن فرموى، بۆهين واپه شه	دۆمه زن ده لى ۰۰۰ ت ره شه ده لى
لىم به ميرات بى، هه رنه وه م به شه	به ميراتم بى له وهى زياتر شك نابهم
***	۱۴۸
به راست پىت بلیم، نه شه و دونه يايه	دونه يايه بۆكه س به قاي نيه
بۆمه موكس هه ر، و بى به قايه	“ “
كو به قاي دونه يايه، به كى گه يشتوه	يان
ياكيى كه لاله ي، ديكه ي بى هيشتوه	“ “

	۱۵۰	
دوئیا بۆکەس وەفای نیه		تۆرکەس هەن وەکو، دوئیایی وەفان
“ “		هەشی بی ئیمرق، بۆمەئ هیچ نەمان
“ “		دوئیای وەفای نیه، بۆکەس دەبزانە
“ “		هەرھات وچۆی بۆ، نەزم و بەرز نە
	۱۵۲	
دوئیا		وێگرا دا بنیشین، یەك یادودەمان
بەخەمان پێك نایە		دوئیایانابریت، بەفکری وخەمان
	۱۵۳	
دوئیا بەهەشتی		کوابۆنیڕەکەر، دوئیا دانرا وە
نیڕە کەریە		بەهەشت یانەهەر، وای پێ گۆترا وە
	۱۵۴	
دوئیای بەقومار.		دوئیای را بواردو، بەقوماروگالتە
رابواردو		پیت وایوهرکوئ، چوئ مائی خالتە
	۱۵۵	
دوئیای ئی کردمە		دوئیای بۆلیم کرد، چەرمی چۆلەکە
چەرمی چۆلەکەئ		جینگات بۆم نەهیشت، هۆئ بچکۆلەکە
	۱۵۶	
دوئیا		دوئیا جەنگەلەو، یان دارستانە
جەنگەلەئ مەولایە		هەموی بۆمەولای، لەسەردەستانە
	۱۵۷	
دوئیا چۆنی بگری		من وای ئی حالیم، بەبیروپروا
وادەروا		دوئیا هەرچۆنئ، بیگری وادەروا

- ۱۵۸ **دونياخالی نيه**
دونياخالی نيه، پياوچاکی هره ن
ناکړی بڼه مو، که س خووه درخن
- ۱۵۹ **دونياخو**
جوئ له ترکه سی، دیکه ی تیدانیه
پیت وابدونیاش، پاشاگه ردانیه
- ۱۶۰ **دونياخه رابی له**
دونياخه رابی، که س بانه میتی
له جی خو نابزوئ، وخوش ناجولیتي
- ۱۶۱ **دونيادهسته وایه**
کاره کی دونیا، تیگرپامه روایه
هره وه زیه ویان، هر دهسته وایه
- ۱۶۲ **نی خویه تی**
دنیاده فیکه، وهك دهف ده رویش
هریه که ساتی، مژده نوش په ی ویش
- (۱۰) **دونياده وران دموړانه**
بڼه دلیتن دونیا، ده وران ده ورانه
به دهستی زالمی، وچوکه وگه ورانه
- ۱۶۳ **دونياده زوری پی دهوئ**
خوتوش ده زانی، وکاری دونیایه
پیچ وپنای هه ن، هر وهك پتگایه
- ۱۶۴ **دونياده ری به پوشی**
دونیابه پوشیتی، سه رنه گیرا وه

گيرابيش پښگه‌ئى، مه‌ئى لى نه‌براه	نه‌گيراهه
* * *	۱۶۵
نه‌وماوه‌ئى ژينم، چه‌ندى پاپردوه	دونيام
دونياشم دوه‌يند، قسونه‌كه‌وكړدوه	زورقونه‌كه‌وكړدوه
* * *	۱۶۶
له‌وپړژده‌ئى ون بوى ،به‌خواى باوانم	دونيام نه‌پيش چاوان
دونياش تاريك بوه‌و، له‌پيش چاوانم	تاريك بوو
* * *	۱۶۷
له‌كاسى خوى زياد، خواكه‌س ناژينى	دونياهه‌تاسهر
دونياش هه‌تاسهر، بؤكه‌س نامينى	بؤكه‌س نابى
* * *	۱۶۸
له‌قيامه‌ت كارم، به‌كه‌س پينك نايه	دونيا هه‌ربؤ دونيابه‌يه
ده‌ئى باشه‌دونياش، هه‌ربؤ دونيابه	“ “
* * *	۱۶۹
دونيابه‌ويتنه‌ئى ، په‌نگى مام پيوى	دونيا هه‌رپړوژده‌ئى
هه‌رپړوژده‌ئى په‌نگيك، دينى ده‌پيوى	به‌رنگيكه‌يه
* * *	۱۷۰
دونيانا‌ميينى، ئاولوه‌كسى خوى	دونيا هه‌روانا‌مينى
بيرى زورتيزيش، ده‌بى بكرى بوئى	“ “
* * *	۱۷۱
كسى دونه‌ياده‌خوا، به‌زورزوردا ره	دونيا يا زوردارده‌يخوا
به‌رماوچى ماوه‌و، نه‌وجار بى عاره	يا بى عار
* * *	۱۷۲

- دۇنيايى
جارداه
۱۷۳
- كارت هاسانتىر، دەكران لەم ناوہ
هەتيوتۇبۇچورى، دۇنياوجاردا وه
* * *
- دۇو دۇشاوى ليك دەدا
بەتورەوقەلسى، وىق ھەلستايى
زويان ليك دەدا، دۇى ودۇشاوى
* * *
- دۇينەبە
دۇينە
۱۷۴
- چەندى پىت خۇش بى، دەبخۇتۇدۇينە
بەلاش خۇنابى، دۇينەش بەئۇينە
* * *
- دۇيى ئازمودە
نەومك ماستى ئازمودە
۱۷۵
- دۆلىتى خالى بى، وئەوا بەجوانى
چاترەلە ماستىك، چى لى نەزانى
* * *
- دەنەگەر. و
نەگەردايە
۱۷۶
- ئەگەريان دەنيۇ، نەگەركىرساوه
دەى مەعلوم نىەچىن، ماوه ونەماوه
* * *
- دەبنەوہېرە
بەلام لەلاى دىش، دەبنەوہېرە
* * *
- دەبەرپىنى ميوانى دا
دەبىتەقە ترەناويك
۱۷۷
- دەبەرپىنى ميوان، چ ئن بى چ پىياو
دەبىتەدلوپە، يانەقەترى ئاو
* * *
- دەبەرى دا
بومەناس وپەلاى
۱۷۸
- لىتى پارامەوہو، نەك واكرپوكاس
بەخوامىشت وتكا، وەك ئاس وپەلاس
۱۷۹

- ۱۸۰ * * *
 دهبي ئاوري له سهر
 له سه رپشت و ملي، توناورى بكه وه
 پشتى بكه يه وه
 ۱۸۱ * * *
 دهبي بوى له بنى
 دهبي بوى له بنى، كدوى دهى به لى
 نه ريش خوشتيكت، دى هه رپى ده لى
 ۱۸۲ * * *
 دهبي به ئاوى
 دهبي به ئاوى، زيرپيش بنوسرى
 له نيوقسه ي زور، به ريزبگوترى
 ۱۸۳ * * *
 دهبي به كيرى كه رى
 دهبي به كيرى كه رى، كه سيش پيت نه لى
 نه پشتى كيسه لى بنوسى
 ۱۸۴ * * *
 دهبي دم دى بوللى
 دهبي هه ربينى و، بوى بله ي دم دم
 تولى و كاره كه ي، ديشى من كردم
 ۱۸۵ * * *
 دهبي دوژمنى به
 دهبي دوژمنى، نه وا پيك بيتى
 دهبي به قه ندى، دهبي بخينكيى
 ۱۸۶ * * *
 دهبي دوژمنى به هيند بگري
 دهبي دوژمنى به هيند بگري، بگري نوژمنت
 دهنازور، زوديت، پوژى مردنت
 ۱۸۷ * * *
 دهبي دهست
 دهبي دهست، نه برسان بمره

پيت ده كړئ ده ستى، به شتيوه بگره	به شتيوه بگرى
■ * *	۱۸۸
ده بچوتو كلاوى، بودانين ده لى	ده بى
ليت را زى نابيت، به وايه وبه لى	كلاوى بودانينى
* * *	۱۸۹
توده بى گونانى، بوه لسه نكي نى	ده بى گونانى
به زياديش هرچى، ويستى بوى بي نى	هه لسه نكي نى
■ * *	۱۹۰
ده بى له به ردى، خوشت بشكي نى	ده بى له به ردى
نه ويازا رهى بوت، وات بونه مي نى	خوت بشكي نى
* * *	۱۹۱
مه لى بؤگشت لاي، چو نى بتوانى	ده بى مه لى بوه مو
توش ده بى بزا نى، وئاوا به جوانى	لايه كى بزانى
■ * *	۱۹۲
ده بى نويژئ بگه ي، له سهردا مي نى	ده بى نويژئ
يان هه ديس وقسه ي، له لابخوي نى	له سهردا مي نى بگه ي
* * *	۱۹۳
پيت ده ليم زاناي، زوريش ته رده ستى	ده پيش نه سپى دا
ده پيش نه سپيدا، ناخوړى هه لبه ستى	ناخوړى هه لبه ستى
* * *	۱۹۴
نازانم مه ست بوى، گيژى وخه والوى	ده تکه مه، ته تکه
ده تکه م به ته نگه و، ديسانيش پالوى	ده بيه وه پالو
* * *	۱۹۵

ده تولی دا شکلی، ناکامل وشلکی	ده تولی دا
بوتق له وڅه لکې، هر شاخ وکلکی	شکلی
* * *	۱۹۶
دیتو ته و نه وه، نه گه رده ته وئ	ده ته وئ نه ویده و
نه و نه و ناگړې، ته و نه ته وئ	نا ته وئ نه ویده
* * *	۱۹۷
ده چیتنه زاری، هر ژدی هاوشیږی	ده چیتنه زمزازی
ده ی بابر سیش بی، کئی واده ویرئ	شیرئ
* * *	۱۹۸
کات ووه خته کئی، پرا وئی دا گو دئ	ده ده می راوئ دا
بوخوئ داینا ووه، یاوای له دو دئ	گوی دئ
* * *	۱۹۹
خوپخوپه ی مابو، ده یگوت خاویته	ده راوی پونی خوپخوپه بو
نه ویش پرله گو ووه، وا زی لی بیتنه	نه ویش نوخو قه ی گوتیدا
* * *	۲۰۰
نه یمان هیچ بوارو، ده را وی پونی	ده راوی پونی
هه یبوشی تیڅ دان، زوره ات وچونی	نه ماوه
* * *	۲۰۱
شاوا یه ک جاری، ده رچه ی لی نرا وه	ده رچه ی
پولی په سپړنو، چیشی لی بپا وه	لیی داوه
* * *	۲۰۲
ده رده ده برق ده ی، وازمان لی بیتنه	ده رده برق
ده رمان زوره ات ووه، ئیدی له شویتنه	ده رمان هات

- ۲۰۳ * * * دەردەونەخۆشپە، كەي وا بوئازا
دەردىك درازا
كەي مەبوئازا
- ۲۰۴ * * * دەرزى لەچاوى، خەلگى دەبىنى
گاسنى دەچاوى، خوى دا نابىنى
- ۲۰۵ * * * دەرانى پا كەي، دەرزىكى كاكا
شورنىكىش بىتەو، دەلاقى پاكا
- ۲۰۶ * * * تەوا وى دەرس و، قىلى شەيتانى
ھەموى خويىندوتە، باشيان دەزانى
- ۲۰۷ * * * دەركى مزگەوتى، نە
دەرزى ونە دەفرۇشرى
- ۲۰۸ * * * دەركى مزگەوتى، ھەرنە كرابوۋە
سوالكەر پەپۇلەو، ەساي نابوۋە
- ۲۰۹ * * * دەرمىنى رىگايە، ھەردۇشتە
توقەت ناگەيى، تەبەودانىشتە
- ۲۱۰ * * * بەلگەي دىكانەم، بۇتۇتۇرىيە
دەرنە كرابوى

خودنه کرابوی، وا که وتیه پتیه	۲۱۱
* * *	
دەروا زه‌ی شاریک، به‌لی خوده‌گری	دەروا زه‌ی شاریک دهبه‌ستری
زاری نه‌وخه‌لکی، کوابه‌چی ده‌گری	زمانی خه‌لکی نابه‌ستری
* * *	۲۱۲
دەروئامانیان، نه‌واش لی بپاوه	دەروئامانی
ه‌رده‌له‌ی تی‌رپه‌و، پیکایه‌کراوه	لی بپاوه
W * *	۲۱۳
دەرویش له‌کوی بی‌یان له‌پنگایه	دەرویش دزمانی
دەزانی جانتای، کواجی تی دا یه	چی ده‌جانتای دایه
* * *	۲۱۴
نه‌وه‌ی پیت و بو، وه‌ک پشته‌وقه‌لات	دەره‌دزی دایه‌و
دەره‌دزی دا یه‌و، نه‌ویش زو ه‌لات	ه‌ه‌لات
* * *	۲۱۵
دەبلی وایه‌ده‌ی، قیامت پانابی	دەریا به‌دمی سه‌ی
دەریا به‌دمی سه‌ی، گلاوه‌رنابی	پیس نابی
W * *	۲۱۶
پۆژگاره‌ونه‌وه‌ش، کرده‌وه‌وکاری	دەزاری
که‌وتومه‌گه‌روی، ه‌ژدیه‌وماری	ه‌ه‌ژدیه‌ای دامه
W * *	۲۱۷
لیی حالیمه‌وجوان، خوژه‌هری ماره	دەزانم ژه‌هری ماری
ده‌یخۆم وچه‌بکه‌م، چاره‌م ناچاره	به‌لام چاره‌م نیه
* * *	۲۱۸

- دەزانى كۆي نيسكان
دېنى
بىرى بىكاته وە، كەمىك پامىنى
دەزانى زۆرجوان، كۆي نيسكان دىنى
* * * ۲۱۹
- دەستان بشۇ ۋە مەنەش بىخو
“ “
دەست وچاۋانت، زۆر بەجۈا نى بشۇ
پېش ھە موشى تېكىش، مامۇي بېنە بخو
* * * ۲۲۰
- دەست ئەگەر شكا
جىي خۇي ناگريته وە
دەست بشكى جىگاي، خۇي ناگريته وە
خواردەبى يازو، ھەردە شكىتە وە
* * * ۲۲۱
- دەست
بالاي دەست ھەيە
دەست لەسەردەستى، ھەيە ودىترا وە
بۆزىردەستانىش، وا داندىرا وە
* * * ۲۲۲
- دەست دەستى
دەناسى
دەلەن دەست دەستى، دەناسى چاكە
وتەي پىياۋانسى، زاناۋدلىپاكە
* * * ۲۲۳
- دەست دەھزار كۈنى رابكەي
لەكۈنىكى رامارنىك پىتە وە دەدات
دەستت بە وە ھەمو، كۈنان دابكىتىشى
ماردى پىت وەدا، لەشىشت دىشى
* * * ۲۲۴
- دەست لەرەش و
سپى مەدە
بۇجىسابى دىش، خۇت نىوھى بەشى
ھەرنابى دەست، دەي لەسپى وپەشى
* * * ۲۲۵
- دەست بە پۇلوان
سوتاوە
دەست بە پۇلوان، ديسان سوتاوە
بەقاي ھىچ كاميان، ھەرام نەماوە

- ۲۲۶
دهستم به دامینت
توخوا ووتو بېرو، بېروای خاویتنت
نهیکه ی نه مجاریش، دهستم دامینت
- ۲۲۷
دهستم به کلاوی
خوم گرتو بهانه ییا
دهستم به کلاوم، گرت بووه ک دو ښی
نه بادابای بی و، هه رلیم بفرینتی
- ۲۲۸
دهستم بن خوییه
دهستم بن خوییه و، بوخوی نه ناسان
تاقیم کردنه وه، بوغام وخاسان
- ۲۲۹
دهستم دهگه ل
تیکه ل که
واچاکه ودهستم، دهگه ل تیکه ل که ی
نه کوخوتوشی، گیچه ل پیچه ل که ی
- ۲۳۰
دهست نیه
دهگوزی مابی
نه توپیت وا بو به که س چانابی
باشه خوده ست نیه، دهگوزی مابی
- ۲۳۱
دهست وینی
به قونی وه نوساوه
نیفلیج بووه وکو، پیښوی نه ماوه
چوار په لیه و به کون، گیتی وه نوساوه
- ۲۳۲
دهسته چه وره که ت
دهسه ری خوت هه نسو
وابه هاسانیش، پاناوهستم بوت
دهسته چه وره که ت، بسوه سه ری خوت
- ۲۳۳
دهسته شکاوت
هه ردهسته شکاوت، کردم ومال ویران

- ګردم که وتومه دوی زور، له زل وبی خیران
 ۲۳۴ * * *
- دهسته ګولی به ناوی داداوه قه و ماوړی شتوه، خو زیاشی ناوی
 ۲۳۵ * * * دهسته ګولې دیشته، ناویشته ناوی
- دهسته ونه ژنؤ دامه نیشه تاګه ی دانیشم، واده ست به نه ژنؤ
 ۲۳۶ * * * له حه سره ت ګه ربون، یا له دا خی تو
- دهستیان له ته خته ی نه یا نه یشت جوله ی، لی بیت وبی هه ست
 به ستون دهستیان به جوته، له ته خته که ی به ست
 ۲۳۷ * * *
- دهستی بی خیر یویرینی چاکه رهزا وړه حمه ت بی، سه وداوړپاکه
 ۲۳۸ * * * دهستیک بی خیر بی، یویرینی چاکه
- دهستی بی نه مک دملی بیبری نه وده سته ی نه ګه ر، قه تی خو ی نه بی
 ۲۳۹ * * * یویرینی چاکه و، چیدی جو ی نه بی
- دهستی ته ماحی دریژه ده ګاتن دهستی، ته ماحی دریژه
 ۲۴۰ * * * ریګاشی خو ش و، زور سه ره ول یژه
- دهستی به من که ی جار ی، دهستی تی مه ده
 تی مه ده زه پوزیانسی و، مه رله خو ی مه ده
 ۲۴۱ * * *

دهستې چه وره كټ، هـسته بېتنه زوو	دهستې چه وره دهـري
دهـسـركـه چـچـالـى، بـه جـوانـى هـهـلـسو	كه چـهـلى هـهـلـسو
* * *	۲۴۲
دهـسـتـه كـت چـه وړن، خـوږه پـړنى زهـنگ	دهستې چه وړت
نـابـى دـهـسـري، مـنى هـهـلـسـوى بـى دـهـنگ	دهـسـري مـن هـهـلـمـسو
* * *	۲۴۳
دهـسـتـه كـت بـيـتنـه و، بـه خـاتـر جـهـمـى	دهستې خاتر جهمى
بـيـخـه ژيـر سـهـرت، بـى ژـړو كـهـمـى	وهـڼ سـهـرت دـه
* * *	۲۴۴
بـه قـسـى ژـړـبـلـى و، دـهـم بـه جـوړـن مـهـكه	دهستې خوړى
بـه مـن كـه و دـهـسـتى، لـى بـه خـوړـن مـهـكه	لـى پـيـس مـهـكه
* * *	۲۴۵
دـهـسـتى لـوژ مـنى و، كـه بـى وـيـوت بـكرى	دهستې دوزمى
دـو پـشـكى ويا هـر، مـارـيت بـؤ بـگرى	هـر بـؤ يـه چـا كـه مـارـانـى پـى بـگرى
* * *	۲۴۶
نـه و كـار هـسـاتـه ش، دـهـى كـه س نـه يـبـيـنـى	دهستې
دـهـسـتى خـوړى نـاون، دـهـخـوړـن و بـريـنـى	دـهـخـوړـنـى خـوړى نـاوه
* * *	۲۴۷
تـپ لـه سـهـر تـه پـى، فـهـر مـو هـاړه پـى	دهستې راست و
نـا يـنـاسـى دـهـسـتى، پـاسـتى يـا چـه پـى	چـه پـى خـوړى نـانـاسـى
* * *	۲۴۸
دـهـسـتى وـا ژـړـدـا ر، نـابـيـت بـؤ نـامـان	دهستې ژور نامانى نيه
هـهـر وـا حـيـسـابـيـش، نـا كـريـن بـه سـامـان	دهستې ژور سامانى نيه

	۲۴۹	* * *
دهستى زور	ته گهر وه ستابي و زور زانا کار ساز	
ناوئ به هه و رازی هه لا دهبا	دهستى زور دهبا، ناو به ره وه ورا ز	
۲۵۰	* * *	
دهستى شه يتانی	شه وفیل و فتره ی، هه مان ده زانی	
له پشته وه به ستوه	به ستونی به جوت، دهستى شه يتانی	
۲۵۱	* * *	
دهستى که رمی که س	دهستى که په می، که س مه گیر وه	
مه گیر وه	هیتنايان ده بلی، مه ریۆن بیره وه	
۲۵۲	* * *	
دهستى که س پشتی منی	جویی نیتۆکی خۆم، ته له و دویا به	
پي ناخوری	پشتمی پی ناخوری، ته تۆش پیت وایه	
۲۵۳	* * *	
دهستى له که راسی	ده بوئه و کۆ سپه ی، له ری لابه ری	
هیتاوه ته دهری	دهستى له که راسی، بو هینا دهری	
۲۵۴	* * *	
دهستى له ۰۰ ری بابی هه لمالاو	هه لمالان دهستى، له گونیه ی بابی	
ویه : : : : دایکی ناگیر ته وه	له خه ۰۰ شه ی دایکی، تازه گیر نابی	
۲۵۵	* * *	
دهستى ماندو له سه رزگی تیر	به کاری چی دی، کوا زلی بی خیر	
” ”	هه ردهستى ماندوه، له سه رزگی تیر	
۲۵۶	* * *	
دهستى ناگاته وه	دهستى ناگهنئ و، پشت ومله که ی خوی	

پشته وهى خوى	مه حته له وکەس نيه، بى بخورينى بوى
۲۵۷	⚡ * *
دهست ودل	دهست ودل دا دهى، هه رنه بزىوى خوت
“	حوپمەت وقە دريش، هه رزىا تريبى بؤت
۲۵۸	■ * *
دهستىك حاكم بيبړى	هه رده ستىك حاكم، بيبېړى پښم وايه
خوينى نايه	له ت وگوت بگريئ، خوینى لى نايه
۲۵۹	■ * *
دهستىك خير ودهستىك شهر	دهستىك شهړه، نه وى ديت خيرى
“	رپى چاگەت دهوئ، وا ده بى فيرې
۲۶۰	■ * *
دهستىكى ناتوانى بيبړى	دهستى نه توانى، بيبېړى پښى بگرى
دهبى ماچى كهى	دهبى ماچى بكهى، قه دريشى بگرى
۲۶۱	W * *
دهسكه كهى	هه وليان زړېودا، ولي نه كشانه وه
دهرهات	دهسكه كهى دهرهات، هه لوه شان وه
۲۶۲	⚡ * *
دهشى خورى و	به لى دهى خورى و، دهى ئيشى دياره
دهشى ئيشى	هه موى هه رگرتون، چى خونه ياره
۲۶۳	⚡ * *
دهعبا هه يه دهبى	دهعباى ناوا شم، خورزړپى شك دپن
گوشتى بدهيهى	دهبى بيان دهيهى، گوشت ودان خوین
۲۶۴	■ * *

- دەعبا ھەيە
دەبى گۆشتى لى بىستىنى
۲۶۵
- لەھىندى دەعباش، گۆشتى دەستىن
لەم رىگاوشوئىنەش، وات بۆ پىك دىن
* * *
- دەعباى ترسەنۇك
زۈبەتە ئەي وەدەبى
۲۶۶
- دەعباى ترسەنۇك، بىي فېل بى پىتى
تەلەودا وزۇكى، لىي دەبىنەخىيى
* * *
- دەعباى زىرەكىش، ھەرنائا بەشلى
كەوتۇتەدا وئ و، بەندىدۇك وملى
* * *
- دەعباى گۆشت خۇر
دندۇكى خوارە
۲۶۸
- ئەوش دەزانى، خۇتۇش لەوبوارە
دەعباگۆشت خۇرىي، دندۇكى خوا رە
* * *
- دەقدۇى ھىچ ەتارىكى
دائىيە
۲۶۹
- دەقدۇوسندۇقى، ھىچ ەتارىكى
نەبۇە وناپىنرەيت، لەدى وشارىكى
* * *
- دەقدۇنى كەرىش دا
دىارنەبوو
۲۷۰
- كواخۇدىارنەبوو، لەخوا روسەرىش
يابلەي لەكونگى، كەروماكەرىش
* * *
- دەقىمەت نايەت، بەدراوى وکەلەك
گرانەو ەرەك، پىستەكەي دەلەك
* * *
- دەقىمەت نايە
“ “
۲۷۱
- دەكوئى بۇناكوئى، پەلەي لى نەكەي
خوا رەن بىت وچى، خىرى لى دەكەي
بۇناكوئى

۲۷۲

دهگه ل ترې بزنى
به شه پدئ

دونيا ده يزانى، نواى به سهردي
خو ده گه ل ترې، بزنيش به شه پدئ

۲۷۳

دهگه ل

ده گه ل عومري نيه و، بابروائيه وهش
زور زياده له كوپي و، نه تيژه ونه وهش

عومري نيه

۲۷۴

دهگه ل شپړه پيريزني

كول و كول بارت، بوله خو به ستم
هه رده گه ل شپړه ي، پيريزني هه ستم

۲۷۵

دهگه ل گورگي گوشتي ده خوا
وده گه ل شواني شيني ده كا

ده گه ل گورگي خوار د، گوشتي دوياشوان
تير گر ياده گه ل، خاوه ن په زوشوان

۲۷۶

دهگه ل نورې

دهك وه خه به ربتي، ده گه ل نورې سې
به هه ره ي له خيرو، خوشيت قه ت نه كې

سې وه خه به ربتي

۲۷۷

دهگه ل نيسي

لا ساره وزانيم، هه روا ي به سهردي
ده گه ل نيسي له ي، خوشي به شه پدئ

خوي به شه پدئ

۲۷۸

دهگه ل ورچي

ده گه ل ورچي كي، بي كلك وبې گوي
چومه نيوغاري و، تو بزاني له كوي

ده چمه ده غاريوه

۲۷۹

دهگه ميه دا

كه ميه وان چوني، چاوي دهرديني

- ۲۸۸ * * *
 ده‌له‌ی بزنه‌کيويه
 دای له‌چړې وتل‌ان، وه‌ک بزنه‌کيوې
 به‌مويډو هيوای، ساحيټب وخیوې
- ۲۸۹ * * *
 ده‌له‌ی بوسه‌غيرانی گرتوه
 وه‌ک بوسه‌غيران، گرتبی پيم وايه
 که‌س تيی برناکات، له‌دانی وکايه
- ۲۹۰ * * *
 ده‌له‌ی بوبولنه
 هه‌روه‌ک بول بولی، قسان ده‌زانی
 کوانه‌تقوه‌ک ئه‌و، له‌شتی په‌ وانی
- ۲۹۱ * * *
 ده‌له‌ی به‌ناوری کوليوه
 شيوې وا داغ و، گهرم که‌م ديوه
 ده‌له‌ی به‌پولی، بن‌ ناوری کوليوه
- ۲۹۲ * * *
 ده‌له‌ی به‌ته‌له‌يان گرتوه
 ده‌مزانى هه‌ريیى، پرازی نه‌بويه
 هه‌رده‌له‌ی به‌دا و، بقیان گرتويه
- ۲۹۳ * * *
 ده‌له‌ی به‌دارى
 هه‌روه‌ک به‌داران، له‌پشتیان دا وه
 حه‌ولیشن زوردا و، بقن چانه‌کرا وه
- ۲۹۴ * * *
 ده‌له‌ی به‌ره‌ئيخی
 وه‌ک به‌ره‌ليخه‌و، له‌ولاديواره
 قه‌دوگيپال و، پانتقولیش خوا ره
- ۲۹۵ * * *

- ده لى به بهرچيغ، له پشتيان دا وه
له پشتيان دا وه
* * *
۲۹۶
- چوپويه نيكي، زورخاوي مينا
به بهرني گرت و، خوي نيوي لينا
* * *
ده لى پولي ناوريه
۲۹۷
- وهك پولي ناورى، وا سوربوته وه
چپي كرا وي كوا، بوي بهر بوته وه
* * *
۲۹۸
- به نيرپه وپرت و، بول وه دروا وه
ده لى پيريزته و، نوكه لى پزا وه
* * *
۲۹۹
- بانگي كن هيدى، نه وهك پاچهنى
ده لى پي لسره، چاوم دا دهنى
* * *
۳۰۰
- ته ماشاي ده لى، نه و تاوسي هسته
داليسى پروانه، به دلى من هسته
* * *
۳۰۱
- بلايوه وده لى، ليك هه لوه شاون
تيړه وقه مامه لى، هه ربوكى پساون
* * *
ده لى تيړي تالكانه
۳۰۲
- خوزيا باريك باي، وهك نه وخه لكانه
ته ماشاي ده لى، تيړي تالكانه
* * *

- ۳۰۲ * * *
 ده‌لې جاوې رايه ن ده‌کا
 لېي حالې نه‌بي، ده‌بي بلې چبکا
 دې وده‌چې ه‌روه‌ک، جاوې پا يه‌لکا
 ” ”
- ۳۹۳ * * *
 ده‌لې جگې سواوه
 خوره‌کو جگېکې، پهل وه‌يند سواوه
 چوني هاويشتت، قيت دې له‌دواوه
 ” ”
- ۳۰۴ * * *
 ده‌لې جوي خواردوه
 ده‌لې جوي خواردوه، به‌زه‌پړه‌وجوته
 دې وده‌چې وه‌روه‌ک، ناگروپزوته
 ” ”
- ۳۰۵ * * *
 ده‌لې جيوه‌ي تي کراوه
 جيوه‌ي تي کراوه، ياده‌بي بلې چي
 پوژتايوا را ن، ه‌رديت وده‌چي
 ” ”
- ۳۰۶ * * *
 ده‌لې جه‌ه‌نده‌مه
 گه‌رمه‌ه‌روه‌کو، جه‌ه‌نده‌م وايه
 زستانان خوځه، خوژياجيّم بايه
 ” ”
- ۳۰۷ * * *
 ده‌لې چرې دزانه
 ده‌لې فستيله‌کو، چرې دزانه
 به‌سه‌وچي ديکې، ه‌رلې مه‌زانه
 ” ”
- ۳۰۸ * * *
 ده‌لې چه‌پوکې ليډراوه
 پوترا کي بلاوه، ده‌ستي تي دراوه
 ده‌لې چه‌پوکې، توندي لي دراوه
 ” ”
- ۳۰۹ * * *
 ده‌لې هه‌زنه‌وره
 تماشاي وه‌کو، هه‌زنه‌وروده‌عبا
 هاتوه‌شيتمان کا، زراويشمان با
 ” ”

۳۱۰	* * *	ده لى دارجه گرهيه	وه كودارجه گرهى، پا وه ستاي له وئ
“		“	گيرهت پى ناكړئ، ده بچولاي خه وئ
۳۱۱	* * *	ده لى	له كاران شل و، شه پړپړوى ديارى
داريان له سهرى داوى		ده لى له سريان، داوى وبه دارى	
۳۱۲	* * *	ده لى دمزدينهى	هرده لى له نيو، زه ردينهى هيلكې
هيلكه يداگه وره بوه		ده لى دمزدينهى	كه وره بوه وناكړئ، هر رهچى لى بكې
۳۱۳	* * *	ده لى دمزارى نيكيان	ده لى ده زارى، نيكيان تفيوه
تفى وه		ده لى دمزارى نيكيان	خوشتى واسه یرم، هر نه و جارديوه
۳۱۴	* * *	ده لى ده ستى به خه نه يه	ه لى ناگريوه، لاشت لى دا وه
“		“	هرده لى ده ست، خه نه لى دا وه
۳۱۵	* * *	ده لى ده عه قلتيان	چون و ابار هاتوه و، يا واگړپا وه
ورپيچاوه		ده لى ده عه قلتيان	پك وه رپيچاوه
۳۱۶	* * *	ده لى دمگوبى گاي	خوئى له گشت كارئ، وه دورخستوه
دانوستوه		ده لى دمگوبى گاي	هرده لى ده گوئى، گادانوستوه
۳۱۷	* * *	ده لى دندوكى كه وئ يه	سوره وه روينهى، دندوكى كه وئ

كواكىت پى شك دى، ئەوجوانەى نەوى	““	““
* * *		۳۱۸
دەنگى مەنارى، چۆنەلم ویتە	دەلەى دەنگى مەنارى يە	
خۆنە من دەمگوت، پىتریش خاوينە	““	““
* * *		۴۱۹
لە دەشتى دى باو، لىن ديارنە بايە	دەلەى دىلە بە بايە	
كە وتونە دوى وەك، دىتلى بە بايە	““	““
* * *		۳۲۰
پىگىرن ھاتونە و، يادىن وچە تە	دەلەى	
خۆ دەلەى پۇژى، ھە شىرو قىامە تە	پۇژى ھە شىرى يە	
* * *		۳۲۱
چەندە كە نستو و، مەلىش نە ستاو و	دەلەى پۇستە مى بو وە	
دەلەى پۇستە مى، لى بوە كەزا وە	““	““
* * *		۳۲۲
باس وخواس وقسەى، سەرومان دەكا	دەلەى پۇنى قال دەكا	
من دەمگوت ھاتو، پۇنى قال دەكا	““	““
* * *		۳۲۳
دەلەى مام پىتو و، مىندا رىوە لىترە	دەلەى پىتو	
بىدە نە گجولان، پرا يكىشن وخىترە	تۆپو وە	
دەلەى مام پىتو، تۆپىو وە مردو و	““	يان
ددانى گىرگىر، چاوى زەق كىردو و	““	““
* * *		۳۲۵
بە واقە وە راي، دونىاي پىكرىدو و	دەلەى پىو وە	

ژانې كړدوه	دهلې مام پټويه، وا ژانې كړدوه
۳۲۶	* * *
دهلې زارې	دهلې به ستر وڼ، زارې ودوليتوي
به ستر اوه	جيتگای نه ماوهيچ، خوشي بيزيتوي
۳۲۷	* * *
دهلې زه ليلې	زانيم گيرژده، كړدوه وي خوشتي
دهوري گوشتيه	دهلې زه ليلې، له دهوري گوشتي
۳۲۸	* * *
دهلې سالي گرانې يه	سالي گرانې يه، دهې دهنگوت ديسان
“ “	يان قات وقريه، به قسه ي دل پيسان
۳۲۹	* * *
دهلې سهرې	به م تڅزو پوزه، نه م چاوړا وه
براوي بوهيناوم	بوده لې سهرې، برا ووهيناوه
۳۳۰	* * *
دهلې سهكوي پينه چيه	نه گه رتوزانيت، وه كوچي ده چي
“ “	خوشه وهك سهكوي، وه ستاي پينه چي
۳۳۱	* * *
دهلې سه ي پي سوتاوه	دهركه ودهرك نه چي، ده پوانيت به تاو
“ “	كه س پي نازاني، وهك سه ي پي سوتاو
۳۳۲	* * *
دهلې سه ي دهغل كړيه	كواخوئه وه ي بوت، نه ويشت برې
“ “	چت پي نه ماوهك، سه ي ده غلي كړي
۳۳۳	* * *

ده‌له‌ى سيويكن	نه‌رى نه‌ودوانه، ويگراگوډاون
له‌ت كراون	يان هه‌رسيوويكن و، دولت كراون
۳۳۴	* * *
ده‌له‌ى شوتى	به‌مي‌زوتواناو، يان بيروهوشى
بو‌نه‌خوشى هيناوه	شوتيت هي‌نابيت، وه‌ك بو‌نه‌خوشى
۳۳۵	* * *
ده‌له‌ى شه‌وه‌يه	وه‌ك نال وشه‌وه‌ى، وا ريكي گوشيوه
“ “	سه‌ختى وناخوشى، واى كه‌مترديوه
۳۳۶	* * *
ده‌له‌ى شه‌يتان لغاو	هه‌رده‌له‌ى شه‌يتان، لغاويان كړيوه
كراوه	چى پى ناگوتري، ولسه‌وش پابردوه
۳۳۶	* * *
ده‌له‌ى عه‌جه‌مى	بامياندواوى بى، خه‌لكى مه‌راغه
به‌شلتاغه	مام عه‌جه‌م چو‌نه‌و، وا به‌شلتاغه
۳۳۷	* * *
ده‌له‌ى عيسا گرتويه‌تى و	هه‌رده‌له‌ى عيسا، توند گرتويه‌تى
موساش تىي ناخنيوه	موساش تى كړيوه، تابردويه‌تى
۳۳۸	* * *
ده‌له‌ى فدره‌اده	زله‌وبه‌ه‌يه‌ت، ده‌له‌ى فدره‌اده
“ “	ده‌م به‌پي‌كه‌نين، به‌كه‌يف وشاده
۳۳۹	* * *
ده‌له‌ى	وه‌كوايشى په‌ش، چه‌كه‌كه‌ى توشه
قايشى هه‌مه‌دانپيه	هه‌ره‌ينده‌وده‌لن، په‌ش بو‌نى خوشه

- ۳۴۰ * * *
 دەڭەي قسان   ۳۴۰
 ۋەك لەگىر فانى، يابلەي باغەلى
 قسان دەريتنى، ۋاپىيمان دەلى
 * * *
- ۳۴۱
 دەڭەي قىيپيان   ۳۴۱
 ھەردەڭەي قىسپ، داريان تى کوتاۋە
 ۋامات لەپىشمان، قىت پراۋەستاۋە
 * * *
- ۳۴۲
 دەڭەي قومارخانەيە   ۳۴۲
 تەماشاي دەڭەي، قومارخانەيە
 ھەموى بژاردە، دانەدانەيە
 * * *
- ۳۴۳
 دەڭەي قەلەي   ۳۴۳
 پىتى ۋەبوقەلەي، مات بۆگرتومە
 دەستى نەيارمى، جوت بۆبەستومە
 * * *
- ۳۴۴
 دەڭەي كاروان سەرايە   ۳۴۴
 جوانى تىتى گەييوم، بەكارم نايە
 تەماشاي دەڭەي، كاروانسەرايە
 * * *
- ۳۴۵
 دەڭەي كورتانە   ۳۴۵
 كۆت نىيەۋدەڭەي، كورتانەكۆنە
 ۋەك جىل وجۇپو، شپۇلەي خۆنە
 * * *
- ۳۴۶
 دەڭەي كورى   ۳۴۶
 پىم ۋايەدەي تۆش، ۋەرەبى بىيىنە
 ھەردەڭەي كورى، خاقانى چىنە
 * * *
- ۳۴۷
 دەڭەي كۆنە سىپانە   ۳۴۷
 ئەۋەي مەن دىتەم، دوتىنى لەۋمالە

که وتوه هرد له ی، کونه ی سپاله	“ “	
■ * *		۳۴۸
هرده له ی زویکی، بوی پیچاومه وه	ده له ی کون و	
کوله وکولبار وه، بوی هیناومه وه	کولبار ی بوهیناومه وه	
■ * *		۳۴۹
په ش وبرشیسکه و، په زی له وشویته	ده له ی کوله و مژه	
کوله وه ژچونه و، نه ویش له نه وویته	“ “	
* * *		۳۵۰
کردیوه زاری، وهک نه شکوه له تی	ده له ی کونه بوقه	
ده له ی کونه بوقه و، ناوی گه یوه تی	تازه ناوی گه یوه تی	
* * *		۳۵۱
به سیه نه وه را، یه وخرمه وزر مه	ده له ی کونه کوتره	
وه کوکونه کوتریه، به منگه وگر مه	“ “	
■ * *		۳۵۲
وهک نه وکه ل بابی، پوشه وجرغه یه	ده له ی که له بابی	
پیّم و ابو جاری، فخره و جوجک یه	جرغه یه	
* * *		۳۵۳
ده له ی که وتوته، بن نیسی نی تاوسی	ده له که وتوته	
واله خوباییه و، پین وه نانسو سی	ژیر سییه ری هومایونی	
* * *		۳۵۴
هرده کوکوه وئ، کوپا ده خوپا دوو	ده له ی که وئ	
له دهنگ وقاسپه و، چی خونه بوا ردو	کوپا ده خواردوه	
* * *		۳۵۵

سه رديڼى وده با، ته ماشان ده كات	ده لى كيسه له
ده لى كيسه له و، كاويژان ده كات	كاويژى ده كا
* * *	۳۵۶
ده لى گوتاجى، خواربوه هره غار	ده لى گوتاجى خواربوه
ده پروا وړا ده برى، له ديهات وشار	“ “
* * *	۳۵۷
ليړهش گورج وگول، خوى دانيشاندوه	ده لى گورگى
ته ماشاي ده لى، گورگى پرتاندوه	خينكاندوه
* * *	۳۵۸
خونابرووچه ياي، ته وا وبردويه	ده لى گوزى
ده لى گوزي ته و، نه زان كرديه	نه زانانه
* * *	۳۵۹
هرده لى گوله و، له دورئاوايه	ده لى گولى دورئاوايه
نه خوشى وده ردى، بوهيچ كس نايه	“ “
* * *	۳۶۰
پاستى پيم خوشه، لى لاده ي مامه	ده لى گومى خونى يه
وهك گومى خوڼى، به ترس وسامه	“ “
* * *	۳۶۱
خوده لى گويتزان، يه كه يه كه ده بژيرى	ده لى گويتزان ده بژيرى
لى تيك ناچى وخته، نيكيش نابوږى	“ “
* * *	۳۶۲
هرده لى گويتزان، ديتنى كوده كات	ده لى گويتزان
بيبژيرى ويه كه يه كه، ده مه مبانى كات	ده مه مبانى ده كا

- ۳۶۳ * * *
 ده‌لەى گەمى لى غەرق بوە نارەحەتى وا، ھىندھات وچونە
 “ “
 ده‌لەى چەند گەمى، لى غەرق بوە
- ۳۶۴ * * *
 ده‌لەى لوتى مرچ ومۆنى وام، كوا ھەرنەديوہ
 مەيمون تۆپيوہ
 “ “
 مام لوتىم لوتى، بۆا دەژەنيوہ
 ده‌لەى مەيمون يا، ورچى تۆپيوہ
 “ “
- ۳۶۵ * * *
 ده‌لەى لۇغەى ھەردەلەى لۇغەى، لەزارى كەوتوہ
 لەزارى كەوتوہ
 لەقسەوباس وخواس، قەپ وخپ كەوتوہ
- ۳۶۶ * * *
 ده‌لەى لەدومەژنىى ھەردەلەى لەدومەژنىى
 راباداوہ
 خوى بۆكيف كردوہ، ھاتوہ لەولاوہ
- ۳۶۷ * * *
 ده‌لەى لەسەرچاوہى ھەردەلەى بى چرپەو، خۇشى نەبزاوتوہ
 سەى راھاتوہ
 يالەسەرچاوہى، سەنى راھاتوہ
- ۳۶۸ * * *
 ده‌لەى نەگەروى ھەردەلەى لەوكو، گروى تىژمارى
 ماريت راكيشاوہ
 رات كيشاوھىتات، بومن يەك جارى
- ۳۶۹ * * *
 ده‌لەى نەگىرەى ھەردەلەى ھەريستە، بەريوہ لەگىرەى
 بەريوہ
 دەخوري لانەدەى، ئەتۇش لەوخىرەى
- ۳۷۰ * * *

۳۷۱	ده لى له لوميان پا	وه كوله لاهه وه لپړگى نږد دود	❏ ❏ ❏
	پيوه ناوه	پتين وه نانوسى، به خواى به هيچ جور	
۳۷۲	ده لى		❏ * ❏
	ماری د مرويشانه	ده لى ماره كى، مام د مرويشانه	
	يان	ددان كيشرا وه، وه لسه رويشانه	
“	“	وينه ماره كى، مام د مرويشانم	
“	“	ددانىكى نيه، بيدات نيشانم	
۳۷۴	ده لى مالى بى د مروازه يه		❏ * ❏
	“	ده لى مالى كه، به بى د مروازه	
	“	بوزوركه سان هر، شاوادل خوا زه	
۳۷۵	ده لى مالى لى		* * *
	دزراوه	كه پان چاونه وچاوه، نه وديوه ديوه	
		هرده لى مال، وچيان لى دزيوه	
۳۷۶	ده لى مريشكى		* * *
	شاو مكل كراوه	وه كومريشكه كى، شاوه كولى كرا و	
		لاروپه پكه وتوو، چه رميش دامالرا و	
۳۷۸	ده لى مشكه دمرونى		❏ * ❏
	كه وتوه	وهك مشكه كوړه ي، كه تبينه پونى	
		توش لى نه پوانى، به گرژومونى	
۳۷۹	ده لى منداله پهره		❏ * ❏
	“	منداله به ريان، هر قون گرا نه	
	“	بوزجمالىره ژن، قاتيه وقرا نه	

۳۸۰	* * *	هيندراچه نين وا، خوی به ولادا وه
ده لای مؤز		
به گونی وداوه		ده لای مؤز هاتوه، به گونی ودا وه
۳۸۱	* * *	
ده لای مومان		گه یشتنه لامان، پوی داکاره سات
لی هه لپروز اندوه		هرده تگوت موی لی، هه لپروزاوه ات
۳۸۲	* * *	
ده لای مدهری بی شوانه		به چاویکی پاک، دالیی بپوا نه
“ “		هرده لای مدهری، بی خویوشوا نه
۳۸۳	* * *	
ده لای مدهری خولایه		له نیوئه م مؤزه، ئی پیتشودوا به
“ “		ئه وه م دی بی دهنگ، وهک مدهری خوا به
۳۸۴	* * *	
ده لای میره		چونی کردوه ئه، فکروته کبیره
“ “		دانیشته وگرزوو، مؤن ده لای میره
۳۸۵	* * *	
ده لای نانی		به په لای هاتوی، کارمان ته واه
به سیلی و ه سوتاوه		بۆ به سیلی و ه، نانتان سوتاوه
۳۸۶	* * *	
ده لای ورچی		که و توه وهک ورچی، وابه برینداری
برینداره		نه یماولیی بران، هینوزورداری
۳۸۷	* * *	
ده لای ون بوی		ناشلی هه رئاوا، ماتم وچومه وه

مەردەلەى وىز بوى، بىزدىتومەو

* * *

وەك مەويرىكى، خواو، زۆرشلە

وەخۇى خستونەو، خل خەويلە

دەلازىتەو، خەك بىى بەلابى

وەك مەويرىكەو، نەيان شىلابى

* * *

دەلى دىم دەگرم، بەجوت مەردوگوى

دەنگىرم دوتياو، چەندى پىم خوش وى

دەى باشەباوكم، تۆش مەرلەگەلمى و

فەرمودەبابروىن، جاپىت خوشەكوى

* * *

مەلاتىنى شەرى، عەيبەبۇپياوان

بەلام مەندى جار، نايكەن بەتاوان

* * *

بەخوای دەمالى، كولى كردومە

لەداخان مەندەو، مەرنەمردومە

* * *

كارىش مەعلومەو، دەمان زەمانە

نابن ئەوفىل و، فەتروئەزمانە

* * *

مەندەهاتى وچوى، دەورەم لى دەدەى

زانىم سەرى خۇت، لەبەردى دەدەى

بۇدیتومەتەو

۳۸۸

دەلەى مەويرى

نەشىلراو

يان

۳۳

۲۹۰

دەلى گویت دەگرم

دەدونىايەت دەگىرم

دەلىم باشەنەتۆش

مەردەگەلەمنى

۳۹۲

دەلىن مەلاتىش

زۆرجاروەك شەرىە

۳۹۳

دەمالى كولى

كردوم

۳۹۴

دەمان

زەمانە

۳۹۵

دەمزانى سەرى خۇت

دەبەردىكى دەكوتى

له بيرت چؤوه، چه ندى پيم ده گوتى	يان
ئاخري سەرى خوت، ده به ردئ ده گوتى	““
■ * *	۳۹۷
کواکامه يانم، دپن به گويم ده که ن	دهنگم بئ
نەرى دهنگم بئت، يان به پيم ده که ن	يا به پيم ده که ن
■ * *	۳۹۸
پيت وابونئستاش، وهك دوپن وپييره	دهنگى
گؤڤا وهوده نگیش، به رزه ودلپيره	دلپيره
■ * *	۳۹۹
نەوش بئ خييره، بؤى تئ مهكوشه	دهنگى دههولئ
دهنگى دههولئ، له دوربئ خوشه	له دورم وه خوشه
■ * *	۴۰۰
دهى تازه دهنگى، وه خواى راناگات	دهنگى وه خواى
چ بزاني وچيديش، کارى واناكات	راناگا
■ * *	۴۰۱
دهور، وزه مانەن، ئيستاکؤڤا ون	دهور گؤڤا وه
پيشو ترچئن بون، کواچا واما ون	““
■ * *	۴۰۲
دهولت بيهري، ونه يبي به رگرى	دهولت که روئشکن
هه ربه عاره بهى، که روئشکن ده گرى	به عاره بهى دگرئ
■ * *	۴۰۳
فهرقى نيه ديتنى، نؤستى پؤؤوسال	دیتنى دوستى
نابى تیک بدرئ، وه زعى ژيان ومان	چ سائیک وچ پؤؤیک

- ۴۰۴ * * * **دەيان ھۈنيتەۋە**
 بىيان ھۈنيتەۋە، چى گەۋرە درۆيە
 جابلئى ئەۋرەزم، تەنيا بۆتۆيە
 * * *
- ۴۰۵ * * * **دىيارى شۋانى ئالە قۇقە**
 ۋەرى گەرە زۈيتكى، لىتشى مەتۇقە
 دىيارى كاك شۋانەى، مەرنالە قۇقە
 * * *
- ۴۰۶ * * * **دیزە گۈتى بىم زىرە**
 ئەسكۈى گۈتى ئەمەن ئەكۈيم
 * * *
- ۴۰۷ * * * **دیزە ۋوگۈزان دەسەرى**
 دىزە ۋوگۈزەكان، كۆدەكەى دىنى
 دەسەرمىنيان دا، بۆچى دەشكىنى
 * * *
- ۴۰۸ * * * **دیزەى پەشى**
 مەركاتى پۇيشت، مەردانە بىنن
 دىزىتىكى پەشى، لەدۈى بىشكىنن
 * * *
- ۴۰۹ * * * **دیزەى كابان بىشكىنى**
 دىزە ۋوگۈزىتىكى، كابان بىشكىتىنى
 كۈچ مالىك بو، دەنگى دەرىپىنى
 * * *
- ۴۱۰ * * * **دىلە دىلەى**
 مەردىلە دىلەى، ياھىزە ھىزەى
 خۇزىانە ماتبا، دەرى لەۋ دىزەى
 * * *
- ۴۱۱ * * * **دىلى تىس كەن**
 بۆدىل ۋادەلىن، مەردەش بىى ۋابى

تسکه نان تازی، پەش کوژیان نابی	تازی پش کوژی نابی
* * *	۴۱۲
خوقەت فەقیری، وەپیتی ئەو نایە	دین دەفرۆشی بۆدونیایە
جاچون دەفرۆشی، دین بۆدونیایە	“ “
* * *	۴۱۳
خۆپاگرە دەی تو، بۆوابی هۆشی	دین دەفرۆشی بۆدیناری
بۆپول و پارە، چۆن دین دەفرۆشی	“ “
* * *	۴۱۴
جاکو ادونیادین، ئەو دەو پیکە وە	دین و دوتیا و تگرا نابن
حاوا وە دەنا، لیکیان جو پیکە وە	“ “
* * *	۴۱۵
باوکە کەم دیوار، کونیان زۆرە یە	دیوار کونا. دیرەد. کونا. موش.
کون پرله مشکەو، مشکیش گویتی هە یە	دیرەد. موش گوش دیرەد
* * *	۴۱۶
زوت خۆدیاری کرد، پەفیقی زانی	دیواری مەت
دیوار مائی مەو، نەوی پی زانی	بە نەوی زانی
* * *	۴۱۷

پيتي (ړئ)

ړئ ړنگاده گرم، چه ندى بکړئ پټم

ړئ پټاوخاسه کان، نابى ون بى لټم

* * *

۱

ړاده سئ و په لام ناو شينى

به نژدېش نه گره، هيرشت بويئنى

ړاده سئ و به لام، قهت ناو شينى

* * *

۲

ړازت لای يه کڼو

دهت هه وئ کارت، بويټک بئ به زار

پرست لای هه زار

ړازت لای يه کڼ و، پرست لای هه زار

* * *

۳

ړازقى ړزقى خوا

ړازقى ړزقى، خوابو عېدى خوى

بوخويه تى

تاسه رى بمينى، ړزقىش هه ردى بوى

* * *

۴

ړاسپاردان چيان نه سه رڼه

خوړاسپاردان، هيچيان له سه رڼه

پيتيان سپاردوه، شه پښه له سه رڼه

* * *

۵

ړاست. نه گهر جار نكش درويه

پياوړى ړاست جار نك، درويه كى بكات

بکانيى قبول دى کړئ نه گهر

لټى قبول ده کړئ، که س باسى ناکات

به ناراستى نيويانگى دى کړد

نيويانگى دى کړد، به درو، ودرورنى

به قابه قسه ړاسته کښى ناکه ن

که س به ړاسته کښى، به قاي پى ناکات

* * *

۷

ړاست بودوست

هه رچيکى ړاسته، پيش کښ به دوسته

درؤ بوکوست

درؤ ناراست بو، نه يارى وکوسته

* * *

۸

راست به و مه ترسئ

“ “

۹

راست نه قلله كه يه

“ “

۱۰

راست نه بې گه ورهش بې

هر چوكه ي

۱۱

راستی جیگای

رمزانه ندى خوايه

۱۲

راستی رمزگاری نه دوه

“ “

۱۳

راستی په وتی

چه وتی كه وتی

۱۴

راستی نه راسته و

كه رهش نه ماسته

۱۵

راوچی هه موجاری

نیوچیری ناهینی ته وه

راست به و مه ترسئ، بئ خوف وبئ باك

تو راست بې بوت دئ، يه قين كارى چاك

* * *

هه روك نه قلله كه ي، هه رواشى لئ كرا

هيچ ته كبريكي، ديكي لئ نه كرا

* * *

راست نه بې دروې، قهول وقه را رى

توريش گه وره بې، هه رچوكه ديارى

* * *

راستی جیى پهزا، مه ندى بوخوايه

خوزياراستيم باو، چيديم نه بويايه

* * *

راستی كه راست بئ، پياوېئ په زگاره

دروؤنسى و دروش، به ده و به دكاره

* * *

پېشينيان ده لئين، تو راستى په وتى

به خواروخچيش، ده ي چه وتى كه وتى

* * *

چى چاكه ي بتبئ، به ره م له راسته

كه ره و د و ژاژيش، هه رسئ له ماسته

* * *

را وچى گشت جارئ، پاي پئ ناگرئ

جاره ن زامنيه، خوشيان پئ ناكرئ

۱۶

ړاو ليرمو، ړيوى لهوئ

“ “

۱۷

ړاوى ړيويه، بوکه وليه

“ “

۱۸

ړاى ږموړمته نه

ړاى خهوخه قتنه

۱۹

ړا نه خى عه رزه و

پى خه فى حاسمانه

۲۰

ږدښم به باى

سه ختیش هه لئاقه نئ

۲۱

ږدښم نه بارمته ناوه

“ “

۲۲

ږدښم هينا بو حاجه تن

“ “

۲۳

ږزق خوا ده يگه يه نئ

* * *

نه له ويستوانه، ده ستى پيكر دړا و

ته ماشاى پيوى، له كوئى كه وته را و

* * *

نه وه مو شاخ و، كيويه ده پيوى

هه له بهر كه وليه، را وي مام پيوى

* * *

كاتى ږه و ږيگا، بگره و ږي كه وه

كاتى خه و سهرت، دانئ وزويخه وه

* * *

پايه خى عه رزه، هالسيى بړوانه

پى خه فى هه ورو، هه موى حاسمانه

* * *

باى وا توندى بئ و، ده وريشى بته نئ

سه خته ږدښى منئ، پى هه لئاقه نئ

* * *

پيشم دانابوه، بارمته وه گريو

هه رنه مناسى بو، سه ردار بوياخيو

* * *

پيشم هي ناوه و، بولات نه مانه ت

حيسابى بكه ي تن، يان هه رزه مانه ت

* * *

ږزقى حيسانيه، خواده يگه يي تنئ

تۆش دەبى ئاخىر،خۆى بۆجولېنى	““	““
■ * *		۲۴
پىزق وېژىويە،ھەرلەسەرخوايە	پىزق ئەلاى خوايە	
تۆش ھەلى نەدەى،كارت لەدوايە	““	““
■ * *		۲۵
پىزقە .وەك نىسىتى،لەدواى ھىسانى	پىزق وەك نىسىيە	
لەشويىنتە وېيۈەى،چېشى لى بزانى	لەدواى پىياۋى دەگەپى	
* * *		۲۶
خۆپىزقە وېۋىزى،بۆۋىن وېۋىپىاوان	پىزق ھەرئە وەندەنىيە	
ھەرئە وەندەش نىيە،ئى لەبەرچاۋان	لەبەرچاۋان	
■ * *		۲۷
ھەنە وىيارھاتون،ئالە وىبارە	پىزقى سوارە	
بۆخۇيان پىيادە،پىزقىشىيان سوارە	وېۋخۇى پىيادە	
* * *		۲۸
بى خىيۋوگىتۋى،چى بەرھەللانە	پىزقى ئەسەرلاقانە	
بىژىويان سوارە،لەسەرلاقانە	““	““
* * *		۲۹
بىرى لى بگە وە،خۆپىزقى ھارى	پىزقى ھارى	
لەخۋە وەروا،دېت بۆى دەبارى	بۆى دەبارى	
* * *		۳۰
لەپىتى نىشتىيمان،پى ھەيە وېپىرۋىز	پى زۇرۇن	
دەيتە نىتە وە،گىشتى تىرە وەۋىز	““	““
پى ھەيە زۇر مال، ئاۋەدان دەكا	““	““

نەكراویشى ھىند ،بۆھاسان دەكا
 رەنگ ۋوپۇكى وا ،خۇشى پى دەدات
 ۋەدورى دەخات ،لەگشت كارەسات
 ۋابەتامە زۇش ،پىتۋىنى كانى
 شى دەكاتە ۋە ،ھەرچەندى بزانى
 نايەلى بگىرى پى ،چەوت ۋەلى
 بوى دەترانىت ،گشت داۋوتەلى
 بۆمال ۋىترانىش ،پق ھەيە ۋۆن
 پىك ۋىپىك ھەموى ،نەكوبلى بۆن
 ۋودە داۋكاتى ،پق نەبى ھوشيار
 يالە ۋىخىزان ،كوژان ۋكوشتار

* * *

۳۵

پۇخ خۇشە ۋىستە ،لەئە ژمار نايە
 ھەرىۋە موكەس ،ئەلەم دونىايە

* * *

۳۷

پۇخ دەجى يەكى ،زۆر قايم دايە
 دەبوزدە رىسى ،چېكەم دەرنايە

* * *

۳۸

بۆفە قىر زولمە ،زالمى عەفوكەى
 خزمەت بۆزالمى ،زولمە بۆچوكەى

* * *

۳۹

پۇخى بدە ئىتر ،خۆت پەزگاردەكەى
 لەپىگە ۋشۋىنى ،زىندوان باردەكەى

* * *

۴۰

۴۱ ۴۲
 ۴۳ ۴۴
 ۴۵ ۴۶
 ۴۷ ۴۸
 ۴۹ ۵۰
 ۵۱ ۵۲
 ۵۳ ۵۴
 ۵۵ ۵۶
 ۵۷ ۵۸
 ۵۹ ۶۰
 ۶۱ ۶۲
 ۶۳ ۶۴
 ۶۵ ۶۶
 ۶۷ ۶۸
 ۶۹ ۷۰
 ۷۱ ۷۲
 ۷۳ ۷۴
 ۷۵ ۷۶
 ۷۷ ۷۸
 ۷۹ ۸۰
 ۸۱ ۸۲
 ۸۳ ۸۴
 ۸۵ ۸۶
 ۸۷ ۸۸
 ۸۹ ۹۰
 ۹۱ ۹۲
 ۹۳ ۹۴
 ۹۵ ۹۶
 ۹۷ ۹۸
 ۹۹ ۱۰۰

پۇخ خۇشە ۋىستە

۴۱ ۴۲

پۇخ دەجى يەكى

قايم داۋنايە تەدەرى

پۇخ بە خراپى زولمە بۇچاكان

عەفوى زالمان جورمە بۇپاكان

پۇخى بدە

۴۱ ۴۲

روحى دىگۈنە كەي

وھك جادويىزى، سىحرى جولەكەي

كردوھ

روحى كىرۈتە، نىيۈنە و كۈلەكەي

* * *

۴۱

روحى ھاتۇتە سەرى كە پۇي

روح لە سەرى دىمىھ، واپرا وە ستاۋە

""

ھالى نە بېيۇم لىيى، مېرۈەيان ماۋە

* * *

۴۲

رودارىك

بە بەلگە و نىسبەت، دەلىتن رودارىك

ئە زۇردارىك بە كارترە

بە كارترنە وھك، بىقۇن بىي زۇردارىك

* * *

۴۳

پو دىنە مەردى مەكە

كردە ۋەت بىي و كار، مەلى بابىردى

""

چ بىكەي ھەرمە چىق، دەركى نامەردى

* * *

۴۴

پۇزى بە دەستى بەندەي بۋايە

پۇزى بە دەستى، تۆي باۋىيى پىرسان

ھەموكەس ئە پىرسان دەمەرد؟

خەلكىش دەمەردن، وگىشتى لە پىرسان

* * *

۴۵

پۇزى پايىزى

پۇزانى پايىزى، كۈرتە ۋەشەي دىزى

چىيان بە بەرمەۋىيە

دانىشتن و نوستن، پىياۋپىي دەيى گىزى

* * *

۴۶

پۇزى پۇزى تۈيەو

تەماشاي تەشك، وگىپال ئاتەكى

پۇزى سەگىە

پۇزى پۇزى تۈيەو، وھك پۇزى سەگى

* * *

۴۷

پۇزى كار تۈلە

لەقسەي پيشينيان، چى لى مەپسىنە

ئەستىنە

پۇزى گارى دىزىم، تۈلەش ئەستىنە

۴۸

* * *

بۇڭم ئەجىگايەكى
خەراپ لى ئاوابو

لەم جىيەي ناجوان، پۇڭلىم ئاوابو
نۇڭيىرۇفكەرى، دېش لەڭمابو

■ * *

۴۹

بۇڭزى بەگوى كىردەۋە

چۆلەمەشكىنەت، نۇڭجوان بىردەۋە
كوتيان خۇيسەگوى، پۇڭزى كىردەۋە

■ * *

۵۰

بۇڭزى دەرويش
بەشەۋدەرويش

مەجبورىيى شەگەر، پۇڭزىيە دەرويش
شەۋىش ئوركەۋى، لەدەرويش وىش

■ * *

۵۱

بۇڭزى بوناك بۇتەنبەلەن
بۇتەشەۋى تارىك

بۇخوۋىپوتەنبەلەن، نەۋپۇڭزەبۇنە
شەۋىكەتارىك، پىن دەرنەچونە

* * *

۵۲

بۇڭزى سەت چەقوى دروست
دەكا، دەسكى ئەئىكىيان ئانى

پۇڭزى سەت چەقوى، دەكاخالەمەر
مەموى بىكەك، ۋەيى گوى ۋەيى سەر

* * *

۵۳

بۇڭزىك چاۋۋە چاۋدەمكەۋى

تېتى دابىلەۋە، كېشەت كىۋا دەۋى
پۇڭزىك ھەردەۋى، چاۋۋە چاۋكەۋى

■ * *

۵۴

بۇڭزىك ئەدارە ۋ
چەندىپۇڭ، ئەخوارە

دەبىلەين پۇڭزىكى، چاكەۋەبىۋارە
بەۋى قسەچەندىپۇڭ، ھەروالەخوارە

■ * *

■ ■

بۇڭزى ماۋزۇن

لەگىشتى ۋەخت ۋە، ۋەرزودەۋرانى

- بۇنى ماۋزۇن، ۋەلەبىرتە كوانى
“ “
۵۶
- بەرەبەيانىك، مەرەستام كەۋتم
بۇنى ۋەتەم خەۋتم
“ “
۵۷
- ھاتى ۋەبەندى، خەلاست كىردوم
پۇستەمى زالت، دەنابزگرتوم
“ “
۵۸
- ئەۋكارەى ۋا جۋان، بەپىۋەت بىردۈە
پوسورىە. كارى، زۇرچاكت كىردۈە
“ “
۵۹
- ئەگەر پى ھەبى ۋەنەبىسى بەرگىرى
پۇلەى زولەبەر، دايكى ھەلدەگىرى
“ “
۶۰
- پۇن ئەگەر زۇرپو
قىنگى پى چەۋرەمكەن
“ “
۶۱
- پۇنتان كۆكەۋە، بىكەنىۋەيزە
گۆشت بىرەۋىيەنە، بىخەنىۋەيزە
“ “
۶۲
- ئەۋمەندە مۇرەش، بەكەس چانابى
پۇنى پۇا ۋەدەكات، بەخىرى بابى
“ “
۶۳

- ۶۴ رۇنى كه چەئى وسەرى كه چەئى
 ۶۵ ږوومړونه كهوئ وچاووه چاو
 ۶۶ ږوى بدهيه ي ديته سەرسەرت
 ۶۷ ږوى ته گير كەرت ږه شېبى
 ۶۸ ږه پى خوت بينه دمرئ
 ۶۹ ږه حمەت له نه وكه سەى
 ۷۰ ږه حمەت له چا كترى
 ۷۱ ږه حمەت له شيرت
- وەرگره وپوئى، كه چەل بى باسه
 ده بوئ چە وركەن، نه وكه له تاسه
 ږووه ږووچا ویش، وه چاوى بكه وئ
 ږوئكى زۆرسه خت و، قايمى پئ ده وئ
 بۆده وروبه ریش، نه كه ي هـرنه يـيه ي
 ديته سەرسەرت، زۆرى ږویده يـيه ي
 كئ نه و ته كـبـير هـى، بۆكردى ږه بى
 وهك بنى مه نجهل، ږوى ږه شېبى ږه بى
 داده ي ږه پى خوت، زوئكى بيته دەر
 داخوا سسستى منى، ده يكه ویتـه سـەر
 ږه حمەت له وهى بئ، وا خوى ده نوئـن
 نه و دونا حاليته ي، دينئ پښك دينئ
 پياوى به نيوبانگ، قەتیش نامرى
 باسه ږه حمەت بئت، هـرله چاـترى
 هـسانـدو تـمـه و هـ، بـه فـكـر و بـيرت
 عافه ريم ږوله، ږه حمەت له شيرت

پەزىزەمزان دەيخواو

پەزىش پەزەوان

۷۲

پەش بۇنى خۇشە

“ “

۷۳

پەش بى وبۇرىي

ھەربىرازۇرىي

۷۴

پەشكە وپىشكەي

خويندۇن

۷۵

پەش ھەر، پەشە

“ “

۷۶

پەشى بەرتاوى

سپى نابى بەئاوى

۷۷

پەقىت شەلى دەبى

ئەتۇش بىشەلى

۷۸

ئى خۇيەتى

“ “

پەزىكاتى بگاتى و، پەزوان دىدەيخوا

پان وپەزىشمان، پەزوانەودەيخوا

* * *

پەش بۇنى خۇشە و، ھەكۈرىخانەي

بۇن خۇشە وپەشە، نىوونىشانەي

* * *

چى پەنگىكى ھەن، پەش بىت وپۇرىي

قەي ناكابابراو، دۈستىشمان نۇرىي

* * *

لەسەرخۇي زىادى، حىساب كىرۈنە

دەناخۇرەشكە و، پىشكەي خويندۇنە

* * *

واي بۇدانرا و، ھەرچىكى پەشەي

ھەرچورۇچى بى، ھەرئەوھى بەشەي

* * *

پەشىكى پەش بىت، بەئاوتائى

سپىش نابنەو، بەسابون ئاوى

* * *

تۇش دەبى بىشەلى، ھارپىكەت شەل بى

دەندۈكى بەگۈو، كى ھارپى قەل بى

* * *

پەقىي ناھال، دەستى بىگانە

پەقىي نەكەي، دەبى بەتانە

(۱۲)

* * *

رهنقی دزی ودوستی

دهبی سهرشقریسی و له خوت برپوا نی

کاروانی

ده سکسیسی دزی بی و دوستی کاروانی

* * *

۷۹

رهنقی و شتری دهبی سهرده رانه ی

دوستی و شتری، سهرده رانه که ت

بلیندی هدییت

دهبی بلیند بیت، به قهت بانه که ت

* * *

۸۰

رهقه بهری

رهقه بهرله نیو، دوماں ویاچه ند

دوماں کاوړ نه کا

ماں ویرانیکه و، یاده کرین به په ند

* * *

۸۱

رهمه زانت به قونیکى خاوين

زورخاوين بوى پار، یاخو په مزانی

گرت نوره ی شه شه گانییه

نه و سال ته کبیرچییه، بوشه شه وکانی

یان

پوژو که ت گرتن، هیند جوان و خاوين

”

بوشه شى کانیش، هه روای لی بدوین

* * *

۸۲

رهندی مالت بوجیه و

دهی مالت بوجیه و، نه گه رتو په رهندی

گه ندى مالت به چیه

هه رنابی بت بی و، نه گه رتو گه ندى

* * *

۸۴

رهنگ زهردی خهزان

په نگم زهر دوه کو، گه لاکه ی دارا ن

خه تاي پایزه

پاییز ده که ونه، جوقه و جوبارا ن

* * *

۸۵

رهنگم ببینه و پیرسه حالم

په نگمان ببینه و، پیرسی حالم

دهیزانی بهینی، من ودهوری زالم

”

* * *

۸۶

زهرده وهك نه خوش، په ننگى پړيوه
به د به ختى وده رډو، مه ينه تى ديوه

رهنګ وړوى په پړيوه

“ “

* * *

۸۷

پنگى زهر دم ايه ي، بى ده سه لاتييه
دور له لايلا مه و، پوتى ونه هاتييه

رهنګى زهر دم ايه ي

بى ده سه لاتييه

* * *

۸۸

په ننگى مردوانى، لى نيشته ودياره
هر چى بوى بگرى، هر لى خه ساره

رهنګى مردوانى لى نيشته و

“ “

* * *

۸۹

له ويزه و هازو، هوزى را ميشه
به دهنګ و حوق و، حوقيش گاميشه

رهنګى ميشه و

دهنګ گاميشه

* * *

۹۰

ديتم و په يدابوو، نور جوانيش رهنګى
چى کردو کراندم، نه هات خوده ننگى

رهنګى هات دهنګى نه هات

“ “

* * *

۹۱

په وده باوه روا، چق و لوريه تى
نيزك نابى وهر، بوړى دوريه تى

رهنګى

ده با

* * *

۹۲

پيز بگر نه له و، په نده جوانانه
پيز له پيشينيان گرتن دانانه

پيز له په ندى پيشينيان بگر نه

“ “

* * *

۹۳

پيش دريژده بى، زور به بند و هوست

پيش دريژده بى به هوست

قهت دوژمن نابى به دوست	به لام خو بوژمن، قهت نابى به دوست
۹۴	* * *
ریش و میز مرزور جاران	نور جار به ریش و، میز ره روپشتین
خه لکیان هه لځه له تاندوه	لادران له پى، قه قیر و مسکین
۹۵	* * *
ریشی ته مه عکار	هه روگو ترا وه، جار یتک ناسه ت جار
به کونگی موفلیس	به کونگی موفلیس، ریشی ته مه عکار
۹۶	* * *
رېگاوشوینى نه بیر چوته وه	رېگاوشوینى خوئى، له بیر چوته وه
“““““	ده لى له بانى، ژیر به رېسوته وه
۹۷	* * *
رېگای خوئى ون ناکا	ونى ناکا قهت، رېگاوشوینى خوئى
“““““	توش سهرى نیرى، ده بى پاکرى بوى
۹۸	* * *
رېگای دور دهرمان نیه	بارى خوت داگره، هه رلیتره کانه
“““““	کى ده لى پرتى نور، بؤتو ده رمانه
یان	نور میلک ده بى، ده بلى بىم بوره
“““““	بؤچماده رمانن، نه ورېگا دوره
۱۰۰	* * *
رېگای دوروبارى قورس	ده بى بى پیوم، نه م رېگای دورم
“““““	باریشم قورسه و، ده چم مه جبورم
۱۰۱	* * *
رېگای دنیان نه ددها	رېنى نه بوتابى، بؤدینى ونیوشارى

ده يگوت من ده چمن، مالى موختارى	له مائه كونيخاي ده پرسى
* * *	۱۰۲
پاستى هوږى پهزا و، په حمه تى خوايه	ريگاي راست و ن نابى
نه مدى كه س ون بى، نه م پړو له دوايه	“ “
* * *	۱۰۳
پتى كارى ناحه ز، له پيش پودا نى	ريگاي كارى خه راپ ده پيش
بتوانى بيگرى، ده ليم لى زاننى	پودانى دا بگرى زانايانه يه
* * *	۱۰۴
پيم نيه سهرى خوم، جاريك بخوريم	پيم نيه سهرى خوم بخوريم
خو ايارين پاشان، چى ويست بوى ديم	“ “
■ * *	۱۰۵
هر كه س بى مه وى، بيت وبكاچا كه	پنينونى بوكارى چاك
پنينونيكه ي هر، بوپياوى چا كه	بوخوى چا كه يه
■ * *	۱۰۵
پنينونى دوزمن، به دلى بسپيره	پنينونى دوزمن به دل بسپيره
به لام له وړيگه ي، توخو ببويره	به لام توناخر خوښى لى ببويره
* * *	۱۰۶
مام پتوى له كون، جيگاي نه ببوره	پتوى بوخوى جينى نه ده بوره
تانگه لاشكيشى، هيتابه خوړه	تانگه لاشكى وهدواى خوده دا
* * *	۱۰۷
پتوى به فيل و، ده هوږى ناگيرى	پتوى به فيل
له شتى ديكانه ي، لى بكه ي ته كيږى	ناگيرى
* * *	۱۰۸

- رېۋى بە قاچ وقولى خۇي   بە قاچ وقولى خۇي، زۇرجارېش پىتۈي
 بە تە ئەي وە دەبىي   پىتۈ بۈە تە ئەي، لى بۈە بە خىۋى
 * * * ۱۰۹
- رېۋى دىي نە دەگە يىشتە قۇرەي   پىي نە بۈرۈيۈن، تىرى بىننى بخوا
 دەيگوت ترشە   دەيگوت زۇرتىشە، خۇناخورى بە خوا
 * * * ۱۱۰
- رېۋى رەشم بە پىرەۋە ھاتوۋە   ھات بە پىرەۋە، پىۋىكى ۋاپەش
 “ “   باشە زىادە بى، ئە ۋارنانى مەش
 * * * ۱۱۱
- رېۋىكى گە ۋاۋ لە   رېۋىك گە ۋاۋى، لە ۋشاخ ۋىستو
 شىرىكى نىستو چاترە   ئە ۋزۇزانترە، لە شىرى نىستو
 * * * ۱۱۲
- رېۋى ھەرومىزەي   رەنگى دەگۈرپىت، ھەرومىزەي پىتۈي
 رەنگىكى دىگۈرپى   كى ۋەگۈرپىۋە، بىت لىنى بىپىتۈي
 * * * ۱۱۳

پېتى (زى)

زى پەزاروزمان، زىكرى وەسفى تۇ

رۇزى شەوانىش، گرتومن وەستۇ

■ * *

۱

زاخاوى كىرد

چى لەپېشى بوو، يەك جى وەلاى بىرد

ھىچى پى نەھىشت، ھەززا خاوى كىرد

““

““

* * *

۲

زاربەھاوارە

ھىندىزىلېيە، زاربەھاوارە

چى بزانى بالاۋە، لەنيو ئەوشارە

““

““

* * *

۳

زارم

زارم وىل ئىمىرۇ، پىلەخوئىن بونە

بىگرتنە ۋەى وان، پى دەرنە چونە

■ * *

۴

زارم گوتى ھا، زىگم گوتى كوا

زارم ھاۋا رى ودا، ھاۋەرىگىن لىم

زىگ دەيگوت كوانى، چىت بۇداۋىن پىم

““

““

* * *

۵

زاروگوى، كە پۇچاۋ

زاربۇخواردنە، گويىش بۇيىستە

كە پۇيۇن دەكاۋ، چاۋبۇدېتە

““

““

* * *

۶

زارى پىرپونەئاۋ

ۋەك ئاۋى ترشى، يابلىغىن ترشاۋ

ھەردىتى وزا رى، پىرپىرپولەئاۋ

““

““

* * *

۷

زارى دۇشاۋە

زاروگەلىمەى، شىرىنە ۋىپارا ۋە

پا ستى خۇدەلەى، ماست وىدۇشاۋە

““

““

- ۸
 زارى سەي
 ئەگەر پېت خۇش بى، زارى سەي بدروى
 بۆي باۋى پەلگىك، نان دەناپاروى
 * * *
- ۹
 زارى گورگيان
 ئەنىۋ دالاش و، كوندىيان خستومە
 زارى گورگيشيان، توندلى بەستومە
 * * *
- ۱۰
 زارى نەييارى خۇ
 خۇدەمى نەييارىت، بىيھارۋۇۋىنى
 سونكى خۇت نىە، توندبىقوچىنى
 * * *
- ۱۱
 زارى ھىزەي
 ۋەكو پىشوتەرە، خۇي گىرتۋتەرە
 خۇزارى ھىزەي، چوۋەلستۋتەرە
 * * *
- ۱۲
 زالم بىيىتە پرد
 زالم پردىش بى، تۋپىيى دامەرۋ
 فېلىك يان حىلىك، تىيى دايادىرۋ
 * * *
- ۱۳
 زالم زۇردارت
 دەك زالم ياخوۋا، بۆت بى زەۋالىك
 نەتمىنى توك و، پەپروھىچ بالىك
 * * *
- ۱۴
 زالم سالىھ
 زالمى زۇردارىە، سالم دەمىنى
 ھەزارلە دەستيان، كزادەمىتى
 * * *
- ۱۵
 زالمىش زۇردارى
 زالمىش زۇردارى، ئاخىرى بۆمەردى

ټوهره دئ

۱۶

زامن يادوست به يه خه يه

يادوست به گيسه

۱۷

زاميش نه گاو

تيماريش نه گاو

۱۸

زانادرنگ درنگ ده خون و

عابيد زور که م ؟

زاهيد تاحدودي تواناي،

لاو مکان تاده توان و،

پيريش هه تا نارقه

شه لانيان ده کات،

۲۱

زاناله گدل نه زانيکي که و ته کيشه ي

چاوي جوړمه تيت لي نه بي

۲۲

زاوا

ماکه

۲۳

زاواي سه پاني

شينخي

تاسه رليي ناخواو، دردي به سه ردئ

* * *

کي به رعوده بي، کابراي عوده دار

بيدات يان ده بي، بخر يته ژيردار

* * *

هاتره زاميشمان، نه گاو بيريندا ر

جادواي وي ديت بق، تيماروديدا ر

* * *

زاناکان ده مخون، دره نگان يکي

عابيد زور که م، نيوه نان يکي

زاهيد تاناخري و، درنه چي گياني

لاوتاده تواني و، بانه بي زياني

پيريش تاناره ق، شه لالي ده کات

چي بيروفرکه و، يان چي لي ده کات

* * *

نه زان کيشه ي بي، له گه ل زانايه ک

نابينريت له وي، شهرم وحه يايه ک

* * *

وه ک زاواما کيه و، هه راوه وريايه

به هارداويي هات، نه وداويي نايه

* * *

پتي ده گوت زاواي، سه پاني شينخي

نه وده بابزانيت، کاريش ريک بتيخي

* * *	۲۴
زاهيروباتيڼى، يادل وده روڼى ههريهك حيسابڼ و، بون ونه بوڼى	زاهيروباتيڼى يهكه ""
* * *	۲۵
لهت بکړيى ده بى، ههريه قه دوى وى بټوچى زراوت چوه و، هه رليى توقى وى	زراوت نه چى ۳۶
* * *	۲۶
زستان کاتى خوى، باهه رېښه ويټک کارى خوى دهکا، له خه ويى وپه ويټک لى زانه و کاريش، پيټک وپيټک دهکا زستان شه ويټک بى و، کارى خوى دهکا	زستان بوشه ويټکيش بى کارى خوى هه ردهکا يان ""
* * *	۲۸
زستان بيهه وى، نه وخه لکى قړکا به شه وسه ياقه و، پوژه وري پړکا	زستان بيهه وى خه لکى بکا قړ شه وى ساورؤژيش هه وري پړ ۲۹
* * *	۲۹
واخوشه وزستان، سه ره لوه شينى کلکى له ناخرى، هه لنه سوپيټنى سه ره لوه شاندى، زستانى جوانه کلکى هه لسوپاندى، قاتى وقرانه	زستان سه ره لوه شين بى وکلک هه لوه شين نه بى يان ""
* * *	۳۱
زگان هه رده کا ولى نه وه ستاوه پاشه به رهم کوا، هيوام به وماوه	زگان دما ""
* * *	۳۲

زگ پرکوش به تال، گ ليک مه نشوره	زگ پری
ديتراوه وهروه ک، نه وړوش ده ستوره	کوش خالی
	۳۳
تیشوی مه لئاگری، نه وزگه ی برسی	زگ توشه ی هه لئاگری
مه رخی تیرده کاو، له چی ده برسی	“ “
	۳۴
زگ برسی وموحتاج، هه رخواناسن	زگی برسی خوای نانا سی
له تاونه بونیان، واگیژوکاسن	“ “
	۳۵
پرپرپونه زگی، له قسه وگوفتوگو	زگی پرېن له قسه
نایان درکینیت، نازانم ده ی بۆ	“ “
	۳۶
نه وزگه ی ده خوا، ئیشکه ساوا ری	زگیک بخواساوا ری
دایمه ش ده بی بکات، پوپوه ساوا ری	ده بی بکاهاوا ری
	۳۷
نه مان له ده ست، سه ت نه مانه زمان	زمان
هه موت هه رده ردن، بۆنیتن ده زمان	نامان
	۳۸
زمان بۆیه لای، سه روه کی برایه	زمان به لای
چی له وه ی چاتریش، له ده ستی نایه	سه ری برایه
زمان برای سه ر، وه ک دیاری کراوه	“ “
هیچ هوی دیگانه ی، لی جوئ نه کراوه	“ “
	۴۰

نابی بلای نه ودهش، وهك علامه ته	زمان لی گهړئ
زمان لیږم گهړیت، سهرسه لامه ته	سهرسه لامه ته
* * *	۴۱
هاتن وېرند وده، به نه وسوره تاوه	زمانیان پی
دهی بډچی زمانیان، واپی کیشاوه	کیشاوه
* * *	۴۲
نه وه زمانی وهك، بللویری شهیتان	زمانی
شاره زان له گشت، نه زیله وبه یتان	بلویری شهیتانیه
* * *	۴۳
نورجارگو تراوه، به لی هه روایه	زمانی خه لکی
زمانی خه لکیه، ونوسراوه ی خوایه	قه نه می خوایه
* * *	۴۴
وهك هه له وه یتو، نه وجوران نه یه	زمانی دهماری دانیه
له زاری زمانی، بډوکارانه یه	“ “
* * *	۴۵
مه یکه وه و زمانی، من نه وچار له خوت	زمانی من
ده نازور زه ریش، له پښه دین بډت	له خوت مه که وه
* * *	۴۶
بیرکه وه وه یتنه، خوت هه لمه کیشه	زوو پچیه سهرئ
هاتنه وه خواریت، هه رنور له پیتشه	زودیه وه خورای
واړو پچیه سهرئ، وواش به هاسانی	یان
دیه وه خورای، و خوست نازانی	“ “
* * *	۴۸

زوخاوى پى ھە ئىناوم

“ “

۴۹

زۆرە ئىكان نابىن خەنى

يەك بە زۇران دەبى خەنى

۵۰

زۆرىشەرم وپوھە ئىمالاۋە

“ “

۵۱

زۆرى وپۇرى

“ “

۵۲

زۆرداردەستىنى و

بىعارىش دەيخوا

۵۳

زۆر بويديەمىوانى

دەيىتە خانە خوي

۵۴

زۆرگوتىن قورئان خوشە

“ “

۵۵

زۆرى بۇيىمو

كەمى ماۋە

پىت واپوھەرتۆى، دەتگوت سوتاوم

دەردىكە وزوخاۋ، پىپى ھەلى ناوم

■ * *

ئىككىك ناتوانى، زۇران خەنى بىكات

زۆردەتوانن دو، ئىككى خەنى بىكات

* * *

لەچوختى وپوھەل، كەتوتەواۋە

چەندەبى شەرم و، پوھەلماۋە

■ * *

چى ويستت ئاۋا، بابەردەشۇرى

ئەۋەفايدەى نىە، ھەرزۆرۈپۇرى

■ * *

زۆردا رەۋبەزۆر، دى لىۋدەستىنى

بىعاردى دەيخوا، نىۋبوى دەمىنى

■ * *

نابى ھىندەش پو، بدەى بەمىۋانى

يان بە خانەخويى، تولى بىروانى

* * *

ئەۋەى بى دەنگ كەى، واعىبى پۇشە

دەلەن زۆرگوتنىش، قوپئان بى خوشە

* * *

خوتى بۇراگىرەۋ، بەدەم خەتەۋە

زۆرى پۇشستەۋە، ئى كەمەۋە

۵۶	■ * *
زۆرم سەرى خۆم	پېت بلىم ئەلەم، دىوونەم دىوہ
بەتاشىن دىوہ	بەتاشىن سەرى، خۆم زۆردىوہ
۵۷	* * *
زۆرم نىوہ	ھاتومە وبەلام، ئەك بە زۆردا رى
نازم ھەيە	ھەرچى بى دىارى، يابە نازدا رى
۵۸	* * *
زۆرم ھە ورازو	پىم كە وتوتە ھە و، را زونشيان
نەشىو دىون	ھاويژراومە نىو، درنج و دىوان
۵۹	■ * *
زورناچى بى و	زورناچى بىت و، بۆكۈرى بىكاشايى
سورى بۆكۈرى بىكا	چۆن پازانە ھەي، پىتى دىكۆتايى
۶۰	■ * *
زورناي بى ھارنى	بەرزەمىش نابى، بەقسە وياسە ھوو
ئى داوہ	زورناي بىتعارىھى، لىداوہ ھە ھوو
۶۱	■ * *
زورنايە بدەيە دەست ناشى	زورنايە بدەيە، دەستى نەزانى
ھودەلەي سەلەكى دەكات	فودەكاتەئەو، سەرى فرەوانى
۶۲	* * *
زۆرنە ماشاخان دەربىنم	جاچۆن لەو كارەي، سەرم دەربىنم
“ “	ھىندەي نەماھەر، شاخان دەربىنم
۶۳	* * *
زۆرمەلى	مەچوہ نىوہ ھە موو، كىشە ھە رايە

مل شكان له دواى، زوره ملي دايه	مل شكانى به دواوه
■ * *	۶۴
وهك توش ئاگادار، بېوم له وناوه	زورى چووهو
خوپاگرو زورى، چوه وكه مى ماوه	كه مى ماوه
■ * *	۶۵
هينديكى له بير، خوى برونه وه	زورى دمرك به
دركى باقونى، زوركرونه وه	قونى كردونه وه
* * *	۶۶
نه گه رتقه روا، دهى زورى بپړسى	زورى دمپړسى
ناخوړى هه نگوين و، شه كړيشى بپړسى	“ “
■ * *	۶۷
پويشت له سهر دا، بى فكروخه مى	زورى له سهر
تازورى دابنييت، بستى نى كه مى	كه مى دانى
■ * *	۶۸
زولم و له زالميش، چون عه داله ته	زولم له زالمى عه داله ته
وه زير له بهر پيى، هه موى له ته	“ “
■ * *	۶۹
ده زانم خوتوش، به قات پيى هه يه	زولميش نه اندازه ي هه يه
باشه دهى زولميش، نه اندازه هه يه	“ “
■ * *	۷۰
زه حمت بهر حمت، بوقتوپيك نايه	زه حمت
كه وتونه نيوان، نه وهى له دوايه	بهر حمت
■ * *	۷۱

نەویش دەیفەر موو، زه پونیوه زه پ	زهره پونیو زهره پ
وه کیکن له لای، پیاری کوپروکه پ	“ “
* * *	۷۲
بامن پیټ بلیم، حالی کریی باشه	زهره له نیوه ش
زه ره له نیوه ش، پرا وه سستی باشه	وه گه پئی هه ر باشه
زه ره له نیوه ش، باجوئی کریته وه	یان
باشه دهی هینده ش، بیۆن تی کریته وه	“ “
* * *	۷۴
ئاو بارهاتوه، یان واخولقاوه	زهره پونیو ش نیه
به میروش زه پ، نه به وه له و ناوه	“ “
* * *	۷۵
ده یگوت حیل حیل، زه پینی هه یه	زهره پینی هه یه و
ناپه پئی وئاخو پیش، نرینی هه یه	په پینی نیه
* * *	۷۶
بتکابه مه ردی، مه یدانی زه مان	زهره پینی بتکابه مه ردی مه یدان
پشتت له عه رزی، ده دابی ئه مان	پشتت له عه رزی ده دابی گومان
* * *	۷۷
ده وری ته قیانوس، یانه ئه ولاتر	زهره پینی ته قیانوس
پییم خو شه بیلی، که بزانی چاتر	“ “
* * *	۷۸
خو زیانه مان باو، عیسا و موسا با	زهره پینی عیسا و
پوره شی له ووه ن، پیته و نه موسا با	موسا یان نیه و
* * *	۷۹

زەماۋەندە زىزى زىزى

شۇرپاۋ پۈتتە

قاچكى مەرى

بۇكۇي دەچى خۇابت گرى

۸۱

زەماۋەندى ھەيت ھوتتە

گۈشتى نىيە، شۇرپاۋ پۈتتە

۸۲

زەندەقى چوۋە

“ “

۸۳

زەنگى بىن عارىيان

دەبەرگىردە

۸۴

زىدە پاروى دەۋى

“ “

۸۵

زىر نەگە پۇخۇي پاكە

چ ئىحتىياج بە خاكە

۸۶

زىر چۈكە

بە لام قىمەتى گرانە

۸۷

ئەوزە ماۋەندە، دەى زىزى زىزى

شۇرپاۋىكى پۈت، چەند قاچكى مەرى

لەنە وخىرۈيىرەى، چاۋپۇشى لى بگە

تۇيۇكۇي ئەچى، ۋەك خۇابتگىرى

* * *

شايسى وزە ماۋەندە، مەرەيت ھوتتە

گۈشتى تىدانسىيە، ئاۋپوت ۋوتتە

■ * *

زەندەقى چۈبۈ، ھىندەش ترساۋە

بە غاردان ھەلات، مەرنە شگىرساۋە

■ * *

مەر بەۋگە لالەى، خۇي سەروبەركىرد

زەنگى بىن عارىيەى، ھىندادە بەركىرد

■ * *

ۋايان فىزىكردە، بە تايىبەت شەۋى

زىدە پارۋەكەى، پىش تۈستىن دەۋى

* * *

زىر نەگە پۇخۇي، خاۋىن پاكە

چ ئىحتىياجىكىيان، بە ئاۋۋخاكە

■ * *

زىر پۇخۇي چۈكە، قىمەتى گرانە

پىك ھاتن ۋجۈربۈن، نەكران ۋكرانە

■ ■ *

- زېرىم داۋمو
بەلام خېيوە
۸۸
- چۆم دام زىرى سور، بەلام پى كېيوە
تواناۋنە شىاۋىم، لەخۇش بېيوە
۸۸
- زېرەي بۇكرمانى بەرى
ۈۈ ۈۈ
۸۹
- ئەمىش پىتى نەلىم، بۇخۇي دەيزانى
وەك ئەۋەي زېرەي، بېرەكرمانى
۸۹
- زېرى سور
يان زېۋى سېي
دەنابكشەۋە
بارگىنم لوشكت لى دەدا
۹۱
- مام بالول پى ژن و، بى مالم وپەبەن
توخواتە كېمىرى، خاسمان بۇيكەۋە
زىۋى سېي و زىرى، سوريىنەۋدەنا
بارگىنم لوشكان، دا وئ نوركەۋە
۹۱
- زېرى ئەسەر
پۇلاي دانىي نەرمى دەكا
۹۲
- داينى سەرپۇلاي، زىرى ياپۇلى
بۆت نەرم وشل كا، زۆربە ماقۇلى
۹۲
- زېندان بى ۋەمەيدان
دەگەلت دەمىنمەۋە
۹۳
- كارى پېشوش ھەل، ناۋەشىنمەۋە
زېندان بى ۋەمەيدان، بۆي دەمىنمەۋە
۹۳
- زېندەخەۋەك، خۇت دروستى كەي
وەك پاستىيەپەلەۋ، ھەلى لى نەكەي
۹۴

پيتي (ژ ټ)

ژئ مه رجه ونه گشت، ژيان ورينه كهم

ريزوگه ورييت، له دلي دمرنه كهم

* * *

۱

ژا ژيش ناكابلئ

وهك كهره ولورك و، په نير پئ خورم

* * *

۲

هيتنديان هيتاويرد، بهيني نه دوا نه

چونيان مه شكه ژا ند، وا ژا نديوانه

* * *

۳

نه وسوره گولئ نيتو، باغي سديد او

سورسوره و ده لي، خويئني تيزاو

چون خوي لي بواردو، باغه وانه كهي

واميتند سسيس بوو، كزه وژاكاوه

* * *

۴

ده لئن ژن ناقليان، ده كوشئ دايه

هستئ ليتي ده پڙئ، جابه زمه وكايه

* * *

۵

ژن بيتنه ويهره، بده ژن مردوان

كاجوتت ههيه، بیده گامردوان

* * *

۶

بوپياوژن وهك وو، هيو وئاره زوه

درهنگ هه لدهستن و، ديسان ده لئن زوه

* * *

۷

ژن نارمزوي

پياويه

۱۶

ژن به توران

ژن به توران نى، سوك وچروك ده بى

سوك ده بى

دانيشيت له مال، پوڅوبوك ده بى

* * *

۱۷

ژن به ته ريزه

ژن بيحاملينى و، بيكوته ته ريزه

كه ريه نه قيزه

كه رپى دانه گرى، فەرمونه قيزه

* * *

۱۸

ژن به چه ننگيك كوكه و كال

به سه رتيوه بوو، چه ننگيك كوكه و كال

نايسته ژن

بوژن نابى و تو، پيتى نه سپيرى مال

* * *

۱۹

ژن به پكيفه

ژن بيش به پكيفه و، ده لىن بۇپياوى

“ “

مەرد به خۇږاگره و، به جوان وشياوى

* * *

۲۰

ژن به رهنكارى ميردى

ژن له قسه مى ميردى، ديت پراوه ستاوه

بكا مال تيك ده چى

وايزانه و ماليان، تيك چوه و پراوه

* * *

۲۱

ژن به شى

فەرقى نيه زورپياو، مەربى كە سىكه

هه موكه سه

ژن به شى گشت كه س، ياناكه سىكه

* * *

۲۲

ژن تا مندالى ده بى نه مانه

تا كوئه و پوڅه، ژن نه بى مندال

ميردى بيگانه يه

خوى پى ميوا نه، نه كوخواوه ن مال

* * *

۲۳

ژنت بمرى، ژن خوشك

كاتى ژنت مرد، هه تبى ژن خوشكى

له جنيه تي	يه قين نه وچا تره، نقره بن پشکي
۲۴	* * *
ژن ته را زوی	ژن وهك ته را زوی، ژيانی نیوماله
ژيانه	راست و دروست بی، پیاو بی خه یاله
۲۵	■ * *
ژن دامینى خوی لی دوزمنه	ته شك و دامینى، خوی لی دوزمنه
“	ون بیت و به رچاو، یاله و قوژینه
“	ژن لیی دوزمنن، ته شك و دامینى
“	چی بی نه و قه دری، پېښوی نامینى
۲۷	* * *
ژن په سه نیان	ژن په سه نیان قهت، نه بوه و خونا بی
نیه	نه گه ربی و ده بی، دونیاش خه را بی
۲۸	* * *
نی خویه تی	ژن سهنگ و سالار، هه رچی کار که رو
“	که رچوست و چالاک، هه رچی بار به رو
(۱۲)	* * *
ژن قسه ی پی ناشاریته وه	ژن قسه و عه ی به ی، ناشاریته وه
“	چی بی وهك ده رسن، هه رده ی لیته وه
۲۹	■ * *
ژن کوشتن و برینی	کئ هه ی پیت وایه، نقریش نقرذا نه
رویشته	کوشت و برینی ژنان، پوینه و تورا نه
۳۰	* * *
ژن که یفی لی بی میردی	ژن که یفی لی بی، به کردوکرا وان

دەكاته پياۋى نىوپياۋان

۳۱

ژن ئەگەن مېردى نە سازىن

رۇژىك لىك دەترازىن

يان

“ “

مېردى دەكاته، پياۋلە نىوپياۋان

* * *

ژن لەگەن مېردى، كەوتە دندوكە

مالى بۆچۈل كەو، خېرابە زوكە

ژن ومېردنەگەر، ويگرا نە سازىن

ئاخىرىكەي رۇژىك، ھەرلىك دەترازىن

* * *

۳۲

ژن ئەمالە مېردى رازى بى

بەھەموشتىكى رازىيە

۳۴

لەمال مېردەكەي، ژن كەپا زى بى

نابى قەت لەھىچ، شت نەپا زى بى

* * *

ژن لەمشكى دەترسى.

مشك ئەپشى. پشى ئەسەگى

سەگ لەپياۋى

و. پياۋىش لەژنى دەترسى

۳۶

ژن لەمشك مشكىش، لەپشى دەترسى

پشى لەسەي سەگ لە، پياۋى دەترسى

پياۋىش لەژنى جا، بۆم لىك جوئى كەو

ئاخىرە وپياۋىش، لەژنى دەترسى

* * *

ژن لەھەژارى

پياۋلەنە دارى

۳۷

ژن لەبەرموختا، جيان ۋەژارى

پياۋىش بەدبەختى ۋ، پوت ۋنە دارى

* * *

ژنم بۆشەۋىكى

نەھىناۋە

۳۸

دابى ئەۋىقېيى ۋ، ياقەدىمى وزا ن

خۆژنم نەھىنا، بۆشەۋىكى ۋدوا ن

* * *

ژنم دەۋى، ھەرئىستام دەۋى

“ “

من كەژنم دەۋى، ھەرئىستام دەۋى

ناخاڧلېم يابلاي، بۆسبەھى شەۋى

* * *

۳۹

ژن مېردى لېنى رازى بى
كه س پېنى تېك ناچى

هه رژنى مېتردى، كه كرېښه گوره
كه س پېنى تېك ناچى، نه و داب وده وړه

* * *

۴۰

ژن مېردى نه بېه وئ
له مالې ده بى دهر كه وئ

هه رژنى نه گه ر، مېتردى نه بېه وئ
په قين له و مالې، ده بى دهر كه وئ

* * *

۴۱

ژن نانې نېشكى ده بېه
نه گوشت و پلاوى ده گه ل هه وئ

ژن ده لى نانې، نېشكم چه ننگ كه وئ
نه پلاو و گوشت، بيت له كن هه وئ

* * *

۴۲

ژن نيه وژانه

توش بوم و كر دمي، گالته زه مانه
دهى خوه ژن نيه و، هه رېرك وژا نه

* * *

۴۳

ژن و ددان
خوشى دونيانه

خوشى دونيان نه و، ژنهى گه رژن بى
ئاواتمه و تاهم، شى وام له كن بى

* * *

۴۴

ژن و ژيان

خوشى دونيا و ژين، هه رژن و ددا نه
چاره ت پى نه كران، جوئ بون كېشانه

* * *

۴۵

ژن و مائيان گوتوه

ده لېن ژن و مال، هه روا گوترا وه
قه ديم تانه وېو، له وېوش به دوا وه

* * *

۴۶

ژنه تيوه

نه رى ژنه تيوه، ژور بېلى گه پولا

که لارېک وه سهر، که ی له مشکی وخول

■ ■ ■

۴۷

توخواباژنه که م، ژنېکی جوان بې

باکراسیشی هر، جاووک تان بې

* * *

ژنه که م باژنیکي جوان بې

باکراسه که ی نه جاوې

۴۸

ده لېتن ژنی پاک، له دونیاتوا و

که م ویا مه نه، نایه ن بویه رچاو

■ * *

ژنی پاک له دونیا که مه

“ “

۴۹

چوژنېکی تازهی، هیښامام باوا ن

نه وژنه که ی کونی، زوکر دبه گاوا ن

■ * *

ژنی تازم ژنی کونه ی

کردمگویرموان

۵۰

ژنه ی ته لاق دا و، پیتی ده گوت نه وجار

بیتی حزم لی بکه ی، ده تبه م بونیوشار

* * *

ژنی ته لاق دا بووده یگوت

جاومره جه زیم لی بکه

۵۱

ژنی جوان به شی، که چه لیه و مه لان

ژنی واش هیه و، ده ردن، زوریه لان

■ * *

ژنی جوان

به شی که چه لانه

۵۲

ژنی چاک کیوه و، هه روه که لایه

ژن خراپ بې وه، ده رده و به لایه

* * *

ژنی چاک

قه لایه کی قایمه

۵۳

ژن چاک بې وده لیتن، چاکتره له برا

هیچ سه رده ریم، بولی دهر نه کرا

* * *

ژنی چاک نه برای چاکتره

“ “

۵۴

ژن خهراپ بى هه، له سه ردونايه
وهك تقوى شهيستان، دهملى مه دايه

* * *

ژنيك شپو دپوه، ياهه رخه رابى
مندال په سمن يا، باشى لى نابى

* * *

ژن زمانى دريژ، يان بى هه يايه
به هيچ كه س چاره ي، نه هاتوه ونايه

* * *

ژن شه رميئون بى، شاركي دينى
بياوشه رميئون بى، كوا له وچ دينى

* * *

هه رژنيك ئاوا، چاوى له ده ربى
ميرده كه ي خول و، خاكى وه سه ربى

* * *

چومالى دراوسى، وه ختى چيشقانى
تاينچم ويدهن، بو كاكي تشانى
ديته پيش ده لى، هه رموخات ريحان
به مه رگى كاك، به خوداو به قورحان
پر له هه رزندان، كريدن باراشى
دامان نان سبه ي، بيان به ن بوشاشى
پورپيخان هيچى، نه گوت وهاته وه
تابو حاجه تى، بپيرى بكاته وه

ژنى خهراپ تقوى نه حله ته
ده نه ستوى پياوى كراوه

۵۵

ژنى خهراپ
مندالى په سمنى نابى

۵۶

ژنى زمان دريژ
چاره ي نايه

۵۷

ژنى شه رميئون شاركي دينى
بياوى شه رميئون كوانى چ دينى

۵۸

ژنيك چاوى له ده ربى
ميردى خوئى وه سه ربى

۵۹

ژنيك چومانه جيرانى وگوتى
تاينچم ويندن؟

ژنى جيرانى؟ ده لى خو
به سه ري كاك، نه وه پره

له هه رزنى باراشى دهناسه رچاوم،
نه وژنه هيچى نه گوت وگه راوه،
زورى نه كيشانه وژنه چونه ومائده ي
ونه وژنه ي تاينچه ي وى نه دابو؟

چۈنە ومالى وگۈتى دا خوشكىن
سەرەندەم وندەن؟

نە ورتىش دەگەن چاۋى بەنەو
ژەنە كەوت و. وىبىرى ھاتەو
نە گەرنە وىبە ھەمدى حاجەتى
نە كەردىو؟ نە وىش دەننى خۇ
بە سەرى يابىت شەۋى ھىچ نىيە
ناۋىي تىدەيدەمە مىندالەكان

۶۷

ژىنىك كاروانە

دوانيان عۇرپانە

سيانپان ئاخىرى زەمانە

“ ”

۶۹

ژىنىك مىردى مىردىبەژنى

جىرانى دىگۈت بېھۇئىندىك

بۇمىردەكەم بگىرى ھە تالەن

دەچەم نە قىنىك داۋەتتى دەكەم

۷۱

ژىنىكپان ھىنا بۇجەوت شوانان

ھەربە كچى چۈۋە بۇياۋان

۷۲

ژنى گە پۇل بۇمالى

مەرنە وژنەى ئاۋا، بەپۇى داكىتشا
ھات بىقاجەتتى و، زۆرى نەكىتشا
پۇرىپچان ھاتوم، وىم دەن شىلگىرى
خەرمەنە و دە شقەم، سازىي ھەلگىرى
پىي دەلى بەقسە، گوفنىكى شىرىن
بەگيانى باۋىكت، خۇدەيدەنە سىرىن
چى دىن نىمەن و، نەئە ومالانەم
ئاۋىي تىدەيدەم، بە و مىندالانەم

* * *

نە وژنەى يەكەم، ۋەكەكاروانە
پۇتى و عۇرپانە، نە وژنەى دوانە
بەسەۋدەى خۇشەت، پابگىرى و دەنە
سىيى ئاخىرى زەمان، يارىزەنە بوانە

* * *

مىردى مىردى بۇچو، گۈت بەژنى جىران
بەسىياقەكە وىم، خوشكى بەبىران
بابچەم مەن گە پىك، ھەلپەپم و نەتۇش
بۇمىردەم بگىرى و، ۋەكە لاۋى و پىيران

* * *

چوژنىكىپان ھىنا، بۇمەرحە و شوانان
بەكچى زۇچۇۋە، بۇمەلە ساۋانان

* * *

ژن گە پۇل بىي بۇ، مالى مالە نايىي

پياوئى سه رسوالكر، مام وخال نابئ	مال نابئ
* * *	۷۳
مارهش نه كرابو، هيشتا پوره شه	ژني ماره نه كراودا وای
ده يگوت من دلاوئ، ماره ييم ده كم	مارهئ وه شتيكي ده كرد
* * *	۷۴
ژوشك به فخر خهئ، ده لئ نه رمؤل م	ژوشكيش به فخر خهئ خؤئ ده لئ
وه نه باوه شم، نو خهئ گه رمؤل م	گه رمؤلئ خؤم نه رمؤلئ خؤم
* * *	۷۵
ژيانئ ژيرده ستي، گولئ بئ بؤنه	ژيانئ ژيرده ستي
من وای لئ حاليم، ئهئ توپيت چؤنه	گولئ بئ بؤنه
* * *	۷۶
ژين به بئ ترسي، بؤپياو خه لاته	ژين به بئ ترسي بؤپياو
سامان لهش ساغئ، هيمنئ ولاته	خه لاته
* * *	۷۷
باسه ربه ست بژئ، ژينئ كه مت بئ	ژينئ كه م و
نه ژيانئ كي دريژ، ده ربو خه مت بئ	وه زعي خوش
* * *	
	كتيبي به كم نه و او بوو

خوایار بی

دوهمین کتبی پهندي پیشینیان هر بهو

زوانه بلاو ده کهینه وه .

دێزبگرین ئه‌وه‌په‌نده جوانه
دێزله پێشینیان گرتن دانه
په‌ندی پێشینیان بیه ئاقله‌ی گوت
چه‌سپی دقلی کهو له میشکیش به‌رویت
په‌ندی پێشینیان په‌رله گوتو باغه
که غیروت دقلی بن بله باسغه

Mail: samrand_rohani@yahoo.com

٠٤٤٤ ٤٢٢٧٧٦٠

ISBN 964-8620-38-5

قیمت: ٢٠٠٠ تومان